

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK



1 9 3 9

SKARBOFERM

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
POLSKICH KOPALNÍ SKARBOWYCH
NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA AKCYJNA W KATOWICACH

ADRES: CHORZÓW I, PL. MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO 12

ADRES TELEGRAFICZNY: SKARBOFERM-CHORZÓW

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ:

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW

I SIARCZANU AMONU

Z KOPALNÍ:

„KRÓL” W CHORZOWIE, „BIELSZOWICE”

I „KNURÓW”

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGR.

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	Str.		Str.
PO ZAMKNIĘCIU SUBSKRYPCJI POŻYCZKI OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ — S.	773	KRONIKA TYGODNIOWA:	
ZAGADNIENIE IMPORTU OWOCÓW — S. L.	774	PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEN	794
ZNOWELIZOWANY PODATEK OBROTOWY — A. GR.	778	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	794
KRONIKA GOSPODARCZA:		SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
Ruch naturalny ludności w Polsce — S.		PODATKI I OPŁATY	794
SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH	782	Liczba płatników podatku dochodowego od uposażań — M. T.	
GÓRNICZTWO I PRZEMYSŁ:		AKCYZY I MONOPOLE	796
HUTNICTWO	782	PIENIĄDZ I KREDYT	796
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	783	30-lecie Centralnej Kasy Spółek Rolniczych	
PRZEMYSŁ CUKROWNICZY	785	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	797
ROLNICTWO	785	Z BANKU POLSKIEGO	798
Umowy zbiorowe cukrowniczo-plantatorskie na okres kampanijny 1939/40 — W. K.		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
Kontyngenty odpędu spirytusu dla gorzeli rolniczych — W. K.		GOSPODARKA PAŃSTW PÓŁNOCNYCH — DR B. RM.	799
HANDEL:		ZMIANY W NIEMIECKIM USTAWODAWSTWIE DE- WIZOWYM — DR J. R. G.	801
HANDEL ZAGRANICZNY	787	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	788	OGÓLNE	804
RYNEK AKCYJNY	789	FRANCJA	804
KOMUNIKACJA I TRANSPORT	790	ANGLIA	804
Specjalne dopłaty drogowe — S. K.		NIEMCY	804
ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	791	ALBANIA	805
Papierowe doktryny przeciw polskiej polityce morskiej — Dr W. Górkowa		Z. S. R. R.	806
SAMORZĄD	793	Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	806
		BIBLIOGRAFIA	808

PO ZAMKNIĘCIU SUBSKRYPCJI POŻYCZKI OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ

SPRAWA emisji pożyczki rozważana była—jak to stwierdził Pan Wicepremier w swym przemówieniu na Zamku—już od dość dawna, ale dopiero marcowe wypadki polityczne zadecydowały ostatecznie o wypuszczeniu pożyczki przy pewnym jednocześnie skorygowaniu pierwotnych zamierzeń. Przy rozważaniu sprawy emisji pożyczki brano pod uwagę niesporny fakt wielkiego upłynnienia rynku, znacznego wzrostu dochodów oraz istnienia dość poważnych nadwyżek kapitalizacyjnych, które nie znajdowały na razie odpowiedniej lokaty. Należy również podkreślić, że plan finansowania inwestycji oraz do-

tacyj na F. O. N. przewidywał emisję pożyczki, a ustawa o dotacjach na rzecz Funduszu Obrony Narodowej i o inwestycjach z funduszy państwowych dawała podstawę prawną do przeprowadzenia takiej operacji emisyjnej.

Na tej właśnie podstawie prawnej, ale w nieco zmienionej postaci nastąpiła emisja Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej.

Stanęliśmy wobec potrzeby przyśpieszenia i wzmożenia pogotowia bojowego Polski, co wymagało dodatkowego, a jednocześnie szybkiego wysiłku finansowego. Jako cel tego wysiłku wskazał Wódz Na-

czelny potrzeby czynnej i biernej obrony przeciwlotniczej. Jako formę—przyjęto planowaną już formę pożyczki.

Państwo mogło zdobyć dodatkowe fundusze na dobrojenie przez podwyższenie przymusowych świadczeń społeczeństwa, albo przez zmobilizowanie wielkiego wysiłku dobrowolnych świadczeń na powyższe cele. Uznano za celowe w pierwszym etapie do podwyższenia świadczeń nie sięgać—tym bardziej, że w związku z postępującą w ostatnich latach poprawą gospodarczą wpływy ze świadczeń przymusowych i tak rosły—bez podwyższania stawek.

Pożyczka powinna—i właśnie o to przedewszystkim chodziło—zużytkować takie sumy, które nie mogłyby—przynajmniej bez wywołania ujemnego wpływu na przebieg procesów gospodarczych względnie na sytuację skarbową—być oddane jako świadczenie bezzwrotne.

Rozmiary pożyczki były początkowo—w momencie jej ogłoszenia—preliminowane tak, aby zdjęła ona istniejącą i łatwo dostępną nadwyżkę kapitalizacyjną—bez oddziaływania na dalsze możliwości rynku pieniężnego i kapitałowego w zakresie alimentowania bieżących potrzeb obrotu gospodarczego i ewentualnych przyszłych operacji pożyczkowych, a także na dalszy rozwój tendencji zwykłej wpływów skarbowych.

Oczywiście, z chwilą zmiany sytuacji i nadania pożyczce specjalnego celu i znaczenia początkowo przewidywana suma musiała już przez to samo ulec podwyższeniu. Dlatego też nie stawiając—zresztą zgodnie z początkowymi zamierzeniami—granicy emisji, wysunięto przypuszczenie—co znalazło wyraz w słowach Naczelnego Wodza, skierowanych do Generalnego Komisarza Pożyczki—że pożyczka będzie w stosunku do pierwotnych przewidywań pokryta kilkakrotnie.

I tak się stało. Subskrypcja P. O. P. dała imponującą w stosunku do wyników poprzednich subskrypcyj w Polsce kwotę około 400 milionów złotych. I to mimo, że subskrypcja P. O. P. była operacją—w sensie okresu jej przeprowadzenia—krótkoterminową. Bo oczywiście inną wagę ma sto milionów, płatne w ciągu 3 miesięcy, a inną te same sto milionów, płatne w ciągu 10 miesięcy, przy założeniu przy tym,

że stanowić one będą na czas dłuższy wyczerpanie rynku.

Już chyba z poprzednich wywodów wynika, dlaczego w obecnej sytuacji trzeba było się uciec do operacji „krótkoterminowej”—w sensie jej płatności i oddziaływania na życie gospodarcze. Chodziło o to, aby ją ograniczyć do dziś, nie zamykając sobie, czy też nie utrudniając pełnego korzystania ze wszystkich dróg dla finansowania tych zadań, jakie najbliższa już nawet przyszłość może przed nami postawić. Akcja czerpania z wszelkich nadwyżek—tam, gdzie one się zjawiają, zużytkowywania narastających oszczędności w sposób najbardziej szybki i celowy, ograniczania w mniejszym lub większym stopniu—tą lub inną drogą—konsumcji i zysków musi ulegać zmianom zależnie od sytuacji, której kształtowania się nawet w bliskiej przyszłości trudno dziś przewidzieć. Dlatego też i dyskontowanie przyszłości w zakresie finansowym musi być dziś jak najbardziej oględne.

Co innego, że istniejąca teraźniejszość winna być jak najwłaściwiej wykorzystana, wykorzystana dla celu wzmocnienia potencjału militarnego—co jest zresztą tym łatwiejsze, że obserwujemy w Polsce szczególną zbieżność interesów wojny z interesami pokojowymi gospodarstwa. Co innego więc, że jeszcze silniej przesuwając można dziś dochód społeczny od konsumpcji ku inwestycjom, i to inwestycjom, kierowanym naczelną myślą—rozbudowy siły bojowej Państwa. To z reguły jednak muszą być działania na dziś, w ramach dzisiejszej rzeczywistości.

Pożyczka Obrony Przeciwlotniczej stanowiła jeden z etapów na drodze finansowania wielkich zadań inwestycyjnych i obronnych Państwa. Etap szczególnie ważny ze względu na chwilę, w której był realizowany. Dalszy rozwój sytuacji zadecyduje, jak wyglądać będą etapy następne i jakich dróg i środków używać się będzie przy ich realizacji.

Zanim liczby szczegółowe wyników subskrypcji pozwolą nam na ocenę, w jakim stopniu poszczególne ośrodki społeczeństwa przyczyniły się do tak korzystnej realizacji etapu, związanego z P. O. P., stwierdzić dziś już można—opierając się na ogólnym wyniku subskrypcji—że społeczeństwo, jako całość, egzamin ten, jakim się dlań stała emisja P. O. P.—zdało doskonale.

S.

ZAGADNIENIE IMPORTU OWOCÓW

IMPORT owoców, przede wszystkim owoców południowych, stanowi dziedzinę zupełnie specjalną w polskim handlu zagranicznym. Odrębność ta wynika z samej natury handlu owocami, będącego jednym z najtrudniejszych i najbardziej skomplikowanych, a równocześnie najbardziej ryzykownych rodzajów handlu. Toteż z importem owoców wiąże się szereg specjalnych zagadnień—w Polsce zresztą jeszcze

stosunkowo prostszych—dotyczących zakupu i dystrybucji oraz warunków, w jakich pracuje handel importowy—zagadnień, które nie istnieją w innych dziedzinach przywozu. Niezależnie od tych kwestyj, branż od strony kupca i konsumenta i ich potrzeb—import owoców wyłania także swoje własne problemy polityczno-handlowe, wynikające z naszej ogólnej polityki państwowej.

Na wstępie należałoby przypomnieć charakterystyczną ewolucję, jakiej produkcja i handel owocami w świecie uległy w ostatnich czasach. Stały wzrost popytu spowodował, że w czasie ostatniego kryzysu gospodarczego produkcja światowa wykazała minimalną obniżkę. Basen śródziemnomorski stracił swoje monopolistyczne stanowisko w produkcji owoców cytrusowych (pomarańcze, mandarynki, cytryny), gdyż powstały nowe, potężne ośrodki produkcyjne, jak w Stanach Zjednoczonych (które np. przodują obecnie w produkcji pomarańczę), Afryce Południowej oraz w Ameryce Południowej, co zapewnia możliwość równomiernego zaspakajania zapotrzebowania rynków konsumcyjnych przez cały rok. Rozszerzeniu się ośrodków wytwórczych towarzyszyło udoskonalenie środków komunikacyjnych w formie specjalnych urządzeń technicznych statków i zwiększenia ich szybkości (np. statki-bananowce) oraz samej organizacji transportu.

Kultura owoców, zwłaszcza południowych, stanowiła ostatnio przedmiot specjalnego zainteresowania i opieki ze strony rządów—z uwagi na znaczenie tej produkcji dla bilansu handlowego, i to zarówno od strony eksportu, jak i importu—dla tych krajów, które dążą do zaspokojenia własnych potrzeb produkcją z własnych posiadłości kolonialnych. Niezależnie

od tego, a częściowo i w związku z tym, dokonał się wyraźny proces skoncentrowania produkcji w koncernach i spółdzielniach, a to celem lepszego wykorzystania możliwości sprzedażnych i dostosowania się do rynków zbytu.

Owe tendencje centralistyczne zaznaczyły się również, aczkolwiek nie w tak silnym stopniu, zwłaszcza jeśli chodzi o kraje Europy Zachodniej, w pośrednich ogniwach między producentem i konsumentem. Z drugiej strony udoskonalone zostały systemy dystrybucji towarów. Obok początkowej formy wymiany, opierającej się zasadniczo na transakcjach między hurtownikiem-importerem i załadowcą kraju produkcji, rozwinęły się i upowszechniły formy kolektywne, zróżniczkowany aparat giełd, aukcyj i targów owocowych, ułatwiający współpracę trzech zasadniczych kategorii kupieckich: importerów, hurtowników i detalistów.

Rzecz prosta, że sytuacja na poszczególnych rynkach produkcyjnych, rozdzielczych i konsumcyjnych różni się znacznie—zależnie od konkretnych warunków gospodarczych, wśród których reglamentacja handlu zagranicznego przez państwo odgrywa poważną rolę.

Ogólny przywóz do Polski owoców w latach 1929÷38 przedstawia się następująco:

	O w o c e c y t r u s o w e					Inne owoce południowe	Pozostałe owoce
	Ogółem	pomarańcze i mandarynki	cytryny	grape-fruity	razem		
	k w i n t a l e						
1929	410 135	43 602	117 746	—	161 348	65 249	183 038
1930	501 812	51 674	121 706	—	173 380	101 232	227 200
1931	515 950	43 092	134 910	—	178 002	93 739	244 209
1932	328 265	29 388	99 869	—	129 257	123 687	75 321
1933	453 003	25 224	115 048	—	140 272	81 958	230 773
1934	552 176	27 525	128 365	8 148	164 038	189 372	198 766
1935	750 496	337 319	123 438	3 509	464 266	183 400	102 830
1936	606 628	258 427	85 291	4 187	344 905	90 844	70 879
1937	600 469	263 054	105 644	8 362	377 060	169 380	54 029
1938	663 860	230 217	123 725	10 708	364 640	221 577	77 673
	t y s i ą c e z ł o t y c h						
1929	40 842	5 339	7 492	—	12 831	10 647	17 364
1930	40 758	4 887	6 657	—	11 544	9 957	19 257
1931	36 457	3 986	6 104	—	10 090	8 840	17 527
1932	23 353	2 352	5 477	—	7 829	10 204	5 320
1933	24 676	1 544	4 105	—	5 649	7 616	11 411
1934	28 004	1 790	4 225	508	6 523	14 563	6 918
1935	38 888	15 355	5 279	205	20 839	13 930	4 119
1936	33 008	12 108	4 546	217	16 871	13 078	3 061
1937	35 496	13 326	6 356	390	20 072	12 224	3 200
1938	41 825	12 799	7 103	499	20 401	18 138	3 286

Do grupy owoców południowych, poza cytrusowymi, zalicza się: śliwki suszone, winogrona świeże, banany, daktyle, figi, rodzynki i koryntki, migdały, orzechy włoskie i laskowe. Najważniejsze pozycje stanowią tutaj śliwki suszone, winogrona świeże i banany. Import ich przedstawia się, jak następuje:

	Śliwki suszone		Winogrona świeże		Banany	
	q	tys. zł	q	tys. zł	q	tys. zł
1929	65 244	9 141	25 510	2 212	—	—
1935	67 496	4 479	58 052	2 728	19 279	978
1936	67 605	3 533	47 910	2 936	19 861	1 029
1937	52 181	3 261	44 312	2 808	19 649	1 072
1938	66 333	3 689	48 847	3 689	31 248	1 698

Import pozostałych gatunków owoców południowych określają następujące liczby (dane za 1938 r.):

	q	tys. zł
Rodzynki	23 981	1 976
Koryntki	10 508	655
Figi	22 289	1 131
Daktyle	2 055	224
Migdały bez łupin	4 621	1 679
Orzechy włoskie	6 556	1 139
„ laskowe	6 061	1 328
Inne owoce południowe	64	73

Do grupy owoców „pozostałych” należą owoce klimatu umiarkowanego: jabłka, śliwki świeże, wiśnie, morele, brzoskwinie, arbuzy itd. Import tych owoców charakteryzują następujące liczby (dane za 1938 r.):

	q	tys. zł
Jabłka świeże	10 839	714
Śliwki świeże	19 012	1 059
Wiśnie i czereśnie świeże	1 164	123

Morele i brzoskwinie świeże	1 755	143
Arbuzy	35 319	582

Jeśli chodzi o kierunki przywozu owoców, to w odniesieniu do najważniejszej grupy owoców cytrusowych ilustruje je poniższe zestawienie, dotyczące udziału poszczególnych krajów w procentach ogólnego przywozu:

	Włochy	Hiszpania	Palestyna	Inne kraje
1929	91.7	0.5	—	7.8
1934	84.5	5.8	7.0	2.7
1935	35.8	44.3	13.6	6.3
1936	15.0	42.4	27.6	15.0
1937	41.2	26.0	27.3	5.5
1938	60.0	2.5	33.2	4.3

Należy zaznaczyć, że załamanie się przywozu owoców cytrusowych zarówno z Włoch w 1936 r., jak i z Hiszpanii w 1938 r. tłumaczy się okolicznościami wyjątkowymi (sankcje i wojna domowa). Co do cytryn—przychodziły one zawsze prawie w 100% z Włoch.

Śliwki suszone importowane są przede wszystkim z Jugosławii i Stanów Zjedn., winogrona świeże—z Rumunii, Bułgarii, Grecji, Holandii i Węgier, migdały—z Włoch, orzechy włoskie—z Rumunii, orzechy laskowe—z Turcji i z Włoch, rodzynki—z Grecji, Turcji i Stanów Zjedn., koryntki—z Grecji, figi—z Grecji i z Turcji, wreszcie, daktyle—z Iraku i Algieru.

W grupie owoców klimatu umiarkowanego jabłka importowane są głównie z Włoch, Kanady i Rumunii, śliwki świeże, wiśnie, czereśnie, morele, brzoskwinie, arbuzy—z Włoch i Węgier.

Udział przywozu owoców w ogólnym imporcie towarowym Polski przedstawia się w ostatnich latach w sposób następujący (pod względem wartości — w %—ch):

1929	1.31
1932	2.70
1934	3.50
1935	4.52
1936	3.29
1937	2.83
1938	3.21

Oczywiście, liczby powyższe mają względną tylko wartość porównawczą. Niewielki stosunkowo udział przywozu owoców w ogólnym przywozie towarów do Polski w 1929 r. (1.31%) wzrósł w 1932 r. do 2.70%, ale wzrost ten był tylko pozorny—z uwagi na silny spadek ogólnego przywozu. W liczbach absolutnych bowiem import ten spadł w tym czasie z 410 135 q wartości zł 40 842 tys. do 328 265 q wartości zł 23 353 tys. Dlatego też właściwsza dla charakterystyki dynamiki zagadnienia będzie analiza liczb absolutnych.

Analiza ta wskazuje przede wszystkim na stały wzrost importu owoców od 1932 r. Jeśli chodzi o jedynie decydujące dla określenia konsumpcji dane wagowe, to już w roku 1933 import przewyższył poziom z 1929 r. Poza 1935 r. największy import wykazuje ostatni ujęty statystycznie rok—1938. Rok ten wykazuje również najwyższą kwotę wartości importu, która przekroczyła o blisko zł 1 miln. wartość z 1929 r.

Drugim charakterystycznym zjawiskiem są zmiany w strukturze importu. Do 1935 r. udział owoców klimatu umiarkowanego (jabłek, śliwek świeżych itd.) stanowił poważną część ogólnego importu owoców, mianowicie od $\frac{1}{3}$ do $\frac{1}{2}$, ostatnio zaś nie stanowi nawet $\frac{1}{10}$. Równocześnie poczynając od 1935 r. nastąpił wielokrotny wzrost — w związku z udzieleniem

w tymże roku zniżki konwencyjnej Hiszpanii—przywozu pomarańcz. Wysokie liczby importu jabłek i śliwek w pierwszym okresie tłumaczą się potrzebami rynku dla wypełnienia wielkiej luki, wynikłej w produkcji krajowej na skutek klęski mrozu podczas zimy 1928/29 (wiadomo, że drzewa wchodzi w okres owocowania po 6÷8 latach od wysadzenia); tym też, jak również dalszymi postępami sadownictwa krajowego—ponad poziom 1928/29 r. (nie bez pomocy zresztą polityki kontyngentowej)—tłumaczy się także spadek odnośnych liczb przywozowych w ostatnich kilku latach. Równoczesny olbrzymi wzrost przywozu pomarańcz, powodujący zwiększenie się globalnego importu owoców, wskazuje na niewątpliwie bardzo znaczne powiększenie się ogólnej konsumpcji owoców w kraju. Pozycja cytryn ma charakter ilościowo ustabilizowany, podobnie, aczkolwiek w mniejszym stopniu—pozycje pozostałych owoców południowych.

Zaznaczyć warto, że produkcja krajowa owoców przekracza kilkakrotnie liczby importu. Według danych Gł. Urz. Stat. zbiory owoców krajowych wyniosły w 1936 r. 3 450 tys. q, co przy przeciętnej cenie zł 40 za q daje liczbę orientacyjną zł 138 miln. Jak już wspomniano, produkcja ta wzrasta z roku na rok, ulepsza się gatunkowo i coraz lepiej przystosowuje do wymagań handlu.

Przywóz owoców jest importem wybitnie sezonowym, także w odniesieniu do owoców suszonych, których przywóz jest największy w okresach przedświątecznych. Importowane do Polski owoce idą niemal wyłącznie do bezpośredniej konsumpcji. Drobną tylko część importu służy dla celów przemysłowych—do wyrobu konserw.

Z punktu widzenia bilansu handlowego import owoców przedstawia się w sposób następujący: w 1938 r. przypada na kraje wolnodewizowe kwota zł 7 756 tys., czyli 18.5% ogólnego importu owoców, reszta importowana jest w ramach clearingu (61.5%), względnie kompensaty i transakcji wiązanych (20%)—zł 2 268 tys. Ze wspomnianej kwoty zł 7 756 tys. na Grecję przypada zł 2 440 tys., na Stany Zjedn.—zł 1 802 tys., na Portugalię i posiadłości portugalskie—zł 1 570 tys., na Holandię i posiadłości holenderskie—zł 729 tys. Na kompensacie i transakcjach wiązanych oparty jest przede wszystkim przywóz z Palestyny i z krajów Ameryki Środkowej (banany). Specjalną pozycję zajmuje obecnie Hiszpania, z którą obroty, opierające się formalnie na układzie kontyngentowym z 1934 r. z wolnym przydziałem dewiz, układały się ostatnio faktycznie w formie doraźnych transakcji, zbliżonych do kompensaty i clearingu. Import owoców z tego kraju wyniósł w 1938 r., w związku z wojną domową, tylko zł 596 tys. Ogółem w całej drugiej grupie import wyniósł zł 9 213 tys.

Pozostałe 61.5% importu dokonało się, jak już wspomniano, w ramach uregulowanego rozrachunku towarowego.

Sytuację wyjaśnia poniższe zestawienie, dotyczące importu owoców w 1938 r.—według krajów (w tys. zł):

	Clearing	Kompensata, transakcje wiązane quasi-clearing (Hiszp.)	Obrót wolnodewizowy
Włochy	15 690	Palestyna 7 001	Grecja 2 440
Jugosławia	1 878	Kraje Wysp.	Stany Zjedn. 1 802
Rumunia	1 997	Am. Środk. 1 145	Portugalia i posiadłości 1 570
Węgry	1 160	(oprócz Ku- by)	

Turcja	1 476	Honduras	178	Holandia i po- siadłości	729
Bułgaria	1 373	Guatemala	90	Francja i po- siadłości	429
Niemcy	33	Costa Rica	70	Irak	52
		Kolumbia	81	Posiadł. bryt.	405
		Iran	52	Kanada	178
		Hiszpania i posiadłości hiszpańskie	596	Belgia	143
				Dania	8

Jeśli chodzi o dane, dotyczące polskich rynków dostawczych, warunków zakupu oraz dowozu owoców i warunków składowania, to przedstawiają się one (wg materiałów Rady Handlu Zagranicznego i Izby Przemysłowo-Handlowej w Gdyni), jak następuje:

Jako rynki dostawcze wysuwają się na czoło: Palestyna, Włochy i Hiszpania, przy czym każdy z tych krajów wykazuje pewne odrębności. Znaczenia Hiszpanii dla importu polskiego nie określają—rzecz prosta—liczby z okresu wojny domowej.

Eksportem w Palestynie zajmują się przeważnie spółdzielnie, które częściowo finansują plantatorów. Do najpoważniejszych należą „Pardes” i „Jaffa Orange Syndicate” oraz powstały w 1929 r. związek spółdzielni „Centrala Owoców Cytrusowych”, szczególnie czynny w eksporcie do Polski. Wprowadzona została kontrola rządowa przy eksporcie i podatek reklamowy. Spółdzielnie palestyńskie, zainteresowane rynkiem polskim, porozumiewają się między sobą co do wysokości eksportu każdej spółdzielni, asortymentu, ceny, warunków dostawy i płatności. Obok spółdzielni czynne są również i indywidualne firmy handlowe, z powodu jednak słabości finansowej znaczenie ich jest niewielkie.

Organizacja wywozu owoców przedstawia się odmiennie we Włoszech. Ilość firm eksportujących jest tutaj bardzo duża. Są to przeważnie kupcy, którzy skupują towar u ogrodników, sami go zbierają, standardyzują i eksportują, a także więksi producenci. Wszyscy eksporterzy należą do związku branżowego. Na Sycylii działa wielka spółdzielnia „Fedexport”. Eksport finansowany jest przez banki, udzielające kredytów pod zastaw dokumentów załadowania (do 60÷75% wartości towaru). Zaprowadzono kontrolę towaru eksportowego.

W Hiszpanii organizacja eksportu owoców zbliżała się przed okresem wojny domowej do organizacji włoskiej. Eksportem zajmowali się producenci i kupcy. W części „republikańskiej” kraju rozwinęły się kooperatywy rządowe. Sądzić należy, że stosunki ułożą się na zasadzie dotychczasowych metod handlowych.

Zakupu owoców południowych dokonywa się przeważnie w kraju za pośrednictwem przedstawicieli eksporterów. Znaczenie obcego pośrednictwa, do niedawna przeważające, jest obecnie niewielkie. Punktem zwrotnym było tutaj wprowadzenie rozrachunku clearingowego z najpoważniejszymi rynkami dostawczymi, a także i działanie preferencyjnych ceł morskich i wyniki z tego przedstawienie przewozu owoców południowych na bezpośrednią drogę morską. Owoce świeże zakupuje się fob port załadowczy, czyli że importer polski ponosi ryzyko ceny, jakości i gatunku towaru oraz zepsucia towaru w drodze, a także i koszt ubezpieczenia. Natomiast owoce suszone zakupuje się cif.

Przywóz owoców świeżych, stanowiących artykuł gotówkowy, finansowany jest przez banki przeważ-

nie pośrednio. Formy finansowania są różne i stosowane są indywidualnie. Przywóz owoców suszonych finansowany jest bezpośrednio i wyżej kredytowany niż import owoców świeżych.

Z zakupem fob wiąże się możliwość kierowania ładunku na statki polskie.

Przywóz owoców z Hiszpanii, Grecji, Turcji i Palestyny kieruje się drogą morską bezpośrednio do Gdyni. Natomiast jeśli idzie o Włochy—to cytryny wprawdzie są przywożone bezpośrednio drogą morską, ale zato pomarańcze idą przeważnie koleją do Kopenhagi, skąd—po przeładunku—drogą morską do Gdyni celem wykorzystania cła preferencyjnego. W 1937 r. sprowadzono do Gdyni (via Kopenhaga) 6 010 t pomarańczę włoskich, podczas gdy drogą morską z Włoch jedynie 1 063 t. Transport pomarańczę włoskich bezpośrednio drogą morską jest technicznie całkowicie możliwy, zwłaszcza wobec ostatnich udogodnień komunikacyjnych.

Udział bandery polskiej („Żegluga Polska”) w przywozie owoców, stosunkowo największy w transporcie z Palestyny i Turcji, uległ ostatnio pewnym zmianom, wykazując tendencję zniżkową, związaną z niemożnością „Żeglugi Polskiej” przystosowania i rozbudowy tonażu.

Przywóz owoców południowych kierowany był do 1932 r. prawie wyłącznie drogą lądową. Morskie cła preferencyjne przestawiły import owoców świeżych całkowicie na porty polskiego obszaru celnego. Odnosnie do owoców suszonych, którym nie przyznano morskich ceł preferencyjnych, wprowadzono obowiązek bezpośredniego przewozu morskiego z Grecji i Turcji. W praktyce prawie cały (z górą 99%) przywóz owoców świeżych i większość przywozu owoców suszonych (powyżej 80%) skoncentrowane zostały w Gdyni. Do zajęcia przez port gdyński tak poważnej roli przyczyniło się niewątpliwie techniczne wyposażenie portu, należyty aparat przeładunkowy, regularne połączenia okrętowe na liniach przewozu owoców, a także dobrze rozwijający się aparat handlowy i bankowy.

Port gdyński posiada obecnie 5 magazynów dla przechowywania owoców. Koszty przeładunku wynoszą zł 16.50 od 1 t, przy czym obejmują one wyladunek ze statku do magazynu oraz załadunek z magazynu, a także brzegowe, jednorazowe ważenie towaru i wolne składowe za pierwsze 5 dni.

Importowy handel owocowy w Polsce odbywa się w formie przetargów aukcyjnych i handlu indywidualnego.

Aukcje owocowe powołane zostały do życia w drodze koncesyj na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 17/XI 1927r. o wystawach i targach gospodarczych. Pierwszą koncesją wydana została w 1933 r. firmie „Aukcje Owocowe”, Sp. z o. o., druga—w 1934 r.—firmie „Bałtyckie Aukcje Owocowe”, Sp. z o. o., trzecia wreszcie—w 1935 r.—firmie „Gdyńskie Targi Owocowe”, S. A., która to firma została zresztą zlikwidowana w 1937 r. W rezultacie działają więc w dziedzinie importu owoców pierwsze 2 spółki.

Handel importowy indywidualny natomiast stoi pod znakiem silnego rozproszkowania, w związku z liberalnym udzielaniem pozwoleń przywozu. Mamy obecnie z górą 100 importerów owoców, przeważnie słabych finansowo, przy braku właściwej ich organizacji i odpowiedniej struktury handlu, opartej na

hierarchii importerów, hurtowników i detalistów. Hurtowy handel owocami reprezentowany był w 1936 r. przez 126 hurtowników owocowych i 182 hurtownie kolonialno-spożywcze, zajmujące się dystrybucją.

Jak już wspomniano na wstępie, import owoców w Polsce wyłania szereg zupełnie specjalnych zagadnień. Podstawową kwestią będzie zagadnienie wielkości tego importu, jako jednej z głównych pozycji przywozu konsumcyjnego. Fakt, że tylko 18,5% tego importu jest importem dewizowym, nie rozwiązuje sprawy o tyle, że clearingi nasze mają swoje własne problemy, dotyczące struktury wymiany towarowej, która to struktura wymagałaby niejednokrotnie pewnej poprawy bądź w eksporcie, bądź w imporcie, także w drodze zmniejszenia niektórych pozycji. Z drugiej strony dewizowy import owocowy stanowi niekiedy konieczną contre-partie dewizowego eksportu. Wiąże się to wszystko, oczywiście, z ogólną polityką handlową Państwa.

Nie oznacza to naturalnie, by słuszny był pogląd, jakoby konsumpcja owoców w Polsce była nadmierna. Świadczy o tym chociażby następująca tabelka, dotycząca spożycia owoców południowych w niektórych krajach europejskich w 1937 r.—w kg na głowę ludności:

	Pomarańcze	Cytryny	Banany
Anglia	12.24	1.23	6.89
Francja	5.20	0.67	4.21
Niemcy	1.40	0.86	2.11
Polska	0.76	0.30	0.57

Ponadto zaznaczyć warto, iż pewne pozycje, np. cytryny, stanowią niewątpliwie artykuł tzw. pierwszej potrzeby.

Okoliczności wskazane nie są jednak w stanie wyeliminować same przez się pewnych tendencji restrykcyjnych, jakie ciążyć się już teraz wydają w dziedzinie przywozu owoców—zwłaszcza w obliczu tej gospodarki, jaką z uwagi na ogólną sytuację polityczną i gospodarczą Polska będzie musiała prowadzić.

Następnym kapitałnym zagadnieniem, wiążącym się zresztą z pierwszym i zahaczającym już o wewnętrz-

na organizacyjną stronę naszego handlu owocami, jest kwestia ceny. Chodzi konkretnie o to, że według zgodnej opinii płacimy normalnie za owoce południowe o 15÷20% (a nawet i więcej) drożej niż importerzy angielscy, holenderscy i francuscy. Oczywiście, wynika to w dużym stopniu z faktu działania w Polsce pełnej reglamentacji towarowo-dewizowej (ceny clearingowe są z reguły wyższe od dewizowych). Ale nie mniej ważną przyczyną są braki organizacyjne naszego handlu. Polegają one przede wszystkim na nadmiernym rozproszkowaniu uprawnień do importu, braku wyższych form handlu owocowego na wzór zagranicy (stąd słaby rozwój aukcyj) i stosowaniu przez importerów metod niewłaściwych (niesolidność, przeliczowywanie się wzajemnie wobec dostawców), obniżających ich opinię na rynkach dostawczych i powodujących podwyżkę ceny. W związku z tym nieodzowne wydaje się podniesienie wymogów kwalifikacyjnych w stosunku do importerów i ograniczenie ich liczby. Pociągnęłoby to za sobą również uporządkowanie handlu wewnętrznego przez rozdzielenie funkcji importerów od funkcji hurtowników i detalistów.

Specjalną kwestię stanowi sprawa importu luzem, tj. bez opakowania. Dotyczy ona również zagadnienia potaniaenia importu z uwagi na tę okoliczność, że koszt opakowania, przywożonego łącznie z owocami, wynosi ok. 50% ceny. Pozytywne rozwiązanie wymagałoby tutaj, oczywiście, dostosowania się technicznego przewozu i przeładunku—na wzór zagranicy, a także zapewne i zróżniczkowania taryfy celnej, również na wzór zagranicy. W każdym razie zagadnienie wydaje się zasługiwać na wszechstronne przedyskutowanie. Ciekawym przykładem—na marginesie tej kwestii—jest kompensata polsko-palestyńska: cytrusów—z jednej i skrzynek do ich opakowania—z drugiej strony.

Odrębne zagadnienie stanowią powiązania przywozu owoców z rozwojem portu w Gdyni i naszych linii żeglugowych. Niezależnie od tej polityki import owoców może tu stanowić instrument polityki handlowej w ściślejszym tego słowa znaczeniu, przede wszystkim w sensie ekspansji naszego wywozu.

S. L.

ZNOWELIZOWANY PODATEK OBROTOWY

W „DZIENNIKU USTAW R. P.” Nr 44, poz. 287, ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 19/IV 1939 r. o wykonaniu ustawy z dn. 4/V 1938 r. o podatku obrotowym. Rozporządzenie to zawiera szczegółową wykładnię przepisów i pojęć prawnych ustawy. W artykule niniejszym omówimy najistotniejsze kwestie, unormowane w tym rozporządzeniu wykonawczym.

W myśl ustawy o podatku obrotowym podlegają te świadczenia rzeczy bądź usług, wykonywane na obszarze Państwa, które odpowiadają jednocześnie następującym warunkom: a) mają charakter prywatno-prawny, b) są spełniane zawodowo i c) są odpłatne.

Przepisy wykonawcze stanowią, iż świadczenia mają charakter prywatno-prawny, o ile: a) polegają na przeniesieniu prawa własności, używania lub użytkowania rzeczy, bądź na przeniesieniu jakiegokolwiek innego prawa majątkowego, bądź też na wykonaniu

pracy lub innej usługi, oraz b) wynikają z umowy, czyli zgodnego oświadczenia woli dwóch stron, wyrażonego pisemnie, ustnie lub przez odpowiedni sposób zachowania się, bądź też z innego tytułu prywatnoprawnego.

Natomiast odpłatnym świadczenie jest wówczas, gdy świadczący osiąga za nie ekwiwalent w pieniądzu lub w jakiegokolwiek innej postaci.

Za prywatno-prawne odpłatne świadczenia rzeczy bądź usług uważać należy—według postanowień rozporządzenia wykonawczego— w szczególności:

1) sprzedaż za gotówkę bądź na kredyt lub zbycie drogą zamiany wszelkiego rodzaju surowców, półwyrobów, wyrobów i innych rzeczy ruchomych, nabytych, wydobytych bądź wytworzonych przez sprzedawcę;

2) wytwarzanie na zamówienie wyrobów z własnych lub powierzonych materiałów oraz przerabianie powierzonych w tym celu rzeczy;

3) wykonywanie na zamówienie prac budowlanych, montażowych, instalacyjnych oraz innych prac i usług o charakterze przemysłowym i rzemieślniczym;

4) udzielanie oprocentowanego kredytu oraz wykonywanie usług, mogących być przedmiotem czynności bankowych, jak: inkaso, winkulacje, udzielenie gwarancji itp.;

5) świadczenia, wynikające z umów o ubezpieczeniu;

6) wykonywanie usług, wynikających z umów: komisji, agencji, pośrednictwa, ekspedycji, przewozu, przechowania, zlecenia (biura wywiadowcze, biura informacyjne, przedsiębiorstwa powiernicze, przedsiębiorstwa strzeżenia cudzego mienia) itp. umów o świadczenie usług;

7) świadczenia przedsiębiorstw rozrywkowych, gastronomicznych, hoteli, pokoiów umeblowanych, pensjonatów, biur reklamowych, buchalteryjnych, buchalteryjno-rewizyjnych, pisanie podań, przepisywania na maszynach i tłumaczeń, zakładów leczniczych, zdrojowych, kąpielowych, pogrzebowych, rzeźni, chłodni itp.;

8) wynajmowanie rzeczy ruchomych, jak np. pojazdy, łodzi, koni, rowerów, filmów, książek, ubrań, aparatów zręczności itp.;

9) świadczenia adwokatów, obrońców sądowych, notariuszów, inżynierów, architektów, budowniczych, techników budowlanych, mierniczych, tłumaczy przysięgłych, rzeczoznawców, rzeczników patentowych, maklerów, lekarzy, felczerów, techników dentystycznych, położnych, kosmetyków itp. osób, wykonywających zawód wolny.

Świadczenie jest świadczeniem zawodowym, gdy wykonywane jest w okolicznościach, które wskazują, że zamiarem świadczącego jest wykonywać tego rodzaju świadczenia w sposób częstotliwy, aby mieć stąd główne lub uboczne źródło przychodu, chociażby nawet świadczenie było wykonane jednorazowo. Za zawodowe należy w szczególności uważać wszelkie świadczenia, wykonywane w zakresie przedsiębiorstw: handlowych, przemysłowych, górniczych, komunikacyjnych, bankowych, usługowych lub innych przedsiębiorstw zarobkowych. Jednakże sprzedaż całego przedsiębiorstwa, rzeczy nieruchomości i ruchomych, przeznaczonych do trwałego używania w tym przedsiębiorstwie, (inwestycje, inwentarz)—nie ma charakteru świadczenia zawodowego.

Czynności Państwa lub innych związków publiczno-prawnych, za które pobierane są opłaty o charakterze publiczno-prawnym, nie podlegają podatkowi obrotowemu. W szczególności dotyczy to czynności pisarzy hipotecznych, komorników, weterynarzy państwowych lub samorządowych itp. funkcjonariuszów publicznych, którzy pobierają bezpośrednio od stron opłaty administracyjne w imieniu i na rachunek Państwa lub innego związku publiczno-prawnego, chociażby część tych opłat była przypadającym na ich rzecz wynagrodzeniem. Podlegają jednak podatkowi świadczenia notariuszów.

Według przepisów ustawy płatnikami podatku obrotowego są osoby fizyczne lub prawne, spółki jawne, komandytowe i spadki wakuujące, spełniające świadczenia, które podlegają opodatkowaniu. Rozporządzenie wykonawcze wyjaśnia, iż Państwo lub jakkolwiek inny związek publiczno-prawny jest płatnikiem podatku w zakresie świadczeń prywatno-prawnych, dokonywanych na rzecz innych związków pu-

bliczno-prawnych, osób fizycznych lub prawnych, spółek jawnych, komandytowych i spadków wakuujących, przy czym wpłaty podatku winny być dokonywane przez organa, instytucje i zakłady, spełniające świadczenia w imieniu i na rachunek Państwa lub innego związku publiczno-prawnego.

Płatnikami podatku z tytułu świadczeń, spełnianych przez spółkę prawa cywilnego, są wszyscy spółnicy tej spółki łącznie, przy czym za spółkę prawa cywilnego uważać należy w szczególności: a) spółkę, która ze względu na rozmiary prowadzonego przedsiębiorstwa oraz brak wpisu do rejestru handlowego nie ma charakteru spółki jawnej, b) spółkę, zawiązaną w celu wykonywania na wspólny rachunek czynności wolno-zawodowych.

Według ustawy wolna od podatku jest sprzedaż wytworów własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego, nie przerobionych w zakładach przemysłowych, dokonywana bez utrzymywania w tym celu stałych miejsc sprzedaży poza obrębem własnych lub dzierżawionych gruntów.

Rozporządzenie wykonawcze wyjaśnia, że za przerób płodów gospodarstwa rolnego w zakładach przemysłowych własnych i obcych uważa się czynności, wykonywane w przeznaczonych na ten cel otwartych lub zamkniętych pomieszczeniach przy użyciu maszyn oraz napędu mechanicznego, wodnego lub powietrznego. Przerobem nie będą wszelkiego rodzaju czynności, choćby dokonywane w zakładach przemysłowych, jeżeli dotyczą czyszczenia, sortowania, rozdzielania na części, o ile służące do tego celu pomieszczenia znajdują się w obrębie gospodarstwa rolnego. Przez stałe miejsce sprzedaży należy w myśl przepisów wykonawczych rozumieć zamknięte lub otwarte pomieszczenie lub ściśle określony teren poza obrębem gospodarstwa rolnego, zajmowane nieprzerwanie dłużej niż przez 3 dni w celu sprzedaży wytworów gospodarstwa rolnego. Wolna więc będzie od podatku sprzedaż, dokonywana przez rolników na targach i jarmarkach.

Nabywanie za określoną cenę ziemiopłodów na pniu, owoców na drzewach i krzewach lub znajdujących się w wodach zamkniętych lub otwartych ryb nie ma charakteru dzierżawy gospodarstwa rolnego, ogrodowego lub rybnego, a sprzedaż nabytych w ten sposób płodów nie korzysta ze zwolnienia od podatku.

Operacje kredytu długoterminowego są wolne od podatku. Za kredyt długoterminowy uważa się: a) kredyt w listach zastawnych lub obligacjach, b) kredyt hipoteczny, spłacalny w ratach według z góry ustalonego planu amortyzacyjnego.

Zwolnieniu od podatku podlega w myśl ustawy sprzedaż eksportowa, dokonywana na rachunek własny bądź na rachunek krajowych przedsiębiorstw eksportowych, oraz transakcje z firmami zagranicznymi, wynikające z obrotu uszlachetniającego czynnego—pod warunkiem udowodnienia tych obrotów prawidłowo prowadzonymi księgami handlowymi. Według przepisów wykonawczych za eksport uważa się wywóz surowców, półwyrobów i wyrobów gotowych poza granice celne Państwa. Za sprzedaż eksportową uważa się również eksport, dokonany przy pomocy komisanta lub agenta.

Dokonanie eksportu powinno być udowodnione prawidłowo prowadzonymi księgami handlowymi oraz deklaracjami wywozowymi względnie kwitami celnymi. W razie niemożności przedstawienia przez płatnika deklaracji wywozowych względnie kwitów cel-

nnych—władze skarbowe mogą przyjąć jako dowód dokonania eksportu inne wiarogodne dokumenty, jak np. zaświadczenia urzędów celnych, zaświadczenia eksportowe związków eksportowych, listy przewozowe, konosamenty, zaświadczenia akcyzowe itp.

Wynagrodzenia, uzyskane przy eksporcie za czynności komisju, pośrednictwa, ekspedycji, przewozu itp., nie korzystają ze zwolnienia od podatku obrotowego. Natomiast otrzymane przez eksportera premie wywozowe oraz zwrot cła nie stanowią obrotu podatkowego w przypadku opodatkowania eksportu.

Podstawę wymiaru podatku stanowi obrót, czyli zapłata należna za spełnione świadczenia, będące przedmiotem podatku. Zgodnie z przepisami wykonawczymi—nie wyłącza się z obrotu własnych kosztów płatnika, poniesionych przezeń w związku z wykonywaniem świadczenia (np. prowizja komisowa, wynagrodzenie za pośrednictwo, koszty transportu, należności celne, koszty przewozu, poniesione przez przewoźnika itp.). Odsetki dyskontowe, policzone przez płatnika przy otrzymaniu zapłaty w postaci weksli, jak również odsetki, policzone przy transakcjach na kredyt bez przyjmowania weksli, wchodzą w skład obrotu podatkowego.

Nie mają charakteru zapłaty za spełnione świadczenia i nie stanowią obrotu dywidendy i udziały w zyskach, pobierane przez akcjonariuszów spółek akcyjnych i udziałowców spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, spółdzielni, spółek komandytowych, spółek jawnych i spółek prawa cywilnego—z wyjątkiem pobierania dywidendy od akcji przez osoby, które trudnią się zawodowo czynnościami kredytowymi.

Stawki podatku obrotowego, obowiązujące od dn. 1 stycznia 1939 r., wynoszą:

Rodzaj obrotów	Stawka podatku od obrotów:	
	udowodnionych prawidłowo prowadzonych księgowymi handlowymi %	nieudowodnionych prawidłowo prowadzonych księgowymi handlowymi %
Obroty osiągnięte:		
1) a) ze sprzedaży lub wymiany nabytych i nieprzerobionych towarów — z wyjątkiem sprzedaży w aptekach	1:25	1:7
b) ze sprzedaży na giełdach zbożowo-towarowych ziemiopłodów, mąki, otrąb i makuchoń	0:3	—
c) ze sprzedaży lub wymiany nabytych towarów, przerobionych przed dokonaniem sprzedaży lub wymiany	2:1	3
d) ze sprzedaży lub wymiany towarów — zarówno przerobionych, jak i nieprzerobionych przed sprzedażą lub wymianą—w aptekach	3	3
e) z wykonywania przedsiębiorstw wydawnictw książek drukowanych na obszarze Rzplitej Polskiej	1:25	1:7
2) ze sprzedaży lub wymiany surowców, półwyrobów lub wyrobów gotowych, wytworzonych przez płatnika na rachunek własny, jeżeli obroty te:		
a) nie przewyższają zł 50 tys. w stosunku rocznym	1:5	1:5
b) przewyższają zł 50 tys., lecz nie przewyższają zł 100 tys. w stos. rocznym	1:5	2:1
c) przewyższają zł 100 tys. w stos. rocznym	2:1	3
3) a) z czynności kredytowych, z wyjątkiem zysku brutto z dokonanych operacji obcymi walutami, dewizami, tudzież wszelkiego rodzaju papierami wartościowymi, czyli obroty, osiągnięte w postaci należnych procentów i in. wynagrodzeń za świadczenia kredytowe (np. prowizje komisowe)	1:8	3

b) w postaci zysku brutto z dokonanych operacji obcymi walutami, dewizami, tudzież wszelkiego rodzaju papierami wartościowymi	3	3
4) z wynagrodzenia za przerób lub wytworzenie wyrobów bądź półwyrobów z cudzych materiałów, jeżeli obroty te:		
a) nie przewyższają zł 15 tys. w stos. rocznym	1:5	1:5
b) przewyższają zł 15 tys. w stos. rocznym	3	3
5) za świadczenia usług o charakterze rękodzielniczym, jeżeli:		
a) nie przewyższają zł 50 tys. w stos. rocznym	1:5	1:5
b) przewyższają zł 50 tys., lecz nie przewyższają zł 100 tys. w stos. rocznym	1:5	2:1
c) przewyższają zł 100 tys. w stos. rocznym	3	3
o) z wynagrodzeń za ekspedycje, maklerstwo żeglugowe oraz przewóz osób fizycznych	2:6	2:6
7) z prowizji i innych wynagrodzeń za czynności komisju w rozumieniu art. 6 p. 4, zdanie pierwsze ustawy	6	—
8) z prowizji i innych wynagrodzeń za czynności agenta—poza przypadkami, wymienionymi w art. 6 p. 5, zdanie pierwsze ustawy	6	6
9) z prowizji i innych wynagrodzeń za pośrednictwo, nie mające cech umowy agencyjnej	6	6
10) tytułem kurtażu przez maklerów przysięgłych na giełdach towarowych od transakcji giełdowych:		
a) po udowodnieniu księgą maklerską	3	—
b) nieudowodnionych księgą maklerską	—	6
11) od wszystkich pozostałych obrotów	3	3

Przewidziane powyżej stawki podatku dotyczą poszczególnych rodzajów świadczeń. Jeżeli płatnik spełnia zawodowo świadczenia kilku rodzajów, podlegających różnym stawkom, do każdego rodzaju świadczeń stosuje się stawkę właściwą dla danego rodzaju świadczenia.

Świadczenia, polegające na budowie lub montażu urządzeń technicznych, połączone z dostawą materiałów oraz maszyn lub ich części, podlegają stawce 3%-owej.

Za usługi o charakterze rękodzielniczym (p. 5 zestawienia stawek) należy w myśl przepisów wykonawczych uważać usługi, wykonywane w ramach rzemiosła w rozumieniu art. 142 prawa przemysłowego, a nie polegające na przetwarzaniu lub wytwarzaniu wyrobów bądź półwyrobów, jak np. usługi fryzjerów, fotografów, malarzy, mularzy, pozłotników, kominiarzy, szklarzy, zdunów, oraz wszelkiego rodzaju naprawy, np. obuwiu, odzieży itp.

Z ustawowych ulg w podatku obrotowym dla spółdzielni korzystają—w myśl przepisów wykonawczych—te spółdzielnie, które należą do związków, posiadających przyznane im przez Ministra Skarbu prawo rewizji, a które swą działalność statutową ograniczają wyłącznie do członków. Jeżeli spółdzielnie rozszerzają swą działalność statutową również na osoby, nie będące członkami, to z ulg korzystają tylko wówczas, gdy do funduszy, nie podlegających według ustawy o spółdzielniach lub statutu podziałowi między członków, przelewają co najmniej tę część nadwyżki (nadpłat i zwrotów), jaka przypada na obroty z nieczłonkami. Okoliczność, iż udział nieczłonków w ogólnym obrocie spółdzielni jest większy niż udział członków, nie pozbawia spółdzielni prawa do ulg.

Spółdzielnia nie może korzystać z ulg, jeżeli przypadające na nieczłonków nadpłaty i zwroty przelewa w jakiegokolwiek postaci na rzecz członków. W szczególności, wykluczające ulgę przelanie nadpłat i zwrotów ma miejsce wówczas, jeżeli spółdzielnia: a) przelewa na rzecz członków przypadające na nieczłonków nadpłaty w tej postaci, iż—placąc nieczłonkom za dosta-

wy niską cenę rynkową—osiąga nadwyżkę, którą równocześnie zużywa, wypłacając członkom za takie same dostawy ceny wyższe, wskutek czego bądź w ogóle nie wykazuje zysków bilansowych bądź też wydatnie je pomniejsza; b) przelewa na rzecz członków przy-

padające na nieczłonków zwroty w ten sposób, iż pobiera od członków niższą cenę świadczeń niż od nieczłonków, wskutek czego wynik bilansowy jest podobny do omówionego wyżej.

A. Gr.

KRONIKA GOSPODARCZA

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI W POLSCE. — Ostatnio ogłoszone przez Gl. Urz. Stat. dane, dotyczące ruchu ludności w 1938 r., nie wykazują—zwłaszcza jeśli chodzi o liczby absolutne—większych różnic w stosunku do liczb za 1937 r. Liczba małżeństw nieco wzrosła, natomiast nieznacznie zmniejszyły się liczba urodzeń żywych i liczba zgonów; spadła także liczba przyrostu naturalnego. Zmiany powyższe stanowią ułamek procentu, najwyżej dochodzą do 1%. Inaczej nieco jednak liczby 1938 r. wypadną na tle szeregu lat poprzedzających, gdy okaże się, że rok 1938 wraz z niewiele różniącym się rokiem 1937 przedstawiają okres niżkowy w ruchu naturalnym ludności. Poniższe zestawienie podaje właśnie liczby ruchu naturalnego ludności za ostatnie 18 lat (w tysiącach):

	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
1921	317	890	568	322
1922	319	983	555	428
1923	287	1 015	494	521
1924	269	1 000	519	481
1925	239	1 036	492	544
1926	257	989	533	456
1927	258	959	526	433
1928	295	991	504	487
1929	299	994	519	475
1930	296	1 023	489	534
1931	271	965	494	471
1932	269	935	487	448
1933	274	869	466	403
1934	277	882	480	402
1935	280	877	471	406
1936	284	892	482	410
1937	276	856	482	374
1938	279	850	480	370

Naprzód zaznaczyć należy, że niestety—liczby ruchu naturalnego ludności nie są bardzo pewne i kompletne—wobec braków i wadliwej rejestracji, zwłaszcza dla ludności wznania moźszeszowego (dotyczy to województw centralnych i wschodnich). Pamiętając o tym zastrzeżeniu, omówimy poniżej tendencje ruchu ludności w Polsce, przed tym jednak zestawimy jeszcze liczby względne, które, oczywiście, wykazują silniejsze różnice—wobec stałe, i to poważnie, rosnącej podstawy. I tak, ruch naturalny ludności—w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców — w okresie ostatniego 10-letnia przedstawiał się następująco:

	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
1929	9·6	32·0	16·7	15·3
1930	9·4	32·5	15·5	17·0
1931	8·5	30·2	15·5	14·7
1932	8·3	28·8	15·0	13·8
1933	8·3	26·5	14·2	12·3
1934	8·3	26·5	14·4	12·1
1935	8·3	26·1	14·0	12·1
1936	8·4	26·2	14·2	12·0
1937	8·0	24·9	14·0	10·9
1938	8·0	24·5	13·8	10·7

Liczba małżeństw ma, niewątpliwie, pewien związek z sytuacją gospodarczą—zarówno strukturalną (przeludnienie itp.), jak i koniunkturalną. W latach 1921 i 1922 jest szczególnie poważna, spada silnie w okresie kryzysu 1924÷25, podnosi się znowu na wysoki poziom w latach poprawy i ożywienia 1928÷30, następnie spada (kryzys), by w ostatnich latach wznieść się znowu na nieco wyższy poziom. Ale poziom ostatni już nie jest tak wysoki jak w okresie poprzedniej poprawy, zwłaszcza jeśli chodzi o liczby względne. Działa tu bowiem inny czynnik. Jak bowiem liczba małżeństw wpływa na liczbę urodzeń, tak z drugiej strony—liczba urodzeń wpływa także na liczbę małżeństw. Ostatnio bowiem roczniki, które głównie wchodzi w grę przy zawieraniu małżeństw, są mniej liczne. Są to bowiem roczniki „wojenne”—z lat 1915÷20, kiedy liczba urodzeń znacznie spadła. Gdy ten okres

skończy się, jako główna podstawa małżeństw zaczął przychodzić roczniki coraz liczniejsze; i liczba małżeństw—w razie gdyby nie działały inne czynniki—powinny się zwiększać.

Liczba urodzeń waha się częściowo zależnie od liczby zawieranych małżeństw, poza tym wpływa na jej kształtowanie się szereg innych jeszcze przyczyn. M. in. poważny wpływ może mieć wzrost ludności miejskiej, zwłaszcza silny wzrost ludności większych miast, gdzie stopa urodzeń jest stosunkowo bardzo niska. Liczba urodzeń od 1931 r. wykazuje tendencję zniżkową, zwłaszcza wyraźną, jeśli chodzi o liczby względne.

Spadek liczby urodzeń powoduje spadek przyrostu naturalnego. Jednocześnie jednak na kształtowanie się przyrostu naturalnego wpływa liczba zgonów. Silny też początkowo wzrost stopy przyrostu naturalnego w Polsce był wywołany—obok wzrostu rozrodzności—spadkiem śmiertelności. Ostatnio ruch spadkowy liczby zgonów zatrzymał się, czy też—jeśli wziąć pod uwagę liczby względne—jest bardzo niewielki. Spadek śmiertelności był dotychczas głównie powodowany poprawą warunków sanitarnych, rozbudową opieki społecznej i publicznej służby zdrowia. Należy przewidywać, że stosunkowo wysoki w Polsce stopień śmiertelności będzie jeszcze przez czas dłuższy w dalszym ciągu obniżać się, co będzie ważnym czynnikiem zwykłego kształtowania się przyrostu naturalnego. Przepuszczalnie na spadek śmiertelności wywrzeć będzie musiała pewien wpływ również rosnąca przewaga młodszych pokoleń. Z drugiej strony spadek śmiertelności poważnie nie wpłynie na strukturę wieku ludności polskiej, gdyż nie tylko będzie on powodował przedłużanie okresu życia, ale występować będzie również w zakresie śmiertelności niemowląt, która w Polsce jest bardzo duża. W 1938 r. statystyka zgonów niemowląt (która zresztą szczególnie jest niedokładna) wykazuje liczbę 118·8 tys. wobec 370·3 tys. ogólnej liczby zgonów w Polsce. Liczba zgonów niemowląt stanowi 14% liczby urodzeń żywych.

Przyrost naturalny w Polsce spadł w ostatnich 2 latach nieco, poniżej 400 tys., gdy w latach 1933÷36 utrzymywał się na poziomie, nieznacznie przewyższającym 400 tys. rocznie. Przyrost ten jest jeszcze bardzo wysoki, bo w ostatnich 2 latach stanowił jeszcze blisko 11‰, gdy w 1937 r. przyrost w Rumunii stanowił 11·52‰, w Holandii—11‰, w Bułgarii—10·5‰, na Litwie — 9·1‰, we Włoszech — 8·7‰, w Niemczech—7·1‰, na Węgrzech—6‰ itd.

Podkreślić należy, że w ostatnim roku przyrost naturalny wzrósł w województwach centralnych i zachodnich a szczególnie silnie obniżył się w województwach południowych, gdzie i w stosunku do przeciętnej 5-letniej 1931÷35 nastąpił największy spadek przyrostu. Zaznaczyć jeszcze należy, że liczba małżeństw w 1938 r. zarówno w stosunku do 1937 r., jak zwłaszcza w stosunku do przeciętnej 1931÷35 na ogół wzrasta. Liczba urodzeń najmniej spada w woj. wschodnich i południowych. Te wszystkie zmiany liczbowo ilustruje następujące zestawienie dla poszczególnych grup województw (wg dawnego podziału administracyjnego; w tysiącach):

	Centralne	Wschodnie	Zachodnie	Południowe
Małżeństwa				
1931÷35 przec.	113	48	39	74
1937	115	49	40	72
1938	116	48	41	74
Urodzenia żywe				
1931÷35 przec.	369	173	119	244
1937	353	161	115	227
1938	355	159	116	219
Zgony				
1931÷35 przec.	193	82	62	142
1937	200	80	64	138
1938	196	81	64	139
Przyrost naturalny				
1931÷35 przec.	176	91	57	102
1937	153	81	51	89
1938	159	78	52	80

S.

SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH

SPRAWY GOSPODARCZE
NA PLENUM SEJMU

W dn. 16 maja b. r. odbyło się posiedzenie Sejmu, na którym przez I czytanie przeszły 2 rządowe projekty ustaw: o Wojskowej Szkole Głównej Inżynierii i o uprawnieniach Państwowego Instytutu Geologicznego w zakresie prac górniczych i terenowych. Również przez I czytanie przeszedł jeden poselski projekt ustawy, mianowicie złożony przez Pos. Wnuka projekt ustawy w sprawie umów nabycia nieruchomości, sporządzonych na imię osób podstawionych.

Następnie, Pos. Głowacki referował sprawozdanie Komisji Budżetowej o dodatkowych kredytach na 1938/39 r., przewidujący zwiększenie kredytów w przedsiębiorstwie „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” o kwotę zł 10 miln. — w związku z ogólnym rozwojem stosunków gospodarczych, w związku z nawiązaniem normalnych stosunków z Litwą oraz odzyskaniem Zaolzia. Pokrycie tej kwoty znajduje się częściowo w zwiększonych wpływach przedsiębiorstwa pocztowego—zł 6 miln., a reszta—zł 4 miln.—pokryta będzie w zwiększonych wpływach podatku przemysłowego. Sejm projekt ustawy przyjął bez zmian w obu czytaniach.

W dalszym ciągu Pos. Głowacki referował projekt ustawy o dodatkowych kredytach na 1939/40 r. Kredyt dodatkowy wynosi zł 2.1 miln.—na zwiększenie kosztu bicia bilonu—i pokryty będzie ze zwiększonych wpływów podatku dochodowego. Sejm bez zmian projekt ten w obu czytaniach przyjął.

Z kolei, Pos. Antonowicz referował rządowy projekt ustawy o wystawach i targach gospodarczych oraz aukcjach, który z pewnymi zmianami Sejm w obu czytaniach przyjął.

Następnie, bez zmian w obu czytaniach—na podstawie sprawozdań Komisji Spraw Zagranicznych—zostały przyjęte następujące projekty ustaw w sprawach ratyfikacji: porozumienia między Polską i W. Brytanią, dotyczącego clenienia niektórych wyrobów chemicznych (referował Pos. Pankiewicz), umowy dodatkowej do umowy gospodarczej między Rzplitą Polską i Rzeszą Niemiecką—(referował Pos. Sikorski), umowy między Rzplitą Polską i Rzeszą Niemiecką w sprawie granicznego odcinka rzeki Drwęcy, protokołu taryfowego między Polską i Estonią (referował Pos. Dudrewicz), porozumienia między Rzplitą Polską i Z. S. R. R. w sprawie statutu prawnego Przedstawicielstwa Handlowego Z. S. R. R. w Polsce (referował Pos. Szczytt-Niemirowicz), wreszcie w sprawie ratyfikacji układu handlowego między Rzplitą Polską i Z. S. R. R. oraz protokołu dodatkowego do tegoż układu.

SPRAWY GOSPODARCZE
NA PLENUM SENATU

W dn. 11 maja b. r. odbyło się posiedzenie Senatu, na którym Sen. Skoczyła referował sprawozdanie Komisji Prawniczej o projekcie ustawy o upoważnieniu Prezydenta Rzplitej do wydawania dekretów. Referent przedstawił całokształt warunków międzynarodowych, a polskich w szczególności, które w zu-

pełności uzasadniają konieczność dysponowania przez Rząd instrumentem szybkiego działania w dziedzinie ustawodawczej. Rząd zadeklarował, że będzie czynił z pełnomocnictw użytek tylko w wypadkach konieczności państwowej. Zakres pełnomocnictw ograniczony jest do spraw gospodarczych, finansowych oraz związanych z obroną Państwa, czas zaś obowiązywania opiewa do dnia zwołania Sejmu na najbliższą sesję zwyczajną. Senat projekt ustawy bez dyskusji przyjął.

Następnie, Sen. Dobaczewski referował sprawozdanie Komisji Budżetowej o projekcie ustawy o dodatkowym kredycie na 1938/39 r. Chodzi o zwiększenie wydatków w budżecie Ministerstwa Spraw Wojskowych o kwotę zł 2 miln., co stoi w związku z wypadkami politycznymi, związanymi z odzyskaniem Zaolzia. Pokrycie znajduje się w zwiększonych wpływach podatku dochodowego. Projekt ustawy został przyjęty bez zmian.

W dalszym ciągu, Sen. Semkowicz referował sprawozdanie Komisji Skarbowej o projekcie ustawy o sprzedaży i bezpłatnym odstąpieniu niektórych nieruchomości państwowych, który Senat z jedną poprawką przyjął.

Z kolei, Sen. Wielowieyski referował sprawozdanie Komisji Skarbowej o projekcie ustawy o zmianie ustawy o opłacie od kart do gry. Senat przyjął ten projekt ustawy, wprowadzając do niego zmianę, polegającą na podwyższeniu do 50% udziału Polskiego Czerwonego Krzyża, gdy dotychczas udział ten wynosił 25%.

W dalszym ciągu posiedzenia, Sen. Przedpełski referował sprawozdanie Komisji Gospodarczej o projekcie ustawy o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o kontroli ubezpieczeń; projekt został przyjęty bez zmian. Uzupełnia on luki w dotychczasowym ubezpieczeniu zwierząt hodowlanych i rzeźnych, m. in. przez umożliwienie wprowadzenia przymusu.

Następnie bez zmian został przyjęty—po referacie Sen. Giedroycia—projekt ustawy o zmianie ustawy o wykupie przez dzierżawców gruntów, zajętych pod budynki, oraz gruntów czynszowych w miastach i miasteczkach na obszarze sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie.

Z kolei, Sen. Przedpełski referował sprawozdanie Komisji Gospodarczej o projekcie ustawy o zastawie rejestrowym na maszynach i aparatach. Komisja senacka poczyniła w projekcie, przez Sejm uchwalonym, szereg zmian, przywracających projektowi brzmienie rządowe. Senat projekt ustawy z tymi zmianami przyjął.

Dalej, Sen. Drozdowski referował sprawozdanie Komisji Gospodarczej o projekcie ustawy o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o ograniczeniu nadmiernych uposażeń w przedsiębiorstwach, który bez zmian w brzmieniu sejmowym został uchwalony.

W końcu, Sen. Miklaszewski referował sprawozdanie Komisji Oświatowej o projekcie ustawy o Polskiej Akademii Nauk Technicznych, który został przez Senat przyjęty bez zmian w brzmieniu sejmowym, wraz z rezolucją,zywającą Rząd do wstawienia w budżecie sum, niezbędnych dla zapewnienia podstaw materialnych Polskiej Akademii Nauk Technicznych.

GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ
HUTNICCTWO

WYTWÓRCZOŚĆ HUTNICCTWA ŻELAZNEGO W KWIETNIU 1939 R.—przedstawiają się—wg danych tymczasowych—następująco w (tonach):

	1939		Kwiecień 1938
	Marzec	Kwiecień	
Surówka	111 759	114 164	76 934
Stal	179 509	176 060	128 264

Wytwory walcowniane	117 302	112 600	91 739
Rury żelazne i stalowe	10 906	9 012	7 291

Jak widać z tego zestawienia, wytwórczość wszystkich działów cokolwiek się zmniejszyła w kwietniu b. r. w porównaniu z marcem b. r., jedynie produkcja surówki nieznacznie wzrosła. Spadek produkcji w kwietniu tłumaczy się przede wszystkim mniejszą ilością dni roboczych (24) niż w marcu (27). W porównaniu z kwietniem ub. r. wzrost wytwórczości we wszystkich działach jest bardzo poważny.

W szczególności, wytwórczość surowki zwiększyła się w kwietniu b. r. w porównaniu z marcem b. r. o 2%, natomiast produkcja stali zmniejszyła się o 2%, wytworów walcowniczych—o 3·5% i rur—o 18·5%. W porównaniu z kwietniem ub. r. tegoroczna produkcja surowki była wyższa o 48%, stali—o 38%, wytworów walcowniczych—o 22·3% i rur—o 22·8%.

Stan zamówień wewnętrznych, przydzielonych hutom przez Syndykat P. H. Ż., przedstawiał się następująco (w tonach):

	I 9 3 9		Kwiecień 1938
	Marzec	Kwiecień	
Zamówienia rządowe	4 464	9 326	18 493
„ prywatne	41 856	52 937	32 318
Razem:	46 320	62 263	50 811

Z powyższego wynika, że w kwietniu b. r. w porównaniu z marcem b. r. ogólna ilość zamówień zwiększyła się dosyć znacznie, przy czym wzrosły zarówno zamówienia rządowe, jak i prywatne. Również i w stosunku do kwietnia ub. r. ogólna ilość zamówień w kwietniu b. r. była większa, przy czym zwiększyła się zamówienia prywatne, a spadły rządowe.

W szczególności, w kwietniu b. r. w porównaniu z marcem b. r. ogólna ilość zamówień wzrosła o 34·2%, przy czym zamówienia rządowe zwiększyły się o 112%, a prywatne—o 26%. W porównaniu z kwietniem ub. r. ogólna ilość zamówień w kwietniu b. r. wzrosła o 22%, przy czym zamówienia rządowe zmniejszyły się o 44%, a prywatne wzrosły o 68·5%.

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY W MARCU 1939 R.—Sytuacja we włókiennictwie kształtowała się w marcu b. r. na ogół w warunkach niezmiennych. Charakterystyczny dla tego okresu jest znaczny wzrost wytwórczości, którego wyraz stanowi wskaźnik produkcji włókienniczej, wynoszący—wg danych Instytutu Badań Konjunktur Gospodarczych i Cen—dla marca b. r. 136·1 (1928 r.=100), podczas gdy odnośny wskaźnik wynosił w lutym b. r. 120·5, w marcu zaś ub. r. — 128·5. O wzmożeniu produkcji tekstylnej świadczy również liczba przepracowanych robotniko-godzin, wynosząca 1 079 tys. (w lutym b. r. — 1 054 tys., w marcu ub. r. — 1 032 tys.). Zwiększone w tej skali uruchomienie włókiennictwa znajduje uzasadnienie

w tym, iż marzec należy do okresu sezonowego, w którym produkcja osiąga z reguły najwyższe swe napięcie. Szczególne ożywienie przejawiało się w tkactwie, w przemyśle dzianym i w wykończalniach.

Pod względem cen surowców włókienniczych sytuacja w miesiącu sprawozdawczym była niejednolita. W bawełnie, wełnie i szmatkach nie zarysowały się poważniejsze zmiany, natomiast w jucie i lnie zaznaczyła się poważna zwyżka przy tendencji mocnej. Wskaźnik cen hurtowych surowców włókienniczych—wg danych Gł. Urz. Stat.—podniósł się z 32·7 do 32·8, wykazując zwyżkę minimalną.

W bawełnie wahania cen nie były duże; ceny te wynosiły — wg danych Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi — (w gr za 1 lb loco Łódź, wraz z cłem); dla gatunku „Goodmiddling 29/32 inch” 65·86 ÷ 67·18, a dla „Sakellaridis” 93 ÷ 98.

Ceny wełny utrzymywały się na poziomie poprzedniego miesiąca, mianowicie — wg danych Konwencji Przędzaln Włny Czesankowej w Polsce—wynosiły (w zł za 1 kg cif Gdynia basis prana): australijska Merino średnie runo—6, Buenos Aires Merino prima A — 5·52, Buenos Aires Crossbred C—4·44. Juta doznała dalszej zwyżki cen, gdyż ukształtowały się one na poziomie: przy gatunku „First” £ 23 ÷ 25 za 1 t (luty b. r. £ 21·15 ÷ 24·12·6), przy „Blitz” zaś £ 21·15 ÷ 23·10 za 1 t (luty b. r. £ 20·10 ÷ 23·7·6). Tak gwałtowna i duża zwyżka cen juty (w porównaniu ze styczniem b. r.), zmieniająca kalkulację odnośnego przemysłu, czyni aktualną sprawę cen wytworów jutowych; zaznaczyć należy, iż przemysł jutowy zabiega o podwyżkę cen wyrobów jutowych, jednak dotychczas podwyżka ta nie została przez czynniki miarodajne zaakceptowana.

W przędzy wełnianej czesankowej wystąpił minimalny spadek ceny (2%), w wyniku czego poziom tych cen w marcu przedstawiał się następująco (w zł za 1 kp): Nr 2/40 A—12·20, Nr 2/56 AI — 13·70, Nr 1/20 DE—6·85, Nr 2/22 m (syst. franc.)—8·05. Na odinku cen przędzy bawełnianej sytuacja zmianie nie uległa. Wskaźnik cen hurtowych przędzy wykazuje obniżkę z 47·6 w lutym b. r. do 47·3 w marcu b. r., co wiąże się częściowo ze wspomnianą redukcją cen przędzy wełnianej czesankowej.

Mimo, iż nie zachodzą uzasadnione względy do zwyżek cen artykułów (tkanin) wełnianych, i zwyżki takie nie są przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu akceptowane, o jednak dało się zaobserwować tendencję do podnoszenia tych cen, co znalazło również wyraz we wskaźniku cen tkanin, wykazujących wzrost z 55·5 w lutym b. r. do 55·7 w marcu b. r.; w tkaninach bawełnianych ceny kształtowały się na uprzednio ustabilizowanym poziomie.

W zakresie przywozu włókienniczego dane za I kwartał b. r. w porównaniu z tymże okresem ub. r. przedstawiają się następująco:

Nazwa towaru	I k w a r t a ł I 9 3 8		I 9 3 9		Wzrost (+) lub spadek (—) w 1939 r. w stosunku do 1938 r.			
	ton	tys. zł	ton	tys. zł	ton	% wagi	tys. zł	% wartości
Bawełna i odpadki	20 470	31 562	19 145	26 997	— 1 325	6	— 4 565	14
Wełna surowa nieprana	4 141	12 367	5 521	13 370	+ 1 380	33	+ 1 003	8
„ prana	1 147	6 392	1 469	6 263	+ 322	28	— 129	2
Odpadki wełniane	460	2 397	309	1 558	— 151	33	— 839	35
Wełna owcza czesana	560	3 980	551	3 334	— 9	2	— 646	17
Juta i odpadki	3 883	2 062	3 475	1 643	— 408	10	— 419	20
Szmaty	4 129	5 222	4 025	4 642	— 104	2	— 580	11
Surowce razem:	34 790	63 982	34 495	57 807	— 295	0·8	— 6 175	9
Przędza bawełniana	423	2 813	451	2 904	+ 28	7	+ 91	3
„ wełniana	231	2 981	283	3 231	+ 52	22	+ 250	8
„ z jedwabiu naturalnego . .	54	1 364	57	1 613	+ 3	6	+ 249	18
Półfabrykaty razem:	708	7 158	791	7 748	+ 83	11	+ 590	8
Tkaniny bawełniane	201	2 994	151	2 181	— 50	25	— 813	27
„ wełniane, półwełniane, odzieżowe	15	525	16	507	+ 1	7	— 18	3
„ z jedwabiu naturalnego	4	544	4	686	—	—	+ 142	26
Inne artykuły włókien. niewymienione	864	4 339	884	4 354	+ 20	2	+ 15	0·3
O g ó ł e m:	36 582	79 542	36 341	73 283	— 241	0·7	— 6 259	8

Na uwagę zasługuje dalszy wzrost importu wełny niepranej, stanowiącej surowiec dla zrzeszonych przędzaln czesankowych. Zwiększenie tej pozycji przywózowej wiąże się z rozszerzeniem produkcji przędzy wełnianej czesankowej. Spadek przywozu wełny czesankowej jest minimalny i prawdopodobnie przejściowy. Pokażne natężenie importu przejawiało się w wełnie pranej — w wyniku zwiększonych zamówień państwowych.

Pozycja przywózowa bawełny wykazuje w okresie I kwartału b. r. stosunkowo nieznaczne zmniejszenie (6%), nie wskazujące jednak w żadnym razie na niedostateczną aprowizację przemysłu w bawełnę. Należy zauważyć, że powstała ostatnio przy dość silnym akcencie zagadnienie zaopatrzenia przemysłu przetwórczego w przędzę bawełnianą dla celów tykotażowych jest przedmiotem

badan pod kątem zwiększenia produkcji krajowej odnośnych numerów i gatunków przędzy, co pozwoliłoby na załatwienie tej sprawy bez potrzeb wzięcia się do importu tej przędzy.

Dalszy spadek przywozu juty jest zjawiskiem raczej już obecnie naturalnym z racji stopniowego ograniczenia wytwórczości jutowej na rzecz lnianej i konopnej. Niedostateczna podaż włókna lnianego—targanica, używanego do produkcji wyrobów lniano-jutowych, przy jednocześnie wyższych cenach tego włókna, powoduje pewne perturbacje w tej dziedzinie produkcji. Stosunkowo słabe tempo produkcyjne okręgu białostockiego znalazło częściowo refleks w spadku pozycji przywózowej szmat.

Import półfabrykatów podniósł się w omawianym kwartale b. r. o 11%; widzimy więc, iż proces wzrostu tego przywozu trwa mimo,

iz surowce wykazują tendencję raczej przeciwną. Jakkolwiek ogólny przyrwy włókienniczy pod względem wartości skurczył się dzięki niższej cenie o zł 6 259 tys., to jednak wobec spadku eksportu o zł 555 tys. posiadamy ujemne saldo z zagranicą zaledwie o zł 5 704 tys. mniejsze, niż w ub. r. Wymiana włókiennicza z zagranicą daje za I kwartał b. r. saldo bierne w wys. zł 55 149 tys.

Kierunki przywozu bawełny w okresie pierwszych 3 miesięcy b. r. były następujące: Stany Zjedn.—108 619 q, Egipt—28 866 q, Brazylia—16 450 q, Indie Brytyjskie—12 963 q, Kongo Belgijskie—8 209 q, Peru—4 097 q. W stosunku do ub. r. spadł przywóz ze Stanów Zjedn. o 18 315 q, Indii Brytyjskich o 109 q oraz z Konga Belgijskiego, wzrost zaś zaznaczył się z Egiptu o 6 691 q, z Brazylji o 10 755 q, z Peru o 1 118 q. Bawełna sowiecka, o której uprzednio już sygnalizowaliśmy, wchodzi nadal w rachubę z punktu widzenia zaopatrzenia przemysłu bawełnianego, i import jej będzie prawdopodobnie dokonany jeszcze w ciągu maja b. r.

Przesuwanie się przywozu wełny niepranej z Australii na Argentynę odbywa się w stopniu coraz intensywniejszym. W ciągu I kwartału b. r. wzrost importu wełny niepranej argentyńskiej wyraża się liczbą 18 550 q; w pewnym, jakkolwiek mniejszym, stopniu wzrosła pozycja wełny niepranej z Urugwaju. W omawianym okresie udział krajów-dostawców wełny niepranej stanowił: Argentyna—23 320 q, Australia—23 008 q, Urugwaj—3 397 q, Związek Południowo-Afrykański—1 651 q; zmniejszenie przywozu wełny australijskiej wynosi 2 668 q.

Tendencje do częściowego przestawienia importu obserwujemy także w przypadku wełny pranej. Z rynku bowiem argentyńskiego sprowadzono tego surowca o 1 120 q więcej, niż w ub. r., z urugwajskiego—o 2 326 q, przy jednoczesnym ograniczeniu przywozu z Anglii o 1 000 q, a z Australii—o 24 q. O motywach wykorzystywania rynku argentyńskiego i urugwajskiego wspominaliśmy już uprzednio, obecnie pragniemy zwrócić uwagę na szczególną ważność tej sprawy ze względu na przejawiający się coraz silniej wzrost globalnego przywozu wełny niepranej i pranej. Należy dodać, że w okresie 3 mies. b. r. import wełny pranej pochodził: z Anglii—3 384 q, Belgii—3 926 q, Urugwaju—3 196 q, Australii—985 q, Argentyny—1 959 q.

W przędzalnictwie wełnianym czesankowym nastąpiła w zakresie produkcji dość znaczna poprawa w miesiącu sprawozdawczym. Wyprodukowano tego półfabrykatu—wg danych Konwencji Przędzalni Wełny Czesankowej w Polsce—w marcu b. r. 1 002 t, czyli znacznie więcej niż w poprzednim miesiącu (luty b. r.—735 t), oraz więcej niż w marcu ub. r. (884 t). Porównanie wyników tegorocznych (za 3 mies.) z zesłorocznymi daje nam nadwyżkę 279 t (12%) przy produkcji tegorocznej, wynoszącej 2 500 t. Wypada zauważyć, że omawiane wzmoczenie wydajności nie doprowadziło jednak do całkowitego pokrycia potrzeb, wynikających z tytułu zbytu na rynku wewnętrznym (2 208 t) i na rynkach zagranicznych (498 t); odnośny niedobór produkcji zamknął się w omawianym okresie b. r. liczbą 206 t (w ub. r.—358 t). Z ostatnich tych danych wynika, że w poruszonym przedmiocie przejawia się już pewna poprawa w stosunku do ub. r., niemniej jednak sprawa ta jest nadal otwarta. Powyższy stan rzeczy w produkcji i zbycie przędzy powoduje systematyczne zmniejszanie się składów przędzy; które w marcu b. r. uległy redukcji o 30% w porównaniu z marcem ub. r. Uruchomienie przędzalni, zrzeszonych w Konwencji Przędzalni Wełny Czesankowej, podniosło się w marcu do 95-83% w stosunku do jednej zmiany, przy czym czynnych było 346 774 wrzecion.

W dziedzinie wydajności tkanin wełnianych zanotować należy poprawę w stosunku do ub. r.—to zarówno w przemyśle czesankowym, jak i zgrzebnym. Obroty tkaninami były zadowalające, szczególnie ożywienie uwydatniło się w I połowie marca.

Przemysł zrzeszony przędzalniczo-bawełniany wyprodukował w miesiącu sprawozdawczym—wg danych Zrzeszenia Producentów Przędzy Bawełnianej—4 571 t przędzy, co stanowi wprawdzie wzrost w porównaniu z poprzednim miesiącem (4 206 t), lecz—spadek w stosunku do marca ub. r. (5 339 t). Charakterystyczne jest, że tegoroczna wydajność tej przędzy (za 3 mies.) wynosi 12 144 t, tj. ilość znacznie mniejszą niż w ub. r. (14 327 t). Należy zaznaczyć, iż osiągnięcia w zakresie wydajności tej przędzy nie wynikają z dostaw bawełny, bowiem dostawy te przy uwzględnieniu pozycji odpadków i przydziałów dla przemysłu niezrzeszonego przekraczają znacznie odnośne liczby produkcji przędzy, nie mówiąc o tym, że prócz bawełny jako surowca zastępcze wchodzi w rachubę w planie produkcyjnym również textra i kotonina. Na uwagę zasługuje także fakt, że zapotrzebowanie przemysłu tkackiego w I kwartale b. r. przewyższyło ramy wydajności przędzy; wyrazem tego zapotrzebowania jest zbyt omawianego półfabrykatu, który osiągnął 13 454 t (w ub. r.—15 990 t), co oznacza spadek o 16% w stosunku do ub. r. Ograniczenie więc produkcji tegorocznej może być częściowo związane z osłabieniem zapotrzebowania. W miesiącu sprawozdawczym konsumpcja przędzy stanowiła 5 077 t (marzec ub. r.—5 637 t).

Składy tej przędzy zmniejszyły się w marcu b. r. o ok. 20% w stosunku do poprzedniego miesiąca. Uruchomienie przędzalni, należących do Zrzeszenia Producentów Przędzy Bawełnianej, wyrażone w przeciętnej ilości godzin pracy jednego wrzeciona w tygodniu, wyniosło w miesiącu sprawozdawczym 52·48 (luty—48·39).

Rynek tkanin bawełnianych nie odczuł spodziewanego ożywienia w zakresie artykułów letnich, co częściowo było spowodowane nie sprzyjającym stanem pogody. Zaznaczyć trzeba przy tym, że właściwym okresem sezonowym w dziedzinie handlu wspomnianymi letnimi tkaninami jest dopiero kwiecień. W miesiącu sprawozdawczym wchodziły w rachubę dość duże obroty artykułami bawełnianymi białymi i międzysezonowymi.

W przemyśle lnianym trwało wzmoczone tempo produkcyjne dzięki zwiększonym zamówieniom państwowym. Trwająca zwyżka cen włókna lnianego nie stanowi czynnika sprzyjającego dla pożądanego rozwoju produkcji lnianskiej w odniesieniu do potrzeb rynku wewnętrznego.

Wydajność koniuny osiągnęła w omawianym miesiącu wysokość 260 t, tj. liczbę zbliżoną do przewidzianej programem produkcyjnym na 1939 r. Coraz lepsze wyniki, obserwowane w tej dziedzinie wydajności, wskazują na stałe przewyżczanie trudności, na jakie ona napotykała, zwłaszcza w 1938 r. Aktualnie niepomyślnym objawem jest z jednej strony zwyżka cen surowca—lnu, z drugiej zaś—odczuwany brak tego surowca w asortymentach, potrzebnych przemysłowi kotonizacyjnemu. Przypuszczać jednak należy, że sprawa zaopatrzenia tego przemysłu w niezbędny surowiec znajdzie właściwe rozwiązanie, chociażby w płaszczynie przeznaczenia lepszych gatunków włókna lnianego na cele produkcji kotoniny—w każdym razie ze względu na swoisty charakter zagadnienia rozbudowy przemysłu kotonizacyjnego wspomniany program produkcyjny, obejmujący roczną liczbę 3 500 t, musi być zrealizowany.

Przy sprzyjających warunkach zaznacza się rozwój produkcji włókien syntetycznych, tj. zarówno teksty, chusty, arkony itp., jak i lanitalu. Do wzmoczenia produkcji omawianych włókien przyczyniło się uregulowanie sprawy obowiązkowego ich nabywania przez przemysł wełniany zgrzebny. Cena lanitalu ukształtowała się definitywnie na poziomie zł 4 za kg, co z punktu widzenia kalkulacji przemysłu włókienniczego nie przedstawia się niekorzystnie, o ile lanital stanowi namiastkę wełny pranej, będącej surowcem droższym. W przędzy sztuczno-jedwabnej zaznaczył się wzrost zarówno produkcji, jak i zbytu, co związane jest z okresem sezonowym.

W przędzalnictwie jutowym obserwujemy w marcu znacznie większe uruchomienie niż w poprzednim miesiącu. Wyprodukowano przędzy jutowo-lnianej—wg danych Biura Sprzedaży Wyrobu Fabryk Jutowych—w omawianym miesiącu 1 535 t (luty b. r.—945 t), w związku z czym powstała w okresie 3 miesięcy b. r. nadwyżka 385 t w stosunku do analogicznego okresu ub. r. przy produkcji tegorocznej, wynoszącej 3 851 t. W dziedzinie tkanin i worków jutowo-lnianych mamy do zanotowania również wzrost wydajności w marcu b. r.—osiągnęła ona wysokość 1 236 t (luty b. r.—796 t). Pierwszy kwartał b. r. zamknął się na tym odcinku nadwyżką w porównaniu z ub. r. (216 t), lecz mniejszą niż przy przędzy. W okresie tym wyprodukowano tkanin i worków 3 047 t. Zbyt artykułów jutowych uległ dalszemu rozszerzeniu. W eksporcie tzw. pośrednim nastąpiła ponowna poprawa, wyrażająca się wzrostem odnośnych liczb, mianowicie: w I kwartale b. r. pozycję tego eksportu stanowiła ilość 515 t, podczas gdy w ub. r. w tymże okresie zaledwie 400 t. Wyrazem wzmoczonej produkcji jutowej jest podniesienie się uruchomienia, wynoszącego w stosunku do jednej zmiany—77·6% (luty—61%); czynnych wrzecion było 18 659.

W okręgu białostockim uruchomienie nie doznało zwiększenia w miesiącu sprawozdawczym ze względu na okres nie sezonowy—zarówno w produkcji eksportowej, jak i przeznaczonej na rynek wewnętrzny. Uruchomienie to w stosunku do jednej zmiany wyniosło w marcu 50%, tj. tyle co w poprzednim miesiącu, lecz mniej niż w marcu ub. r. (72%). Również liczba zatrudnionych robotników pozostała niezmienną. Wydajność tkanin, koców i innych artykułów ukształtowała się na poziomie 325 t, wykazując spadek w porównaniu z marcem ub. r. (360 t); w stosunku do lutego b. r. poprawa jest minimalna (luty b. r.—320 t). Przygotowania do produkcji towarów letnich zostały zakończone; produkcję tę już rozpoczęto, na razie rozmiary jej są nieduże. Łączny zbyt tkanin, koców i innych artykułów wyniósł 275 t, tj. wykazał spadek w porównaniu z marcem ub. r. (290 t), lecz nieznaczny wzrost w stosunku do lutego b. r. (luty b. r.—265 t). Zbyt ten obejmuje również zamówienia państwowe. Jak wynika z powyższych danych, sytuacja okręgu białostockiego w dziedzinie włókiennictwa nie jest zbyt pomyślna. Ceny szmat, jak również gotowych wyrobów włókienniczych tego okręgu nie uległy zmianie.

Znacznie korzystniej oceniał koniunkturę w dziedzinie produkcji i zbytu na terenie okręgu bielskiego. Fabryki tkackie wełniane zajęte były nadal wykonywaniem zamówienia towarów letnich. Na rynku handlowym odczuwało się wzmoczone tempo zakupów;

ocena tegorocznego sezonu letniego wypadła całkowicie pozytywnie. Przemysł lniany i konopny również pracował przy uruchomieniu zwiększonym, związanym z pomyślnym przebiegiem koniunktury eksportowej na odcinku przędzy lnianej i zwiększonymi dostawami na rynek wewnętrzny. W przemyśle konfekcyjnym przebieg tegorocznego sezonu nie odbiega od zeszłorocznego. Fabryki stożków ze względu na słaby wywóz nastawione były głównie na produkcję w zakresie potrzeb rynku wewnętrznego. Sytuacja finansowa przemys-

łu i handlu bielskiego doznała dalszej poprawy przy stosunkowo dobrej wypłacalności.

St. W

PRZEMYSŁ CUKROWNICZY

UMOWY ZBIOROWE CUKROWNICZO-PLANTATORSKIE NA OKRES KAMPANIJNY 1939/40 — p. niżej.

ROLNICTWO

UMOWY ZBIOROWE CUKROWNICZO-PLANTATORSKIE NA OKRES KAMPANIJNY 1939/40

Stosownie do postanowień dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 3/XII 1935 r. o regulowaniu gospodarki cukrowej i buraczanej („Dz. Ust. R. P.” Nr 83/1938, poz. 567) zostało wydane rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Ref. Roln., w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Sprawiedliwości, z dn. 3/II 1939 r. o umowach zbiorowych cukrowniczo-plantatorskich na okres kampanijny 1939/40 („Dz. Ust. R. P.” Nr 11, poz. 60). Artykuł 17 dekretu cukrowo-buraczanego upoważnia Ministra Rolnictwa i Ref. Roln. w porozumieniu z zainteresowanymi Ministrami do wprowadzenia — w drodze rozporządzeń — obowiązku zawierania umów zbiorowych ogólnopañstwowych lub rejonowych pomiędzy cukrowniami lub związkami cukrowni z jednej strony i związkami plantatorów buraka cukrowego z drugiej. Umowy zbiorowe ogólnopañstwowe wiążą wszystkie cukrownie i wszystkich plantatorów, umowa zbiorowa rejonowa — cukrownie i plantatorów danego rejonu. Postanowienia umów indywidualnych, mniej korzystne dla plantatorów niż postanowienia umowy zbiorowej, z mocy samego prawa ulegają zastąpieniu przez odpowiednie postanowienia właściwej umowy zbiorowej.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Ref. Roln. z dn. 3/II 1939 r. przewiduje, że na okres kampanijny 1939/40 zostaną zawarte 3 umowy rejonowe. Obszar Państwa Polskiego został podzielony na 3 rejony. Pierwszy rejon obejmuje woj. pomorskie, z wyjątkiem powiatów: lipnowskiego, nieszawskiego, rypińskiego i wrocławskiego, oraz woj. poznańskie, z wyjątkiem powiatów: kaliskiego, kolskiego, konińskiego i tureckiego. Na powyższy rejon Minister Rolnictwa i Ref. Roln., w porozumieniu z Ministrami: Skarbu oraz Przemysłu i Handlu, upoważnił Związek Zachodnio-Polskiego Przemysłu Cukrowniczego w Poznaniu, jako organizację cukrowni — z jednej, oraz Związek Stowarzyszeń Plantatorów Buraków Cukrowych Wielkopolski i Pomorza w Poznaniu, jako organizację plantatorów buraków cukrowych — z drugiej strony — do zawarcia umowy rejonowej. Drugi rejon obejmuje obszar woj. śląskiego, na którym to terenie Minister Rolnictwa i Ref. Roln., w porozumieniu z zainteresowanymi Ministrami, powołał do zawarcia umowy rejonowej cukrowniczo-plantatorskiej Zarząd Cukrowni „Chybie”, S. A. — z jednej — oraz Związek Stowarzyszeń Plantatorów Buraka Cukrowego w Warszawie i Centralny Związek Drobnych Plantatorów Buraka Cukrowego przy Centralnym Towarzystwie Organizacji i Kółek Rolniczych w Warszawie — z drugiej strony. Pozostały obszar Państwa Polskiego tworzy trzeci rejon. W rejonie tym został upoważniony do zawarcia umowy cukrowniczo-plantatorskiej ze strony cukrowni Związek Zawodowy Cukrowni b. Królestwa Polskiego, Wołyńska, Małopolski i Śląska w Warszawie oraz centralne związki plantatorów z tego terenu, mianowicie: Związek Stowarzyszeń Plantatorów Buraka Cukrowego w Warszawie i Centralny Związek Drobnych Plantatorów przy Centralnym Towarzystwie Organizacji i Kółek Rolniczych w Warszawie.

Dla obszaru powiatów: lipnowskiego, nieszawskiego, rypińskiego, wrocławskiego, kaliskiego, kolskiego, konińskiego i tureckiego od powyższych zasad zrobiono wyłom, mianowicie zezwolono, że strony, zawierające indywidualne umowy cukrowniczo-plantatorskie na tym terenie, mogą zawrzeć taką umowę, jaka została przewidziana dla obszaru województw: pomorskiego i poznańskiego. Ponadto zostało

postanowione, że gdy cukrownia znajduje się na terenie działania jednej z umów zbiorowych rejonowych, a posiada plantatorów buraków cukrowych na obszarze działania drugiej rejonowej umowy cukrowniczo-plantatorskiej, to wówczas obowiązuje zarówno cukrownię jak i plantatorów umowa zbiorowa rejonowa właściwa dla siedziby danej cukrowni. Za zgodą cukrowni i plantatorów może być zawarta umowa indywidualna na podstawie umowy zbiorowej rejonowej właściwej dla miejscowości, w której znajdują się gospodarstwa rolne plantatorów.

W zasadzie powyższe zbiorowe rejonowe umowy cukrowniczo-plantatorskie mają być zawarte w drodze polubownej pomiędzy upoważnionymi stronami — z tym, że treść umów zbiorowych ma być podana do wiadomości Ministerstwu: Rolnictwa i Ref. Roln., Skarbu oraz Przemysłu i Handlu. Gdyby nie doszło do polubownego zawarcia umów, to wówczas jest przewidziany arbitraż rządowy, który rozstrzygnie sprawę zawarcia umów cukrowniczo-plantatorskich.

Umowy zbiorowe plantatorskie mają przewidywać, że każdemu plantatorowi, który na podstawie umowy plantacyjnej z okresu kampanijnego 1938/39 dostarczał buraki cukrowe kategorii A¹) do danej cukrowni, cukrownia ta powinna zaproponować zakontraktowanie na okres kampanijny 1939/40 taką samą ilość buraków kat. A, jaką zakontraktował dany plantator na okres kampanijny 1938/39. Od tej ilości buraków przewidziane zostało odchylenie, wynikające ze zmiany współczynnika wydajności cukru z buraków.

Zasada powyższa nie ma zastosowania do plantatorów, posiadających gospodarstwa rolne o obszarze powyżej 50 ha, u których na okres kampanijny 1938/39 zostały zakontraktowane buraki kat. A z zastrzeżeniem, że kontrakty te są zawarte tylko na jeden okres kampanijny. Fakt powyższy miał miejsce wówczas, gdy cukrownia winna była na okres kampanijny 1938/39 zawrzeć umowy na dostawę pewnej ilości buraków kat. A z gospodarstwami o obszarze poniżej 50 ha, ale ze względu na brak dostatecznego popytu ze strony tych gospodarstw nie mogła ulokować całej tej ilości buraków w gospodarstwach małorolnych i zmuszona była w kampanii 1938/39 zakontraktować pewne ilości buraków wyjątkowo w gospodarstwach o obszarze powyżej 50 ha.

Również wymieniona wyżej zasada nie dotyczy plantatorów, którzy na okres kampanijny 1938/39 zakontraktowali pewną ilość buraków kat. A, odpowiadającą kontyngentowi wewnętrznemu cukru, przeznaczonemu dla nowego rejonu produkcji, który został ustalony w rozporządzeniu Ministra Skarbu z dn. 15/XII 1937 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 90, poz. 646).

Następnie, umowy zbiorowe rejonowe mają przewidzieć, że w wypadku całkowitego lub częściowego rozparcelowania majątku ziemskiego, w którym na okres kampanijny 1938/39 były plantowane pewne ilości buraków cukrowych kat. A, ilość tę na okres kampanijny 1939/40 cukrownia powinna zakontraktować w gospodarstwach, powstałych z rozparcelowania tego majątku, a to stosunkowo do obszaru tych gospodarstw. Również umowy zbiorowe rejonowe cukrowniczo-plantatorskie mają przewidzieć, że ilość buraków kat. B, przeznaczonych w okresie kampanijnym do wyprodukowania cukru zapasowego i eksportowego, zostanie podzielona pomiędzy wszystkich plantatorów stosunkowo do ilości buraków kat. A, jakie zostaną u nich zakontraktowane.

¹) Buraki kategorii A są to buraki droższe, przeznaczone dla produkcji cukru kontyngentu wewnętrznego.

Rozporządzenie z dn. 3/II 1939 r. zmieniło tryb postępowania przy rozdziale kontyngentów buraczanych na okres kampanijny 1939/40, mianowicie zamiast 2 komisji, jednej— przy urzędzie wojewódzkim, drugiej— przy cukrowni, została powołana dla każdej cukrowni tylko jedna komisja cukrowo-buraczana. Komisja ta ma za zadanie opracować plan, według którego cukrownia powinna zakontraktować buraki kat. A oraz kat. B. W skład komisji mają wejść — po jednym — przedstawiciele: zarządu cukrowni, miejscowych zrzeszeń plantatorów, właściwej izby rolniczej oraz dobrowolnych organizacji i instytucji rolniczych (np. Państwowy Bank Rolny), które wskaże właściwy wojewoda.

Przedstawiciele urzędów wojewódzkich nie wchodzi w skład komisji, jednak mogą oni brać udział w pracach komisji cukrowo-buraczanych w charakterze obserwatorów z prawem zabierania głosu i mogą udzielać wyjaśnień w spornych sprawach oraz wskazywać na obojętne, ciężące na cukrowni. Omawiane rozporządzenie wyraźnie podkreśliło charakter urzędów wojewódzkich, jako organów nadzorczych przy wykonywaniu przepisów cukrowo-buraczanych. Zarząd cukrowni przed przystąpieniem do kontraktowania buraków cukrowych musi przesłać plan zakontraktowania buraków właściwemu wojewodzie do zatwierdzenia, oraz protokół posiedzenia komisji cukrowo-buraczanej. Zakontraktowanie buraków przez cukrownię wówczas będzie uznane za zgodne z przepisami dekretu cukrowo-buraczanego z dn. 3/XII 1935 r., gdy nastąpi ono według postanowień właściwej umowy zbiorowej rejonowej i według planu, ustalonego przez komisję cukrowo-buraczaną, i gdy właściwy urząd wojewódzki zgodność tę potwierdzi.

Oto główne zasady umów zbiorowych cukrowniczo-plantatorskich na okres kampanijny 1939/40.

W. K.

KONTYNGENTY ODPEŁU SPIRYTUSU DLA GORZELNI ROLNICZYCH

Minister Skarbu, w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Ref. Roln. oraz Przemysłu i Handlu, rozporządzeniem z dn. 21/II 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 18, poz. 117) zmienił niektóre postanowienia rozporządzenia z dn. 10/IX 1932 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 11/VII 1932 r. o monopolu spirytusowym, opodatkowaniu kwasu octowego i drożdży oraz sprzedaży napojów alkoholowych. Nowelizacja rozporządzenia z dn. 11/VII 1932 r. stała się aktualną wobec zmian, jakie zaszły w ostatnich latach w gospodarce spirytusowej naszego kraju.

Stały wzrost zapotrzebowania na spirytus, zwłaszcza na cele przemysłowo-techniczne (napędowe), a w związku z tym rozbudowa przemysłu gorzelniczego—drogą powstawanie szeregu nowych gorzelni rolniczych, głównie przy tym gorzelni spółdzielczych—spowodowała potrzebę rewizji niektórych zasad monopolowej gospodarki spirytusowej. Jak wiadomo, pierwsze zmiany w polityce spirytusowej nastąpiły w zakresie udzielania zezwoleń na wyrób spirytusu. Koncesje na wyrób spirytusu w nowych gorzelniach wydawano do niedawna dość powściągliwie, zwłaszcza na tych terenach, gdzie gorzelnictwo rolnicze było, jak na nasze stosunki, dość znacznie rozwinięte. Bowiem ówczesny nieznaczny wzrost zapotrzebowania na spirytus wykorzystywano dla podniesienia stopnia wykorzystania zdolności produkcyjnych gorzelni istniejących, gdyż stopień ten w gorzelniach był bardzo niski, co przy stosunkowo niskich cenach spirytusu stawało pod znakiem zapytania opłacalność produkcji spirytusu w wielu gorzelniach rolniczych. Obecnie, gdy zbyt spirytusu wzrasta, i gdy dalsza rozbudowa gorzelnictwa rolniczego jest konieczna—zasady koncesjonowania przedsiębiorstw gorzelniczych zostały znacznie zliberalizowane. Z uwagi na to, że dotychczasowe rozmieszczenie gorzelni rolniczych jest nierównomierne, np. województwa zachodnie skupiają na swych terenach ok. 45% ogólnej liczby gorzelni rolniczych w Polsce, oraz że tereny województw wschodnich są słabo uprzemysłowione, ustalono zasadę, że przy wydawaniu zezwoleń na wyrób spirytusu w nowych gorzelniach pod względem terenowym będą specjalnie traktowane obszary województw: wileńskiego, nowogrodzkiego, poleskiego, wołyńskiego i białostockiego. Ponadto wyróżniony został obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego—zwłaszcza w tych okolicach, gdzie jest brak gorzelni. Na pozostałych terenach są uwzględniane przede wszystkim te miejscowości, gdzie jest stosunkowo niewiele gorzelni rolniczych, i gdzie proces likwidacji tych warsztatów w ostatnich latach posunął się najbardziej. Również ze względu na osobę koncesjonariusza przychylnie są traktowane, bez względu na teren, podania zespołów, które zamierzają prowadzić gorzelnie w formie spółdzielczej albo spółek. Dotyczy to w szczególności inicjatywy prowadzenia gorzelni, które zostały po-

zbawione odpowiedniego zaplecza na skutek akcji parcelacyjnej majątków, w których istnieją gorzelnie rolnicze.

Dekret o państwowym monopolu spirytusowym oraz rozporządzenie wykonawcze określają gorzelnie rolnicze, jak następuje: gorzelnią rolniczą jest gorzelnia, która stanowi składową część gospodarstwa rolnego o obszarze gruntów ornych nie mniejszym niż 150 ha—dla województw centralnych i wschodnich, wzgl. 120 ha—dla województw zachodnich i południowych. Pod uwagę bierze się tylko grunta orne, które znajdują się od gorzelni w promieniu najwyżej 10 km. W związku z akcją parcelacyjną majątków gorzelniczych zazwyczaj po rozparcelowaniu tych majątków gorzelnia pozostaje z małym obszarem ziemi, co powoduje unieruchomienie takiej gorzelni rolniczej, względnie gorzelnia ta staje się gorzelnią przemysłową. W takim przypadku nabywcy parcel mogą utworzyć spółdzielnię czy spółkę w celu prowadzenia w dalszym ciągu gorzelni na wspólny rachunek. W ten sposób bowiem gorzelnia otrzyma odpowiednie zaplecze, składające się z gruntów ornych wszystkich udziałowców, a tym samym będzie miała podstawę do dalszej egzystencji, nie tracąc charakteru rolniczego. Na podstawie obowiązujących przepisów gorzelnie rolnicze są uprzywilejowane w zakresie produkcji spirytusu, mianowicie tylko gorzelnie rolnicze dostarczają Państwowemu Monopolowi Spirytusowemu spirytusu konsumcyjnego; jest to tak zwany kontyngent zakupu. Za spirytus ten płacona jest cena wyższa od ceny, jaką płaci Dyrekcja Państwowego Monopolu Spirytusowego za spirytus, przeznaczony na cele niekonsumcyjne. Spirytusu konsumcyjnego gorzelnie przemysłowe (melasowe i drożdżowe) oraz owocowe i pejsachowe nie mogą produkować. Oprócz spirytusu konsumcyjnego gorzelnie rolnicze mogą—na równi z gorzelniami przemysłowymi—produkować spirytus niekonsumcyjny.

Na skutek wymienionych wyżej zmian, jakie zaszły w gospodarce spirytusowej, powstała konieczność rewizji zasad, na podstawie których był dotychczas dzielony kontyngent odpełu pomiędzy gorzelnie rolnicze. Nowe zasady tego podziału znalazły wyraz w rozporządzeniu Ministra Skarbu z dn. 21/II 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 18, poz. 117). Główne zmiany, wprowadzone przez omawiane rozporządzenie, są następujące. Kontyngent odpełu oznacza ilość 100% spirytusu, jaką wolno gorzelni rolniczej wyprodukować w ciągu jednej kampanii, tj. od dn. 1 września jednego roku do dn. 31 sierpnia roku następnego. W poprzednich przepisach monopolowych kontyngent odpełu obejmował 3-letnie. Podział ogólnego odpełu jest dokonywany w następujący sposób. Minister Skarbu, w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Ref. Roln., wyznacza na okres 3 kampanij wysokości ogólnego kontyngentu odpełu, jaka ma być przeznaczona do podziału między województwa, a następnie w obrębie województw ustala się kontyngent odpełu dla poszczególnych gorzelni rolniczych. Wysokość kontyngentu odpełu, przeznaczona do podziału pomiędzy województwa, została ustalona w nowym rozporządzeniu na 75% ogólnego kontyngentu odpełu, gdy w poprzednim rozporządzeniu wynosiła 80%. Nowopowstałe gorzelnie rolnicze, zdolne do ruchu, otrzymują kontyngent odpełu z utworzonej w tym celu rezerwy specjalnej, która wynosi obecnie 25% ogólnego kontyngentu odpełu. Poprzednia rezerwa wynosiła 20% ogólnego kontyngentu odpełu. Ponadto rezerwa specjalna służy do podwyższenia kontyngentu odpełu poszczególnym gorzelniom rolniczym. Podwyższenia kontyngentu odpełu dokonywa Minister Skarbu we własnym zakresie. Podwyżki kontyngentu odpełu mogą być stałe, powodujące odpowiednie zwiększenie kontyngentu zakupu, oraz mogą być jednorazowe, które nie wpływają na zwiększenie kontyngentu zakupu. Stałe podwyższenie kontyngentu odpełu może mieć miejsce wówczas, gdy obszar ziemi ornej, łąk i pastwisk, przyjęty za podstawę do obliczenia kontyngentu odpełu dla danej gorzelni, został powiększony więcej aniżeli o 25%. W takim przypadku kontyngent odpełu podwyższa się w ten sposób, że za każde pełne 10% zwiększenia ziemi ornej, łąk i pastwisk zwiększa się odpowiednio kontyngent odpełu według mnożnika, przyjętego dla obszaru ziemi ornej przy podziale wojewódzkiego kontyngentu odpełu. Jednak podwyższony kontyngent odpełu nie może przekraczać najwyższego kontyngentu odpełu, ustalonego przez Ministra Skarbu, w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Ref. Roln., na dane 3-letnie.

Jeśli chodzi o bieżące 3-letnie 1939-42, to najwyższy kontyngent odpełu, jaki może posiadać jedna gorzelnia rolnicza, został określony na 2 tys. hl alkoholu, najniższy zaś—na 560 hl.

Z wyznaczonego ogólnego kontyngentu odpełu—75% Minister Skarbu, w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Ref. Roln., rozdziela na okres 3 kampanij na poszczególne województwa. Ustalony przez Ministrów wojewódzki kontyngent odpełu zostaje podzielony przez izby skarbowe pomiędzy poszczególne gorzelnie rolnicze. 10% wojewódzkiego kontyngentu odpełu Minister Skarbu, w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Ref. Roln., przydziela poszczególnym województwom lub tylko niektórym z nich odpowiednio do aktualnych potrzeb gospodarki spirytusowej, z uwzględnieniem między innymi produkcji spirytusu ponad kontyngent zakupu. Wskutek powyższego kontyngent odpełu, ustalony dla poszczególnych województw, może być zmniejszony o 10% i uzyskane w ten sposób ilości kontyngentu

odpędu mogą być przydzielone innym województwom. Na podstawie dotychczasowych przepisów można było zmniejszyć ustalony wojewódzki kontyngent odpędu tylko o 5%. Do otrzymania przydziału z wojewódzkiego kontyngentu odpędu uprawnione są wszystkie gorzelnie rolnicze zdolne do ruchu, które posiadały w ostatniej kampanii kontyngent odpędu.

W celu otrzymania przydziału kontyngentu odpędu przedsiębiorca gorzelnii rolniczej winien przedstawić właściwej izbie skarbowej odpowiednie dokumenty, dotyczące: a) ilości ziemi ornej, łąk i pastwisk gospodarstwa, połączonego z gorzelnią, b) obszaru uprawy ziemniaków i buraków cukrowych, c) odległości gospodarstwa rolnego od gorzelnii i najbliższej stacji kolejowej, d) ilości inwentarza żywego. Ponadto winien złożyć zaświadczenie urzędowe, że gospodarstwo rolne wraz z gorzelnią stanowi własność lub pozostaje w dzierżawie albo w administracji poręczającej jednej i tej samej osoby. W porównaniu do poprzedniego brzmienia odpowiedniego przepisu został wprowadzony obowiązek przedstawiania zaświadczenia co do obszaru buraków cukrowych, w miejsce obszaru uprawy innych okopowych, oraz został skreślony obowiązek przedstawiania zaświadczenia co do odległości od miejscowości, liczących ponad 20 tysięcy ludności.

Izby skarbowe dzielą kontyngent odpędu, ustalony na poszczególne województwa, pomiędzy poszczególne gorzelnie rolnicze, znajdujące się w danym województwie, według następujących zasad:

a) 30% wojewódzkiego kontyngentu odpędu dzieli się pomiędzy gorzelnie w stosunku do obszaru ziemi ornej, łąk i pastwisk gospodarstw, połączonych z gorzelniami, przy czym do obszaru ziemi ornej dodaje się obszar łąk i pastwisk w stosunku do 30% obszaru ziemi ornej każdego gospodarstwa;

b) 10% wojewódzkiego kontyngentu odpędu dzieli się w stosunku prostym do obszaru, zajętego pod uprawę ziemniaków;

c) 10% dzieli się zaleźnie od przeciętnego obszaru, zajętego w ostatnim 3-leciu pod uprawę buraków cukrowych w danym gospodarstwie gorzelnicznym—według ustalonego mnożnika,

d) 15% dzieli się w stosunku prostym do odległości w kilometrach gorzelnii do najbliższej towarowej stacji kolejowej wzgl. przystani,

e) 10% dzieli się w stosunku prostym do wyrażonej w hektolitrach 100% produkcji gorzelnii ponad kontyngent zakupu w ostatnim 3-leciu; w podziale tym uczestniczą tylko gorzelnie, których produkcja spirytusu ponad kontyngent zakupu wynosiła w ostatnim 3-leciu w sumie co najmniej 30% sumy kontyngentów zakupu;

f) 10% dzieli się w stosunku prostym do rzeczywistej produkcji gorzelnii w ostatnim 3-leciu, wyrażonej w hektolitrach 100% spirytusu;

g) 15% dzieli się w stosunku prostym do stanu inwentarza żywego w ostatnich 3 latach.

W porównaniu do poprzednio obowiązujących przepisów zostały zmienione współczynniki i obszar ziemi ornej, łąk i pastwisk z 35% na 30%, obszar uprawy ziemniaków—z 15% na 10%, odległość od gorzelnii do stacji—z 10% do 15%, w stosunku zaś do stanu inwen-

tarza żywego—z 10% na 15%. Skreślono poprzedni współczynnik 5% w stosunku do odległości od miejscowości, liczącej ponad 20 tys. mieszkańców. Również skreślono współczynnik 5% w stosunku do pojemności kadzi fermentacyjnej oraz zmieniono sposób obliczania 10%-owego współczynnika w stosunku do produkcji ponad kontyngent zakupu w ostatnim 3-leciu. Następnie wprowadzono nowy współczynnik 10%-owy, obliczany w stosunku do rzeczywistej produkcji w ostatnim 3-leciu.

Powyższe zmiany zasad podziału wojewódzkiego kontyngentu odpędu pomiędzy poszczególne gorzelnie rolnicze mają na celu: 1) zachęcenie gorzelnii rolniczych do produkcji nie tylko spirytusu konsumpcyjnego, ale i spirytusu na cele niekonsumpcyjne i eksportowe, gdyż dotychczas poważna ilość gorzelnii rolniczych nie produkowała pełnego przyznanego kontyngentu odpędu, ograniczając się tylko do produkcji na kontyngent zakupu (spirytus konsumpcyjny), 2) zwiększenie hodowli inwentarza żywego w gospodarstwach rolnych, połączonych z gorzelniami.

Izby skarbowe mogą zmniejszyć poszczególnym gorzelniom rolniczym obliczony dla nich kontyngent odpędu w granicach do 15%—po wysłuchaniu opinii komisji, złożonej z 3 przedstawicieli organizacji rolniczych, powołanych przez izbę skarbową spośród organizacji, działających na terenie danego województwa. Uzyskane w ten sposób ilości kontyngentu odpędu izba skarbową przydziela innym gorzelniom rolniczym, położonym na terenie właściwego województwa.

Następnie, wprowadzono nową normę zawartości alkoholu w surówce. Zawartość alkoholu w surówce, dostarczonej na cele konsumpcyjne, ma wynosić w zasadzie powyżej 92% objętościowych przy 15°C, gdy poprzednio 90%. Państwowy Monopol Spirytusowy może odmówić odbioru surówki o mocy niższej niż 92%. Surówkę o mocy niższej od wyznaczonej Państwowym Monopolem Spirytusowym może odebrać po cenie niższej od ceny podstawowej po dokonaniu odpowiednich potrąceń. Gorzelnie, które wyprodukują surówkę o mocy wyższej od 92%, otrzymują w okresach kampanijnych 1938/39, 1939/40 i 1940/41 premie w wysokości gr 0.5 od każdego litra surówki. Premie te będzie wypłacał Państwowy Monopol Spirytusowy tylko tym gorzelniom, które wyprodukują i dostarczą w danej kampanii na wszelkie cele (konsumpcyjne, niekonsumpcyjne, eksportowe) łączną ilość spirytusu, wynoszącą co najmniej 130% kontyngentu zakupu każdej gorzelnii.

Ponadto omawiane rozporządzenie unormowało pojemność zbiorników na surówkę, mianowicie łączną pojemność zbiorników (z wyłączeniem beczek) nie może być mniejsza od 30 tys. l. Przepis ten nie dotyczy gorzelnii owocowych i pejsachowych. Gorzelnie, które posiadają zbiorniki mniejszej pojemności niż 30 tys. l, są obowiązane w okresie do dn. 1/IX 1941 r. dostosować pojemność zbiorników do powyższej normy.

Oto są najgłówniejsze zmiany, jakie zaszły ostatnio w przepisach o monopolu spirytusowym.

W. K.

HANDEL

HANDEL ZAGRANICZNY

HANDEL ZAGRANICZNY W KWIETNIU 1939 R.—Ogólne obroty handlu zagranicznego w kwietniu b. r. wykazały—zgodnie z przewidywaniami, wyrażonymi w sprawozdaniu za miesiąc poprzedni—spadek, który wyniósł zł 18.5 miln. (zł 214.1 miln.—wobec zł 232.6 miln.), tj. 8.0%. Zjawisko podobne wystąpiło również w kwietniu ub. r., w którym zmniejszenie obrotów w porównaniu z marcem wyniosło niemal kwotę zł 18.6 miln., co stanowiło 8.2%. W związku z tym obroty kwietniowe w b. r. utrzymały się w dalszym ciągu na poziomie wyższym niż w 1938 r., mianowicie o zł 6.1 miln., czyli o 2.9%, a także były wyższe niż przeciętne obroty miesięczne w 1938 r.—o zł 7.1 miln. tj. o 3.4%. Utrzymywanie się w b. r. obrotów towarowych z zagranicą na wyższym poziomie niż w ub. r. tłumaczyć można w znacznej mierze coraz silniej występującą tendencją gospodarczą do ożywienia handlu zagranicznego Polski, która to tendencja kompensowana jest częściowo ujemnymi wpływami sytuacji politycznej świata.

Liczby szczegółowe handlu zagranicznego w ostatnim kwartale ub. r. i w ciągu pierwszych 4 miesięcy b. r. przedstawiają się następująco (w miln. zł):

	Przywóz	Wywóz	Saldo dodatnie
Październik 1938 r. . .	98.0	107.7	9.7
Listopad „ . . .	106.0	115.8	9.8
Grudzień „ . . .	111.4	122.7	11.3
Styczeń 1939 r. . .	97.6	113.7	16.1
Luty „ . . .	95.3	109.4	14.1

Marzec 1939 r. . .	115.6	117.0	1.4
Kwiecień „ . . .	104.9	109.2	4.3

Z zestawienia powyższego wynika, że zmniejszenie się obrotów w kwietniu wystąpiło po obu stronach bilansu handlowego, zatem zarówno w przywozie jak i w wywozie. Import spadł w porównaniu z marcem o zł 10.7 miln., czyli o 9.3%, osiągając poziom o zł 9.5 miln. niższy niż w odpowiednim miesiącu ub. r. Biorąc natomiast pod uwagę przeciętną wartość importu za podane wyżej 7 miesięcy, stwierdzić należy, że od poziomu tego pozostaje import kwietniowy jeszcze wyższy o zł 0.8 miln., tj. o 0.8%. Charakterystyczne są natomiast silne wahania wartości importu z miesiąca na miesiąc w tym czasie—się, dochodzące do zł 20 miln., czyli ok. 20% wartości przeciętnej (zł 104.1 miln.).

Zmniejszenie się wartości eksportu w kwietniu nie było tak znaczne jak spadek importu i wyniosło zł 7.8 miln., czyli 6.7%. Mimo to porównując poziom wywozu w kwietniu z przeciętnym wywozem ostatnich 7 miesięcy, należy stwierdzić, że jest on niższy o zł 4.4 miln., tj. o 3.9%; w porównaniu natomiast z kwietniem ub. r. eksport w kwietniu b. r. był znacznie wyższy (o zł 15.5 miln., czyli o 16.7%). W przeciwieństwie do przywozu—wahania wywozu z miesiąca na miesiąc nie przekraczają ostatnio zł 9 miln., zatem ok. 8% wartości przeciętnej (zł 113.6 miln.).

Wynikiem takiego kształtowania się eksportu i importu był znaczny wzrost w kwietniu dodatniego salda obrotów, mianowicie o zł 2.9 miln., czyli o przeszło 200% w stosunku do marca. Mimo tego znacznego wzrostu, przede wszystkim w liczbach stosunkowych, wartość bezwzględna salda—zł 4.3 miln.—pozostała niewielką, najniższą (poza, oczywiście, marcem) ze wszystkich sald miesięcznych, począwszy od października z 1938 r., w którym to miesiącu po raz pierwszy ujawniło

się ponownie saldo dodatnie. W kwietniu b. r. saldo dodatnie stanowiło 2·0% ogólnych obrotów, podczas gdy w marcu tylko 0·6%; w kwietniu ub. r. saldo było ujemne i wynosiło zł 20·8 miln., czyli 10% wartości obrotów

W maju nie należy spodziewać się poważniejszych zmian w handlu zagranicznym Polski, który ewentualnie może ulec dalszemu niewielkiemu zmniejszeniu w wyniku wciąż niewyjaśnionej sytuacji politycznej. W tym wypadku eksport spadłby silniej niż import, saldo zatem może znów zmniejszyć się lub nawet pojawić się saldo ujemne.

Pod względem handlowo-politycznym w kwietniu b. r. ważnych zdarzeń nie było. W Hadze prowadzone były rokowania o nowy układ handlowy z Holandią, które jednak wyników na razie nie dały, i przedłużone zostało prowizorium na podstawie układu poprzedniego. W ciągu miesiąca rozpoczęte też zostały rokowania ze Słowacją, które również w kwietniu nie zostały ukończone. W dn. 22/IV b. r. wyjechała do New-Yorku delegacja oficjalna pod przewodnictwem Pana Ministra Przemysłu i Handlu Romana na otwarcie Wystawy Światowej. Delegacja ta wprawdzie nie ma za zadanie zawarcia jakiegś określonej umowy handlowej, przy okazji jednak swej bytności niektóre tematy handlowe niewątpliwie omówi z właściwymi czynnikami amerykańskimi. Dodać wreszcie należy, że prowadzone w marcu rozmowy z Węgrami dały w wyniku nowy układ, parafowany w ostatnich dniach miesiąca.

Pod względem geograficznym w przywozie w kwietniu zmiany większe nie nastąpiły: na pierwszym miejscu w dalszym ciągu pozostawały Niemcy, na drugim miejscu—Anglia, a na trzecim—Stany Zjednoczone Am. Import wszystkich tych krajów wzrósł. W wywozie tylko pierwsze 2 miejsca bez zmiany zachowują Niemcy i Anglia, natomiast wobec znacznego wzrostu eksportu na trzecie miejsce wysunęła się Belgia, a na czwartym pozostały Stany Zjednoczone Am.; Czecho-Słowacja, do której eksport zmalał—spadła na piąte miejsce; dalsze zaś miejsca zajęły: Szwecja, Holandia, Włochy, Francja i Szwajcaria. Do wszystkich tych krajów wywóz wzrósł, a tylko do Francji zmniejszył się. Poza tym bardzo znacznie wzrósł eksport do Bułgarii Szwajcarii i Chin, oraz w mniejszym stopniu — do Grecji, Jugosławii, Norwegii i Turcji. Zmniejszył się eksport do Danii, Węgier, Argentyny i Palestyny. Udział krajów pozaeuropejskich w wywozie znów zmniejszył się (w marcu wyniósł 16·6%).

Jeśli chodzi o strukturę towarową, to wzrósł w wywóz towarów następujących (w milionach zł):

	Marzec	Kwiecień
Jaja	1·4	2·3
Melasa	—	0·9
Drut żelazny, stalowy	0·7	1·4
Zyto	6·4	7·0
Przędza wełniana	1·1	1·6
Szynki, poledwice wieprzowe w opakowaniu hermetycznym	5·0	5·4

Natomiast zmniejszył się wywóz artykułów poniższych (w milionach zł):

	Marzec	Kwiecień
Siarczan amonu	2·1	0·2
Papierówka	2·3	0·5
Żelazo i sól	6·1	4·3
Trzoda chlewna	2·9	1·5
Mięso świeże, mrożone, solone	2·4	1·2

Ponadto spadł wywóz: bali, desek, łat, opolów (zł 7·1 miln.—wobec zł 8·1 miln.), jęczmienia (zł 2·8 miln.—wobec zł 3·6 miln.), nasion buraków cukrowych (zł 0·3 miln.—wobec zł 1·1 miln.) oraz kopalniaków (zł 0·5 miln.—wobec zł 1·1 miln.).

W imporcie zwiększył się przywóz: bawełny i odpadków (z zł 10·7 miln. do zł 11·9 miln.), miedzi, blachy miedzianej (z zł 2·6 miln. do zł 3·5 miln.), wszelkich obrabiarek do metali, maszyn formierskich dla odlewni (z zł 2·6 miln. do zł 3·2 miln.), oraz samochodów (z zł 0·9 miln. do zł 1·4 miln.); natomiast zmniejszył się przywóz: skór suowych (z zł 4·4 miln. do zł 2·5 miln.), skór futrzanych (z zł 4·3 miln. do zł 2·5 miln.), śledzi świeżych solonych (z zł 2·3 miln. do zł 0·6 miln.), pomarańcz i cytryn (z zł 3·5 miln. do zł 2·6 miln.), kauczuku surowego mytego (z zł 2·0 miln. do zł 1·3 miln.), elektrycznych maszyn, aparatów, przyrządów i ich części (z zł 3·7 miln. do zł 3·0 miln.), śliwek (z zł 0·6 miln. do zł 0·1 miln.), rud manganowych (z zł 0·5 miln. do zł 0·0 miln.), szmat (z zł 1·8 miln. do zł 1·3 miln.) oraz rud cynkowych (z zł 0·9 miln. do zł 0·5 miln.).

WYKŁADY O WYMIANIE HANDLOWEJ Z AMERYKĄ ŁAĆIŃSKĄ.—Izba Handlowa Polsko-Łacińsko-Amerykańska zorganizowała kurs wiedzy praktycznej o wymianie handlowej Polski z krajami Ameryki Łacińskiej. Kurs ma na celu szerzenie wiedzy praktycznej i przeszkolenie pracujących lub pragnących pracować w handlu z Ameryką Łacińską i jest pierwszym kursem tego rodzaju w Polsce. Słuchacze jego mają możliwość zetknięcia się bezpośrednio z kierownikami naszego eksportu i importu, którzy objęli wykłady i korzystać z ich długolet-

niego doświadczenia i praktyki. W programie uwzględnione zostały wszystkie ważniejsze gałęzie polskiego eksportu i importu w handlu z Ameryką Łacińską.

Kurs rozpoczęty został dn. 20 kwietnia b. r. i kończy się w dn. 24 maja b. r.

Słuchacze, którzy ukończą kurs z wynikiem co najmniej dostatecznym, otrzymają świadectwa ukończenia.

HANDEL WEWNĘTRZNY

KONKURS PORZĄDKU I CZYSTOŚCI SKLEPÓW—p. str. 793.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

—Ruch cen zbóż w okresie 1 ÷ 13/V 1939 r. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	1 ÷ 6/V	8 ÷ 13/V	Różnica %
Pszonica			
Warszawa	23·50	23·50	—
Poznań	21·00	21·21	+ 1·0
Lwów	21·72 ¹ / ₂	20·75	+ 0·1
Średnia	21·74	21·82	+ 0·36
Żyto			
Warszawa	15·50	15·50	—
Poznań	15·00 ¹ / ₂	14·92 ¹ / ₂	— 0·6
Lwów	14·37 ¹ / ₂	14·46	+ 0·6
Średnia	14·96	14·96	—
Owies			
Warszawa	17·19	17·19	+ 2·7
Poznań	16·57 ¹ / ₂	17·02 ¹ / ₂	— 1·5
Lwów	16·94	16·69	—
Średnia	16·90	16·96 ¹ / ₂	+ 0·3
Jęczmień zwykły			
Warszawa	18·75	18·50	— 0·4
Poznań	19·12 ¹ / ₂	19·12 ¹ / ₂	—
Lwów	18·12 ¹ / ₂	18·00	— 0·3
Średnia	18·66 ¹ / ₂	18·54	— 0·7
Jęczmień browarny			
Warszawa	20·00	21·00	+ 5·0
Poznań	—	—	—
Lwów	21·00	21·00	—
Średnia	20·50	21·00	+ 2·4

—Spokojna tendencja, jaka cechowała rynek zbóż i przetwołów w okresie poprzednim, utrzymała się nadal i w okresie sprawozdawczym (od 8 do 13 maja). A ceny pozostały bez zmian. Jedynie niższe notowań (na giełdzie warszawskiej) wykazały (w zł na 100 kg): wszystkie 3 standarty jęczmienia—o 0·25 oraz otręby pszenne z przemiału standardowego grube, średnie i miałkie—o 0·50. Na giełdzie poznańskiej natomiast pszenica oraz oba standarty owsa zwiększyły o zł 0·25 na 100 kg, zmniejszyły zaś (w zł na 100 kg): żyto o 0·10, oraz oba rodzaje I gat. mąki żytniej i oba gatunki otrąb pszennych z przemiału standardowego o 0·25.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 12 674 t, w tym 3 872 t żyta (dla okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, odpowiednie liczby wynosiły: 9 480 i 3 503).

Warszawa.—Ceny hurtowe według cedyłu urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica czerwona szklista bez notowań,—jednolita 23·50 ÷ 24·00,—zbierana 23·00 ÷ 23·50, żyto I stan. 15·50 ÷ 15·75,— II standart 15·25 ÷ 15·50, jęczmień browarny bez notowań (19·75 ÷ 20·25),—I standart 18·50 ÷ 18·75 (18·75 ÷ 19·00),— II standart 18·25 ÷ 18·50 (18·50 ÷ 18·75),—III standart 18·00 ÷ 18·25 (18·25 ÷ 18·50), owies I standart 17·25 ÷ 17·75,—eksportowy 478 ÷ 488 grł bez obrotów,—II standart 16·75 ÷ 17·00, mąka pszena: I gat. 0 ÷ 30% 42·00 ÷ 43·00,—II gat. 0 ÷ 35% 40·00 ÷ 42·00,—I gat. 0 ÷ 50% 37·00 ÷ 40·00,—I gat. A 0 ÷ 65% 35·00 ÷ 37·00,—II gat. 35 ÷ 50% bez notowań,—II gat. A 30 ÷ 65% 31·50 ÷ 33·00,—II gat. B 35 ÷ 65% bez notowań,—II gat. C 50 ÷ 60% bez notowań,—II gat. D 50 ÷ 65% 27·00 ÷ 28·00,—III gat. 65 ÷ 70% 20·50 ÷ 22·5,—razowa

0÷95% bez notowań,—pastewna 16:50÷17:50, mąka żytnia: I gat. 0÷30% 27:25÷27:75, —I gat. 0÷55% 25:50÷26:00,—razowa 0÷95% 20:75÷21:25, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 13:75÷14:25 (14:25÷14:75),—średnie z przemiału standartowego 12:75÷13:25 (13:25÷13:75),—miakie z przemiału standartowego 12:75÷13:25 (13:25÷13:75), otręby żytnie z przemiału standartowego 12:25÷12:75, otręby jęczmienne bez notowań.

Poznań.—Ceny hurtowe według ceduly urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica 21:00÷21:50 (20:75÷21:25), żyto 14:75÷15:00 (14:85÷15:10), jęczmień 638/650 grl bez notowań,—673/678 grl 18:50÷19:00,—700/720 grl 19:25÷19:75,—browarny bez notowań, owies I standart 17:10÷17:50 (16:85÷17:25),—II standart 16:50÷17:00 (16:25÷16:75), mąka wraz z workiem: pszenna I gat. 0÷35% 38:50÷40:50,—I gat. 0÷50% 35:75÷38:25,—I gat. A 0÷65% 33:00÷35:50,—II gat. 35÷50% 31:75÷32:75,—II gat. 35÷65% 28:75÷31:25,—II gat. 50÷60% 27:25÷28:25,—II gat. A 50÷65% 26:25÷27:25,—II gat. 60÷65% 24:75÷25:75,—III gat. 65÷70% 20:75÷21:75,—razowa 0÷95% bez notowań,—pastewna bez notowań mąka żytnia: I gat. 0÷30% 25:50÷26:25 (25:75÷26:50),—I gat. A 0÷55% 24:00÷24:75 (24:25÷25:00),—razowa 0÷95% bez notowań,—II gat. 30÷55% bez notowań—II gat. A 50÷55% bez notowań, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 14:25÷14:75 (14:50÷15:00),—średnie z przemiału standartowego 12:50÷13:25 (12:75÷13:50), otręby żytnie z przemiału standartowego 12:25÷13:25, otręby jęczmienne 12:50÷13:50.

BYDŁO I MIĘSO

—W kwietniu 1939 r. panowała na krajowych rynkach bydła i mięsa mocna koniunktura. Ceny bydła utrzymywały się mniej więcej na niezmiennym poziomie w stosunku do ub. miesiąca; w I połowie kwietnia notowano wyższą cenę o kilka groszy na 1 kg żywej wagi, ale w II połowie miesiąca nastąpiła z kolei niższa cenę bydła.

Rozpiętość cen dla tego samego towaru jest duża, co dowodzi, że jakość towaru jest bardzo niejednolita, pomimo to bydła całkowicie chudego jest mało przy braku zapotrzebowania na nie. Podaż towaru na rynku jest mniejsza, ponieważ z rozpoczęciem sezonu pastwiskowego rolnicy zaprzestają wyzbywania się sztuk zbędnych w gospodarstwie. Od połowy miesiąca nie było cen specjalnie wysokich na materiał bardzo dobrze opasiony, ponieważ kontyngenty na ulój rytualny zostały wyczerpane. Konsumcja mięsa z chwilą nastania ciepła nieco spadła.

W zakresie trzody chlewnej panuje nadal pomyślna koniunktura. Ceny świń mięsnych uległy zwykle o kilka groszy na 1 kg żywej wagi, ceny prosiąt są wyjątkowo wysokie, ponieważ rolnikowi bardziej się kalkuluje spasanie zboża trzodą chlewną aniżeli sprzedaż wprost. Spodziewana jest dalsza wyższość cen na materiał cięższy, ponieważ w okresie lata brak jest sztuk słoninowych. Ceny cieląt uległy pewnej niższości, podaż materiału jest duża wobec masowego wycielania się krów drobnej własności, ale jakość jest licha, cielęta krów, które przechorowały na przyszczyce, są nieduże i słabe. Podaż owiec była minimalna, jedynie na rynku poznańskim i łódzkim zanotowano pewne obroty tym towarem przy cenach stosunkowo wysokich.

Stan przyszczycy w Polsce wykazuje pewien wzrost od połowy marca, zwiększyła się ilość zagrod zapowietrzonych oraz obszar, objęty przyszczyką. W porównaniu z ub. r. rozwój przyszczycy rozpoczął się o miesiąc później i nie wykazuje takiego tempa jak w roku zeszłym.

Warszawa.—Urzędowe notowania bydła i mięsa z końca miesiąca—w zł za 100 kg żywej wagi loco targowica: woły I kl. dobrze opasione: a) 81÷90, b) 75÷80, II kl. średnio opasione: a) 70÷74 5, b) 61÷69, III kl. mało opasione a) 55; krowy I kl. dobrze opasione: a) 81÷84, b) 71÷80, II kl. średnio opasione: a) 68÷72, b) 60÷67, mało opasione: a) 52÷57, b) 43÷51; byczki II kl. średnio opasione: a) 58, b) 56, III kl. mało opasione: a) 45; buhaje I kl. dobrze opasione: a) 73:5÷77, b) 70÷72, II kl. średnio opasione: a) 65÷69, b) 60, mało opasione: a) 52, b) 49; cielęta ekstra powyżej 60 kg 85÷100, I kl. pełnomięsiste powyżej 40 kg 70÷80, powyżej 30 kg 55÷68; owce młode, skopy i maciorki I kl. pełnomięsiste 60÷65, świnię słoninową powyżej 180 kg 117÷119, powyżej 150 kg 111÷117, poniżej 150 kg 106÷110, mięsne powyżej 110 kg 100÷105, 80÷110 kg 95÷99.

Poznań.—Urzędowe notowania cen z końca miesiąca—w zł za 100 kg żywej wagi loco targowica łącznie z kosztami handlowymi: pełnomięsiste woły wytuczone nieopiężane 60÷66, mięsiste tuczone do lat trzech 52÷54, starsze 40÷44, miernie odżywione 34÷38; buhaje wytuczone pełnomięsiste 60÷66, tuczone mięsiste 48÷52, nietuczone dobrze odżywione 40÷42, miernie odżywione 34÷38; krowy wytuczone pełnomięsiste 60÷64, tuczone mięsiste 46÷54, nietuczone dobrze odżywione 40÷42, miernie odżywione 22÷30; jałowice wy-

tuczone pełnomięsiste 60÷66, tuczone mięsiste 52÷56, nietuczone dobrze odżywione 40÷44, miernie odżywione 34÷38; młodzież dobrze odżywiona 34÷38, miernie odżywiona 32÷34; cielęta najprędniejsze tuczone 80÷90, tuczone 70÷76, dobrze odżywione 58÷68, miernie odżywione 44÷56; owce I gat. 64÷68, II gat. 50÷60, III gat. 36÷46; świnię pełnomięsiste 120÷150 kg żywej wagi 102÷104, 100÷120 kg 98÷100, 80÷100 kg 92÷95, mięsiste świnię ponad 80 kg 86÷90, maciory i późne kastiaty 84÷96.

MASŁO

—Na krajowych rynkach masła w kwietniu 1939 r. panowała tendencja spokojna. Ceny masła po okresie wyższości w czasie Świąt Wielkijnocy zaczęły spadać, a konsumpcja uległa zmniejszeniu. Dostawy masła w ciągu całego okresu sprawozdawczego były dostateczne i pokrywały w wystarczającym stopniu zapotrzebowanie. Produkcja masła w kraju wzrosła, ponieważ krowy przeszły już częściowo na żywienie pastwiskowe, a spożycie mleka na świeżo w większych ilościach nastąpi dopiero w okresie żniw i upalnej pogody.

Warszawa.—Hurtowe notowania masła z końca miesiąca wg Komisji Notowań Cen m. st. Warszawy—w zł za 1 kg: ze śmietanki pasteryzowanej w beczkach i blokach 3:30, wyborowe I gat. w beczkach i skrzyniach 3:20,—w drobnym opakowaniu firmowym 3:20÷3:30, mleczarskie deserowe II gat. 2:90,—solone 2:70, oselkowe 2:40.

Poznań.—Urzędowe notowania cen masła z końca miesiąca wg Zw. Gospod. Spółdz. Mlecz.—w zł za 1 kg franco stacja nadawcza: a) notowania eksportowe, standaryzowane 3:30, b) notowania krajowe: I gat. 3:15, II gat. 3:05, III gat. 2:95.

Lwów.—Notowania masła z końca miesiąca wg Małopolskiego Zw. Mlecz.—w zł za 1 kg w hurcie: deserowe 3:20.

Sosnowiec.—Notowania masła z końca miesiąca wg Małop. Zw. Mlecz. Oddział Śląsko-Dąbrowski—w zł za 1 kg w hurcie: wyborowe I gat. 3:40, stołowe II gat. 3:10, kuchenne III gat. 2:80.

Katowice.—Notowania masła z końca miesiąca wg Komisji Notowań Cen—w zł za 1 kg w hurcie: I gat. 3:50, II gat. 3:25÷3:30, wiejskie poznańskie 3:00÷3:05.

JAJA

—W kwietniu 1939 r. panowała na krajowych rynkach zbytu jaj tendencja spokojna. W połowie miesiąca, a w szczególności w okresie wzmogonych zakupów wielkanocnych tendencja była nawet mocna. W dalszym ciągu okresu sprawozdawczego sytuacja kształtowała się normalnie przy dostatecznych dowozach jaj do ośrodków miejskich i normalnej konsumpcji. W końcu miesiąca tendencja była nieco słabsza, szczególnie na rynkach południowych Polski.

Warszawa.—Hurtowe notowania jaj z końca miesiąca wg Komisji Notowań Cen Nabaiału m. st. Warszawy—w zł za 1 kg: świeże I gat. 1:15, II gat. 1:10.

Poznań.—Notowania jaj z końca miesiąca wg Zw. Gospod. Spółdz. Mlecz.—w zł za 1 kg w hurcie: gwarantowane 1:05÷1:15, oryginalne 0:95.

Kraków.—Notowania jaj z końca miesiąca wg Małop. Zw. Mlecz.—w zł za 1 kg w hurcie: I gat. 1:15, II gat. 1:05.

Lwów.—Notowania jaj z końca miesiąca wg Małop. Zw. Mlecz.—w zł za 1 kg w hurcie: świeże 1:05.

Sosnowiec.—Notowania jaj z końca miesiąca wg Małop. Zw. Mlecz. Oddział Śląsko-Dąbrowski—w zł za 1 kg w hurcie: świeże I gat. 1:15, świeże nieprzebieżane 1:05.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 8 do 13 maja 1939 r.

Na rynku akcyjnym giełdy warszawskiej w okresie sprawozdawczym utrzymywała się nadal zdecydowana tendencja zniżkowa. Straty wykazały (w zł): Bank Polski 5:00, Warsz. Tow. Fabryk Cukru 4:00, Warsz. Tow. Kopalń Węgla 5:00, Lilpop 1:50, Modrzejów 2:25, Norblin 1:00, Ostrowiec ser. B 2:25, Starachowice 3:25 oraz Haberbusch i Schiele 5:25. Z dniem 13 maja b. r. akcje Spółki Akcyjnej „Stomil” notowane są bez kuponu dywidendowego za 1938 r.

Z giełd prowincjonalnych—na giełdzie krakowskiej obracano jedynie akcjami Banku Polskiego, giełda lwowska pozostawała bezczynna, a na giełdzie poznańskiej zanotowano transakcje akcjami Banku Polskiego i H. Cegielskiego

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs	Kurs	Ostatni kurs
		wyższy	najniższy	w tygodniu
w zł z a a k c j e				
Bank Polski	zł 100	116:00	111:00	111:00

Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100	37'00	33'50	33'50
Warsz. Tow. Kopalń Węgla	zł 100	35'00	30'50	30'50
Lilpop	zł 100	89'00	87'50	88'00
Modrzejów	zł 50	20'00	17'25	-87'50
				17'75
				-17'25
				-17'75
Norblin	zł 100			103'50
Ostrowiec ser. B . . .	zł 100	80'00	76'75	77'00
				-76'75
				-77'25

Starachowice	zł 100	56'50	52'75	52'75
Haberbusch i Schiele	zł 100	68'50	64'00	64'00

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum): Bank Polski 113 00—112'00.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach—notowania z okresu poprzedzającego): Bank Polski 114'00 — 113'00 (114'00), H. Cegielski 65'00 — 63'00 (64'00).

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

SPECJALNE DOPLATY DROGOWE

Ustawa z dn. 5/VIII 1938 r. o poprawie finansów związków samorządu terytorialnego i o zmianie ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych („Dz. Ust. R. P.” Nr 59, poz. 455) stworzyła od dn. 1/IV 1939 r. nowe podstawy pobierania na rzecz utrzymania dróg samorządowych specjalnych opłat i dopłat drogowych i jednocześnie uchyliła przepisy art. 19 i 23 ustawy drogowej z dn. 10/XII 1920 r. w stosunku do dróg samorządowych. Wspomniana na wstępie ustawa zmieniła nazwę specjalnych opłat i dopłat drogowych na „podatek drogowy” i „specjalne dopłaty drogowy”. Sprawa podatku drogowego, uregulowana powyższą ustawą i rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych, w porozumieniu z Ministrami: Skarbu i Komunikacji, z dn. 27/IX 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 76, poz. 530), omówiona już została w „Polsce Gospodarczej”¹⁾. Obecnie w związku z ogłoszeniem w „Dz. Ust. R. P.” Nr 38/1939, poz. 253 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych, w porozumieniu z Ministrami: Skarbu i Komunikacji, z dn. 20/IV 1939 r. o specjalnych dopłatach drogowych wypadnie omówić i te nowe przepisy, gdyż łącznie z przepisami o podatku drogowym stanowią one podstawę gospodarki drogowej związków samorządowych, bowiem podatek drogowy i specjalne dopłaty drogowy dają pokrycie ok. 80% ogólnych wydatków związków samorządowych na drogi, których jest w utrzymaniu związków samorządowych ok. 34 tys. km na ogólną ilość dróg 59 500 km.

Pobór specjalnych opłat i dopłat drogowych przed obecnym uregulowaniem opierał się na ustawie drogowej, która zezwalała na ich pobieranie. Zasady pobierania tych opłat i dopłat regulowane były tylko statutami związków samorządowych w myśl wytycznych okólnika Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 11/V 1936 r. Dopłaty drogowy (obecnie specjalne dopłaty drogowy) pobierane były do 1/IV 1939 r. od osób, którym droga przynosi szczególne korzyści, to jest od tzw. adiacentów. W tym celu — zależnie od warunków lokalnych — były uchwałami związków samorządowych ustanawiane jedna lub kilka stref tzw. adiacentów, a obciążenie adiacentów dopłatami drogowymi nie mogło przekraczać 20% tej części ogólnej sumy specjalnych opłat drogowych, która była przeznaczana na utrzymanie dróg, i 50% tej części, która była przeznaczana na budowę nowych dróg. Dotychczasowe uregulowanie sprawy dopłat drogowych było jednak nie wystarczające. Istniejąca swoboda związków samorządowych w regulowaniu zasad i wysokości pobieranych dopłat drogowych powodowała brak jednolitości postępowania w tych tak ważnych sprawach. Nowe przepisy o specjalnych dopłatach drogowych regulują pobieranie: 1) specjalnych dopłat na budowę dróg i 2) dopłat za nadmierne zużycie dróg. Określone zostały zasady pobierania dopłat drogowych i ich granice. Jako granicę dozwolonego obciążania adiacentów tymi dopłatami przyjęto procentowy stosunek kosztów budowy drogi o nawierzchni szutrowej szerokości, nie przekraczającej 5 m, po potrąceniu świadczeń w naturze. Specjalne dopłaty pobierane są od tych właścicieli gruntów i nieruchomości, przedsiębiorstw prze-

mysłowych i handlowych, którym budowane drogi przynoszą korzyści gospodarcze i udogodnienia, tj. nadal od tzw. adiacentów, za których uważa się — poza obszarem miasta — tych właścicieli (płatników państwowego podatku gruntowego, państwowego podatku od nieruchomości oraz obowiązanych do wykupienia świadectw przemysłowych wzgl. kart rejestracyjnych), których grunty, nieruchomości oraz przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe są położone w całości lub w części w pasie przydrożnym, nie szerszym niż 3 km z każdej strony, w miastach zaś niewydzielonych — tych właścicieli, których grunty, nieruchomości oraz przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe przylegają bezpośrednio do budującej się drogi. Specjalne dopłaty drogowy mogą być obecnie pobierane, jak i dotychczas, tylko przez wojewódzkie i powiatowe związki samorządowe, a nie mogą być pobierane przez gminy miejskie, wydzielone z powiatowych związków samorządowych. Inaczej jest, jeśli chodzi o pobieranie podatku drogowego, który mogą pobierać także gminy miejskie, wydzielone z powiatowych związków samorządowych. Następnie, specjalne dopłaty drogowy mogą być pobierane tylko na budowę drogi o twardej nawierzchni, za które uważa się zarówno drogi o nawierzchni niculepszonej, tj. tłuczniowej, żwirowej, z bruku, z kamienia polnego lub łamanego, jak i drogi o nawierzchni ulepszonej, tj. kostkowej, klinkierowej, bitumicznej, betonowej itp. Nie mogą więc być pobierane specjalne dopłaty na drogi gruntowe ani nawet na poszerzenie drogi o twardej nawierzchni lub zmianę takiej nawierzchni. Dalsze ograniczenie dotyczy wysokości specjalnych dopłat. Nie mogą one przekraczać 35% kosztów budowy drogi o nawierzchni szutrowej szerokości, nie przekraczającej 5 m — po potrąceniu świadczeń w naturze, oraz nie mogą obciążać właścicieli w pasie przydrożnym szerszym niż 3 km z każdej strony. Składniki tych zaliczalnych kosztów określa bliżej rozporządzenie. Przewidziane są 3 strefy pasa przydrożnego, mianowicie pierwsza strefa do 1 km, druga 1÷2 km, i trzecia 2÷3 km. Podział ten ma istotny wpływ na wymiar specjalnej dopłaty dla indywidualnego płatnika. Wymiar dopłaty nie może bowiem przekraczać w pierwszej strefie 80% podatku drogowego, w drugiej 60%, a w trzeciej 40% tego podatku. O przynależności obiektu podatkowego do odnośnej strefy decyduje położenie ośrodka gospodarczego tego obiektu, a więc w odniesieniu do właścicieli gruntów — budynki wraz z budowlami ubocznymi, a jeśli chodzi o właścicieli nieruchomości i przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe — położenie budynków lub gruntów, miejsce wykonywania przedsiębiorstwa albo położenie zakładu.

Ponieważ pobór specjalnych dopłat uzasadniają specjalne korzyści i udogodnienia, przeto nie podlegają obowiązkowi te obiekty podatkowe, które — mimo że się znajdują w strefie pasa przydrożnego — są oddzielone od budującej się drogi przeszkodami naturalnymi i urządzeniami, które wyłączają osiągnięcie korzyści gospodarczych lub udogodnień z budowy drogi. Wreszcie — jeszcze jedno ograniczenie, mianowicie: pobór specjalnej dopłaty może trwać co najwyżej 10 lat.

Również, jeśli chodzi o pobieranie dopłat za nadmierne zużywanie dróg, to nie było ono uregulowane w sposób wystarczający. Ustawa drogowa, przewidująca w art. 23 możliwość pobierania takich dopłat, nie wskazała kryterium oceny nadmiernego zużycia dróg ani też dozwol-

¹⁾ P. zesz. 46/1938, str. 1671.

lonej wysokości tych opłat. Dopiero wymieniona ustawa z dn. 5/VIII 1938 r. o poprawie finansów związków samorządowych i o zmianie ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych i rozporządzenie z dn. 27/III 1939 r. sprawę tę regulują w sposób właściwy. Jako kryterium, miarodajne do oceny nadmiernego zużycia drogi, przyjmuje wymieniona ustawa powiększenie kosztów utrzymania na obszarze związku samorządowego drogi w stosunku do przeciętnych kosztów utrzymania dróg tej samej kategorii i o nawierzchni tego samego typu co droga nadmiernie zużywana. Ogólna suma dozwolonych dopłat za nadmierne zużycie dróg nie może przewyższać różnicy między przeciętnymi kosztami utrzymania na obszarze związku samorządowego dróg tej samej kategorii i nawierzchni tego samego typu co droga nadmiernie używana oraz kosztem utrzymania tej drogi. Rozwijając bliżej powyższe zasady, rozporządzenie z dn. 20/IV 1939 r. określa sposób obliczania przeciętnych kosztów utrzymania 1 km drogi na obszarze związku samorządowego i sposób obliczania kosztów utrzymania 1 km drogi nadmiernie zużywanej. Za nadmiernie zużywających drogi uważa się właścicieli przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych (kopalń, tartaków, młynów, cukrowni itp.), jeśli przewozy trakcją konną — wykonywane bądź przez te przedsiębiorstwa bądź przez inne osoby na zlecenie tych przedsiębiorstw bądź bez takiego zlecenia z racji istnienia tych przedsiębiorstw — przekraczają rocznie 500 tonokilometrów netto, to jest bez wagi taboru przewozowego. Ten przepis podyktowany jest potrzebą zapewnienia dopłat za nadmierne zużywanie dróg w każdym przypadku, jeśli tylko ono istnieje, gdyż dotychczas realizacja poboru opłat za nadmierne zużywanie dróg była częstokroć dla braku takiej podstawy prawnej niemożliwa, mianowicie w przypadkach, gdy właściciele przedsiębiorstw, powodujących duże przewozy, nie wykonywali ich we własnym zakresie. Nie podlegają dopłatom drogowym za nadmierne zużywanie dróg właściciele przedsiębiorstw, jeśli przewozy są wykonywane trakcją mechaniczną, co jest uzasadnione tym, że w tych przypadkach na ogół drogi są mniej zużywane niż przy trakcji konnej, a poza tym chodzi o popieranie motoryzacji.

Obliczone przez związek samorządowy koszty utrzymania drogi, spowodowane nadmiernym jej zużyciem, rozkłada się proporcjonalnie w stosunku do dokonanych przewozów konnych, wyrażonych w tono-

kilometrach, między wszystkie osoby, nadmiernie zużywające drogi. Ponieważ niektóre przewozy, nadmiernie zużywające drogi, posiadają charakter sezonowy, przeto nowe przepisy przewidują możliwość pobierania dopłat w stosunku do okresu czasu, w którym trwały takie przewozy.

W końcu należy podkreślić, że nowe przepisy o pobieraniu specjalnych dopłat drogowych, jak zresztą i nowe przepisy o podatku drogowym, nie wprowadzają nowych obciążeń, a tylko porządkują dziedzinę opłat drogowych przez dokładne określenie obowiązanych do uiszczania tych dopłat, podstaw wymiaru i dozwolonej wysokości dopłat drogowych, czego niejednokrotnie domagały się sfery gospodarcze.

S. K.

ZMIANY I UZUPEŁNIENIA W TARYFACH, REGULUJĄCYCH OBRÓT TOWAROWY Z WĘGRAMI. — W zakresie taryf, regulujących powyższy obrót, ogłoszone zostały następujące ważniejsze zmiany i uzupełnienia: w polsko-węgierskiej taryfie na przewóz towarów (z wyłączeniem zwierząt żywych, drewna i węgla mineralnego) zeszyt 2 — wprowadzone zostały z ważnością od dn. 1/V 1939 r. nowe taryfy artykułowe na przewóz z Polski do Węgier terpentyny (oleju terpentynowego) oraz oleju żywicznego surowego i oleju smółcowego z drzew świerkowych lub jodlowych, nieoczyszczonego, chemicznie niepreparowanego i niedestylowanego, również terpentyny rafinowanej (oczyszczonego oleju terpentynowego), mieszanek terpentynowej i wszelkich innych rodzajów terpentyny, niewymienionych na wstępie, od szeregu stacji P. K. P. do wszystkich dworców Budapesztu (taryfa artykułowa Nr 26); poza tym wprowadzono taryfę na przewóz paku węglowego twardego i miękkiego od Trzyńca do wszystkich dworców Budapesztu (tar. art. Nr 27); w kierunku zaś odwrotnym, z Węgier do Polski, wprowadzona została taryfa art. Nr 124 na nasiona oleiste (konopi i rycynusu) od wszystkich dworców Budapesztu, od stacji portowej na Dunaju Csepelgyartelep i Kelebia hatar do szeregu stacji P. K. P. („Dz. Tar. i Zarz. Kol.” Nr 17/1939).

ZMIANY I UZUPEŁNIENIA W TARYFIE POLSKO-JUGOSŁOWIAŃSKIEJ. — W związku z zasadnymi zmianami granic państwowych wprowadzony został do taryfy towarowej polsko-jugosłowiańskiej z ważnością od dn. 15/V 1939 r. załącznik, wydany w formie oddzielnego zeszytu, zawierający zmiany polskich, węgierskich, czesko-słowackich i niemieckich odległości taryfowych w tablicach odcinkowych: A, C, D i F oraz nowy „Spis dróg przewozu“ („Dz. Tar. i Zarz. Kol.” Nr 20/1939).

St. T.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

PAPIEROWE DOKTRYNY PRZECIW POLSKIEJ POLITYCE MORSKIEJ. — Literatura niemiecka w ostatnich czasach więcej niż dotychczas produkuje dzieł, mających udowodnić, że geopolityczne położenie Polski predysponuje ją do roli kraju kontynentalnego, którego wymiana towarowa powinna odbywać się w kierunku równoleżnikowym przez granice lądowe do krajów sąsiednich, względnie przez nie i porty niemieckie dalej za morze. W dalszym następstwie tego twierdzenia głosi się, że dążenia polskiej polityki morskiej do skierowania swego handlu zagranicznego w kierunku południkowym przez własne porty są gospodarczo nieuzasadnionym realizowaniem politycznych celów.

Chociaż teza o kierunku równoleżnikowym handlu polskiego urodziła się już z politycznej walki z polskim dostępem do morza, to w literaturze obecnej nie tylko chodzi o zasadnicze polityczne animozje do tego dostępu, lecz ma ona cele także praktyczne: niesienia pomocy na tym odcinku w walce konkurencyjnej portów niemieckich z Gdańskiem i Gdynią.

Jasno zresztą sprawę tę stawia jeden z pionierów propagandy, idącej po linii powyższej doktryny, P. H. Seraphimf, docent Uniwersytetu w Królewcu, który wzywa młodych uczonych niemieckich do badania położenia wschodnio-niemieckich portów pod względem ich zagrożenia polską polityką gospodarczą („której podstawą nie są idee ekonomiczne, ale cele ekspansji politycznej”) — w imię tego, że zadaniem publicystyki niemieckiej jest analiza ujemnych dla Niemiec następstw polskiej ekspansji gospodarczej na morzu.

Na wezwanie to pojawił się szereg prac — przeważnie dysertacji doktorskich — czy to w formie monografii o nadbałtyckich portach niemieckich, wykazujących, że polska polityka morska rozewartła wspólne zaplecze tych portów, pracujących dotąd zgodnie, redukując ich stan posiadania na rzecz swych portów, czy to w formie opracowań z dziedziny gospodarstwa polskiego, dochodząc do przekonania, że kierowanie handlu zagranicznego na morze przez Polskę nie tylko przynosi szkodę portom niemieckim, lecz sprzeczne jest z naturalnymi warunkami gospodarczymi i geograficznymi samej Polski i połączone z kosztami, które — obciążając nadmiernie i tak ubogie w kapitały gospodarstwo polskie — nie może być na dłuższą metę uprawiane.

Sam P. Seraphimf idzie jeszcze o krok dalej i w pracach swych dowodzi, że ten kierunek polskiego handlu zagranicznego nie tylko przynosi szkodę nadbałtyckim portom niemieckim i połączony jest z nadmiernymi ofiarami gospodarstwa polskiego, ale ujemnie też wpływa na cały ruch żeglugowy na morzu Bałtyckim przez zachwianie bilansu ładunkowego jego portów.

Nowa praca Prof. N. Kreuzburga, która pojawiła się w zbiorowym wydawnictwie, wydanym z polecenia Politechniki Gdańskiej¹⁾, omawiająca rolę Wisły w rejonie wschodniej części Europy Środ-

¹⁾ „Die Weichsel, ihre Bedeutung als Strom und Schifffahrtsstrasse und ihre Kulturaufgaben” w ramach wydawnictwa: „Deutschland und der Osten”, tom 13, Lipsk 1939 r.

kowej¹⁾), służy wspomnianym celom, tym razem z innego stanowiska.

Podczas bowiem gdy większość wspomnianych prac szuka argumentów dla reprezentowanej przez się tezy w ujemnych zmianach struktury rejonu bałtyckiego po wojnie z jednej strony, z drugiej zaś w rzekomo nieracjonalnych i oplakanych w skutkach poczynaniach Polski, dążących do kierowania swego handlu zagranicznego na północ, jak: dumping węglowy, ujemne ze stanowiska rentowności kolei ulgi taryfowe, nadmierne koszty budowy Gdyni, magistrali węglowej itd.—to wspomniane opracowanie atakuje moment geograficzny, który stanowił niezbijany argument Polski, przemawiający za południkowym kierunkiem jej wymiany handlowej, mianowicie szlak Wisły.

Autor stara się wykazać na podstawie badania geograficznego, że jak w całej Europie Środkowej, tak i we wschodniej jej części biegną w kierunku wschodnio-zachodnim równoległe do siebie, jednolite pod względem strukturalnym grupy: strefa wysokich gór, strefa gór średnich i strefa nizin, która w tymże samym kierunku dzieli się na pas dolin i pas pojezierny, okalający nieckę bałtycką, i że struktura ta rozstrzyga o równoleżnikowym kierunku wszelkich połączeń na tym obszarze.

Tę harmonię równoleżnikową maści przecinający ją z południa na północ bieg Wisły, jednakże to nikłe jednorazowe przecięcie pionowo terenu nie niweluje wybitnego charakteru jego połączeń w kierunku równoleżnikowym, gdyż—jak z dalszego wywodu wynika—rzeka ta nie łączy wcale północy z południem, ale odwrotnie połączenie to przecina.

Dlatego to wszystkie dawne drogi handlowe—z wyjątkiem jednej barsztynowej—szły w kierunku równoleżnikowym, i nie ma żadnej drogi historycznej, która by szła po linii Wisły w miejscu, gdzie ta przebiega strefę gór średniowysokich. Tak więc przez naturę w Polsce został wyznaczony kierunek równoleżnikowy kontynentalny, a nie południkowy morski.

Autor nie mówi więc wprawdzie wprost, że Wisła płynie w fałszywym kierunku, ale stwierdza, że niewłaściwie przecina naturalny układ stref, biegnących od wschodu na zachód, i będący w pierwszym rzędzie miarodajny dla struktury terenu. Stwierdza też, że granice dorzecza Wisły nie leżą, tam gdzie „powinny” stosownie do wewnętrznej budowy i rzeźby terenu.

Ponieważ jednak, jak sam autor wyklada, już na wschód od Wisły urywają się owe równoległe pasma wyżyn i układ strukturalny zmienia się zasadniczo—tak, że tam miarodajnymi dla kierunku połączeń stają się biegi rzek, idące od północy ku południu, wobec tego, z Janiem Prof. Kreuzburga, jednolity region wiślany w ogóle nie istnieje. W następstwie tego ogranicza w zupełnie dowolny sposób dorzecze Wisły do jego dopływów zachodnich, zaliczając doń strukturalnie Wartę, wpadającą do Odry, a wschodnie dopływy Wisły, znacznie ważniejsze niż zachodnie, uważa za „związane czysto zewnętrznie z Wisłą” i zalicza je strukturalnie do Europy Wschodniej. Wszystko to dlatego, że tak Warta jak i zachodnie dopływy Wisły płyną w kierunku zachodnio-wschodnim, natomiast wschodnie dopływy, jak Bug i Narew, wybitnie mają kierunek równoległy do swojej rzeki macierzystej, tj. z południa na północ.

Sposób, w jaki autor tezę tę konstruuje, polega na czysto optycznym luźnym luźnym czytelniku—na podstawie mapy. Wskazując na wielki łuk otarty ku zachodowi, którym Wisła w swym górnym i średnim biegu okala Mzowsze i Kujawy, sugeruje wrażenie, że łuk ten „odcina” obszar ten od wschodu, podczas gdy w naturze rzeka nigdy nie odcina, ale łączy. Tej samej metody używa, „odcinając” pasem pojeziernym i „odwracając” od morza Bałtyckiego łuk ten i objęty nim obszar, a tym samym średni bieg Wisły, by tym snadniej następnie móc wysunąć wniosek, że dopiero dolny bieg Wisły jest zwrócony ku wybrzeżu i uprawniony do swego kierunku południkowego.

Te pozornie czysto geograficzne wywody są przesłankami bardzo daleko idących i już bynajmniej nie geograficznych wniosków.

W pierwszym rzędzie więc kraje, leżące na tego rodzaju terenie, mające zaledwie jedno ciasne przejście ku bramie morawskiej do morza Śródziemnego, drugie zaś równie ciasne przejście Wisły, przebijające pas pojezierny, okalający nieckę bałtycką, do Bałtyku—odcięty więc od wszelkich mórz—skazane są na rozwijanie swych komunikacji na linii wschód—zachód. Sprzyjają temu zresztą nieograniczone możliwości, świetne linie rzek, dolin, wyżów, nadające się do rozszerzania wpływów kulturalnych, handlowych i do ekspansji politycznej. Dlatego to—wnioskuje dalej autor—wszelkie stare drogi handlowe wykazują niezależność od Wisły, która za Piastów nie stanowiła elementu, łączącego Polskę z morzem (?!).

Poza tym odcięcie dorzecza Wisły od północy i od morza Bałtyckiego ma na celu wykazanie, że Polska właściwie nigdy w historycznych czasach ku morzu ekspansji nie wykazywała, i dopiero Krzyżacy rozszerzają się w strefie nadbrzeżnej, zakładają tam grody i miasta i realizują na odcinku dolnej Wisły północno-południowy kierunek handlu, któremu tam już nic nie przeszkadza.

Pomijając wszystko inne, należy nawiasowo zauważyć, że autor zapomina, że Krzyżacy w ogóle znaleźli się na tym odcinku jedynie w następstwie i wskutek polskiej ekspansji na morze, jako jej niefortunny instrument.

Odcięcie zaś przez autora dorzecza Wisły od wschodu, ograniczenie go do dopływów zachodnich i „odwrócenie tyłem do Wisły” wschodniego dorzecza ma jeszcze dalej idące konsekwencje:

Po pierwsze, zwalnia autora, walczącego z wiatrakami urojonego połączenia z morzem Śródziemnym bezpośrednio przez górny bieg Wisły, od poruszenia możliwości i gospodarczej konieczności połączenia Wisły przez jej wschodnie dopływy z morzem Czarnym i wynikających z tego realnych konsekwencji, doprowadzających bez dyskusji do absurdu cały wywód autora.

Po drugie, przyjmując dla granic państwa dość niezwykle kryterium—rzeźby terenu, uznaje autor, że dlatego granice Kongresówki, ustalone w 1815 r., były ze stanowiska geograficzno-politycznego słuszne, jako sprowadzone do rdzennego obszaru polskiego, zawarte w łuku Wisły. Stąd też na str. 69 uwaga, że w b. zaborze pruskim rolnictwo cierpi „pod przymusowym związkem z krajem, którego standard życia jest o tyle niższy”.

Na koniec z tego przedstawienia kwestii wynika, że Małopolska Wschodnia, dorzecze Sanu, a więc i C. O. P.—są to tereny, należące już właściwie do „Ost-Europa” i znajdujące się poza polskimi połączeniami gospodarczo-komunikacyjnymi.

Bardzo już nielogicznie w świetle powyższych rozważań brzmi zdanie autora w związku z wysuniętym w odrodzonej Polsce kierunkiem południkowym handlu. Wbrew poprzednim zapewnieniom o nikłości roli Wisły w Polsce historycznej, mówi autor na str. 49, że Wisła była w średnich wiekach ważnym traktem handlowym dla Polski, ale nie była polityczną bramą wypadową, natomiast dziś cofnęło się jej znaczenie komunikacyjne i gospodarcze, a na pierwszy plan występuje znaczenie polityczne.

Jak widać z pobieżnej zresztą analizy omawianej pracy, jak i również z analizy licznych dysertacji niemieckich, „obsługujących” doktrynę o kierunku równoleżnikowym, dyskusja ta, pomimo błyskotliwych prac P. Seraphima, jest jałowa i coraz lardziej musi jałowieć. Ten los jej przesądzony jest przez fakt, że obraca się około papierowego problemu, który nie ma nic wspólnego z realną rzeczywistością.

Na kierunek i rozmiary handlu—trzeba pamiętać—wpływają dziś oszczędnie ani geografia ani odległość, ale określają go możliwości rynkowe, a następnie także stan rzeczy, stworzony regulamentacje, zarządzenia dewizowe, celne itd. W obecnych warunkach, gdy dla handlu polskiego rynek wschodni jest prawie że zamknięty a z eksportu na zachód, tj. do Niemiec, nie można uzyskać dewiz na zakup surowców zamorskich, potrzebnych dla przemysłu polskiego, tym bardziej konieczny jest naturalny dla Polski handel w kie-

¹⁾ „Die Weichsel in Ostmitteleuropäischen Raum”.

runku północ-południe. Nie potrzeba się rozwodzić, jak niezbędne i w tym celu są własne porty i własna flota. Jeżeli zaś warunki pozwoliły na korzystną dla gospodarstwa polskiego wymianę także w kierunku równoleżnikowym, to niewątpliwie nie powstrzymałaby ekspansji jej doktryna o kierunku południkowym, a przeciwnie gospodarstwo dążyć będzie do rozbudowania także warunków tego kierunku — tak, jak to czyni w kierunku południkowym.

Dr Wanda Górkowa

Z RYNKU FRACHTOWEGO.—Według relacji z ubiegłego tygodnia — rynek frachtowy wykazuje nadal mocną tendencję.

Po przejściowym, bodaj jednodniowym, osłabieniu popytu, załadowcy argentyńskiego zboża, charcterują tonaż nie tylko na bliskie, lecz i na dalsze terminy po stawkach powyżej minimalnych. Tonaż, znajdujący się do niedawna beczynnin na wodach La Platy, został całkowicie wykorzystany, a nadto wynajęto kilkadziesiąt statków z dalszych pozycji (głównie z Europy), które udały się w kierunku do Ameryki Południowej z balastem. Ogółem z charterowano pod załadunek różnych gatunków zbóż, głównie pszenicy do Hiszpanii i Anglii w miesiącach maju i czerwcu po przeszło 600 tys. t DW oraz przeszło 100 tys. ton DW na lipiec. Tak znaczne zaangażowanie tonażu tylko w tym jednym ośrodku przyczyniło się do uruchomienia statków uwiązanych oraz do zmniejszenia się ofert w innych kierunkach.

W związku z powyższym w innych ośrodkach załadowczych istnieje również tendencja mocna. Znajduje to swój wyraz w decyzji Trampowego Komitetu Administracyjnego, który z dn. 5 b. m. podwyższył minimalne stawki frachtowe, z portów na rzece św. Wawrzyńca oraz ze wschodnich portów Ameryki Północnej, o $1\frac{1}{2} \div 4\frac{1}{2}$ d za kwintal (quarter) w relacji do portów zachodnio-europejskich.

SAMORZĄD

OPINIA SAMORZĄDU PRZEMYSŁOWO - HANDLOWEGO O OPŁATACH REJESTRACYJNYCH.—Jak wiadomo, ustawa z dn. 25/IV ub. r. wprowadziła — na miejsce zniesionej instytucji świadectw przemysłowych — opłaty rejestracyjne od przedsiębiorstw i zajęć, obejmujące wyłącznie należności na rzecz gmin miejskich i wiejskich, izb przemysłowo-handlowych, izb rzemieślniczych oraz szkół zawodowych, a pobierane poprzednio w formie dodatków do świadectw przemysłowych. Opłaty rejestracyjne będą pobierane po raz pierwszy w styczniu 1940 r.

W związku z tym Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, jako zwierzchnia władza związków samorządu terytorialnego, które będą pobierały opłaty rejestracyjne, przygotowało projekt rozporządzenia wykonawczego, który przesłało samorządowi gospodarczemu do zaopiniowania.

Projekt ten wzoruje się w znacznym stopniu na poprzednich przepisach. Ostatnio był on przedmiotem rozważań Komisji Skarbowej Związku Izb Przemysłowo-Handlowych, która postanowiła zgłosić doń szereg poprawek.

M. in. Komisja wypowiedziała się przeciw rozszerzaniu podstaw zwolnienia od opłat spółdzielczych instytucji drobnego kredytu, które winny być zwalniane w wypadku udzielania pożyczek swym członkom najwyżej w granicach do zł 1 tys. Nie należałoby natomiast — zdaniem Związku Izb — pozbawiać zwolnienia od opłat szkół czy kursów np. szoferskich, jeśli są one prowadzone zgodnie z przepisami o ustroju szkolnictwa i pod nadzorem władz szkolnych. Natomiast świadczenia usług lub rzeczy na rzecz osób trzecich przez zakłady naukowe, podobnie jak prowadzenie prywatnych internatów przy szkołach, winnoby podlegać opłatom.

W związku z nową procedurą poboru opłat rejestracyjnych przez zarządy gminne — zamiast urzędów skarbowych — wyłoniło się zagadnienie przekazywania należności samorządowi gospodarczemu oraz zbierania niezbędnych dla jego działalności danych o firmach. Komisja zaproponowała utrzymanie dotychczasowego sposobu wypełniania deklaracji przez osoby, wykupujące kartę rejestracyjną.

Należności samorządu gospodarczego winnoby być przekazywane bezpośrednio na rachunki izb przemysłowo-handlowych i rzemieślniczych w terminie 14 dni, a po tym terminie podlegałyby oprocentowaniu.

Komisja Związku Izb podkreśliła konieczność prowadzenia spraw karnych w sposób możliwie najmniej uciążliwy dla płatników; oględziny mieszkań prywatnych powinny być dopuszczalne wyłącznie na podstawie pisemnego polecenia przełożonego gminy w wypadku otrzymania wiadomości o potajemnym prowadzeniu handlu lub prze-

Zapotrzebowanie na tonaż w Ameryce Północnej pod ładunki zboża było tak duże, że armatorzy przez pewien czas nie interesowali się wcale złomem — tak, iż przejściowo istniała duża trudność zapewnienia tonażu dla tych transportów. Duże zapotrzebowanie wykazują również załadowcy cukru na Kubie i San Domingo. Z drugiej strony istnieje nadal zapotrzebowanie na tonaż pod węgiel z Europy do Ameryki, i okoliczność ta przyczynia się niewątpliwie do wyrównania narastających różnic.

W ośrodkach Dalekiego Wschodu sytuacja nie wykazuje większych zmian, chociaż tendencja jest na ogół mocniejsza. W obrotach kontrolowanych na tym szlaku ustala się premia do sh 2 na tonie (powyżej stawki minimalnej).

Na morzu Śródziemnym nie zaszły żadne zmiany. Istnieje tu nadal zapotrzebowanie na tonaż pod ładunki rudy, do transakcji jednak nie dochodzi z uwagi na nieustępliwe stanowisko armatorów, którzy podwyższyli swoje żądania.

Na morzu Czarnym notowano zaledwie pojedyncze transakcje na przewóz zboża do zachodnich portów Europy.

W ocenie sytuacji rynku frachtowego na Bałtyku opinie są podzielone. Według jednych trwa tu nadal tendencja mocna z możliwością utrzymania się przez czas dłuższy, według innych ujawnia się już spadek zapotrzebowania tonażu, i można oczekiwać obniżki frachtów. Wydaje się, że te ostatnie opinie są oparte na wrażeniach z lokalnego ruchu statków, które się przesuwają w kierunku północno-wschodnim i w związku z tym frachty w tym kierunku zniżują. I tak, węgiel polski do państw bałtyckich, Finlandii i Szwecji płacił fracht o 3÷6 d mniej w porównaniu z poprzednim tygodniem. Natomiast w kierunku na zachód utrzymuje się nadal tendencja mocna, pomijając również podróże transoceaniczne, a więc do Ameryki Północnej i Południowej, dokąd można bez trudu uzyskać bardzo dogodne warunki dla załadowców.

myślu. Protokół karny zaś winienby być — zdaniem Związku Izb — sporządzany wyłącznie w obecności obwinionego lub świadka, przy czym odpis jego byłby doręczany obwinionemu w terminie 7 dni. Powstałe nadpłaty na skutek przychylnego rozstrzygnięcia odwołania winnoby podlegać zwrotowi.

Poza tym Komisja Związku Izb wypowiedziała się przeciw projektowanemu poborowi przez gminy wynagrodzenia za inkaso w wysokości 3% od sum, przekazywanych samorządowi gospodarczemu i szkolnictwu, ponieważ przy wprowadzeniu opłat uwzględniono kwestię wynagrodzenia gmin za czynności wymiaru i poboru, podwyższając ich udział w opłatach z 42,9% na 50%.

PRACE NAD RACJONALIZACJĄ GOSPODARKI ODPADKOWEJ.—W ramach prac, podjętych przez Komisję Specjalną do Spraw Gospodarki Odpadkowej przy Związku Izb Przemysłowo-Handlowych, przygotowany został przez Izbę Warszawską referat i Izbę Wileńską koreferat o gospodarce odpadkami poubojowymi, tłuszczoowymi i garbarskimi. Jednocześnie kontynuowane są studia nad zagadnieniem zbiórki żelastwa w Polsce oraz zagadnieniem zbiórki metali kolorowych. Komisja ukończy w najbliższym czasie wykonanie znacznej części zakreślonych jej zadań i będzie mogła zająć się pozostałymi problemami branżowymi, mianowicie — odpadkami włókienniczymi, makulaturą oraz tłuszcza szklaną.

Należy dodać, że Obywatelski Komitet Akcji Pomocy Zimowej zwrócił się do Izby Warszawskiej z propozycją podjęcia wspólnej inicjatywy, zmierzającej do zintensyfikowania zbiórki odpadków w gospodarstwach domowych.

Ponadto Izba Warszawska nawiązała odpowiedni kontakt z niektórymi organizacjami społecznymi, jak np. ze Związkiem Pań Domu, dostarczając mu materiałów propagandowych, których rozpowszechnienie przyczyni się niewątpliwie do spopularyzowania zagadnienia zbiórki odpadków.

KONKURS PORZĄDKU I CZYSTOŚCI SKLEPÓW.—W ramach systematycznie wykonywanych przez samorząd przemysłowo-handlowy prac nad podniesieniem poziomu technicznego handlu — Warszawska Izba Przemysłowo-Handlowa — wzorem ubiegłego roku — zamierza również w bież. roku zorganizować Konkurs Porządku i Czystości Sklepów. Tegoroczny konkurs zorganizowany zostanie w tych miastach województwa warszawskiego, które nie zostały objęte konkursem w ub. r., ze specjalnym uwzględnieniem miast, położonych w powiatach, przyłączonych od dn. 1/IV b. r. do województwa warszawskiego.

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

USTAWA:

Upoważnienie Prezydenta Rzplitej do wydawania dekretów — ustawa z dn. 13/V 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 44, poz. 285).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Wykonanie ustawy o podatku obrotowym — rozp. Ministra Skarbu z dn. 19/IV 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 44, poz. 287).

Akademizacja Szkoły Nauk Politycznych — rozp. Ministra W. R. i Oświec. Publ. z dn. 28/IV 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 44, poz. 290).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH

31 maja:

- „Pol. Zakł. Impregnacyjne”, S. A. — o g. 13 w lok. S-ki w W-wie, Mokotowska 46.
- Zakł. Przem. Drzewn. „Tobal”, S. A. — o g. 14 w kanc. Not. J. Siennickiego w W-wie, Kapucyńska 6.
- T-wo dla Hand. Tow. Apt. i Perfum. „I. B. Segall”, S. A. — o g. 17 w lok. Zw. Kupców Żyd. w Wilnie, W. Pohulanka 5.
- Tow. Ubezp. „Przezorność”, S. A. — o g. 11½ w lok. T-wa w W-wie, pl. Napoleona 9.

2 czerwca:

- „Teatr Polski w Ogrodzie Potockiego”, S. A. — o g. 18 w lok. B-ku Zw. Sp. Zar. w Poznaniu, pl. Wolności 15.
- „T-wo Akc. Przem. i Hand. dawn. Przedsięb. Emila Haeblera” — o g. 11½ w kanc. Not. Vanisterbeek w Brukseli, 52, rue Aux Laines.

3 czerwca:

- Fabr. Wyr. Ceram. „Opoczno”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Szopena 12.
- „S. A. Przem. Włókn.” — o g. 11 w lok. S-ki w Paryżu, 53 rue de Chateaudun.
- Fabr. Cukru i Raf. „Józefów”, S. A. — o g. 13½ w lok. S-ki w W-wie, Trębacka 15.

5 czerwca:

- „Młyny i Tartaki Wągrowieckie”, S. A. — o g. 16 w lok. P. Szydłowskiego w Wągrowcu.

6 czerwca:

- T-wo Robót Kol. i Bud. „Tor”, S. A. — o g. 18 w lok. T-wa w W-wie, Matejki 10.
- „Kościańska Kolej Pow.”, S. A. — o g. 10 w lok. Wydz. Pow. w Kościanie.
- Pol. T-wo Ubezp. „Patria”, S. A. — o g. 11 w lok. T-wa w W-wie, pl. Napoleona 3.
- „Pol. Zakł. Garb. w Krakowie”, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki w Krakowie, Barska 87/89.
- „Warsz. Bank Zjedn.”, S. A. — o g. 19 w W-wie, Czackiego 8 m. 3.

7 czerwca:

- „Synd. Roln. Warsz.”, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Kopernika 30.
- Przem. Chem. „Boruta”, S. A. — o g. 10 w lok. B. G. K. w W-wie, al. Jerozolimska 1.

9 czerwca:

- „Naftamin” S. A. dla Przem. Naft. — o g. 16 w lok. S-ki w Katowicach-Ligocie, Ks. Biskupa Bromboszcza 14b.

10 czerwca:

- „Bank Dyskontowy Warszawski”, S. A. — o g. 16 w lok. B-ku w W-wie, Fredry 8.
- Apt. Dom Hand.-Przem. „A. Szpinak”, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki w W-wie, Długa 42.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PODATKI I OPŁATY

LICZBA PŁATNIKÓW

PODATKU DOCHODOWEGO OD UPOSAŻEŃ

W zesz. 25/1937 (str. 807) „Polski Gospodarczej” podaliśmy dane, dotyczące liczby pracowników i kwoty wypłacanego podatku od uposażeń służbowych w latach: 1929 i 1936. Obecnie dysponujemy danymi co do liczby pracowników w 1938 r. — z podziałem wg 10 zasadniczych grup, dzielących 80 stopni dochodu — który to podział, wprowadzony we wskazanym powyżej artykule, został następnie przejęty przez Gł. Urząd Stat. („Mały Rocznik Statystyczny” 1938, str. 367). W poniższych rozważaniach wprowadzono tę modyfikację, że wszystkich pracowników, zarabiających ponad zł 12 tys. rocznie, połączono w jedną grupę. Należy również wziąć pod uwagę, że ok. 17% pracowników znalazło się poza podziałem wg grup; są to pracownicy instytucyj o charakterze publiczno-prawnym i kontraktowi pracownicy państwowi, których pracodawcy są zwolnieni od obowiązku składania władzom skarbowym list płacy.

Omówione dane pozwalają na przeprowadzenie porównań z danymi z 1929 r. (względnie z 1928 r.) — z tym jednakże zastrzeżeniem, że względnie należy następujące okoliczności: 1) obniżenie od 1936 r. minimum, wolnego od opodatkowania — z zł 2 500 do zł 1 500, 2) nominalny (w odróżnieniu od realnego) spadek płac, w związku z czym poważny odsetek liczby pracowników został przesunięty do niższych grup. Da się to wyrazić w tej formie, że gdyby w 1929 r.

opodatkowanie obejmowało pracowników, zarabiających zł 1 500 ÷ 2 500 rocznie, liczba ich (w tej grupie) byłaby znacznie niższa. Z tych względów porównywalność danych z 1938 r. z danymi z 1929 r. (względnie z 1928 r.) jest możliwa do przeprowadzenia jedynie na podstawie teoretycznych obliczeń, uwzględniając wskaźnik płac nominalnych i realnych.

Z zamieszczonego zestawienia wynika, że ogólna liczba pracowników, podlegających opodatkowaniu w okresie 2 lat (1936 ÷ 1938) wzrosła o 220 234 tys., tj. o 32·9%, przy czym liczba pracowników instytucyj publiczno-prawnych wzrosła zaledwie o 16·6%, a liczba pracowników prywatnych — o 36·8%.

Najbardziej charakterystyczna jest dynamika wzrostu liczby pracowników według grup. Wzrost ten najkorzystniej kształtował się w grupie płac zł 3 600 ÷ 6 000, wynosząc 47·2%, a następnie w grupach: zł 2 500 ÷ 3 600 — 15·9%, zł 1 500 ÷ 2 500 — 30·9%, zł 6 000 ÷ 12 000 — 29·3%, ponad zł 12 000 — 21·2%.

Jest to niewątpliwie objaw pomyślny, wskazujący na poprawę warunków materialnych świata pracy — nie tylko poprzez liczbę pracowników, lecz również poprzez wysokość ich zarobków.

Również bardzo charakterystyczny jest udział procentowy poszczególnych grup płatników w ogólnej liczbie płatników (rubryki 19 ÷ 23 zestawienia). Udział ten uległ następującym zmianom: w grupie płac zł 1 500 ÷ 2 500 spadł z 53·9% do 51·6%, zł 2 500 ÷ 3 600 — wzrósł z 25·1% do 26·8%, zł 3 600 ÷ 6 000 — wzrósł z 14·5%

Liczba płatników podatku dochodowego z działu II w latach podatkowych 1936 i 1938

Izby skarbowe	Liczba płatników	D o c h o d												P r a c o w n i c y			U d i a ł p r o c e n t o w y p o s z c z e g ó l n y c h g r u p p ł a t n i k ó w w o g ó l n e j l i c z b i e t y c h p ł a t n i k ó w — w g w y s o k o ś c i z a r o b k ó w (r u b r. 13)									
		zł 15 ÷ 25 tys.		zł 25 ÷ 36 tys.		zł 36 ÷ 6 tys.		zł 6 ÷ 12 tys.		powyżej zł 12 tys.		r a z e m		liczba	wzrost %	zł 15 ÷ 25 tys.		zł 25 ÷ 36 tys.		zł 36 ÷ 6 tys.		powyżej zł 12 tys.				
		liczba	wzrost %	liczba	wzrost %	liczba	wzrost %	liczba	wzrost %	liczba	wzrost %	liczba	wzrost %			liczba	wzrost %	liczba	wzrost %	liczba	wzrost %	liczba	wzrost %	liczba	wzrost %	
Białystok	1936 1938	5 062 7 236	42-9	1 902 2 770	45-6	763 1 081	41-7	227 292	28-6	22 28	+27-3	7 976 11 407	43-0	3 523 5 878	+66-8	63-5 63-4	23-8 24-3	50-3	11 499 17 285	17	18	19	20	21	22	23
Brześć n. Bugiem	1936 1938	1 462 1 548	5-9	676 683	1-0	351 510	45-3	115 135	17-4	9 5	-44-4	2 613 2 881	10-3	1 046 3 033	+100-0	56-0 53-7	25-9 23-7	61-3	3 659 5 914	17	18	19	20	21	22	23
Grudziądz	1936 1938	22 316 27 696	24-1	8 055 11 445	42-1	4 354 5 459	25-4	1 727 2 015	16-7	361 423	+17-2	36 813 47 038	27-8	6 472 9 487	+46-6	60-6 58-9	21-9 24-3	30-6	43 285 56 525	17	18	19	20	21	22	23
Kielce	1936 1938	33 098 49 939	50-9	9 644 22 369	131-9	4 728 10 232	116-4	1 878 3 426	82-4	593 855	+44-2	49 941 86 821	73-8	10 169 12 337	+21-3	66-3 57-5	19-3 25-8	65-0	60 110 99 158	17	18	19	20	21	22	23
Kraków	1936 1938	22 770 29 842	31-1	9 089 13 145	44-6	4 881 6 454	32-2	1 978 2 422	22-4	449 542	+20-7	39 167 52 405	33-8	6 721 7 039	+4-7	58-1 57-0	23-2 25-1	29-5	45 888 59 444	17	18	19	20	21	22	23
Lublin	1936 1938	5 426 6 529	20-3	3 156 3 391	7-4	1 466 1 763	20-3	487 544	11-7	73 105	+43-8	10 608 12 332	16-3	1 363 2 740	+101-0	51-2 52-9	29-7 27-5	30-3	11 971 15 072	17	18	19	20	21	22	23
Lwów	1936 1938	18 034 21 365	18-5	7 827 13 330	70-3	3 963 6 764	70-7	1 495 2 087	39-6	356 476	+33-7	31 675 44 022	37-0	20 213 23 564	+16-6	48-5 48-5	30-3	30-3	51 888 67 586	17	18	19	20	21	22	23
Łódź	1936 1938	54 614 71 574	31-1	13 741 17 961	30-7	7 550 10 578	40-1	2 604 3 512	34-9	1 035 1 235	+19-3	79 544 104 860	31-8	2 281 2 972	+30-3	68-6 68-3	17-3 17-1	31-8	81 825 107 832	17	18	19	20	21	22	23
Łuck	1936 1938	3 163 4 938	56-1	1 380 1 963	42-2	711 837	17-7	158 241	52-5	20 24	+20-0	5 432 8 003	47-3	1 984 4 062	+104-7	58-2 61-7	25-4 24-5	62-7	7 416 12 065	17	18	19	20	21	22	23
Nowogródek	1936 1938	1 230 1 540	25-2	623 850	36-4	294 337	14-6	63 75	19-0	9 9	—	2 219 2 811	26-7	951 1 435	+50-9	55-4 54-8	28-1 30-2	0-4 0-3	3 170 4 246	17	18	19	20	21	22	23
Poznań	1936 1938	19 637 22 834	16-3	7 709 9 375	21-6	4 509 5 072	12-5	1 647 1 811	10-0	387 438	+13-2	33 889 39 530	16-6	5 775 8 964	+55-2	58-0 57-8	22-7 23-7	22-3	39 664 48 494	17	18	19	20	21	22	23
Staniawów	1936 1938	3 973 4 917	23-8	1 792 2 281	27-3	837 1 232	47-2	270 325	20-4	62 41	-33-9	6 934 8 796	26-9	1 395 1 055	-24-4	57-3 55-9	25-8 25-9	18-3	8 329 9 851	17	18	19	20	21	22	23
Warszawa Grodzka	1936 1938	38 992 58 261	49-4	21 624 36 696	69-7	15 777 23 321	47-8	7 469 8 614	15-3	2 267 2 567	+13-2	86 129 129 459	50-3	53 240 53 353	+0-2	45-3 45-0	25-1 28-3	31-2	139 369 182 812	17	18	19	20	21	22	23
Warszawa Okręgowa	1936 1938	11 747 15 720	33-8	4 833 7 933	64-1	2 904 5 537	90-7	962 1 676	74-2	179 260	+45-3	20 625 31 126	50-9	7 292 2 602	-64-3	56-9 50-5	23-4 25-5	20-8	27 917 33 728	17	18	19	20	21	22	23
Wilno	1936 1938	4 292 4 767	11-1	1 174 1 963	67-2	596 1 240	108-1	214 326	52-3	50 73	+46-0	6 326 8 369	32-3	3 033 2 652	-12-6	67-8 57-0	18-6 23-4	17-8	9 359 11 021	17	18	19	20	21	22	23
Katowice	1936 1938	44 992 51 917	15-4	42 407 51 790	22-1	24 530 34 707	41-5	6 346 8 230	29-7	1 435 1 776	+23-8	119 710 148 420	24-0	4 516 10 356	+129-3	37-6 35-0	35-4 23-4	27-8	124 226 158 776	17	18	19	20	21	22	23
Ogółem	1936 1938	290 808 380 623	30-9	135 632 197 945	45-9	78 214 115 124	47-2	27 640 35 731	29-3	7 307 857	+21-2	539 601 738 280	36-8	129 974 151 529	+16-6	53-9 51-6	25-1 26-8	32-9	669 375 889 809	17	18	19	20	21	22	23

do 15·6%, zł 6 000 ÷ 12 000 — spadł z 5·1% do 4·8%, ponad zł 12 000—spadł z 1·4% do 1·2%.

Potwierdza to—z jednej strony—nakreślona powyżej tendencję jakościowej poprawy, z drugiej zaś—wskazuje na wysokość zarobków w Polsce. Np. zarabiających ponad zł 1 000 jest 8 857 pracowników.

Wzrost zatrudnienia rozkłada się terytorialnie w sposób następujący:

Województwa	Wzrost zatrudnienia		
	liczby bez- względne (ru- bryka 13)	wzrost %-owy (ru- bryka 14)	udział poszczegół- nych woje- wództw %
M. st. Warszawa	43 330	50·3	21·8
Kieleckie	36 880	73·8	18·6
Śląskie	28 710	24·0	14·5
Łódzkie	25 316	31·8	12·7
Krakowskie	13 238	33·8	6·7
Lwowskie i tarnopolskie	12 347	37·0	6·2
Warszawskie	10 501	50·9	5·3
Pomorskie	10 225	27·8	5·2
Poznańskie	5 641	16·6	2·8
Białostockie	3 431	43·0	1·7
Wołyńskie	2 571	47·3	1·3
Wileńskie	2 043	32·3	1·0
Stanisławowskie	1 862	26·9	0·9
Lubelskie	1 724	16·3	0·9
Nowogródzkie	592	26·7	0·3
Poleskie	268	10·3	0·1
Razem:	198 679	36·8	100·0

Jak widać z powyższego zestawienia, najpoważniejszy wzrost liczby płatników wykazują: miasto Warszawa, woj. kieleckie (C. O. P.) i okręgi uprzemysłowane.

Bardzo charakterystyczne jest zestawienie liczb bezwzględnych wzrostu zatrudnienia z odsetkami. Pod tym względem największy dynamizm wykazuje woj. kieleckie (73·8%), następnie m. Warszawa i woj. warszawskie (ponad 50%). Województwo łódzkie wykazuje wzrost przeciętny, natomiast niekorzystnie przedstawia się rozwój zatrudnienia w województwach zachodnich i w niektórych województwach wschodnich.

Rozpiętość zarobków charakteryzuje udział procentowy poszczególnych grup płatników i zmiany w tym udziale w omawianym okresie 2 lat.

Orientując się wg udziału w poszczególnych grupach (rubryki 19—23) widzimy, że największe zarobki są na Śląsku, a następnie w Warszawie; najmniejsze zaś—w województwach: łódzkim, białostockim i wołyńskim.

Proces wzrostu płac (spadek udziału w grupie najniższej—rubryka 19) odbywa się we wszystkich województwach; wzrost ten jest największy w województwach: kieleckim, lwowskim, tarnopolskim, warszawskim i wileńskim. Spadek zaś płac ma miejsce (wzrost udziału grupy I) w województwach: lubelskim i wołyńskim.

Scharakteryzowany na wstępie wzrost liczby pracowników wg poszczególnych grup jest bardzo niejednorodny. W województwach, które wykazały największy wzrost liczby pracowników, stan ten przedstawia się, jak następuje (w %):

	Wzrost zarobków		
	zł 1·5 ÷ 2·5 tys.	zł 2·5 ÷ 3·6 tys.	zł 3·6 ÷ 6 tys.
Woj. kieleckie	50·9	131·9	116·4
M. Warszawa	49·4	69·7	47·8
Śląskie	15·4	22·1	41·5
Łódzkie	31·1	30·7	40·1
Krakowskie	31·1	44·6	32·2

Różnice w odsetkach w powyższych 3 grupach charakteryzują wzrost zatrudnienia według wysokości płac.

Z ogólnej liczby 198 679 nowoprzyjętych pracowników (rozklasyfikowanych według omawianych grup)—w grupie I znajduje się 45·2%, a w grupie II—31·4%. I tu również rozpiętość pomiędzy poszczególnymi województwami jest b. duża.

Na 100 nowoprzyjętych pracowników w analizowanym okresie w grupie I znajduje się: ponad 60%—w województwach: białostockim, lubelskim, łódzkim, wołyńskim, 50 ÷ 60% w województwach: pomor-

skim, krakowskim, poznańskim i nowogródzkim, 40 ÷ 50%—w woj. kieleckim i w Warszawie, poniżej 40%—w pozostałych województwach.

M. T.

AKCYZY I MONOPOLE

KONTYNGENT ODPEŁU SPIRYTUSU DLA GORZELN ROLNICZYCH — p. str. 786.

PIENIĄDZ I KREDYT

30 LECIE CENTRALNEJ KASY SPÓŁEK ROLNICZYCH

W dn. 17 maja b. r. odbyło się XXX zwyczajne Walne Zgromadzenie delegatów Centralnej Kasy Spółek Rolniczych, połączone z uroczystym obchodem 30-lecia istnienia Kasy.

Uroczystość zaszczycił swą obecnością Pan Prezydent Rzplitej, Prof. Ignacy Mościcki. Na uroczystości obecni byli: Pan Minister Rolnictwa i Ref. Roln. J. Poniatowski z PP. Podsekretarzami Stanu: Wieruszem-Kowalskim i Krawulskim, P. Wiceminister Skarbu K. Morawski, P. Prezes Państwowego Banku Rolnego Dr M. Jaroszyński, P. Prezes B. G. K. Gen. Górecki, P. Prezes P. K. O. Dr H. Gruber, Gen. Krok-Paszowski, Wojewoda Jaroszewicz oraz przedstawiciele: Związku Spółdzielni Rolniczych i Zarobkowo-Gospodarczych R. P., Związku Gospodarczego Spółdzielni Rolniczo-Handlowych, Spółdzielni Spożywców „Społem”, izb rolniczych, zrzeszeń pracowników spółdzielczych oraz innych organizacji i instytucyj rolniczych i spółdzielczych.

Posiedzenie zajął Senator Ks. Prałat Wacław Bliźniński, Prezes Rady Nadzorczej Centralnej Kasy Spółek Rolniczych, który po powitaniu Pana Prezydenta Rzplitej scharakteryzował w przemówieniu rolę Centralnej Kasy.

Następnie, w obszernym przemówieniu Naczelny Dyrektor Józef Gliński omówił szczegółowo działalność C. K. S. R.

Po tych przemówieniach zabrał głos Pan Minister Rolnictwa i Ref. Roln. J. Poniatowski:

„Instytucje gospodarcze i społeczne, które potrafią wybrać właściwy kierunek działania i z uporem dążyć po wytkniętej drodze, przyczyniają się w sposób najbardziej istotny do ugruntowania mocy Rzplitej i stworzenia podstaw do jej pomyślnej przyszłości.

Dziś, w dniu, gdy mija 30 lat od początku działalności Centralnej Kasy Spółek Rolniczych, możemy ocenić wartości, które ona wniosła, stwierdzić, dobre czy złe wybrała drogi.

Polska jest krajem, pozbawionym dotychczas dostatecznej ilości dużych kapitałów, jest krajem kapitałów bardzo rozdrobnionych i małych warsztatów. Toteż rozwój poczyni gospodarczych jest w dużej mierze uzależniony od tego, czy potrafimy te małe kapitały skupić w jedną wielką siłę i działać nimi w oparciu o jedną wolę.

Instytucja Panów opiera swe założenia o wyżej sformułowane stwierdzenie. Droga, którą wybrano, była na pewno właściwa.

Miernikiem tego, czy właściwie po tej drodze kroczone, może być i to, że poprzez długi szereg lat zdołano skupić ludzi różnego typu, różnych poglądów politycznych i wytworzyć ośrodek zgodnej pracy gospodarczej i społecznej. W rozwoju Centralnej Kasy nie notujemy okresu walk i rozłamów, które są tak powszechne. Pracowano w zgodzie i kierowano wysiłek na podniesienie instytucji, a nie na wewnętrzne tarcia. Centralna Kasa ma za sobą nie tylko zdobycze gospodarcze, lecz i moralne osiągnięcia społeczne.

W imieniu Rządu niechaj wolno mi będzie wskazać na Centralną Kasę, jako na instytucję, dającą dobry przykład rezultatów skoordynowanego wysiłku, zmierzającego we właściwym kierunku.

Chcę zwrócić uwagę, iż w podjęciu przez Centralną Kasę działalności kredytowej dla młodzieży widzę nie tylko chęć udzielenia pomocy, ale również chęć działania wychowawczego, zmierzającego do przekazywania najlepszych wartości nowym pokoleniom. Jest to wielka zasługa instytucji.

Dotychczasowa działalność Centralnej Kasy pozwala mi wierzyć, że zdoła ona przełamać wszelkie stojące na jej drodze trudności, że dalej przyczynić się będzie do podźwignięcia na wyższy szczebel naszego drobnego rolnictwa.

W dzielnicy, z której rodowód swój wyprowadza Centralna Kasa, istnieją dzisiaj wahania, czy droga spółdzielcza jest rzeczywiście właściwą formą działania. Na wielu odcinkach widzimy chęć wstrzymania rozwoju spółdzielczości.

Jest to szkodliwe. Życzę przeto w imieniu Rządu, by te wahania zanikły, by na całym terytorium Polski spółdzielczość rozwijała się szybko i równomiernie."

O godz. 11-tej Pan Prezydent Rzplitej opuścił zebranie. Następnie rozpoczęły się obrady Walnego Zgromadzenia.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 8 do 13 maja 1939 r.

Na rynku dewiz w okresie sprawozdawczym przeważała tendencja zniżkowa. Zwyzki wykazały jedynie: franki szwajcarskie o zł 0 25 na 100 frankach i floreny holenderskie o zł 1 40 na 100 florenach. Zniżkowały natomiast (w zł na 100 jednostkach walutowych): franki francuskie o 0 07, belgi o 0 25, korony szwedzkie o 0 30, korony duńskie o 0 25 i korony norweskie o 0 25 oraz dolary Stanów Zjedn. gotówkowe o zł 0 00³/₄ na \$ 1 i telegraficzne o zł 0 00⁷/₈ na \$ 1, a także funty szterlingi o zł 0 06 na £ 1.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	5 31 ¹ / ₄	5 30 ³ / ₄	5 30 ³ / ₅
" " " telegr.	\$ 1	5 32	5 31 ¹ / ₄	5 31 ³ / ₈
Funty szterlingi	£ 1	24 90	24 87	24 87
Franki francuskie	100 fr.	14 08	14 05	14 05
Franki szwajcarskie	100 fr.	119 60	119 10	119 50
Belgi	100 błg.	90 70	90 30	90 50
Marki niemieckie	100 RM	—	—	—
Korony czesko-słow.	100 K	—	—	—
Liry włoskie	100 lir.	—	—	—
Floreny holenderskie	100 fl.	286 00	284 60	285 40
Guldeny gdańskie	100 guld.	—	—	100 00
Korony szwedzkie	100 kor.	128 35	128 05	128 25
Korony duńskie	100 kor.	111 20	111 10	111 10
Korony norweskie	100 kor.	125 05	124 95	125 00

Na rynku papierów lokacyjnych państwowych utrzymywała się nadal tendencja zniżkowa. Straciły mianowicie w zł): 3% Poż. Prem. Inwestycyjna: I emisja sztuki 4 00, II emisja sztuki i serie 2 50 i 4% Poż. Prem. Dolarowa 0 25, oraz (w % -ach nominalu): 4% Poż. Konsolidacyjna 1 75, 4 1/2% Poż. Wewnętrzna 1 50, 5% Poż. Konwersyjna 2 00 i 5% Poż. Konwers. Kol. 0 75.

Również i na rynku papierów lokacyjnych prywatnych kursy wszystkich walorów uległy zniżce, mianowicie (w % -ach nominalu): 5 1/2% L. Z. Tow. Kred. Przem. Polskiego emisja BF 0 50, 4 1/2% L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego w Warszawie 2 00, 4 1/2% L. Z. Pozn. Ziem. Kredyt. 2 50 (w porównaniu z notowaniami sprzed 2 tygodni), listy zastawne Tow. Kred. m. Warszawy: 4 1/2% -owe 0 25, 5% -owe z 1933 r. 1 50 i z 1936 r. 1 00, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r. 0 75 i 5% L. Z. Tow. Kred. m. Lublina z 1933 r. 1 00. 5% L. Z. Tow. Kred. m. Radomia z 1933 r. utrzymały kurs dotychczasowy. Z obligacji miejskich VIII i IX 6% Poż. Konwers. m. Warszawy straciła 6 00% nom. w porównaniu z notowaniami sprzed 2 tygodni.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj-wyższy	Kurs naj-niższy	Ostatni kurs w ty-godniu
--	----------------------------	-----------------	-----------------	--------------------------

Papiery państwowe

w zł za sztukę

3% Pożyczka Premiowa Inwestycyjna				
I emisja	sztuki	zł w zł. 100	80 00	79 00
" "	serie	" " " "	—	—
II "	sztuki	" " " "	81 50	80 00
" "	serie	" " " "	86 00	83 50

4% Pożyczka Premiowa Dolarowa	\$ 1)	39 50	39 00	39 00
w % nominalu				
4% Pożyczka Konsolidacyjna	zł w zł.	63 00	61 50	61 50
		-61 75 ²⁾	-61 00 ²⁾	-61 00 ²⁾
		-61 75 ³⁾	-61 00 ³⁾	-61 00 ³⁾
4 1/2%	" Wewnętrzna	zł	61 75	60 50
5%	" Konwersyjna	zł	66 50	65 00
5%	" Konwers. Kol.	zł	.	62 00

Listy zastawne i obligacje banków

5 1/2%	L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł. 1927	81 00	81 00	81 00
5 1/2%	" " " "	zł w zł. 1924	81 00	81 00	81 00
5 1/2%	L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	81 00	81 00	81 00
5 1/2%	" " " "	zł w zł. 1924	81 00	81 00	81 00
5 1/2%	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	81 00	81 00	81 00
5 1/2%	" " " "	zł w zł. 1924	81 00	81 00	81 00
5 1/2%	" " " "	zł w zł. 1927	81 00	81 00	81 00
6%	Obl. B. Gosp. Kraj.	zł	97 00	97 00	97 00

Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych

5 1/2%	L. Z. Tow. Kred. Przem. Polskiego emisja BF ⁴⁾	£	82 00	81 50	81 50
4 1/2%	L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego w Warszawie	zł	57 50	54 50	54 50
4 1/2%	L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego w Warszawie (gwarant.)	\$.	.	77 50
4 1/2%	L. Z. Pozn. Ziem. Kred.	zł	.	.	55 00
4 1/2%	L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy	zł	.	.	67 75
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1933 r.	zł	67 50	66 50	66 50
			-68 00 ⁵⁾	-66 75 ⁵⁾	-66 75 ⁵⁾
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1936 r.	zł	.	.	66 00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r.	zł	59 50	58 50	58 50
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Lublina z 1933 r.	zł	58 50	57 50	57 50
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Radomia z 1933 r.	zł	.	.	57 00

Obligacje miast

VII 5 1/2%	Poż. Konwers. m. Warszawy	zł	63 00	63 00	63 00
VIII i IX 6%	Poż. Konwers. m. Warszawy	zł	.	.	66 00

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH⁵⁾

(maksimum — minimum — ultimo; w nawiasach — obroty)

	24—29/IV	I ÷ 6/V	8—13/V
New York			
6% dolarowa			
1920	29—27—29	28—28—28	31—31—31
	(3 000)	(3 000)	(1 000)
4 1/2% dolarowa			
skonw. 1920	22 ⁵ / ₈ —22 ⁶ / ₈ —22 ⁶ / ₈	bez obrotów	27 ⁷ / ₈ —26—27 ⁷ / ₈
	(1 000)		(5 000)
8% Dillon	35 ¹ / ₂ —34 ¹ / ₂ —35 ¹ / ₂	40—37—40	45—40 ¹ / ₄ —45
1925	(8 000)	(26 000)	(18 000)
4 1/2% dolarowa			
skonw. 1925	b e z	o b r o t ó w	
7% stabiliz.			
1927	"	"	
4 1/2% stabiliz.			
skonw. 1927	29 ¹ / ₂ —29 ¹ / ₂ —29 ¹ / ₂		35 ¹ / ₂ —34—35 ¹ / ₈
	(2 000)		(2 000)

1) \$ 5 = zł 44 57.

2) Dotyczy odcinków po 100.

3) Dotyczy drobnych odcinków.

4) Gwarantowane przez Skarb Państwa.

5) Kursy — w % -ach nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (w Mediolanie — w tysiącach).

7% Warszawy	1928	25 ³ / ₄ —24 ¹ / ₂ —25 ³ / ₄ (2 000)	32 ¹ / ₄ —28 — 32 ¹ / ₄ (18 000)	35—32—35 (23 000)
4 ¹ / ₂ % Warszawy skonw. 1928		20 ¹ / ₂ —20 ¹ / ₂ —20 ¹ / ₂ (1 000)	bez obrotów	30—27 ³ / ₄ —29 (16 000)
7% Śląska	1928	25 ³ / ₄ —25 ³ / ₄ —25 ³ / ₄ (2 000)	22—21—22 (3 000)	227 ¹ / ₈ —21 ¹ / ₈ —227 ¹ / ₈ (11 000)
4 ¹ / ₂ % Śląska skonw. 1928		bez obrotów	20—20—20 (1 000)	bez obrotów
London				
4 ¹ / ₂ % stabiliz.	1927	47·51—46·76— —47·51	48·65—46·90— —47·77	—
Zurych				
4 ¹ / ₂ % stabiliz.	1927	—	—	—
Paryz				
7% stabiliz.	1927	31·08—29·86	31·92—31·24	30·25—29·75
4 ¹ / ₂ % stabiliz. skonw. 1927		31·08—29·86	31·28—30·28	28·89—28·61
Mediolan				
7% włoska	1924	99·10—98·60— —98·60 (375)	94·00—90·00— —93·20 (675)	95·76—93·96— —94·76 (150)

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 10 MAJA 1939 R.—Po spadku w pierwszych 2 dekadach kwietnia ostatnia dekada kwietnia i pierwsza dekada maja przynoszą wzrost rezerw walutowych Banku Polskiego. W dekadzie sprawozdawczej rezerwy te podnoszą się o zł 0·9 miln. do zł 13·6 miln., osiągając poziom znacznie wyższy niż przed miesiącem (dn. 10.IV 1939 r.—zł 9·7 miln.), choć jednocześnie niższy niż przed rokiem (dn. 10.V 1938 r.—zł 17·0 miln.). Przy analizie wahań obrotów walutowych Banku trzeba brać pod uwagę, że od szeregu miesięcy mamy obecnie dodatnie saldo bilansu handlowego.

Rezerwy złota Banku Polskiego, stale rosnące (głównie dzięki drobnemu skopowi, dokonywanemu przez oddziały Banku), doznały niewielkiego uszczerbku (o zł 4·6 miln.) w II dekadzie kwietnia —wobec dokonanej sprzedaży na cele zasilenia rezerw walutowych. Dopyty złota w ostatniej dekadzie kwietnia (o zł 0·2 miln.) i I dekadzie maja (o zł 0·1 miln.) nie zdołał zrekomensować tego ubytku —tak, że stan rezerw na ultimo I dekady maja (zł 443·3 miln.) wykazuje niższą w stosunku do stanu przed miesiącem, tj. na ultimo I dekady kwietnia (zł 447·7 miln.), choć w stosunku do stanu przed rokiem, a więc na ultimo I dekady maja ub. r. (zł 439·8 miln.) okazuje się wyższym.

Pierwsza dekada maja jest piątą z kolei dekadą, w której stosowane są już przepisy zmienionego statutu Banku Polskiego, a bilans dekadowy ogłoszony jest w nowej formie. Nie oblicza się więc już stosunku rezerw złota do sumy obiegu biletów bankowych i części (po potrąceniu zł 100 miln.) natychmiast płatnych zobowiązań Banku, celem ustalenia tzw. pokrycia złotem obiegu i zobowiązań, natomiast ustosunkowanie rezerw złota do obiegu i zobowiązań polega obecnie na tym, że rezerwy te stanowią muszą przynajmniej 40% kwoty, o którą suma obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku przewyższa kontyngent tzw. emisji fiducyjnej, wynoszący co najmniej zł 800 miln., co najwyżej zaś zł 1 200 miln. Otóż, stosunek rezerw złota do tej nadwyżki sumy obiegu i zobowiązań ponad emisję fiducyjną wynosił na ultimo I dekady maja: a) przy uwzględnieniu dolnej granicy emisji fiducyjnej (zł 800 miln.)—38·4%, gdy na ultimo kwietnia—37·9%, b) przy uwzględnieniu górnej granicy emisji fiducyjnej—58·8%, gdy na ultimo kwietnia—57·5%.

Wzrost stosunku rezerw złota do sumy obiegu i zobowiązań (po potrąceniu kontyngentu emisji fiducyjnej) tłumaczy się nietylko zwiększeniem się rezerw złota, ile dość znacznym zmniejszeniem się sumy obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, która skurczyła się z zł 1 970·2 miln. do zł 1 954·0 miln. Spadek sumy obiegu i zobowiązań w I dekadzie maja dotyczy nie tylko—jak zwykle na początku miesiąca—obiegu biletów bankowych, który obniżył się z zł 1 807·8 miln. do zł 1 793·7 miln., ale także i natychmiast płatnych zobowiązań, które jednocześnie skurczyły się z zł 162·4 miln. do zł 160·8 miln.

Spadek zobowiązań nie dotyczył pozycji „innych” zobowiązań (poza rachunkami żyrowymi), która wykazała wzrost salda

z zł 44·4 miln. do zł 48·4 miln., natomiast lokaty żyrowe—wbrew normalnej tendencji—zmniejszyły się z zł 118·0 miln. do zł 112·4 miln. Zaznaczyć należy, że w poprzedniej dekadzie, tj. III dekadzie kwietnia, lokaty żyrowe—znów wbrew normalnej tendencji—wykazały wzrost.

Spośród lokat żyrowych odpływ w I dekadzie maja wykazały tylko —podobnie zresztą jak w I dekadzie kwietnia—lokaty banków i innych instytucji kredytowych, które skurczyły się również i w okresie miesięcznym—od końca I dekady kwietnia do końca I dekady maja. Natomiast wzrosły w dekadzie sprawozdawczej zarówno lokaty kas państwowych, które w okresie miesięcznym 10.IV÷10.V więcej niż potrojiły się, oraz tzw. pozostałe lokaty (rachunki prywatne), które jednak w przeciągu miesiąca skurczyły się. Przed rokiem, tj. na ultimo I dekady maja ub. r., suma lokat żyrowych była blisko 2-krotnie wyższa; mianowicie, przede wszystkim przeszło 5-krotnie większa była kwota lokat kas państwowych. Liczbowo ruch lokat żyrowych przedstawia następujące zestawienie (w miln. zł):

Lokaty żyrowe:			
		kas państwowych	banków pozostałe
10.IV 1939		2·9	71·5 58·3
30.IV	„	8·0	75·3 34·7
10.V	„	10·1	56·5 45·8
10.IV 1938		55·7	162·6

Obieg biletów bankowych, jak widzieliśmy, obniżył się w I dekadzie maja o zł 14·5 miln. Jest to spadek, jak na początek miesiąca, dość niewielki, bo np. w I dekadzie marca b. r. obieg skurczył się o zł 38·5 miln., a w I dekadzie maja ub. r. nawet o zł 51·7 miln. Ale pamiętać trzeba, że w I dekadzie kwietnia b. r. obieg biletów bankowych nie tylko nie skurczył się, ale nawet wzrósł o zł 5·1 miln.

Obieg biletów bankowych posiada w ostatnim czasie tendencję wzrostową. W związku z tym obieg osiągnął w końcu I dekady maja poziom znacznie wyższy niż w końcu I dekady kwietnia, przy czym przewyższający poziom sprzed roku prawie o $\frac{1}{2}$, jak to—w liczbach absolutnych—przedstawia poniższe zestawienie (w miln. zł):

10.IV 1939	1 674·5
30.IV	1 807·8
10.V	1 793·2
10.IV 1938	1 089·3

Spadek obiegu na ultimo I dekady maja nie znajdował odpowiednika w dopływie lokat żyrowych do Banku, których saldo—przeciwie—nieco nawet obniżyło się, był natomiast ściśle związany z dość znacznym skurczeniem się działalności kredytowej Banku.

Jeśli chodzi o 3 główne formy kredytów Banku, to nie wszystkie one uległy w dekadzie sprawozdawczej zmniejszeniu. Mianowicie, portfel wekslowy, który wzrastał nieprzerwanie od końca marca, zwiększył się w dalszym ciągu w I dekadzie maja o zł 24·0 miln. Natomiast bardzo silnie zmniejszyły się (o zł 48·2 miln.) pożyczki zastawowe, co wyrównało dużą część wzrostu na ultimo kwietnia, i w mniejszym nieco stopniu —portfel skupionych przez Bank biletów skarbowych (o zł 12·2 miln.).

W okresie miesięcznym—od końca I dekady kwietnia do końca I dekady maja—spośród powyższych 3 rodzajów kredytów zniżył wyjątkowo jedynie skup biletów bankowych, natomiast zarówno kredyty dyskontowe, jak i pożyczki zastawowe silnie wzrosły—jak to wykazuje poniższe zestawienie (w miln. zł):

	Wzrost (+) lub spadek (—)
Kredyty dyskontowe	+ 65·4
Pożyczki zastawowe	+ 27·8
Bilety skarbowe	— 3·4

Ustalenie zmiany stanu kredytów w ciągu roku jest utrudnione wobec przeprowadzenia w końcu marca b. r. na podstawie zmienionego statutu konsolidacji części kredytów krótkoterminowych Banku na oprocentowany dług amortyzacyjny Skarbu Państwa—częściowo książkowy, częściowo w obligacjach (przedsiebiorstwa P. K. P. oraz Państw. Funduszu Drogowego). Operacja konsolidacyjna wyraziła się w bilansie Banku powstaniem 2 nowych pozycji: długu książkowego w wys. zł 327·0 miln. i obligacji w wys. zł 188·0 miln. —które to pozycje, oczywiście, z natury rzeczy pozostają niezmiennymi, oraz spisaniem łącznej sumy tych 2 pozycji, a więc zł 515 miln., z 3 pozycji, reprezentujących krótkoterminowe kredyty Banku, mianowicie: portfeli wekslowego, pożyczek zastawowych i portfeli biletów skarbowych. Porównanie obecnego stanu kredytów w tych 3 pozycjach ze stanem przed rokiem, tj. na ultimo I dekady maja ub. r., możliwe też jest tylko w łącznej sumie—przy założeniu, że powyższa operacja konsolidacyjna nie została jeszcze przeprowadzona. W takim razie powyższe 3 formy kredytów krótkoterminowych Banku

1) Notowania w stosunku do parytetu pożyczki w guldenach.

wynosiłyby na ultimo I dekady maja b. r. zł 1 281·0 miln., gdy na ultimo I dekady maja ub. r. stanowiły one zł 697·0 miln.

Jeśli chodzi o inne operacje czynne Banku—poza powyższymi 3 formami kredytów oraz kredytami konsolidacyjnymi—to zmiany w tym zakresie przedstawiały się w I dekadzie maja następująco: dług Skarbu Państwa z tytułu kredytu bezprocentowego pozostawał wciąż niezmienny; zapas skupionych przez Bank na własność monet srebrnych i bilonu z emisji skarbowej pozostał też prawie bez zmiany (zmniejszył się o zł 0·02 miln.); portfel skupionych przez Bank papierów kredytu długoterminowego wzrósł o zł 2·7 miln. do zł 149·2 miln.

Mimo silnego wzrostu w ostatnim czasie szeregu operacji czynnych Banku pozostają one niższe od norm, jakie zmieniony statut Banku dla czynności tych przepisuje, pozostawiając jeszcze bardzo dużą marżę do wykorzystania. Stan wykorzystania przepisanych statutem norm operacji czynnych Banku ilustruje następujące zestawienie (w miln. zł):

	Górna granica	Stan na ultimo kwietnia
Pożyczki zastawowe	300·0	125·5
Bilety skarbowe	400·0	104·3
Skup papierów procentowych	200·0	149·2

Bezprocentowy dług Skarbu Państwa		
Skup monet srebrnych i bilonu	150·0	45·0
	89·7	53·7

Według nowych postanowień statutu pokrycie łączne kwoty obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań (wynoszącej w dn. 10/V zł 1 954·0 miln.) przedstawiało się następująco (w miln. zł):

	10/IV	30/IV	10/V
Złoto	447·7	443·2	443·3
Waluty i dewizy	9·7	12·6	13·6
Monety srebrne i bilon	51·9	53·7	53·7
Weksle, warranty, czeki i kupony	470·8	512·3	536·3
Pożyczki zabezpieczone zastawami	97·2	173·7	125·5
Bilety skarbowe	107·7	117·5	104·3
Papiery procentowe własne	140·0	146·5	149·2
Dług Skarbu Państwa	560·0	560·0	560·0
w tym:			
bezprocentowy	45·0	45·0	45·0
oprocentowany książkowy	327·0	327·0	327·0
obligacje P.K.P. i P.F.D.	188·0	188·0	188·0
Razem:	1 885·0	2 019·5	1 985·9

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

GOSPODARKA PAŃSTW PÓLNOCNICH

W wyniku porozumienia rządów państw północnych, tj. Danii, Szwecji, Norwegii, Finlandii i Islandii, dokonano w 1934 r. wyboru delegacji, mającej na celu popieranie współpracy gospodarczej pomiędzy tymi krajami. Delegacje te zbierają się periodycznie w poszczególnych stolicach północnych i obradują nad zasadniczymi zagadnieniami gospodarczymi, interesującymi państwa północne. Wyłoniły one równocześnie wydział redakcyjny, mający na celu propagandę zagadnień północno-europejskich i udostępnienie światowej opinii syntezy wglądu w gospodarkę krajów północnych. Wydział ten opracował i wydał niedawno obszernie dzieło pt. „Państwa północne w gospodarce światowej”, zawierające charakterystykę gospodarki państw północnych oraz wyczerpujący przegląd poszczególnych jej działów.

Wstępem do części gospodarczej powyższego opracowania jest krótka charakterystyka położenia geograficznego państw północnych oraz ich historycznego rozwoju. Położone niejako na peryferiach świata cywilizowanego w trudnych warunkach klimatycznych zajęły poważne stanowisko w gospodarstwie światowym dzięki aktywności swej ludności, wyzyskującej umiejętnie dość szczupłe bogactwa naturalne. Ze względu na liczbę ludności państwa północne zajmują w Europie podrzędne stanowisko. Ogólna liczba ludności nie sięga bowiem 17 miln., z czego na Szwecję przypada 6 250 tys., na Finlandię 3 787 tys., na Danię 3 706 tys., na Norwegię 2 895 tys. i na Islandię 117 tys.

Mimo niekorzystnego położenia geograficznego, niewielkiej liczby ludności—państwa północne, brane jako całość, odgrywają w gospodarstwie światowym rolę równą roli niejednego wielkiego mocarstwa gospodarczego. Wykazują one duże podobieństwo struktury gospodarczej, choć dobrobyt poszczególnych krajów oparty jest na różnych podstawach. I tak, Dania zawdzięcza swój rozwój gospodarczy w pierwszym rzędzie rolnictwu, podczas gdy Islandia—niemal wyłącznie rybołówstwu, Norwegia—rybołówstwu i górnictwu, a Szwecja i Finlandia—bogactwu drzewnemu, górnictwu, a ostatnio w coraz większym stopniu wytwórczości przemysłowej. Wspomniana wyżej praca „Państwa północne w gospodarce światowej” omawia rozwój poszczególnych działów gospodarki—zarówno we wszystkich państwach północnych, jak i w każdym z nich.

Bogactwa naturalne państw północnych są stosunkowo szczupłe. Pozbawione są one w szczególności szeregu podstawowych bogactw energetycznych, zwłaszcza zaś węgla i ropy. Posiadają natomiast znaczne zasoby energii wodnej, w poważnym stopniu wykorzystywane.

Warunki dla rozwoju rolnictwa są pomyślne jedynie w Danii, a częściowo w południowej Norwegii, Szwecji i Finlandii. Spośród bogactw mineralnych państwa północne, zwłaszcza Szwecja, posiadają szereg rud, zwłaszcza wysokowartościowe rudy żelazne. Państwa, leżące nad oceanem Atlantyckim, jak Norwegia, Islandia—mogą czerpać znaczne dochody z bogactw rybnych oceanu. Poza tym Szwecja i Finlandia posiadają ogromne tereny, pokryte lasami.

Racjonalna gospodarka podniosła zamożność w państwach północnych do wysokiego poziomu. Dochód społeczny na głowę ludności wynosił w 1929 r. w Szwecji £ 70, w Norwegii £ 51, w Danii £ 58, a w Finlandii £ 25, podczas gdy np. dochód społeczny na 1 mieszkańca wynosił tymże roku we Francji £ 48, w Holandii £ 61, w W. Brytanii £ 87. Przeciętna dochodu społecznego na głowę ludności, wynosząca w państwach północnych ok. £ 50, jest—na stosunki europejskie—bardzo wysoka. Uwzględnić przy tym należy, że różnice majątkowe pomiędzy poszczególnymi warstwami ludności są niewielkie.

O dużej zamożności mieszkańców państw północnych świadczy wysoka konsumpcja produktów żywnościowych i kolonialnych. Konsumpcja mleka w Szwecji, wynosząca w 1934 r. 649 kg na głowę ludności, stanowi w Europie rekord. Konsumpcja mleka np. w W. Brytanii wynosi 445, a we Francji—318 kg. Konsumpcja cukru w Danii jest najwyższą w Europie, wynosząc 51 kg na głowę ludności—wobec 43 kg w W. Brytanii i 22 kg we Francji. Najwyższą w Europie konsumpcję kawy wykazują Dania i Szwecja—po 7 kg na głowę.

Mimo, iż wykorzystanie ziemi dla uprawy rolniczej jest w krajach północnych niewielkie, gdyż pod uprawą znajduje się jedynie 9·6% ogólnej powierzchni, to jednak rolnictwo państw północnych stoi na stosunkowo wysokim poziomie. W państwach północnych przeważa typ średniej i małej własności rolnej—z wyjątkiem Danii, gdzie występuje typ nieco większych gospodarstw. O ile chodzi o gospodarkę zbożową, to produkcja państw północnych wystarcza przeciętnie dla pokrycia ich zapotrzebowania, a w niektórych krajach zjawiają się nawet nadwyżki. Jeżeli mimo tego państwa północne importują zboże i otręby, to przyczyna tego leży w przeznaczaniu poważnej części zbiorów zbożowych na pokarm dla bydła. W rolnictwie państw północnych na pierwsze miejsce wysuwa się bowiem gospodarka hodowlana.

W 1935 r. wynosiła produkcja mięsa w Danii 183½ tys. t, w Finlandii 62 tys. t, w Islandii 8·4 tys. t, w Norwegii 59 tys. t, w Szwecji 113·7 tys. t. Poważniejszą rolę od produkcji mięsa odgrywa produkcja

mleka oraz nabiału. Przemysł mleczny zajmuje tu Dania, jakkolwiek również w Szwecji i Finlandii gospodarka mleczna stoi wysoko. Poważną pozycję w rolnictwie państw północnych, a zwłaszcza w Danii zajmuje hodowla nierogacizny i produkcja bekonów. Również hodowla drobiu i produkcja jaj posiada duże znaczenie w rolnictwie państw północnych.

Rozwój rolnictwa w państwach północnych umożliwił znaczny wywóz niektórych produktów rolniczych z tych państw. I tak, państwa północne partycypują w światowym wywozie bekonów w 59%, wywożąc 212,2 tys. t, podczas gdy inne państwa europejskie wywożą 93,6 tys. t (26%), a inne kontynenty—51,3 tys. t (15%). W światowym wywozie masła udział państw północnych wynosi 27%, z ilością 169,1 tys. t, podczas gdy inne państwa europejskie wywożą 156,6 tys. t, a inne części świata—293,3 tys. t (48%). W światowym wywozie jaj udział państw północnych wynosi 26% (82,7 tys. t), podczas gdy udział innych państw europejskich stanowi 54% (174,4 tys. t), a udział innych części świata—20% (63,9 tys. t).

Ogólna wartość wywozu rolniczego państw północnych wynosiła w 1935 r. blisko £ 50 miln. Z kwoty tej £ 40,5 miln. przypada na Danię, a £ 5,1 miln. na Szwecję. Następne miejsca zajmują kolejno: Finlandia, Norwegia i Islandia. Podczas gdy wywóz rolniczy stanowi w Danii 70,4% wywozu ogólnego, to w Islandii tylko 13,5%, w Finlandii 8,1%, w Szwecji 7,7%, w Norwegii 5,8%.

Drugim wielkim działem gospodarki jest rybołówstwo morskie. Tutaj pierwsze miejsce zajmuje Norwegia. Na ogólną liczbę 125 199 statków i łodzi rybackich Norwegia posiada 78 441. W rybołówstwie morskim zatrudnionych jest w Norwegii 110,8 tys. osób, w Szwecji—23,4 tys., w Danii—23,7 tys., w Finlandii—11,7 tys., w Islandii—7,2 tys. Pierwsze miejsce pod względem wielkości połowów zajmuje również Norwegia, w której złowiono w 1934 r. 796,5 tys. t, następnie Islandia—312,2 tys. t, Szwecja—98,6 tys. t, Dania—86,5 tys. t, wyspy Farøer—55,2 tys. t, Finlandia—25,7 tys. t. Ogólna wartość połowów morskich państw północnych przedstawiała w 1934 r. kwotę £ 8,4 miln., z czego £ 3½ miln. przypada na Norwegię. O znaczeniu rybołówstwa państw północnych świadczy fakt, że w 1935 r. połowy ich wyniosły 1 765 tys. t, podczas gdy połowy W. Brytanii—953 tys. t, Niemiec—387 tys. t, Francji—277 tys. t, Islandii—111 tys. t. Norwegia zajmuje jako kraj rybacki pierwsze miejsce wśród wszystkich krajów europejskich.

Z rybołówstwem morskim związany jest przemysł rybny oraz znaczny wywóz ryb i produktów rybnych. Wśród wywozu ryb na pierwszym miejscu znajduje się wywóz śledzi, których 80% dostarcza Norwegia, a 20% Dania i Szwecja. Oprócz tego wywożone są znaczne ilości ryb mrożonych oraz konserwowanych. W 1935 r. wartość wywozu ryb i przetworów rybnych państw północnych przekroczyła £ 11 miln., z czego 23% przypada na ryby świeże, a 15% na konserwy.

Gospodarka drzewna stanowi charakterystyczną gałąź gospodarki Szwecji i Finlandii. Powierzchnia lasów w Szwecji wynosi 23 miln. ha, zajmując 55,5% ogólnej powierzchni kraju. W Finlandii powierzchnia lasów również zajmuje 23 miln. ha, co wynosi 67,2% ogólnej powierzchni. W Norwegii lasy zajmują 7 miln. ha, czyli 23,5% powierzchni kraju. Ogólne bogactwo lasowe Szwecji wynosi ok. 1 417 miln. m³, z czego blisko 80% stanowią drzewa szpilkowe, w Finlandii—1 370 miln. m³, z czego 72% drzew szpilkowych, w Norwegii—323 miln. m³, z czego 93% drzew szpilkowych. Ogólna roczna produkcja drzewa we wspomnianych wyżej państwach wynosi 10÷12 miln. standartów i przekracza roczne zapotrzebowanie drzewa szpilkowego całej Europy. Wysokie zapotrzebowanie wewnętrzne na drzewo sprawia, iż tylko część produkcji zostaje wywożona, i to głównie w stanie przerobionym.

O rozmiarach i znaczeniu wytwórczości drzewa i różnych produktów pochodnych świadczy udział państw północnych w produkcji drzewa tartego w Europie. Wynosi on 21,8%, w produkcji zaś światowej—7,7%. Udział państw północnych w wywozie drzewa tartego w Europie wynosi 45,4%, a w wywozie światowym—36,5%. W związku z wielkim bogactwem drzewnym wysoko rozwinięty jest w Szwecji

i Finlandii przemysł papierniczy. Produkcja celulozy państw północnych stanowi 59% produkcji europejskiej i 34% produkcji światowej. Wywóz celulozy stanowi 81% wywozu europejskiego i 71% światowego. Hegemonia produkcji celulozy państw północnych jest wyraźna. Ich produkcja papieru stanowi 17% produkcji europejskiej i 9% światowej, wywóz zaś papieru—65% wywozu europejskiego i 27% światowego.

Poważnym bogactwem Szwecji są pokłady rudy żelaznej. Produkcja rudy tej wyniosła w Szwecji w 1929 r. 11 468 tys. t. W całej Europie była ona niższa jedynie od produkcji W. Brytanii, wynoszącej 13 427 tys. t, oraz od produkcji Francji, wynoszącej 51 030 tys. t. Poważne pokłady rudy siarkowej znajdują się w Norwegii i w Szwecji. Ruda żelazna, wydobywana w Szwecji, wywożona jest głównie za granicę. Równocześnie jednak Szwecja rozbudowała przemysł metalurgiczny oraz szereg gałęzi przetwórczych, a w szczególności wytwórczość elektro-metalurgiczną, budowę maszyn, okrętów broni, pojazdów mechanicznych itp. O ile chodzi o powyżej wymienione gałęzie produkcji przemysłowej, to państwa północne są ciągle jednak jeszcze w większym stopniu odbiorcami aniżeli dostawcami. Wartość przywozu maszyn i aparatów elektrycznych, okrętów, pojazdów mechanicznych, instrumentów, zegarów i broni wynosiła w 1935 r. w Danii £ 3,9 miln., wartość zaś wywozu—£ 4 miln., w Finlandii—odpowiednio £ 3,5 miln. i £ 0,3 miln., w Norwegii—£ 7,2 miln. i £ 0,9 miln., w Szwecji—£ 10,3 miln. i £ 8,8 miln.

Charakterystyczną cechą ewolucji gospodarczej ostatniego 10-letnia jest rozwój przemysłu przetwórczego państw północnych. Rozwój ten idzie zarówno w kierunku rozbudowy ilościowej, jak i coraz dalej posuniętego zróżniczkowania, które pozwala na zastępowanie szeregu produktów, przywożonych z zagranicy, własną wytwórczością. Spośród poszczególnych dziedzin wytwórczości przemysłowej należy w pierwszym rzędzie wymienić przemysł żywnościowy, rozwinięty silnie we wszystkich państwach północnych. Poważną rolę odgrywa przemysł mięsny, bekonowy, mleczarski, młynarstwo, cukrownictwo, przemysł margarynowy, czekoladowy, browarnictwo, gorzelnictwo, przemysł tytoniowy itp. Spośród innych gałęzi przemysłu przetwórczego na czołowe miejsce wysuwa się przemysł włókienniczy i konfekcyjny. Przemysł wełniany pokrywa np. w Szwecji, Norwegii i Finlandii 70% zapotrzebowania wewnętrznego, w Danii—ok. 50%. Przemysł bawełniany Finlandii i Szwecji pokrywa zapotrzebowanie wewnętrzne w 90%, Danii—w 80%, a Norwegii—w 35%. Coraz pomysłniej rozwijają się przemysły: lniany, jedwabiu sztucznego, wyrobów trykotażowych oraz szereg gałęzi wytwórczości konfekcyjnej.

Poważny rozwój wykazują również takie działy przemysłu przetwórczego, jak przemysł: olejarzki, nawozów sztucznych, zapalczany, oraz szereg gałęzi wytwórczości chemicznej. Kraje północne posiadają również wiele gałęzi wytwórczości artystycznej, jak w szczególności przemysł ludowy, konfekcyjny, przemysł meblowy, przemysł szklany, porcelanowy i jubilerstwo.

Cechą charakterystyczną gospodarki państw północnych jest silne powiązanie z gospodarką światową oraz oparcie rozwoju gospodarczego na poważnej wymianie handlowej z zagranicą. W 1936 r. przedstawiał wywóz państw północnych wartość £ 207,2 miln., tj. 5,12% wywozu światowego. Dzięki temu państwa północne zajmowały czwarte miejsce w wywozie światowym—po Stanach Zjedn., których udział w wywozie światowym wynosił 11,95%, W. Brytanii (10,91%) i Niemczech (9,53%), pozostawiając poza sobą: Kanadę, Francję, Japonię, Belgię itp. Obliczony na głowę ludności wywóz w 1936 r. wynosił £ 12,4, czyli ustępował jedynie Belgii (£ 16,2) i Szwajcarii (£ 12,6). W 1935 r. wartość wywozu państw północnych wynosiła £ 182,5 miln., z tego na wywóz rolniczy przypadło £ 51,4 miln., na celulozę i papier—£ 39,2 miln., na metale i wyroby metalowe—£ 27,1 miln., na drzewo surowe i tarte—£ 21,5 miln., na rudy, minerały itp.—£ 15 miln., na produkty rybołówstwa—£ 13,2 miln. Najpoważniejszym rynkiem zbytu dla wywozu państw północnych była W. Brytania, z kolei szły Niemcy, następnie rynki państw północnych (obroty wzajemne), dalej—Stany Zjedn., Francja, Belgia, Holandia itp. Wywóz państw północnych do Polski przedstawiał w 1935 r. wartość ok. £ 1,5 miln.

Niemniej poważną rolę odgrywają państwa północne jako rynki odbiorcze. Zazwyczaj bilans handlowy tej grupy państw jest lekko deficytowy. Przywóz przedstawiał w 1936 r. wartość £ 223·7 miln., z czego £ 83·5 miln. przypada na Szwecję, £ 64·1 miln. na Danię, £ 46·1 miln. na Norwegię, £ 28·1 miln. na Finlandię i £ 1·9 miln. na Islandię. Udział państw północnych w przywozie światowym wynosił 5·2%. Zajmują one w tym przywozie piąte miejsce—po W. Brytanii, Stanach Zjedn., Niemczech i Francji. Przeciętna wartość przywozu na głowę ludności w państwach północnych wynosi £ 13·4 i jest niższa jedynie niż w Nowej Zelandii i W. Brytanii.

Rynki państw północnych należą do najbardziej chłonnych rynków świata. Najpoważniejszym dostawcą na te rynki jest W. Brytania, skąd przywóz stanowi przeszło 25% ogólnego przywozu do państw północnych. Z kolei idą Niemcy z udziałem, wynoszącym blisko 22%, a następnie kraje północne (obroty wzajemne) oraz Stany Zjedn. Udział Polski w przywozie państw północnych wynosił w 1935 r. 2·6%. Główne pozycje przywozu do tych państw—to gotowe wyroby przemysłowe (47·2%), a w drugim rzędzie—surowce i półfabrykaty (37%) oraz produkty żywnościowe (15·8%). Państwa północne przywożą znaczne ilości węgla, ropy, żelaza, stali, nasion olejnych, nawozów sztucznych, bawełny, wełny, skór itp., w przywozie zaś wyrobów gotowych poważne miejsce zajmują wyroby metalowe i żelazne, konfekcja i wyroby włókiennicze, maszyny i aparaty, motory, okręty, farby itp.

W związku z ożywionymi stosunkami handlowymi, jakie państwa północne utrzymują z zagranicą, pozostaje rozwój żeglugi handlowej. Ogólna liczba statków państw północnych wynosiła w 1936 r. 4 250 o pojemności 7 219 tys. t. Większą od państw północnych flotę handlową posiadały jedynie: W. Brytania i Stany Zjedn. Spośród państw północnych największą flotę o tonażu, przekraczającym 4 miln. t, posiadała Norwegia, zajmując w ten sposób czwarte miejsce wśród wszystkich państw świata. W związku z rozwojem floty handlowej państw północnych miały przewagę w portach bałtyckich, a także częściowo w portach północno-europejskich. W portach polskich statki pod tymi flagami stanowiły ok. 45% wszystkich statków, wpływających do portu. Wpływy netto z żeglugi wynosiły w państwach północnych w 1935 r. £ 25 miln.

Poważny rozwój gospodarki państw północnych przyczynił się również do rozbudowy innych środków transportu, odpowiednie warunki przyrodzone tych krajów—do rozwoju ruchu turystycznego. Wpływy z turystyki stanowią poważny dochód państw północnych. W ostatnich latach wynoszą one rocznie ok. £ 7½ miln.

Ogólna struktura obrotów finansowych i handlowych państw północnych z zagranicą sprawiała, iż bilanse płatnicze tych państw kształ-

tują się aktywnie. W okresie 1930÷34 przeciętne roczne dodatnie saldo bilansu płatniczego wynosiło w Danii £ 2 122 tys., w Finlandii £ 5 682 tys., w Norwegii £ 2 323 tys., w Szwecji £ 7 092 tys. Z wyjątkiem Finlandii wszystkie inne państwa północne miały zdecydowanie deficytowe saldo bilansu handlowego, które z nadwyżką wyrównywały wpływem z innych źródeł, zwłaszcza z żeglugi handlowej i ruchu turystycznego. Ponadto znaczne zyski z oprocentowania kapitałów, wypożyczonych zagranicą, osiągała Szwecja, stanowiąca poważnego kredytodawcę w gospodarce światowej, podczas gdy w innych krajach północnych bilans obrotów kapitałowych był raczej deficytowy.

W latach powojennych—z chwilą podwyższenia barier celnych i wprowadzenia ograniczeń przywozowych, jak również oparcia polityki handlowej większości krajów europejskich na zasadzie wzajemności—handel państw północnych natrafił na duże trudności. Spowodowało to nawiązanie bliskiej współpracy państw północnych w dziedzinie polityki handlowej. Konferencja w Oslo w 1930 r. przy udziale państw północnych oraz Belgii i Holandii stworzyła podstawy trwałej współpracy, ugruntowane następnie w szeregu dalszych konferencji.

Ostatni rozdział pracy: „Państwa północne w gospodarce światowej” poświęcony jest gospodarczej współpracy. Jeśli chodzi o współpracę gospodarczą państw północnych, to rozwija się ona w dziedzinie ustawodawstwa, uzgadniania i ujednostajniania norm prawnych, w dziedzinie polityki handlowej, żeglugi, ceł, komunikacji kolejowej, obrotu pocztowego, opieki społecznej, prac statystycznych i ogólnogospodarczych. Niezależnie od konaktów czynników oficjalnych—współpracują ze sobą sfery gospodarcze państw północnych, co doprowadziło do powstania szeregu trwalszych lub luźniejszych porozumień, lub też nawet stałych organizacyj. Bliskie kontakty istnieją w szczególności pomiędzy organizacjami pracodawców oraz organizacjami pracobiorców państw północnych. Kupcy posiadają szereg wspólnych organizacyj. W dziedzinie żeglugi handlowej istnieje też kilka porozumień. Bliska współpraca rozwija się również w dziedzinie ruchu turystycznego. Banki emisyjne państw północnych pozostają ze sobą w bliskim kontakcie, czego wyrazem jest w ostatnich latach współpraca finansowa i walutowa w ramach bloku szterlingowego. Żywe współdziałanie istnieje również w dziedzinie ubezpieczeń. Szereg porozumień przemysłowych, w szczególności w przemyśle drzewnym, celulozy, papierniczym, wskazuje na daleko posuniętą solidarność producentów krajów północno-europejskich. Wreszcie i w rolnictwie działa szereg wspólnych organizacyj.

Dr B. Rm.

ZMIANY W NIEMIECKIM USTAWODAWSTWIE DEWIZOWYM

Koniec 1938 r. przyniósł poważne zmiany w dziedzinie niemieckiego ustawodawstwa dewizowego: w „R. G. Bl.” cz. I Nr 211 ukazała się nowa ustawa o gospodarce dewizowej z dn. 12/XII 1938 r., obowiązująca od dn. 1/I 1939 r. Tej właśnie ustawie, a zarazem wydanym w dn. 22/XII 1938 r.—w formie rozporządzenia Ministra Gospodarki Rzeszy—nowym „wytycznym do gospodarki dewizowej” (Richtlinien für die Devisenbewirtschaftung), pragniemy poświęcić niniejsze uwagi. Ponieważ jednak materiał jest olbrzymi, z konieczności ograniczymy się do ogólnego tylko scharakteryzowania nowych przepisów, nieco dłużej zatrzymując się tylko przy nowostworzonych przez „wytyczne” rodzajach mienia zablokowanego i kont zablokowanych.

Stwierdźmy więc najpierw, że nowa ustawa i nowe wytyczne nie przynoszą żadnych zmian w konstrukcji niemieckiej reglamentacji dewizowej. Niemniej nowe przepisy różnią się od poprzednich bardzo znacznie. Przede wszystkim bowiem dawna ustawa i dawne wytyczne dotyczyły tylko „starej Rzeszy”, nowe zaś obejmują zarówno „Alt-reich”, więc obszar rdzennej Rzeszy, jak i pozyskane w 1938 r. obszary: kraj austriacki i kraj sudecko-niemiecki. Ustawa i wytyczne unifikują w zasadzie przepisy dewizowe w całej dzisiejszej Rzeszy, dopuszczając wyjątki tylko tam, gdzie są one niezbędnie potrzebne.

To więc stanowi jedną z podstawowych różnic między niemieckim ustawodawstwem dewizowym wczorajszym i dzisiejszym. Drugą zaś cechą obecnego ustawodawstwa jest kodyfikacja dotychczasowych

przepisów. Te wszystkie postanowienia, które dotąd mieściły się w dawnej ustawie dewizowej z dn. 4/II 1935 r., w 11 rozporządzeniach wykonawczych do tej ustawy i w dalszych jeszcze, uzupełniających ją aktach ustawodawczych—zostały w nowej ustawie zebrane w jedną całość. Podobnie i nowe wytyczne zbierają w całość wszystkie instrukcje dotychczasowe i wszystkie okólniki i pisma Ministerstwa Gospodarki Rzeszy, komentujące i interpretujące ustawę. Nowe ustawodawstwo jednak nie ogranicza się do samej tylko kodyfikacji przepisów już istniejących; zarówno bowiem w nowej ustawie, jak i w wytycznych znajdujemy szereg przepisów zupełnie nowych, zmieniających gruntownie dotychczasowy stan rzeczy; część tych przepisów będzie poniżej omówiona.

Dużą zaletą nowego niemieckiego ustawodawstwa dewizowego jest większa jego jasność w porównaniu z ustawodawstwem dawniejszym, a w szczególności jasność, polegająca na stylistycznym ujęciu przepisów, znacznie szczęśliwszym niż poprzednio, i na wyraźnym określeniu pojęć prawnych. Wreszcie, odznacza się nowe ustawodawstwo i tą także zaletą, że głębiej wnika w przejawy życiowe, lepiej przewiduje stany faktyczne i ustala dla nich w sposób wyraźny odpowiednie normy prawne.

Z tym wszystkim—nowe ustawodawstwo wprowadza szereg norm, zaostrzających dotychczasową reglamentację dewizową w Niemczech. Okoliczności, które nakazały kierownictwu gospodarki niemieckiej

wprowadzić w swoim czasie reglamentację dewizową, nie zmieniły się na lepsze, więc nie ma żadnych podstaw do rozluźniania tej reglamentacji; natomiast okazało się, że pomimo surowych kar, przewidzianych w ustawie dewizowej (aż do 10 lat ciężkiego więzienia, połączonego z grzywną pieniężną, której górna granica nie jest nawet w ustawie oznaczona), marka niemiecka przecieka za granicę, tzn. że likwidacja majątku obcokrajowców — a i krajowców także — w Niemczech postępuje, gospodarka narodowa zaś na tym traci. Więc ustawodawca, dowiadawszy, że dalsze podnoszenie kar, i bez tego wysokich, nie doprowadzi do celu, wprowadził szereg obostrzeń i nowych postanowień w innych przepisach tej części ustawy, która traktuje o karach: wystarczy zaznaczyć, że w poprzedniej ustawie część ta obejmowała 11 paragrafów, w obecnej zajmuje ich 24. Na ogół dopuszczalna wysokość wymiaru kary nie jest podniesiona, jednak szereg obostrzeń mieści się w przepisach, dotyczących aresztowania osób, podejrzanych o zamiar dopuszczenia się przestępstwa dewizowego. W takim wypadku może sędzia wydać nakaz aresztowania, w celu zabezpieczenia kary pieniężnej lub konfiskaty, nawet bez potrzeby uzasadniania go; samo zaś aresztowanie może nastąpić nawet bez doręczenia aresztowanemu nakazu aresztowania. Również może sędzia, dla zabezpieczenia kary pieniężnej lub konfiskaty majątku, wydać nakaz zajęcia majątku osoby podejrzanej; ten przepis istniał także i w dawnej ustawie, jednak w nowej został rozszerzony.

Znajdujemy jednak wśród przepisów karnych nowej ustawy dewizowej także i jeden przepis, który stanowi ulgę w stosunku do dotychczasowego stanu rzeczy. Mianowicie, w wypadku, jeżeli kara, wymierzona za przestępstwo dewizowe, polega tylko na wymierzeniu grzywny pieniężnej albo konfiskaty, wtedy sąd może uchwalić zaniechanie wpisania tej kary do rejestru karnego. Celu tego postanowienia należy szukać w powszechnie panującej dziś w Niemczech tendencji czynienia ludziom wszelkich ułatwień przy poszukiwaniu pracy, dla zapobieżenia brakowi rąk roboczych. Osoba niekarana — podobnie jak osoba, o której ukaraniu sądowym nie wiadomo, wobec nieujawnienia tego faktu w rejestrze karnym — może znaleźć zajęcie bez żadnych trudności, podczas gdy osoba, sądownie karana, napotyka na przeszkodę w znalezieniu pracy. Tym sposobem panujący obecnie w Niemczech dotkliwy brak sił do pracy stał się tu nieoczekiwanym powodem złagodzenia przepisów karnych. Jest to jednak wypadek zupełnie wyjątkowy i stanowi — ściśle biorąc — nie tyle złagodzenie kary, ile złagodzenie skutków kary.

Ustawodawca nie ograniczył się jednak tylko do zaostrzenia przepisów o karach. Sięgnął on głębiej — w materialną część ustawy dewizowej i wprowadził do niej dalsze jeszcze udoskonalenia, dalsze jeszcze wyczyszczenie istniejących już przedtem nakazów, zakazów i ograniczeń. Więc o rozluźnieniu przepisów dewizowych nie ma mowy; raczej obostrzenia, na które napotyka się niemal co krok.

Pomimo to jednak znajdujemy w nowej ustawie, a zwłaszcza w nowych wytycznych, także i postanowienia, działające wprawdzie nie jako ulga, ale jako ułatwienia. Są to te wszystkie liczne przepisy, których zadaniem jest uproszczenie toku postępowania, a zatem przepisy o charakterze proceduralnym. Do takich ułatwień proceduralnych należy np. postanowienie (rozdział II p. 18 wytycznych) w myśl którego urzędy dewizowe jednocześnie z udzieleniem zezwolenia na dysponowanie dewizami winny zezwalać na wysyłkę ich za granicę, o ile potrzeba ta wynika z natury interesu; dawniej tego nie było, dawniej trzeba było osobno zabiegać o zezwolenie na wysyłkę dewiz. Ogromnym ułatwieniem podobnego typu jest wprowadzenie nowej instytucji „zezwolenia dla administratora”. Oto, w myśl rozdz. IV p. 48 nowych wytycznych urzędy dewizowe mogą krajowemu administratorowi majątku obcokrajowca, który udzielił w kraju kredytu osobom trzecim, albo jest właścicielem nieruchomości lub podobnych lokat majątkowych, udzielić ogólnego zezwolenia na przyjmowanie od dłużników powtarzających się świadczeń, jak odsetki od pożyczek, kredytów hipotecznych, czynsze dzierżawne, komorne itp. Zezwolenie takie, zwane *Verwaltergenehmigung*, uprawnia dłużników krajowych do wpłacania do rąk administratora wymienionych wyżej świadczeń bez osobnego zezwolenia urzędu dewizowego. Z drugiej zaś strony administratorowi przysługuje prawo z otrzymywanych w ten sposób od dłużników sum dokonywania bez osobnego zezwolenia do rąk krajowców płatności, niezbędnych do prowadzenia zarządu wspomnianych wartości majątkowych. Postanowienie to nie zmienia istoty dotychczasowych „specjalnych kont administracyjnych” (*Verwaltungssonderkonto*), które istnieją w dalszym ciągu i z których wierzyciel zagraniczny może korzystać, jeżeli nie chce wyzyskać możliwości przyznania jego administratorowi wspomnianego „zezwolenia dla administratora”.

Na zakończenie tych uwag o zaostrzeniu dotychczasowej reglamentacji dewizowej względnie o wprowadzonych do niej ułatwieniach proceduralnych trzeba jednak zaznaczyć, że istnieje pewien przepis w nowych wytycznych, który mieści w sobie niewątpliwą ulgę w sensie materialnym, niezaprzeczalne rozluźnienie dotychczasowego stanu rzeczy. Jest to wprawdzie chyba jedyny wypadek podobnego rozluźnienia w nowym ustawodawstwie dewizowym, ale tym bardziej godzi

się nań zwrócić uwagę, aczkolwiek z punktu widzenia osób zainteresowanych ulga, jaką przynosi, jest minimalna. Idzie o tzw. „*Freigrenze*” kwotę wolną do wywozu względnie do wysyłki za granicę bez osobnego zezwolenia władz dewizowych. Ostatnio obowiązujące przepisy ograniczały „*Freigrenze*” co do wysokości do RM 10 miesięcznie, co zaś do rodzaju wydatków — to służyła ona (pomijając wydatki o małym znaczeniu, jak możliwość wysyłki w jej ramach za granicę papierów wartościowych i udzielanie w jej ramach drobnych pożyczek) — wyłącznie do celów właściwego obrotu platniczego, mianowicie do dokonywania w jej ramach płatności za granicę lub też na rzecz obcokrajowców w kraju, oraz do przewozu pieniędzy za granicę w celach turystycznych. Obecnie nowe wytyczne regulują sprawę tej instytucji w ten sposób, że odróżniają dwa odrębne pojęcia: kwota wolna do wywozu za granicę w obrocie turystycznym (*Reisefreigrenze*), mianowicie bądź w markach niemieckich, bądź w dewizach, na których kupno nie jest potrzebne osobne zezwolenie urzędu dewizowego, oraz kwota wolna do dokonywania wypłat w kraju na rzecz obcokrajowców w markach niemieckich, względnie do wysyłki za granicę w markach niemieckich na określone cele (*Zahlungsfreigrenze*), zatem kwota wolna do dyspozycji w obrocie platniczym. Cele, dla których krajowiec dewizowy może dysponować bez zezwolenia urzędu dewizowego w zagranicznym obrocie platniczym, są w wytycznych taksatywnie wymienione; są to: a) wynagrodzenia za usługi, jak honoraria lekarskie za granicą, koszty spedytorskie, koszty utrzymania grobów itd., b) daniny i opłaty o charakterze publicznym, jak podatki, opłaty za wystawienie dokumentów itp., c) składki członkowskie towarzystw zagranicznych.

Wysokość kwoty wolnej do dyspozycji czy to w obrocie turystycznym, czy w obrocie platniczym, wynosi zawsze tylko RM 10 na miesiąc kalendarzowy dla jednej osoby, pozostała więc niezmienną. Natomiast w przepisach, dotyczących tej kwoty, znajdujemy — jak już wyżej wspomniano — jedyny chyba wypadek rozluźnienia reglamentacji dewizowej przez nowe ustawodawstwo. Oto, podczas gdy poprzednio można było z tej kwoty korzystać tylko raz jeden w miesiącu — bez względu na cel, na jaki była przeznaczona, o tyle obecnie w myśl przepisu rozdz. II p. 26 wytycznych korzystać można w przeciągu jednego miesiąca kalendarzowego osobno z kwoty, wolnej do wywozu w obrocie turystycznym, i obok tego osobno z kwoty, wolnej, do dyspozycji w obrocie platniczym; razem więc niemiecki krajowiec dewizowy może w obu tych formach dysponować na zagranicę miesięcznie, bez zezwolenia urzędu dewizowego, łączną sumą do RM 20. Niezależnie od tego, utrzymane zostało prawo dodatkowego wywozu za granicę przez krajowców dewizowych — bez zezwolenia urzędu dewizowego, a jedynie na skutek zaświadczenia właściwej władzy administracyjnej w formie izby przemysłowo-handlowej — dalszej kwoty RM 50 w bilonie niemieckim względnie jej równowartości w zagranicznych środkach platniczych.

Tyle o „*Freigrenze*”. Pozostaje kwestia nowego podziału kont zablokowanych. W niemieckim ustawodawstwie dewizowym trzeba odróżnić pojęcie kont zablokowanych (*Sperrkonto*) od pojęcia mienia zablokowanego (*Sperrguthaben*) i — mówiąc nawiasem — wyłączyć trzeba istnienie pojęcia marki zablokowanej (*Sperrmark*), które istnieje wprawdzie w języku potocznym, ale w ustawodawstwie nie istnieje nigdzie. Otóż, o ile każdemu rodzajowi kapitałowego mienia zablokowanego odpowiada konto zablokowane o tej samej nazwie (np. zablokowane mienie wychodźców i zablokowane konto wychodźców, *Auswanderersperrguthaben* i *Auswanderersperrkonto*), o tyle nie każdej nazwie konta zablokowanego odpowiada równoznaczna nazwa zablokowanego mienia. Tak jest np. z „zablokowanym kontem administracyjnym” (*Verwaltungssperrkonto*), któremu brak w ustawie i wytycznych odpowiednika w postaci jakiegos „zablokowanego mienia administracyjnego”; takie pojęcie nie istnieje w ustawodawstwie, zatem nie istnieje jako pojęcie prawne. Natomiast, wglębiając się w detale nowych wytycznych dla gospodarki dewizowej, zauważa się takie szczegóły, jak np. stworzenie nowego pojęcia „*Zwischensperrkonto*” i „*Zwischensperrguthaben*” — zablokowane konto przejściowe i zablokowane mienie przejściowe. Konto to odpowiada w części dawnemu „*Hinterlegungskonto*”, a więc kontu depozytowemu, w części zaś ma inne, nowe znaczenie, polegające na tym, że na konto takie wpłacać należy przejściowo sumy, których nie można na razie zapisać ani na koncie wolnym, ani też na żadnym z nowo utworzonych w ustawie kont — z powodu braku potrzebnych na to warunków. Podobnie istnieje w nowym ustawodawstwie po części nowa instytucja tzw. *Sonderguthaben* i *Sonderkonto* — mienie specjalne, na które pierwotny właściciel mienia: kredytowego, dawnego pochodzenia, wychodźców, amortyzacyjnego, papierów wartościowych dawnego posiadania i konwersyjnego, oraz właściciel konta administracyjnego mógł być za zezwoleniem urzędu dewizowego przelewać umiarkowane kwoty pieniężnego z jednego z powyższych kont, oraz mógł być spowodować uznanie tego konta za równowartość kuponów od krajowych papierów wartościowych, o ile papiery te należały do mienia dawnego posiadania. Dziś — sytuacja pod względem formalnym zmieniona całkowicie. Z postanowień p.p. 36 + 43 rozdz. II nowych wytycznych wynika, że wyodrębnione pojęcia mienia kredyto-

wego, mienia dawnego pochodzenia, mienia amortyzacyjnego, mienia papierów wartościowych dawnego (i nowego także) posiadania — nie istnieją. Pod względem materialnym zaś sytuacja o tyle uległa zmianie, że mieniem specjalnym (Sonderguthaben) jest: a) mienie, które w myśl przepisów dawnych wytycznych prowadzone było na koncie specjalnym, zatem mienie, określone już wyżej, b) mienie, powstające obecnie wskutek uznania konta specjalnego tymi kwotami w markach niemieckich, na których wpis po stronie „Ma” zezwalał wyraźnie czy to wytyczne, czy też w konkretnym wypadku urząd dewizowy. Taki wypadek jest przewidziany np. w rozdziale II p. 43 wytycznych.

Ustaliliśmy w ten sposób w nowym brzmieniu 2 pojęcia prawne: „Zwischensperrguthaben” i „Sonderguthaben”, przewidziane w rozdziale II p.p. 42 i 43 nowych wytycznych. Na tym jednak nie wyczerpują się zmiany w istocie poszczególnych rodzajów mienia zablokowanego, wprowadzone przez nowe wytyczne. W punkcie 36 rozdziału II postanawiają one mianowicie, że „mienie obcokrajowca w krajowych instytucjach finansowych albo w Poczтовым Urzędzie Czekowym, nie będące ani wolnym mieniem walutowym ani wolnym mieniem markowym, należy prowadzić jako: a) mienie zablokowane z prawem pierwszeństwa (Vorzugssperrguthaben), b) mienie zablokowane handlowe (Handelssperrguthaben), c) mienie zablokowane wychodźców (Auswanderersperrguthaben), d) dawne mienie walutowe (altes Währungsguthaben), e) mienie specjalne (Sonderguthaben), f) mienie zablokowane przejściowe (Zwischensperrguthaben). Ponieważ ostatnie 2 rodzaje mienia zablokowanego zostały już po krótko omówione, wypada teraz omówić pierwsze 4 rodzaje, zaznaczając przy tej sposobności, że wg brzmienia zacytowanego przepisu mienie obcokrajowca „należy prowadzić” pod jedną z powyższych nazw, tzn. że nazw innych, mianowicie dawniejszych, obecnie używać nie wolno.

Otóż, wg p. 37 rozdz. II wytycznych „mieniem zablokowanym z prawem pierwszeństwa” jest:

a) mienie zablokowane, prowadzone dotąd, na zasadzie dotychczasowych przepisów, jako zablokowane mienie kredytowe, łącznie z zablokowanym mieniem amortyzacyjnym, które należało do dzisiejszego właściciela konta od początku jego istnienia (zatem mienie, określane poprzednio jako „eigenes Kredit- bzw. Tilgungssperrguthaben”, jako własne mienie kredytowe wzgl. amortyzacyjne);

b) mienie zablokowane, prowadzone dotąd, na zasadzie dotychczasowych przepisów, jako zablokowane mienie papierów wartościowych, powstałe wskutek sprzedaży lub spłaty papierów, które należały do właściciela konta przed dn. 15/IV 1932 r. (zatem mienie, którego nazwa poprzednia brzmiała „Wertpapiersperrguthaben-Altbesitz”, mienie papierów wartościowych dawnego posiadania);

c) mienie zablokowane, powstające wskutek sprzedaży lub spłaty kredytów i krajowych lokat kapitałowych, których właściciel konta udzielił ze środków innych niż pochodzące z zablokowanego mienia handlowego, w terminie przynajmniej na rok przed sprzedażą względnie płatnością; (jest to mienie, powstające obecnie, więc już po wejściu w życie nowych wytycznych, stanowiące nieznaną dotąd odmianę znanego już dawniej zablokowanego mienia kredytowego, „Kredit-sperrguthaben”);

d) mienie zablokowane, powstające wskutek sprzedaży lub spłaty papierów wartościowych, które należały do właściciela konta przed dn. 15/IV 1932 r.; (jest to powstające obecnie mienie, znane dawniej jako „Wertpapiersperrguthaben Altbesitz”, zablokowane mienie papierów wartościowych dawnego posiadania; odpowiada zatem dokładnie pojęciu, określonym wyżej pod lit. b, a różni się od niego tym tylko, że mienie z lit. b istniało już przed wejściem w życie nowych wytycznych, mienie zaś wymienione pod lit. d powstaje już po wejściu ich w życie);

e) mienie markowe dawnego pochodzenia (altes Reichsmarkguthaben) oraz mienie zablokowane, powstałe wskutek zamiany na marki niemieckie mienia walutowego dawnego pochodzenia (altes Währungsguthaben), o ile jedno lub drugie mienie należało do właściciela konta przed dn. 16/VII 1931 r.; (jest to rodzaj mienia, zwanego dotychczas „eigenes Altguthaben”, własne mienie dawnego pochodzenia);

f) mienie zablokowane, powstałe przez uznanie konta z prawem pierwszeństwa takimi kwotami w markach niemieckich, których wpis na konto jest wyraźnie dozwolony w wytycznych lub został dozwolony przez urząd dewizowy.

„Mieniem zablokowanym handlowym” jest w myśl p. 38 rozdz. II wytycznych:

a) mienie zablokowane, prowadzone dotąd, na zasadzie dotychczasowych przepisów, jako zablokowane mienie kredytowe, łącznie z zablokowanym mieniem amortyzacyjnym, które jednak nie należało do dzisiejszego właściciela konta od samego początku jego istnienia (zatem mienie, które dotąd nosiło nazwę „erworbenes Kredit- bzw. Tilgungssperrguthaben”, nabyte mienie kredytowe wzgl. amortyzacyjne);

b) mienie zablokowane, prowadzone dotąd, na zasadzie dotychczasowych przepisów, jako zablokowane mienie środków płatniczych (Sortensperrguthaben);

c) mienie zablokowane, powstające wskutek sprzedaży lub spłaty papierów wartościowych, które nabyte zostały przez właściciela konta dopiero po dn. 15/IV 1932 r. (a więc mienie, powstające obecnie, po wejściu w życie nowych wytycznych, które poprzednio podpadało pod pojęcie „Wertpapiersperrguthaben-Neubesitz”, zablokowane mienie papierów wartościowych nowego posiadania);

d) mienie zablokowane, powstające wskutek sprzedaży lub spłaty kredytów i krajowych lokat kapitałowych, których właściciel konta udzielił czy to ze środków, pochodzących z zablokowanego mienia handlowego, czy też ze środków innych, lecz w terminie krótszym niż 1 rok przed sprzedażą względnie płatnością; (jest to powstające obecnie mienie, stanowiące nieznaną dotąd odmianę zablokowanego mienia kredytowego i mające swą analogię w przepisie p. 37 lit. c rozdz. II wytycznych; ten rodzaj mienia, wraz z mieniem, określonym w powyższym przepisie, składa się na całość dawnego pojęcia „zablokowanego mienia kredytowego”);

e) mienie zablokowane, powstające przez uznanie konta za przewiezione z zagranicy krajowe środki płatnicze; (jest to powstające świeżo, już po wejściu w życie nowych wytycznych, mienie zwane dawniej „Sortensperrguthaben”, czyli zablokowane mienie środków płatniczych—p. wyżej lit. b);

f) mienie zablokowane, które właściciel konta nabywa od osoby trzeciej, a które w rękach poprzedniego właściciela było mieniem z prawem pierwszeństwa, mieniem handlowym lub mieniem wychodźców; (pojęcie to odpowiada dawnemu pojęciu „erworbenes Sperrguthaben”, mienie zablokowane nabyte; jednak zwrócić należy uwagę na fakt, że o ile mienie zablokowane z prawem pierwszeństwa, znajdujące się w rękach pierwotnego właściciela, posiada istotnie pewne pierwszeństwo przed mieniem zablokowanym handlowym, gdyż możliwości dysponowania nim są szersze, o tyle z chwilą przejścia w drodze kupna w ręce nowego właściciela, traci ono wszelki charakter uprzywilejowany i staje się równouprawnionym z zablokowanym mieniem handlowym);

g) mienie markowe dawnego pochodzenia (altes Reichsmarkguthaben) oraz mienie zablokowane, powstałe wskutek zamiany na marki niemieckie mienia walutowego dawnego pochodzenia (altes Währungsguthaben), o ile właściciel konta nabył to mienie dopiero po dn. 16/VII 1931 r.; (jest to rodzaj mienia, które poprzednio nosiło nazwę „erworbenes Altguthaben”, nabyte mienie dawnego pochodzenia);

h) mienie zablokowane, powstające przez uznanie konta handlowego takimi kwotami w markach niemieckich, których wpis na konto jest wyraźnie dozwolony w wytycznych lub został dozwolony przez urząd dewizowy.

Jak więc widać, przez wprowadzenie w nowych wytycznych pojęć „mienie zablokowane z prawem pierwszeństwa” i „mienie zablokowane handlowe” wprowadzono do niemieckiego ustawodawstwa dewizowego częściowo nowe rodzaje mienia zablokowanego, przeważnie jednak dokonano tylko przegrupowania dawnych rodzajów mienia zablokowanego, odbierając tym dawnym rodzajom dawne ich nazwy, a nie zmieniając zasadniczo ich charakteru. W ten sposób nastąpiło z jednej strony pewne uproszczenie wskutek ograniczenia nazw, a tym samym rodzajów mienia zablokowanego; z drugiej strony jednak nastąpiło o tyle utrudnienie, że dawne rodzaje i dawne nazwy mienia zablokowanego nie powstały jednorazowo, nagle, jak obecne, ale powstawały stopniowo, w miarę rozwoju reglamentacji dewizowej i różniczkowania się pojęć w dziedzinie ustawodawstwa dewizowego, że więc społeczeństwo z tymi pojęciami żyło się.

Pozostały jeszcze do omówienia tylko 2 rodzaje mienia zablokowanego, uznane i dopuszczone przez nowe wytyczne, a znane już z poprzedniego ustawodawstwa. „Mieniem wychodźców” w myśl rozdz. II p. 39 wytycznych jest mienie, należące do wychodźcy w momencie jego emigracji i prowadzone na koncie w jednej z krajowych instytucji finansowych, oraz należące do wychodźcy mienie zablokowane, które powstaje po jego emigracji, a które nie jest mieniem specjalnym (Sonderguthaben, omówione już wyżej). „Mieniem walutowym dawnego pochodzenia” natomiast jest w myśl rozdz. II p. 40 wytycznych takie mienie obcokrajowca w walutach obcych, złożone na koncie w jednej z krajowych instytucji finansowych, które powstało przed dn. 16/VII 1931 r. i które nie stanowi obiektu układu o odroczeniu wypłat (Stillhalteabkommen).

Zaznaczyć należy, że podane wyżej daty, decydujące o nadaniu dawnemu rodzajowi mienia jego charakteru, jak data 15/IV 1932 r. lub 16/VII 1931 r., odnoszą się, tylko do rdzennej Rzeszy, a więc obszaru republiki weimarskiej, bez zagłębia Saary, bez kraju austriackiego i bez kraju sudecko-niemieckiego. Dla tych obszarów decydujące są daty inne, które jednak pominęliśmy w tym krótkim sprawozdaniu, gdyż szło nam tu raczej o zaznaczenie zmian i różnic między dawnym niemieckim ustawodawstwem dewizowym i ustawodawstwem dzisiejszym, niż o szczegółowe opracowanie tych różnic, a tym bardziej szczególnie omówienie nowych przepisów, które by wymagało obszernego tomu.

KRONIKA ZAGRANICZNA

OGÓLNE

TONAŻ W BUDOWIE.—Według danych Lloyd's Register w końcu I kwartału b. r. znajdowało się w budowie na wszystkich stocznich świata—z wyjątkiem Z. S. R. R. i Hiszpanii, co do której dane są niekompletne — 716 statków o ogólnym tonażu 2 703 667 brt, w tym 423 statki motorowe o pojemności 1 618 125 brt, 227 statków parowych o poj. 1 044 907 brt i 66 żaglowców oraz barek o tonażu 40 635 brt. Liczby te obejmują tylko statki o tonażu 100 i wyżej ton brutto.

Ogólny tonaż w budowie przewyższa o 34 803 brt odnośną liczbę z końca poprzedniego kwartału (31/XII 1938 r.)—pomimo, iż Wielka Brytania i Irlandia wykazały w tym okresie spadek budowanego tonażu—z 779 762 brt do 596 903 brt, czyli o 182 859 brt.

Obok Anglii najwięcej (tonażowo) statków budują Stany Zjedn. Am. (55 jednostek — 392,2 tys. brt), następnie: Niemcy (125 — 381,6 tys. brt), Japonia (66 — 306,7 tys. brt), Holandia (112 — 242,1 tys. brt), Włochy (35 — 217,0 tys. brt, wyłącznie motorowe), Dania (25 — 132,8 tys. brt, również tylko motorowe), Szwecja (22 — 127,7 tys. brt) itd.

Najwięcej znajduje się w budowie statków o tonażu poniżej 2 tys. brt, mianowicie 913 jednostek, następnie 75 statków o pojemności 6÷8 tys. brt każdy, 71 statków—pojemności 2÷4 tys. brt, 63 statki—pojemności 8÷10 tys. brt, 51 statków—pojemności 10÷15 tys. brt, wreszcie 13 statków—powyżej 15 tys. brt, w tym—jak wiadomo—największy statek świata „Queen Elisabeth” o tonażu ok. 85 tys. brt.

Wśród budowanych statków 87 jednostek o tonażu 753 449 brt—to tankowce, z których 68 o poj. 577 849 brt ma napęd motorowy. Najwięcej tankowców budują Stany Zjedn. (15 jednostek—148 700 brt), następnie—Anglia (16—139 391 brt, wszystkie o napędzie motorowym), Szwecja (10—92 100 brt, również motorowe).

Na zamówienia zagraniczne najwięcej budują Niemcy—25 jednostek—140,9 tys. brt, następnie—Włochy—17—114,7 tys. brt, a na trzecim miejscu znajduje się Anglia—ok. 108 tys. brt.

Z powyższego — 8 statków o tonażu 34 870 brt jest przeznaczony dla armatorów polskich, w tym 1 statek parowy s/s „Olza” o tonażu 1 080 brt budowany jest na stoczni krajowej, pozostałe 7 są budowane na stocznich obcych (2 w Gdańsku), przy czym są to wszystkie statki motorowe.

FRANCJA

ZNACZENIE TUNISU DLA GOSPODARKI FRANCUSKIEJ.—W ostatnich miesiącach—ze względów politycznych—za interesowanie Tunisem znacznie wzrosło. Szczególnie często rozważane jest pytanie, jakie znaczenie gospodarcze posiada Tunis w ramach gospodarki francuskiej, i czy wkład Tunisu do gospodarki francuskiej jest pozytywny, niezależnie od niewątpliwie ogromnego znaczenia politycznego i strategicznego tej kolonii dla Francji.

Stwierdzić należy, że gospodarka Tunisu stoi obecnie na dość wysokim szczeblu rozwoju, który zawdzięcza prowadzonej od 50 lat celowej polityce kolonizatorskiej i gos-

podarczej Francji. Cały system komunikacyjny: drogowy, kolejowy i powietrzny, rozwój urbanizmu, budowę portów, wśród których jednego wojennego, rozwój produkcji zboża, wna i oliwek — wszystko to Tunis zawdzięcza wyłącznie Francji. Powierzchnia pod uprawą zbóż wzrosła w ciągu 50 lat z 500 tys. do 2 miln. ha, powierzchnia winnic z 1 000 do 500 tys. ha, powierzchnia plantacji oliwek z 2 do 20 miln. ha.

Ujemną cechą struktury gospodarki Tunisu jest jej jednostronność. Gospodarka Tunisu jest bowiem par excellence gospodarką rolniczą. Wprowadza to element niestabilności do życia gospodarczego kraju, gdyż w klimacie północno-afrykańskim czynnikiem decydującym o pomyślnych rezultatach rolniczych są deszcze. Brak deszczów stanowi klęskę dla rolnictwa Tunisu. Drugim czynnikiem niepewności jest zmieniające się rokrocznie zapotrzebowanie konsumentów produktów tunetańskich za granicą, a więc włoskich importerów oliwy, brytyjskich nabywców alfy, oraz francuskich metropolitalnych nabywców pszenicy.

Handel zagraniczny Tunisu rozwija się imponująco. Obroty wzrosły z 23 miln fr. złotych w 1881 r. do przeszło 3 500 miln. fr. w 1930 r., a w 1938 r. wyniosły 2 918 miln. fr., z czego 1 360 miln. fr. przypada na wywóz. Bilans handlowy Tunisu jest stale deficytowy, przy czym jednak deficyt ten maleje i w ub. r. wyniósł tylko 188 miln. fr. Deficyt ten wytrónwany jest przez dopływ kapitałów z metropolii.

Jak wspomniano, podstawę tunetańskiej produkcji rolniczej stanowi produkcja zbóż. Produkcja pszenicy wynosiła np. w 1931 r. 3 800 tys. q, z czego wywieziono 1 821 tys. q, w 1935 r. podniosła się do 4 600 tys. q z czego wywieziono 1 940 tys. q. Poważnie rozwija się produkcja jęczmienia; wyniosła ona w 1935 r. 3 100 tys. q, z czego wywieziono 837 tys. q. Produkcja owsa jest niewielka i wyniosła w 1935 r. 180 tys. q, z czego 153 tys. q wywieziono. Prawie cała ilość pszenicy wywożona z Tunisu kierowana jest do Francji. Również większość wywozu jęczmienia i owsa kierowana jest do metropolii.

Wysocę doniosłą rolę już w chwili obecnej, a jeszcze większą w niedalekiej przyszłości odegrają w gospodarce Tunisu bogate złoża mineralne. Tunis posiada bowiem kopalnie wysokowartościowych fosfatów, rud żelaznych, ołowiu, cynku, rtęci itp. Wywóz fosfatów wyniósł w 1937 r. 1 919 tys. t. rud żelaznych — 965 tys. t. ołowiu 21 tys. t. cynku — 27 tys. t. rtęci — 2 481 kg. Liczby powyższe nie odzwierciedlają wielkich możliwości produkcyjnych które są wyzyskiwane jedynie częściowo—wobec ograniczonego zapotrzebowania państw importerskich.

Francuska polityka gospodarcza w Tunisie liczy się również z koniecznością przygotowania tej kolonii na wypadek wojny, i to takiego przygotowania, by gospodarka Tunisu mogła istnieć i rozwijać się nawet w razie zupełnego odcięcia od metropolii. W takim razie poważnym źródłem energii cieplnej chwiliowo nieeksploatowanym (które było jednak eksploatowane w czasie wielkiej wojny) są wielkie złoża węgla brunatnego w Cape Bon, ciągnące się na 60 km. W czasie wojny produkcja ich dochodziła do 200 tys. t. Ponadto czynione są wysiłki w kierunku zapewnienia Tunisiowi całkowitej niezależności aprowizacyjnej, oraz prowadzone są

prace nad nawodnieniem ziem tunetańskich. Prace irygacyjne stanowią najważniejszą część programu przebudowy gospodarczej. Próbné wiercenia, budowa studni i zbiorników, zapór wodnych itp. — wszystko to ma na celu uniknięcie ujemnych skutków suszy.

Francuski wysiłek kolonizatorski idzie również w kierunku poprawy warunków bytu ludności muzulmańskiej, zamieszkującej Tunis. Liczba ludności tej wzrasta szybko, gdyż o 1,5% rocznie, przy czym w 1936 r. osiągnęła liczbę 2 601 tys. mieszkańców. Element francuski w akcji tej odgrywa przy tym rolę kierowniczą, podczas gdy element włoski bezpośrednio osiada na roli i stanowi konkurenta rolniczego ludności muzulmańskiej. Czynione są również poważne wysiłki w kierunku zorganizowania gospodarczego ludności tubylczej. Szczególnym poparciem cieszy się drobna własność rolnicza, rzemiosło i drobne mieszczaństwo muzulmańskie.

Poważnym zagadnieniem, od którego zależy rozwiązanie trudności gospodarczych Tunisu, jest problem kapitałowy. Dlatego też w czasach ostatnich głośnym staje się nawoływanie kapitalistów francuskich do inwestowania w koloniach, w szczególności właśnie i w Tunisie.

Dr B. Rm.

ANGLIA

SUBWENCJE NA BUDOWĘ STATKÓW.

—Obok olbrzymich kwot, przewidzianych na subwencje eksploatacyjne na okres najbliższych 5 lat, zdecydowano się również w Anglii na udzielanie subwencji na budowę nowych statków. Przeznaczono na ten cel £ 500 tys. rocznie (ok. zł 12½ miln.).

Na zapytanie sfer armatorskich, przystępujących do budowy statków, angielski Board of Trade wyjaśnia, że w granicach powyższej kwoty Rząd zamierza wypłacać subwencję od nowobudowanych statków w rozmiarach sh 10/-÷16/6 od każdej tony brutto (czyli mniej więcej od zł 12½ do przeszło zł 20). Zależy to od rodzaju budowanego statku, a więc od tego, czy budowany jest zwyczajny tramp, czy też towarowy statek liniowy (z międzypokładami, przystosowany do przewozu drobnicy), oraz od rodzaju paliwa, przy czym statki, opalane węglem, mają być subwencjonowane o sh 1/-÷1/6 wyżej aniżeli statki, opalane ropą. Ta ostatnia okoliczność zasługuje na szczególne podkreślenie i uwagę.

W związku z tak znaczną pomocą Rządu angielskiego armatorzy angielscy zgłosili dotychczas już zamówienia na ok. 190 statków o łącznym tonażu ponad 850 tys. ton rej. brutto.

Ta liczba i tonaż statków prawdopodobnie wyczerpie całkowicie sumę, przewidzianą na subwencję w bież. roku, i z uwagi na to oraz ze względu na ewentualne trudności techniczne na stocznich krajowych Rząd zawiesił już rejestrowanie nowych zamówień.

NIEMCY

WYKONYWANIE PLANU CZTEROLET-NIEGO W RZEMIOŚLE.—Wykonywanie planu czteroletniego nakłada na całe społeczeństwo niemieckie pewne ciężary, przybierające ostatnio postać ograniczenia swobody wykonywania zawodu. Znane są powszechnie rozszerzone niedawno ograniczenia swobody zmieniania zawodu i zakładu pra-

ALBANIA

SYTUACJA GOSPODARCZA.—Albania, złączona ostatnio z Królestwem Italii, jest jednym z najbardziej w Europie pod względem gospodarczym zaniedbanych krajów. Obszar Albanii, obejmujący okrągi 27 500 km², jest nieco mniejszy od naszego województwa lwowskiego (28 400 km²), ale liczbą ludności, wynoszącą 1 065 000 mieszkańców, dorównywa Albania zaledwie naszemu województwu nowogrodzkiemu; gęstość zaludnienia Albanii wynosi nie więcej niż 38 mieszkańców na 1 km². Kraj jest górzysty, w dużej części pokryty lasami—według ostatnich obliczeń urzędowych lasy obejmują w Albanii 9 900 km², a zatem 36% całej powierzchni kraju. Na drzewostan składa się przeważnie dąb (43%), potem buk (26%), następnie drzewa szpilkowe, głównie sosna (18%), pozostałe 9% stanowią różne rodzaje drzew innych. Jednak lasy albańskie są niesłychanie zniszczone. Około 60% albańskiej powierzchni leśnej stanowią zarośla i karłowate niedorośla, a ludność obchodzi się z lasami po barbarzyńsku, obcinając gałęzie drzew żywych na opał, wypasając w lasach kozy itd. Zachowane są tylko lasy wysokogórskie, do których—z powodu braku dróg—nie było dostępu. Toteż Albania—kraj, posiadający u siebie 36% powierzchni leśnej—ma bilans handlowy w zakresie drewna stale ujemny. W okresie od 1929 r. do 1936 r. eksport materiałów i przetworów drzewnych z Albanii, głównie opału i węgla drzewnego, wyniósł 3 801 tys. fr. albańskich, import natomiast, głównie drewna budowlanego, osiągnął kwotę 5 417 tys. fr.; deficyt zatem wyniósł 1 616 tys. franków.

Obszar ziemi ornej nie jest statystycznie ujęty; pod uprawą rolną znajduje się dziś zaledwie drobna część tej ziemi, która w odpowiednich warunkach mogłaby być z pożytkiem uprawiana. Na przeszkodzie rozwoju rolnictwa, którego poziom jest wysoce prymitywny, stają przestarzałe, patriarchalne stosunki w dziedzinie własności rolnej, które też nie pozwalają na zmeliorowanie najłatwiejszych do uprawy, bo równych, ale w dużym stopniu zabagnionych, obszarów wybrzeża morskiego. Główną gałęzią rolnictwa w Albanii jest chów bydła, a zwłaszcza owiec: bydłostan albański obejmuje ok. 2 miln. owiec, 600 tys. bydła rogatego, 300 tys. koni, świń zaś zaledwie 16 tys. sztuk.

Stan komunikacji, przemysłu i handlu jest zaniedbany, aczkolwiek na tym polu Włochy, z dawna interesujące się Albanią, usiłowały od 20 lat uczynić wszystko, co w tak krótkim czasie było możliwe. Albania posiada jedną jedyną linię kolejową, wiodącą z portu Durres (Durazzo) do stolicy Tirany, długości 37 km. Górskie ukształtowanie terenu Albanii stanowi ogromną przeszkodę w rozbudowie sieci kolejowej. Toteż Włosi pobudowali w ostatnich 20 latach w Albanii szereg dróg samochodowych, łączących już dziś wszystkie większe miejscowości tego kraju: z portów nadmorskich—Szkodra (Skutari), Sz. Gjin (San Giovanni di Medua), Durres (Durazzo), Vlorë (Valona), Sarandë (Santi Quaranta)—prowadzą te drogi na wschód w głąb kraju, krzyżując się z drogami, idącymi w kierunku z północy na południe. Także komunikacja pocztowa uległa w Albanii poważnej rozbudowie: ilość urzędów pocztowych, która po wielkiej wojnie ograniczała się zaledwie do paru placówek, wzrosła obecnie do 52.

Jednostką monetarną w Albanii jest złoty frank albański, którego kurs dzisiejszy wynosi ok. 33 centy amerykańskie. Frank albański emitowany jest przez Albański Bank

Narodowy „Banca Nazionale d'Albania”, założony w 1925 r., z siedzibą w Rzymie i z paru oddziałami w większych miejscowościach Albanii.

Przemysł w Albanii nie istnieje prawie wcale. Trudno mówić o przemysle drzewnym w kraju, w którym nieliczne tartaki istniejące są nieczynne, a firma S. I. F. A. (Società Italiana per le Foreste dell'Albania) oraz włoskie koleje państwowe, posiadające tam od lat 15 koncesje leśne, ograniczają się do prymitywnej eksploatacji drewna opałowego i do równie prymitywnej produkcji węgla drzewnego w mielerzach. Trudno też domową produkcję serów kozich lub wełny owczej albo skór zwierzęcych nazwać produkcją przemysłową. Jedynie tylko urządzenie przed kilku laty państwowego monopolu tytoniowego w Albanii doprowadziło do powstania w kraju paru fabryk papierosów. Również pewne znaczenie posiada produkcja soli w salinach nadmorskich. Natomiast prawdziwą podstawą bogactwa narodowego Albanii stać się mogą jej zasoby kopalniane. Nic tyle chodzi tu o piryty o dużej zawartości miedzi w okolicy Skutari, które zresztą nie są jeszcze w dostatecznych granicach ujęte; tym mniejszą rolę mogą odegrać znajdujące się w Albanii nieliczne złoża rudy żelaznej i 2 skromne kopalnie węgla brunatnego. Natomiast najważniejszym i rzeczywiście wielkim bogactwem Albanii jest ropa naftowa. Eksploatacja ropy znajduje się w rękach kapitału angielskiego i francuskiego, ale przede wszystkim włoskiego, który też potrafił sobie zapewnić korzystanie z najbogatszych pól ropy naftowej w okolicach Devoli w Albanii południowej: mianowicie już od 1925 r. koncesję na eksploatację tych pól uzyskało towarzystwo A. I. P. A. (Azienda Italiana Petrolio Albania), podległe włoskim kolejom państwowym. Produkcja ropy naftowej w Albanii jest stosunkowo duża. W 1938 r. wyniosła ona wprawdzie tylko 100 tys. t, lecz już w b. r. osiągnie 300 tys. t, co odpowiada w przybliżeniu 2/5 ogólnego włoskiego zapotrzebowania benzyny w czasie pokoju. Włosi zbudowali w Albanii rurociąg długości 75 km, ciągnący się od Devoli do portu w Valonie, o rocznej przepustności 300 tys. t ropy.

W bilansie handlowym w Albanii po stronie przywozu najważniejszymi artykułami są: wyroby włókiennicze, kukurydza, pszenica i inne środki żywności, a dopiero w drugim rzędzie maszyny, samochody i wspomniane już drewno budowlane. Po stronie wywozu—przede wszystkim produkty rolnicze, wełna owcza, sery kozie, skóry i te surowce, które przed chwilą wyliczyliśmy. Toteż albański bilans handlowy jest stale bierny, zawsze wykazywał—i do dziś wykazuje—saldo ujemne. W 1936 r. przywóz wynosił 11·1 miln. fr. alb., wywóz—4·8 miln. fr. alb., zatem deficyt 6·3 miln. fr. alb.; w 1938 r. przywóz—12·3 miln. fr., wywóz 4·3 miln., deficyt—8 miln. fr. alb. W niektórych zaś latach—jak np. w 1929 r.—deficyt sięgał nawet 24 miln. fr. alb.

W tych warunkach albański frank złoty mógł bez pomocy gospodarki dewizowej utrzymać się na wysokości paritetu złota tylko i jedynie dzięki nieustannym a wydatnym zasilkom finansowym ze strony Włoch. Włochy zaś, umożliwiając Albanii stałym udzielaniem pożyczek pokrywaniem jej deficytów w bilansie handlowym i w budżecie Państwa, dążyły konsekwentnie do tego, by przy każdym udzieleniu nowej pożyczki pozyskać nowe koncesje gospodarcze i polityczne w tym kraju. W szczególności ostatnia pożyczka włoska dla Albanii, udzielona w 1936 r. w kwocie 10 miln. fr. zł., związana

cy przez pracowników najemnych. Brak sił roboczych i związana z tym konieczność możliwie najlepszego wykorzystania rozporządzalnego materiału ludzkiego zmusiła władze do wprowadzenia ograniczeń w prawie wykonywania rzemiosła przez danie urzędem prawa skreślenia niektórych rzemieślników z rejestru rzemieślników. Oficjalne uzasadnienie tego posunięcia (wstęp do rozporządzenia Ministra Gospodarki Rzeszy o wykonaniu planu czteroletniego na terenie rzemiosła z dn. 22/II 1939 r.—„Reichsgesetzblatt” I, str. 327) brzmi następująco: „Wykonanie planu czteroletniego wymaga możliwie najpełniejszego wykorzystania zdolności produkcyjnej rzemiosła. Z tego względu rzemieślnicy, którzy nie są na właściwym miejscu lub nie wykorzystują w pełni swej zdolności do pracy, muszą być wykorzystani w sposób bardziej celowy”.

Na mocy tego rozporządzenia oraz wydanego równocześnie zarządzenia wykonawczego izby rzemieślniczej otrzymały prawo skreślenia rzemieślników z listy rzemieślników, jeżeli albo oni sami lub ich zakłady nie odpowiadają rzeczowym wymaganiom, potrzebnym do samodzielnego prowadzenia zakładu rzemieślniczego, albo też nie istnieje potrzeba gospodarcza istnienia ich zakładów. Skreślenie może nastąpić po przeprowadzeniu postępowania 2-instancyjnego. W postępowaniu tym należy szczegółowo zbadać osobiste warunki rzemieślnika, zasięgnąć opinii właściwego miejscowo urzędu pracy i kierownika obwodu partii, wreszcie spełnić szereg formalności, mających na celu ochronę majątku rzemieślnika.

Skreślania rzemieślników, pracujących w gałęziach wytwórczości przesyconych, (drugi motyw skreślenia) należy dokonywać w piekarskim, rzemieślniczym, fryzjerstwie, krawiectwie męskim i w szewstwie. Przez zmniejszenie liczby rzemieślników w tych gałęziach, z którym łączy się ograniczenie wydatowania pozwoleń na otwarcie nowych warsztatów, władze zamierzają uzdrowić wadliwą strukturę zawodu rzemiosła niemieckiego i zmniejszyć liczbę najmniejszych zakładów rzemieślniczych. Ma to zarazem doprowadzić do wzrostu możliwości pozostałych rzemieślników. Inny cel ma skreślanie z listy słabych fachowców lub gospodarczo: chodzi tu o poprawę jakości rzemiosła, o ogólne podniesienie poziomu, a jednocześnie o skierowanie nowych pracowników do pracy w zawodach, odczuwających brak sił roboczych. Temu celowi służy przymus szkolenia w kierunku, określonym przez urząd pracy. Skreślenie rzemieślnika z rejestru może bowiem nastąpić dopiero po przedstawieniu przez urząd pracy zaświadczenia, stwierdzającego zdolność do pracy i istnienie określonego zapotrzebowania na pracę. Jeżeli uzdolnienie fachowe rzemieślnika nie odpowiada potrzebom, odczuwanym na rynku pracy, rzemieślnik taki może zostać poddany odpowiedniemu przeszkoleniu zawodowemu, przy czym koszt tego szkolenia ponosi Zakład Rzeszy Pośrednictwa Pracy i Ubezpieczenia od Bezrobocia.

Omawiane rozporządzenie ma doniosłe znaczenie dla akcji kierowania rynkiem pracy. Daje ono możliwość rozszerzenia czynnego kierowania tym rynkiem na osoby gospodarczo niezależne, rozszerza niejako pojęcie rynku pracy, uważanego zazwyczaj za rynek pracy najemnej. Zarazem jednak ogranicza ono dotkliwie swobodę osobistą jednostek. Z tego względu, z motywów przytoczonych powyżej (poprawa struktury rzemiosła) rozporządzenie to obowiązuje tylko do 1/I 1943 r. Według wypowiedzi fachowej prasy niemieckiej rozporządzenie to ma spowodować przesunięcie ok. 70÷80 tysięcy rzemieślników do pracy fabrycznej.

była z wyrażeniem zgody przez Rząd albański na założenie przez Włochów towarzystwa S.V.E.A. (Società per lo Sviluppo Economico dell'Albania), którego celem jest najszerze wyzyskanie—oczywiście w interesie Włoch—możliwości gospodarczych Albanii. Obecnie, po inkorporacji politycznej tego kraju do Włoch, nic nie stanie na przeszkodzie rozwinięciu przez towarzystwo S.V.E.A. najbardziej intensywnej działalności, a tym samym najszerzemu wykorzystaniu przez gospodarkę włoską bogactw naturalnych Albanii.

Z. S. R. R.

LICZBA LUDNOŚCI.—Powszechny wszechzwiązkowy spis ludności z dn. 17/I 1939 r. określił liczbę ludności Z.S.R.R. na 170 126 tys.

Liczba ta stanowi pewną niespodziankę. Wszelkie uprzednie urzędowe obliczenia oraz wypowiedzenia urzędowych osobistości w okresie ostatniego 10-lecia wskazywały na kwotę znacznie większą.

Roczny przyrost ludności obliczano niejednolicie, np. w okresie 1925÷29 na 2,35%, w okresie 1928÷32 na 1,5%, a na III sesji C.I.K. w styczniu 1936 r. Premier Mołotow podał roczny przyrost na 3 250 tys. osób, tj. na 2%, wyrażając przypuszczenie, że na dz. 1/I 1938 r. ludność Z.S.R.R. dojdzie do 180,7 miln. Przyjmując za podstawę powszechny spis z dn. 17/XII 1926 r., który ustalił liczbę ludności na 147 027 tys. i licząc przeciętny przyrost roczny po 2%—niechby tylko 3 miln. osób—powinniśmy otrzymać na początek 1939 r. 183 miln.

Stan ludności w poszczególnych latach — według danych sowieckich — przedstawiał się następująco (w tysiącach):

9/II 1897 ¹⁾	106 432
1914 . . .	139 312
1918 . . .	142 579
1920 ¹⁾ . . .	134 200
1/I 1924 ²⁾ . . .	137 408
1/I 1925 ²⁾ . . .	140 494
1/I 1926 ²⁾ . . .	143 648
1/I 1927 ²⁾ . . .	147 027
1/I 1928 ²⁾ . . .	150 450
1/I 1929 ²⁾ . . .	153 955
1/I 1930 . . .	—
1/I 1931 ²⁾ . . .	160,5
1/VII 1931 ²⁾ . . .	162 143
1/I 1933 ²⁾ . . .	165 748
1/I 1934 ²⁾ . . .	168
1/I 1939 ¹⁾ . . .	170 126

Należy zauważyć: 1) że w ciągu ostatnich 5 lat sowieckie obliczenia stanu ludności nie były ogłaszane; 2) że tylko Premier Mołotow—jak wspomnieliśmy wyżej—w styczniu 1936 r. wypowiedział kilka słów w tej kłopotliwej sprawie, podtrzymując dotychczasowe oficjalne obliczenia.

Na podstawie powyższego stanu faktycznego stwierdzić możemy, że ogłoszenie liczby ludności Z.S.R.R. wg spisu powszechnego z dn. 17/I 1939 r. w wysokości 170 126 tys. jest właściwie przekreśleniem i zaprzeczeniem nie tylko wszystkich poprzednich obliczeń (w okresie między spisami 1926÷38—oczywiście, obecnie uznanych za „szkodnicie”), ale także oświadczeń Premiera Mołotowa. Absurdalność poprzednich obliczeń sowieckich staje się oczywistą przy następującym porównaniu: w dn. 1/I 1934—168 000 tys. ludności i w dn. 1/I 1939—170 126 tys. ludności. Miałyby więc w ciągu ostat-

nich 5 lat ludność Z.S.R.R. wzrosnąć za ledwie o 2 126 tys., tj. rocznie o 425 tys., a nie o 3÷3½ miln., jak oficjalnie obliczono.

Porównując wyniki spisu z 1926 r. i z 1939 r., obliczamy, że przyrost ludności wyniósł w ciągu 12 lat 23 100 tys., a przeciętny roczny przyrost w tym okresie—1 925 tys., czyli ok. 1,2%, tj. 13 na tysiąc ludności (Polska w okresie 1908÷36—12÷17, a Niemcy w okresie 1926÷37—4÷7).

Tak więc zamiast 183 miln. ludności Rząd sowiecki zmuszony został do przyznania się do 170 miln., tzn. o 13 miln. mniej od tego, co według oświadczeń sowieckich należało oczekiwać. Jednakże i liczba 170 miln. również budzi zastrzeżenia—pomijając nawet fakt, że technika spisu dopuszczała parokrotne rejestrowanie tych samych osób.

Zauważyć należy, że w przedwojennej Rosji roczny przyrost ludności (1,9%) był większy niż obecnie w Z.S.R.R. (1,2%), dalej, że Polska posiada większy przyrost ludności niż Z.S.R.R., oraz że Niemcy, posiadające mały przyrost ludności, niewiele jednak ustępują Z.S.R.R., wykazując w okresie 1920÷30 przyrost roczny 0,9% i w okresie 1930÷38 przyrost roczny 0,8%.

Jeżeli się weźmie pod uwagę, że nie tylko wojna domowa i głód w okresie 1918÷21 przetrzebily ludność Z.S.R.R., ale że w okresie ostatnich 12 lat: a) przymusowe roboty w kilkudziesięciu wielkich obozach koncentracyjnych, b) walka o wprowadzenie kolektywizacji na wsi, c) surowe „czystki”, d) następujące co 2÷3 lata posuchy, e) mała ilość urodzin na skutek pogorszenia sytuacji kobiecy (warunków małżeństwa, zwiększenia ilości kobiet w pracy w ciężkim przemyśle itp.); duża i przedwczesna wymieralność na skutek złych warunków egzystencji—wyniszczyły—wg powściągliwych obliczeń—20÷25 miln. ludzi (tj. mniej więcej cały 23-milionowy 12-letni przyrost ludności, wynikający ze spisu), to dojdzie musi się do przekonania, że rzeczywisty powinien być nie 2% lub 1,2% (również wynikający ze spisu), ale znacznie mniejszy przyrost ludności. Bardzo prawdopodobne jest w tych warunkach, że przyrost globalny liczby ludności w ogóle nie nastąpił, ponieważ liczba urodzin nie zrównoważyła strat, poniesionych z przetożonych powyżej powodów.

Dlatego też od ilości 170 miln. wypadłoby odjąć jeszcze ok. 7÷12 miln., redukując liczbę ludności Z.S.R.R. do 158÷163 miln.

Omski

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH.—Ceny w okresie 1 ÷ 13/V 1939 r. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires, Liverpoolu i Hamburgu—w \$—za 100 kg):

	1 ÷ 6/V	8 ÷ 13/V	Różnica %
Pszenica			
Berlin . . .	21:10	21:10	—
Chicago . . .	2:88	3:02	+ 4:8
Buenos Aires . . .	2:32	2:32	—
Liverpool . . .	—	—	—
Hamburg . . .	3:24	3:21½	— 0:8
Żyto			
Berlin . . .	19:30	19:30	—
Chicago . . .	1:70½	1:78	+ 4:3
Hamburg . . .	2:39	2:34½	— 1:9
Owies			
Berlin . . .	—	—	—
Chicago . . .	2:40½	2:51	+ 4:3

Buenos Aires	1:46½	1:45½	— 0:7
Liverpool . . .	—	—	—
Hamburg . . .	2:14½	2:14½	—

Jęczmień browarny

Berlin . . .	—	—	—
Chicago . . .	2:52	2:46	— 2:4
Hamburg . . .	—	—	—

BYDŁO I MIĘSO

—Na zagranicznych rynkach bydła i mięsa panowała w kwietniu 1939 r. tendencja słaba.

Na bekonowym rynku w Londynie ceny bekonów wszystkich gatunków wykazały silną tendencję zniżkową, w ciągu kwietnia ceny spadły o sh 10÷12 na cwt. Pomimo tak silnego spadku ceny utrzymały się jeszcze na dość wysokim poziomie. Spadek cen wywołany był wzrostem podaży przez wszystkie kraje eksportujące oraz zwiększeniem zaofiarowania bekonów angielskich.

Londyn.—Urzędowe notowania bekonów z końca miesiąca—w sh za 1 cwt.: duńskie Nr 1 sizeable 94, —Nr 2 92, —Nr 3 89, Nr 1 ciężkie 94, —Nr 2 92, szóstki Nr 1 92, —Nr 2 90, holenderskie Nr 1 sizeable 87, —Nr 2 85, —Nr 3 81, Nr 1 ciężkie 87, —Nr 2 85, szóstki Nr 1 84, —Nr 2 82, polskie Nr 1 sizeable 83, —Nr 2 79, Nr 1 ciężkie 83, —Nr 2 78, szóstki Nr 1 81, irlandzkie chude sizeable 80÷91, sizeable 78÷90, prima sizeable 85, chude ciężkie 91, prima ciężkie 82÷87, prima szóstki 86, litewskie Nr 1 sizeable 83, —Nr 2 79, —Nr 3 74, Nr 1 ciężkie 83, —Nr 2 79, angielskie sizeable Nr 1 93, —Nr 2 91, —Nr 3 88, ciężkie Nr 1 93, —Nr 2 91, szóstki Nr 1 91, bekony cesarskie wyhodowane w Anglii, Nr 1 sizeable 80, —Nr 2 78, —Nr 3 75, Nr 1 ciężkie 79, —Nr 2 76, Nr 1 szóstki 79, szwedzkie Nr 1 sizeable 87, —Nr 2 82, ciężkie Nr 1 87, —Nr 2 82.

MASŁO

—W kwietniu 1939 r. panowała na zagranicznych rynkach zbytu masła tendencja słaba.

Wobec ciepłej wiosennej pogody produkcja masła w państwach eksportujących wzrosła, skutkiem czego ceny masła na londyńskim rynku w ciągu okresu sprawozdawczego uległy niższe o sh 2÷4 na cwt. Najwięcej spadły ceny masła duńskiego. Spadek cen masła na rynku angielskim wpłynął na zwiększenie zapotrzebowania ze strony konsumenta, co pociągnie za sobą wzrost importu.

W Niemczech produkcja masła w końcu miesiąca uległa zwwyżce. Wzrost produkcji masła w niektórych prowincjach wyniósł 10÷15%; oientacyjnie wzrost produkcji masła dla całego państwa wyniósł w ostatnim tygodniu kwietnia ok. 3 000 q. Cała produkcja masła znajduje od razu zbytu, przy jednoczesnym dobrym popycie na smalec, którego dostawy są zupełnie zadowalające. W b. Austrii produkcja masła uległa zmniejszeniu, święta Wielkanocne wywołały silny wzrost popytu, który z trudem znajdował pokrycie.

Londyn.—Urzędowe notowania masła z końca miesiąca—w sh za 1 cwt masła solonego (w nawiasach niesolonego): nowozelandzkie 113÷114 (118), argentyńskie (106÷108), australijskie 105÷113 (113÷115.), duńskie 126÷127, holenderskie (109÷110), polskie 109, litewskie 113÷114, lotewskie 113÷114, afrykańskie 105÷109.

¹⁾ Wg powszechnego spisu.

²⁾ Wg obliczeń sowieckich.

Berlin—Urzędowe notowania masła—w RM za 50 kg: rynkowe 137, mleczarniane najlepsze 134, mleczarniane 130, wiejskie 120, kuchenne 114.

JAJA

—W kwietniu 1939 r. na londyńskim rynku jaj koniunktura była dobra. Ceny jaj wszystkich gatunków zwykowały o kilka pensów za 120 sztuk, rozpiętość cen w obrębie tego samego gatunku była duża, co dowodzi, że jaja były rozmaitej wielkości i jakości. Jaja polskie zwykowały o 12 d, pomimo to notowane są najniżej.

W Niemczech w ciągu okresu sprawozdawczego sytuacja na rynku jajczarskim kształtowała się pomyślnie, ciepła pogoda wpłynęła dodatnio na zwiększenie produkcji, która w b. r. była większa niż w odpowiednim okresie ub. r.

Londyn.—Urzędowe notowania jaj z końca miesiąca—w sh za wielką setkę loco Londyn: angielskie 9.9÷12.3, irlandzkie 10.9÷12.6, duńskie 8.9÷10.3, holenderskie 7.6÷11.9, szwedzkie 8.3÷9.3, litewskie 8.6÷9.9.

Berlin.—Notowania jaj w okresie 23/III÷÷30/VI—w fenigach za sztukę: pełno-świeże oryginalne ponad 65 g 9.5, duże A 60÷65 g 9, duże B 55÷60 g 8.5, duże C 50÷55 g 7.75, duże D 45÷50 g 7; świeże oryginalne 9.25, duże A 8.75, duże B 8.25, duże C 7.5, duże D 6.75, wysortowane 45 g i powyżej 7, poniżej 45 g 6; zagraniczne oryginalne 9.5, duże A 8.5, duże B 8, duże C 7.25, duże D 6.5, bułgarskie i polskie oryginalne 7.5.

METALE

ŻELAZO.—W II połowie kwietnia na światowym rynku żelaza nastąpiło pewne ożywienie. Poważnym odbiorcą półwyrobów, blachy grubej i ocynkowanej jest Anglia, która stosuje te materiały do budowy okrętów i schronów przeciwlotniczych. Znaczny eksport wyrobów hutniczych odbywa się również do Holandii, Ameryki Południowej i krajów skandynawskich, a zwłaszcza do Szwecji i Finlandii. Japonia robi zakupy półwyrobów, Afryka Poł.—blachy grubej, a Argentyna—blachy ocynkowanej. Toczyły się pertraktacje między E.I.A. i Chinami, Indiami Holenderskimi, Straits Settlements, Syjajem i Urugwajem. Konkurencja amerykańska nieco osłabła.

Stan rynku żelaza w poszczególnych krajach przedstawiał się następująco:

W Stanach Zjedn. zaznaczyło się na rynku żelaza lekkie osłabienie. Stan zatrudnienia hut żelaznych w ostatnim tygodniu sprawozdawczym wyniósł 48.6% zdolności wytwórczej—wobec 50.9% w tygodniu poprzednim i 32% w odpowiednim tygodniu ub. r. Do osłabienia koniunktury w hutnictwie przyczynił się w pewnym stopniu długotrwały strajk w przemyśle węglowym, który pociąga za sobą konieczność oszczędzania paliwa. Odbija się to na przytłumieniu szeregu wielkich pieców, a także na ograniczeniu produkcji stalowni. Anglia udzieliła Stanom Zjedn. zamówienia na 100 tys. t płyt stalowych na sumę ogólną \$ 4.3 miln. Płyty te zostaną użyte do budowy schronów przeciwlotniczych. Podobne zamówienie miało nadzieję również z Holandii. Cena krajowa złomu została obniżona z \$ 15 do \$ 14.50 za t.

W Niemczech produkcja żelaza jest utrzymywana nadal na wysokim poziomie. Ponieważ nasuwają się trudności w zaopatrzeniu hut w okupacji czeskiej w żelastwo, zamiast procesu martenowskiego ma być

tam zastosowany proces thomasowski; dotyczy to na razie huty w Kladnie. Odpowiednio do tego ma być zwiększona produkcja surówki.

We Francji rynek żelaza nie wykazywał większego ożywienia. Zwiększyły się co prawda znacznie zamówienia na cele obrony kraju, ale w równym stopniu spadły zamówienia prywatne. W okresie powojennym rozwój hutnictwa żelaznego odbywał się przeważnie we Francji północnej i północno-wschodniej na niekorzyść pozostałego obszaru kraju. Dopiero w ostatnich latach rozpoczęła się decentralizacja tego przemysłu, polegająca na jego rozbudowie w dzielnicach, odległych od granicy niemieckiej. Dotyczy to zwłaszcza zakładów, pracujących na obronę kraju. Zbudowano już we Francji środkowej i południowej 5 elektrycznych pieców łukowych o pojemności 20 t oraz 3 piece o wysokiej częstotliwości na 1.5÷5 t. Budowa dalszych pieców elektrycznych jest w toku.

Na belgijskim rynku żelaza dało się zauważyć w okresie sprawozdawczym pewne ożywienie. Do dn. 25/IV „Cosibel” zaksięgował 124.5 tys. t zamówień na wyroby hutnicze i w dalszym ciągu napływają nowe zlecenia. Z powyższej ilości 46 tys. t wypada na rynek krajowy, a 78.5 tys. t na eksport. Nastrój na rynku żelaza ostatnio znacznie się poprawił, przy czym napływają zamówienia nie tylko zbrojeniowe, ale i związane z normalnym zapotrzebowaniem. Ożywienie popłynęło z rozciągnięciem na wszelkie wytwory hutnicze. Szczególnie zwiększył się zakup półwyrobów przez Anglię. Bardzo pomyślnie przedstawia się także popyt na blachę cienką i grubą. W zakresie cen panuje tendencja, zmierzająca do zmniejszenia rabatów. Ogólne dążenie biur sprzedaży do utrzymania dotychczasowego poziomu cen zaznacza się bardzo wyraźnie. Na rynku surówki i złomu panuje tendencja mocniejsza.

Na rynku angielskim panował ruch dosyć ożywiony, związany ze zbrojeniami. Po raz pierwszy Anglia została zmuszona do zamówienia aż w Australii 7000 t półwyrobów, gdyż podaż z innych źródeł okazała się nie wystarczająca. Materiał ten ma dostarczyć huta w Broken Hill, stojąca na wysokim poziomie wytwórczości, gdyż produkująca rocznie 800 tys. t surówki i 1 miln. t stali. Powyższa produkcja nie tylko pokrywa całkowite zapotrzebowanie Australii, ale i pozwala na dosyć znaczny wywóz do Nowej Zelandii, półwyspu Malajskiego i na Daleki Wschód.

Ceny wywozowe żelaza większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgii wraz z Luksemburgiem i Francji w £ zł. fort — notowane były w dn. 21/IV 1939 r., jak następuje:

	Wielka Brytania	Belgia i Luksemburg	Francja
	za 1016 kg	za 1000 kg	

Surówka:

odlewnicza Nr III (25.3.0% Si)	—	—	—
tomasowska	—	—	—
hematytowa	—	—	—
ferromangan	—	—	—

Półwytwór:

kęsy	—	—	—
platyny	—	—	—

Wytwory gotowe:

żelazo sztabowe	—	5. 5.0	5. 5.0
-----------------	---	--------	--------

belki	—	4.17.6	4.17.6
kątowniki	—	5. 0.0	5. 0.0
blacha okrętowa, rezerwuarowa itp.	—	—	—
szyny stalowe	—	—	—
bednarka	—	5.15.0	5.15.0
druk-walcówka	—	—	—
blacha tomasowska	—	5.17.0	5.17.0
blacha czarna (24 gage)	—	—	—
druk ocynkowany	—	—	—
gwoździe druciane	—	—	—

METALE NIEŻELAZNE.—W II połowie kwietnia na światowym rynku metali nastąpiło pewne odprężenie i zaznaczyła się zwykła kursu cyny, a w mniejszym stopniu—także i innych metali. Potwierdziły się zatem wyrażane już od pewnego czasu przypuszczenia, że przy zasadniczo zdrowym stanie rynku metali możliwa jest chociaż nieznaczna poprawa kursów. Mocna tendencja na rynku cyny wywarła dodatni wpływ również na ceny innych metali. Co prawda tempo poprawy koniunktury w Stanach Zjedn. ostatnio osłabło, a nawet zaznaczył się pewien ruch wstecz, lecz niejaką przeciwwagę stanowi dążenie mocarstw do uzupełniania zapasów wojennych.

Położenie na rynkach poszczególnych metali przedstawiało się następująco:

Na rynku miedzi panował nastrój dosyć ospały, i zwykła kursu ograniczyła się do nieznacznych rozmiarów. Główna przyczyna takiego stanu rzeczy polega na uporczywym utrzymywaniu przez wytwórców amerykańskich kursu miedzi powyżej paritetu londyńskiego. Chociaż w okresie sprawozdawczym cena ta została dwukrotnie zniżona—do 10.25 cts, a potem do 10 cts (paritet londyński), jednak i ta zniżka nie wpłynęła na zwiększenie zakupów w członków kartelu, gdyż outsidersy oferowali miedź w dostatecznej ilości po 9.85 cts za lb. W Londynie obroty miedzią były także dosyć ograniczone. Szczególnie daje się odczuć znaczne zmniejszenie zakupów ze strony Niemiec. Obniżenie ceny krajowej w Stanach Zjedn. zmniejszyło nacisk miedzi amerykańskiej na rynki europejskie. Jakkolwiek cena obecna miedzi jest jeszcze daleka od pożądanego przez producentów poziomu £ pap. 45, jednak trudno przypuszczać, aby kartel zdecydował się na ograniczenie produkcji.

Na rynku cyny zaznaczyła się tendencja bardzo mocna i zwykła. Cena tego metalu osiągnęła najwyższy poziom w ciągu ostatnich paru lat (od października 1937 r.). Tłumaczy się to przede wszystkim zwiększonymi zakupami cyny przez Amerykę w Londynie, gdyż zjawily się trudności w zaopatrywaniu się w cynę, jak dotąd, na półwyspie Malajskim, a i cena cyny „Straits” jest obecnie o £ 9 na t wyższa od ceny londyńskiej. Wywóz cyny z Londynu osiągnął w ciągu I kwart. b. r. 5 144 t—wobec 2 671 t w tymże okresie ub. r. Z powyższej ilości na Stany Zjedn. przypada w tym roku 2 878 t, a w ub. r. było zaledwie 27 t. Do wzmożenia zakupów przyczynia się także chęć utworzenia zapasów, w przewidywaniu możliwości wzrostu ubezpieczeń od ryzyka wojny przy przewozach morskich.

Rynek ołowiu wykazywał tendencję zlekka zwykłą. Do dobrego nastroju na rynku tego metalu przyczyniło się znaczne zmniejszenie produkcji: z 132 tys. t w styczniu b. r. do 119 tys. t w lutym. W Stanach Zjedn. zmniejszenie wytwórczości ołowiu było nieznaczne, natomiast w Australii produkcja spadła z 22 tys. t do 16 tys. t, w Meksyku z 6 tys. t do 4.7 tys. t i w Kanadzie z 14.3

tys. t do 13 tys. t. W ten sposób wytwórcy ołowiu dostosowują ściśle produkcję do zbytu.

Rynek cynku pod wpływem tendencji ogólnej wykazał również nastrój cokolwiek mocniejszy. Do poprawy stanu rynku tego metalu przyczynił się także pewien wzrost zakupów

Ruch cen poszczególnych metali przedstawiał się następująco (pierwsza liczba oznacza transakcje kasowe, druga—terminowe): miedź standard zwykła o $\text{£ } \frac{1}{2}$ wzgl. $\frac{7}{16}$, a miedź elektrolityczna i rafinowana po $\text{£ } \frac{1}{2}$, cyna podrożała o $\text{£ } 7\frac{1}{2}$ wzgl. $\frac{7}{8}$ ołów zwykły o $\text{£ } \frac{3}{4}$, a cynk o $\text{£ } \frac{5}{16}$ wzgl. $\frac{1}{8}$. Cena innych metali nie uległa zmianie.

W poniższym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali—w £ za 1 016 kg. z wyjątkiem: blachy białej, która notowana jest w sh za skrzynkę o 112 arkuszach o wym. $20'' \times 14'' \times 0.24$ m/m, platyny—w £ za uncję, złota—w sh za uncję i srebra—w d za uncję:

Metal	Okres sprawozdawczy:			
	Poprzedni okres ultimo	maksi-mum	mini-mum	ultimo
Miedź				
standard:				
kasa .	$41\frac{7}{8}-16\frac{1}{16}$	$42\frac{7}{16}$	$41\frac{5}{8}$	$42\frac{5}{16}-7\frac{7}{16}$
term. .	$42\frac{1}{4}-8\frac{1}{16}$	$42\frac{3}{4}$	$41\frac{3}{8}$	$42\frac{11}{16}-3\frac{3}{4}$
elektrol. .	$47\frac{1}{2}-48\frac{1}{2}$	49	47	$48\frac{1}{2}-49$
rafinow. .	$47\frac{3}{4}-48\frac{1}{2}$	49	$46\frac{3}{4}$	$47\frac{3}{4}-49$
Cyna:				
kasa .	$216\frac{1}{4}-\frac{1}{2}$	$224\frac{3}{4}$	$216\frac{3}{4}$	$223\frac{3}{4}-24$
term. .	$214-1\frac{1}{8}$	$222\frac{1}{4}$	$214\frac{1}{8}$	$221\frac{1}{4}-\frac{1}{2}$
Ołów:				
kasa .	$14\frac{1}{8}-3\frac{1}{16}$	$14\frac{15}{16}$	$14\frac{1}{8}-3\frac{1}{16}$	$14\frac{7}{8}-15\frac{1}{16}$
term. .	$14\frac{7}{16}-\frac{1}{2}$	$14\frac{15}{16}$	$14\frac{3}{8}-\frac{1}{2}$	$14\frac{7}{8}-15\frac{1}{16}$
Cynk:				
kasa .	$13\frac{3}{8}-\frac{1}{2}$	$13\frac{13}{16}$	$13\frac{5}{8}$	$13\frac{3}{4}-13\frac{1}{16}$
term. .	$13\frac{3}{8}-11\frac{1}{16}$	$13\frac{13}{16}$	$13\frac{1}{2}$	$13\frac{3}{4}-13\frac{1}{16}$
Glin:				
dla kraju	94	94	94	94
„ zagr. .	95	95	95	95

Nikiel:				
dla kraju	180-185	185	180	180-185
„ zagr. .	180-185	185	180	180-185
Blacha				
biała . .	$20\frac{3}{4}$	$20\frac{1}{4}$	$20\frac{1}{4}$	$20\frac{1}{4}$
Platyna				
„spong” .	$7\frac{1}{2}$	$7\frac{1}{2}$	$7\frac{1}{2}$	$7\frac{1}{2}$
Srebro:				
kasa . .	—	$21\frac{13}{16}$	$21\frac{9}{16}$	$21\frac{13}{16}$
term. . .	—	$21\frac{9}{16}$	$21\frac{5}{16}$	$21\frac{9}{16}$
Złoto .	148.6	148.6 $\frac{1}{2}$	148.5 $\frac{1}{2}$	148.6

— Na rynku starych metali panowała tendencja zleka zniżkowa. Ceny hurtowe loco Paryż w dn. 24/IV 1939 r. były następujące (we fr. za 100 kg; w nawiasach ceny z 12/IV 1939 r.): miedź 520 (525), brąz 495 (500), mosiądz 280 (280), ołów 215 (215), cynk 160 (165).

BIBLIOGRAFIA

„KODEKS PRACY”. ADW. JÓZEF BLOCH.—Ustawodawstwo, normujące zagadnienia pracy, i liczne rozporządzenia wykonawcze w tym przedmiocie, rozproszone w „Dzienniku Ustaw” R. P i przy tym często, nieraz fragmentarycznie, zmieniane i uzupełniane, domagały się zebrania w jedną całość i systematycznego ich opracowania, gdyż wytworzył się do pewnego stopnia chaos prawny w tej dziedzinie, utrudniający nawet doświadczonym prawnikom orientację w obowiązującym stanie prawnym.

Zadanie to spełnia „Kodeks Pracy” w opracowaniu Józefa Blocha, który złączył w jednym zbiorze całość obowiązującego materiału prawnego, dotyczącego dziedziny pracy, nie wyłączając instrukcyj i okólników Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej, przy czym autor zebrał również i zamieścił liczne orzecznictwo Sądu Najwyższego i Najwyższego Trybunału Administracyjnego w tej materii oraz podaje swoje własne uwagi, wyjaśniające przepisy niejasne, wątpliwe lub sporne.

Bardzo szczegółowy skorowidz rzeczowy

umożliwia szybkie i łatwe posługiwanie się zbiorem.

„Kodeks Pracy” ma już w piśmiennictwie prawniczym swoją ustaloną dobrą tradycję, opartą na poprzednich 3 wydaniach, które sumiennością pracy, gruntownym i systematycznym opracowaniem, tudzież przejrzystością ujęcia tematu zdobyły sobie uznanie świata prawniczego i sfer gospodarczych.

Omawiana książka stanowi czwarte wydanie, uzupełnione obszernym dodatkiem, obejmującym 358 stron druku i zawierającym zbiór materiału prawnego, wydanego w latach 1936–38.

S. B.

„KOLEJOWA SŁUŻBA DROGOWA”. INŻ. EDMUND CHWAŚCIŃSKI.—Ukazała się obszerna praca Inż. E. Chwaścińskiego pt.: „Kolejowa służba drogową”, wydana staraniem Ministerstwa Komunikacji. Praca ta podaje w dostępnej dla techników formie wiadomości, dotyczące studiów i budowy kolei. Za podstawę tej pracy posłużyły wykłady autora w Państw. Szkole Średniej Techn.-Kolejowej w Warszawie, uzupełnione następnie przez specjalnie powołany ko-

mitet pod przewodnictwem Inż. Z. Gidlewskiego.

Omawiana praca składa się z 2 dużych tomów, zaopatrzonych w liczne rysunki i tablice obliczeniowe. W tomie I znajdujemy na wstępie krótki zarys historii kolejnictwa, dalej w obszernej części I—studia kolejowe (planowanie, pomiary, niwelacje gruntów itp.), w części II—opracowywanie projektu kolei (roboty ziemne, profile, opór pociągów itp.), wreszcie, w części III roboty ziemne (budowa podtorza, łącznie z takimi budowlami, jak: mosty, przyczółki, przepusty, tunele itp.). Tom II dzieli się na 4 części. W części I omówiona jest budowa nawierzchni (rodzaje i typy szyn kolejowych, budowa toru itp.), w części II—rozjazdy, drogi zwrotnicze, obrotnice i przesuwalnice, w części III—stacje, posterunki i przystanki osobowe, wreszcie w części IV i ostatniej omówione są różne inne zagadnienia, jak np.: znaki i wskaźniki drogowe, projekt i koszty budowy itp.

Praca Inż. E. Chwaścińskiego daje całość potrzebnych wiadomości o kolejowej służbie drogowej, a jako podręcznik jest niewątpliwie niezwykle pożyteczna.

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 5 12 50 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — $\text{zł } 15$, półrocznie — $\text{zł } 30$, rocznie — $\text{zł } 60$; ZA GRANICĄ: kwartalnie — $\text{zł } 25$, półrocznie — $\text{zł } 50$, rocznie — $\text{zł } 100$.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — $\text{zł } 500$; II i III str. okł. — $\text{zł } 400$; str. zwycz. 1 str. — $\text{zł } 300$, $\frac{1}{2}$ str. — 200 , $\frac{1}{4}$ str. — $\text{zł } 125$, $\frac{1}{8}$ str. — $\text{zł } 75$. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓŁEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — $\text{zł } 200$, $\frac{1}{2}$ str. — $\text{zł } 110$, $\frac{1}{3}$ str. — $\text{zł } 80$, $\frac{1}{4}$ str. — $\text{zł } 70$, $\frac{1}{8}$ str. — $\text{zł } 55$, $\frac{1}{16}$ str. — $\text{zł } 40$, $\frac{1}{32}$ str. — $\text{zł } 20$. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse itp. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor Naczelny: WACŁAW SZURIG

Redaktor: EDMUND CZAPLICKI

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL”

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Goplana“ Fabryka Czekolady w Poznaniu

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w **środe dn. 21 czerwca 1939 r. o godz. 15** w biurze fabrycznym w Poznaniu przy ul. Św. Wawrzyńca Nr 11 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie oraz wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia; 2) Sprawozdania Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady Nadzorczej; 3) Zatwierdzenie bilansu z dn. 31 grudnia 1938 r. i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 4) Powzięcie uchwały o podziale zysku; 5) Wybory ustępujących członków Rady Nadzorczej; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej do dn. 13 czerwca b. r. złożyć swoje akcje w biurze fabryki „Goplana“ w Poznaniu lub przedstawić w tymże biurze dowody zdeponowania swych akcji u polskiego notariusza, bądź też w jednym z banków w Poznaniu.

Na zasadzie art. 394 Kodeksu Handlowego mogą PP. Akcjonariusze zgłosić dodatkowe sprawy na porządek dzienny do dn. 5 czerwca b. r. 1166

Zarząd firmy Tow. Białostockiej Manufaktury „Eugeniusz Becker i S-ka“, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w **dn. 31 maja 1939 r. o godz. 15** odbędzie się w Warszawie w gmachu Resursy Obywatelskiej, Krakowskie Przedmieście Nr 64

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1938 r. i powzięcie odnośnych uchwał; 4) Wybory członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski. 1167

Zakłady Chemiczne „Kantoria“, Spółka Akc. w Opatowie Kieleckim

Bilans po dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: a) Grunty z 35 096'80; b) Budynki z 240 598'39; c) Urządzenia z 251 877'91; d) Ruchomości obce z 4 973'00; Majątek płynny: Gotówka w kasie i w P. K. O. z 17 077'53; Papiery wartościowe z 11 672'50; Weksle w portfelu i inkasie z 38 272'86; Materiały: a) surowce z 294 908'15; b) pomocnicze i pędne z 36 028'55; c) wyroby gotowe z 209 307'98; Dłużnicy z 176 786'03; Sumy przechodnie z 6 099'82; **Razem z 1 322 699'52.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny z 150 000'00; Kapitał zapasowy z 51 323'83; Kapitał amortyzacyjny z 161 117'78; Wierzyciele z 717 910'20; Sumy przechodnie z 2 136'20; Specjalny r-k przejść. różnic kursowych z 114 266'49; Zysk za 1938 r. z 125 945'02; **Razem z 1 322 699'52.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za gwarancje i kaucje z 218 001'89.

Zobowiązania zagraniczne z 1 041'81.

Rachunek zysków i strat

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej z 105 548'22; Koszty fabrykacji z 951 407'21; Koszty sprzedaży z 133 887'81; Koszty kredytów z 31 491'73; Podatki i daniny publ. prawne z 82 962'36; Amortyzacja z 18 410'71; Asekuracja z 9 228'75; Długi nieściągalne z 6 486'79; Koszty w domach mieszkalnych z 196'66; Straty pożarowe z 21 623'95; Straty na ruchomościach z 12 655'09; Zysk za 1938 r. z 125 945'02; **Razem z 1 500 204'30.**

MA. — Z produkcji i sprzedaży z 1 368 018'60; Różnice kursowe z 10 893'44; Inne z 121 292'26; **Razem z 1 500 204'30.** 1170

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Przemysł Metalowy Granat“ SPÓŁKA AKCYJNA

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów Spółki, że uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki z dn. 24 kwietnia 1939 r.

kapitał akcyjny został podwyższony

o z 600 000, czyli do wysokości z 3 000 000, w drodze nowej emisji 6 000 sztuk akcji na okaziciela po z 100 każda, przy czym cena emisyjna akcji wynosi z 103 i pokryta zostanie w kwocie złotych trzy przez subskrybentów, w pozostałej zaś sumie, to jest w kwocie złotych sto — pokryta zostanie przez przelanie na kapitał akcyjny odpowiedniej sumy z rezerwy Spółki. Dotychczasowi Akcjonariusze będą mieli pierwszeństwo do objęcia nowych akcji w stosunku do ilości posiadanych obecnie akcji, czyli że na cztery akcje dotychczasowe przypadnie prawo poboru jednej akcji nowej emisji. Zapisy i wpłaty na akcje nowej emisji winy być dokonane w biurze Zarządu Spółki Akcyjnej „Przemysł Metalowy Granat“ w Warszawie przy ul. Smolnej pod Nr 14 w godzinach urzędowania 10—14 z przedstawieniem do ostemplowania dotychczasowych akcji najpóźniej do dn. 25 czerwca 1939 r. W stosunku do akcji, nie objętych przez Akcjonariuszów w wyżej podanym terminie, będzie miał zastosowanie art. 437 Kodeksu Handlowego. 1162

Przemysł Szklany w Polsce, Spółka Akcyjna

Bilans w dn. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Nieruchomości: a) grunty i place z 59 000'00, b) budowle mieszkaniowe i fabryczne z 91 000'00; Urządzenia fabryczne: a) maszyny i narzędzia techniczne z 72 115'71, b) narzędzia i instrumenty z 97 781'06; Ruchomości z 6 531'33; Inwentarz rolny z 7 746'15; II. Majątek płynny: Kasa Zarządu z 53'89; Kasa Huty z 3 279'86; Razem z 3 333'75; Banki z 961'49; 3% Premiowa Pożyczka Inwestycyjna z 4 000'00; Weksle w portfelu z 6 754'04; Weksle na inkasie z 5 035'00; Razem z 11 789'04; Materiały: a) surowce z 18 530'64, b) opał z 946'39, c) wyroby gotowe na składzie z 127 335'97; Dłużnicy z 144 802'20; Wierzyciele z 8 600'03; Wadium z 359'00; Zyski i straty z lat ubiegłych z 38 946'57; **Ogółem z 693 779'33.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny z 150 000'00; Kapitał zapasowy z 27 302'63; Kapitał amortyzacyjny: saldo na dz. 1 stycznia 1938 r. z 102 770'44, dopisano w 1938 r. z 20 433'53, razem z 123 203'97; II. Zobowiązania: Dłużnicy z 1 115'85; Wierzyciele z 76 116'23; Banki z 239 436'86; Sumy przechodnie z 55 721'39; Zysk za 1938 r. z 20 882'40; **Ogółem z 693 779'33.**

Rachunek zysków i strat za 1938 r.

MA. — Zysk brutto na produkcji z 148 216'11; **Ogółem z 148 216'11.**

WINIEN. — Koszty handlowe z 66 242'17; Procenty i prowizje z 13 175'48; Podatki z 19 537'73; Prowizja agentów z 7 944'80; Amortyzacja z 20 433'53; Zysk za 1938 r. z 20 882'40; **Ogółem z 148 216'11.** 1151

Zarząd Pomorskiej Elektrowni Krajowej „Gródek“ Spółka Akcyjna w Poznaniu

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszom, że z dn. 15 maja 1939 r. rozpoczęta zostanie

wypłata dywidendy

za 1938 r. i to w wysokości 2% od akcji I emisji Nr 1—30 000, a 3% od akcji II emisji Nr 30 001—60 000.

Wypłatę dywidendy uskutecznią kasa Spółki w Toruniu przy ul. Fosa Staromiejska 1 w godz. od 10 do 13. 1159

Zarząd Zjednoczonych Zakładów Włókienniczych K. Scheiblera i L. Grohmana, Spółki Akcyjnej w Łodzi

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonariuszów, że w czwartek dn. 25 maja 1939 r. o godz. 12 w południe w gmachu Zarządu przy ul. Targowej Nr 65 w Łodzi odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i r-ku zysków i strat za rok operacyjny 1938 oraz pokwitowania władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 4) Powzięcie uchwały w sprawie podziału zysku, względnie pokrycia strat za 1938 r.;
- 5) Ustalenie planu działalności na 1939 r.;
- 6) Wybory ustępującego członka Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej, tudzież określenie wynagrodzenia Rady i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Sprzedaż placu, wchodzącego w skład nieruchomości, zapisaney pod Nr hipotecznym 617;
- 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie przyjąć udział w Walnym Zgromadzeniu lub zgłosić dodatkowe sprawy na porządek dzienny, winni zastosować się do art. art. 394, 399 i 405 Kodeksu Handlowego („Dz. Ust. R. P.” poz. 502/1934).

Stosownie do § 13 statutu Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne, o ile przybędą na nie akcjonariusze lub ich pełnomocnicy, reprezentujący łącznie 1/2 kapitału akcyjnego.

W razie niedojścia do skutku Walnego Zgromadzenia w powyższym dniu, takowe — na zasadzie § 14 statutu — odbędzie się w tymże lokalu i z tymże programem w piątek dn. 9 czerwca 1939 r. o godz. 12 rano w drugim terminie, a wtedy Walne Zgromadzenie będzie ważne bez względu na ilość reprezentowanego na nim kapitału akcyjnego. Dodatkowych ogłoszeń i zawiadomień o wyznaczeniu nowego terminu Walnego Zgromadzenia na zasadzie § 15 statutu nie dokonywa się.

1176

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Zjednoczone Fabryki Portland-Cementu „Firley“

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że — stosownie do §§ 13 i 15 statutu Spółki — zwołuje się w Warszawie w lokalu Spółki przy ul. Czackiego Nr 14, III piętro

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

na dz. 31 maja 1939 r. w środę o godz. 18.

Porządek dzienny:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku zysków i strat za 1938 r., jak również projektu podziału zysków i udzielenie władzom absolutorium;
- 3) Potwierdzenie uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 23 stycznia 1937 r., powziętej w myśl art. 430 K. H.;
- 4) Uzupełniające wybory do władz Spółki;
- 5) Wybór pięciu członków Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wyznaczenie wynagrodzenia Radzie Nadzorczej za 1938 r. oraz Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wolne wnioski.

W myśl § 19 statutu PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu Walnym, winni co najmniej na siedem dni przed terminem tego Zgromadzenia złożyć w Zarządzie (ul. Czackiego 14, III p.) w godz. od 11 do 13 swoje akcje lub świadectwa tymczasowe, względnie świadectwa zastawowe lub depozytowe polskich instytucji kredytowych, państwowych lub prywatnych, działających na mocy statutów przez Rząd zatwierdzonych. W świadectwach tych winny być wymienione: ogólna suma nominalnej wartości i numery akcji, względnie świadectw tymczasowych, oraz wyraźnie zaznaczone, że akcje te, względnie świadectwa tymczasowe nie będą wydane właścicielom ani też sprzedane przed ukończeniem Zgromadzenia Walnego.

1196

Zarząd Polskiego Towarzystwa Księgarni Kolejowych „Ruch“

Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 31 maja 1939 r. o godz. 17, w siedzibie Spółki, przy Al. Jerozolimskiej 63, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań Zarządu, Komisji Rewizyjnej, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1938 r.;
- 3) Podział zysków i sprawa zużycia funduszu asekuracyjnego;
- 4) Udzielenie pokwitowania Radzie Nadzorczej i Zarządowi;
- 5) Podwyższenie kapitału akcyjnego Spółki o zł 150 000, czyli do wysokości zł 1 150 000 przez podwyższenie wartości dotychczasowych akcji o zł 15 z funduszu specjalnego;
- 6) Zmiana § 4 statutu Spółki: Tekst dotychczasowy: „Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 1 000 000, podzielony jest na 10 000 akcji na okaziciela po zł 100 nominalnej wartości każda. Każda akcja daje prawo do jednego głosu“; Tekst projektowany: „Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 1 150 000, podzielony jest na 10 000 akcji na okaziciela po zł 115 nominalnej wartości każda. Każda akcja daje prawo do jednego głosu“;
- 7) Wybory Zarządu;
- 8) Wybory do Rady Nadzorczej — stosownie do § 7 statutu — i Komisji Rewizyjnej;
- 9) Ustalenie wynagrodzeń Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 10) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni złożyć Zarządowi Towarzystwa, Warszawa, Al. Jerozolimska 63, przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia akcje lub zaświadczenia o zdeponowaniu akcji u notariusza lub w jednej z instytucji kredytowych, działających w kraju. Świadcetwo depozytowe powinno zawierać ilość akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

1187

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Towarzystwo Ubezpieczeń „Piast“, Spółka Akcyjna

zaprasza PP. Akcjonariuszów na

19 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w dn. 31 maja (środa) 1939 r. o godz. 18 w sali posiedzeń Towarzystwa w Warszawie przy ul. Moniuszki Nr 10 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia przez Prezesa Zarządu i wybór przewodniczącego Zgromadzenia;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1938 r.;
- 4) Pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 5) Zatwierdzenie budżetu na 1939 r. oraz określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Rady Nadzorczej na tenże rok;
- 6) Wybory członków Zarządu i Rady Nadzorczej.

Walne Zgromadzenie będzie prawomocne, o ile na nim reprezentowana będzie — stosownie do § 21 statutu Spółki — nie mniej niż jedna czwarta ogólnej ilości akcji.

PP. Akcjonariusze, posiadający akcje na okaziciela, a chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć w kasie Spółki swe akcje, względnie świadectwa depozytowe, przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia z zachowaniem przepisów art. 399 K. H.

Zarząd Spółki Akcyjnej Towarzystwo Ubezpieczeń „Piast“ przypomina tym PP. Akcjonariuszom Towarzystwa „Piast“, a także sfluzjonowanej Spółki Akcyjnej Zjednoczone Towarzystwo Ubezpieczeń „Omnium i Wilia“, którzy nie wymienili dotychczas posiadanych przez nich akcji po zł 10 nominalnej wartości każda na nowe po zł 100, a życzyliby sobie przyjąć udział w Walnym Zgromadzeniu, o konieczności wymiany akcji przynajmniej na 7 dni przed datą Walnego Zgromadzenia. Wymiana akcji dokonywa się codziennie w wydziale Sekretariatu od godz. 8 do 13 z wyjątkiem niedziel i świąt.

1185

Zarząd Spółki Akcyjnej Przemysłowo-Handlowe Zakłady Chemiczne Ludwik Spiess i Syn

niniejszym ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 31 maja 1939 r. o godz. 17 odbędzie się w siedzibie Spółki w Warszawie przy ul. Daniłowiczowskiej Nr 16

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej oraz bilansu i rachunku zysków i strat za 1938 r. i udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków oraz powzięcie uchwały co do przeznaczenia zysków Spółki; 3) Wybory 2 członków Rady Nadzorczej na miejsce 2 ustępujących; 4) Wybory 2 członków Zarządu na miejsce 2 ustępujących; 5) Wybory Komisji Rewizyjnej; 6) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 7) Wolne wnioski.

Dla uzyskania prawa wzięcia udziału w pomienionym Walnym Zgromadzeniu właściciele imiennych akcji winni być zapisani do księgi akcyjnej Spółki najpóźniej na tydzień przed odbyciem się Walnego Zgromadzenia, właściciele zaś akcji na okaziciela winni najdalej w powyższym terminie złożyć w Spółce swoje akcje lub zaświadczenia, wydane na dowód złożenia tych akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej krajowej. Na podstawie zezwolenia Ministerstwa Skarbu w zamian akcji mogą być również składane zaświadczenia Banku Francusko-Polskiego w Paryżu o złożeniu w tej instytucji akcji Spółki.

1054-19-20

II OGŁOSZENIE

Zarząd Hotelu Bristol w Warszawie

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 31 maja 1939 r. o godz. 17.30 w sali konferencyjnej Hotelu Bristol w Warszawie, Krakowskie Przedmieście Nr 42/44, z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1938; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1938 oraz udzielenie Zarządowi absolutorium; 4) Budżet na 1939 r.; 5) Wybory do Zarządu; 6) Wybory do Komisji Rewizyjnej; 7) Wnioski Akcjonariuszów na Walne Zgromadzenie, zgłoszone w terminie ustawowym; 8) Wnioski Zarządu.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni do dn. 24 maja 1939 r. włącznie złożyć w biurze Hotelu Bristol w Warszawie swe akcje, czy też świadectwa depozytowe, przewidziane ustawowo.

1053-19-20

I OGŁOSZENIE

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Młynów i Tartaków Wągrowieckich, Spółka Akc. w Wągrowcu

odbędzie się w dn. 5 czerwca 1939 r. o godz. 16 w Wągrowcu w lokalu p. Szydłowskiego (dworzec).

Porządek obrad:

Zmiana uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 30 grudnia 1936 r. w przedmiocie uchwały pokrycia straty z roku gospodarczego 1934/35.

PP. Akcjonariusze, którzy pragną brać udział w Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej na tydzień przed Walnym Zgromadzeniem złożyć akcje swoje w Młynach i Tartakach Wągrowieckich, Sp. Akc. w Wągrowcu, względnie zaświadczenia złożenia tychże u polskiego notariusza lub w jakimkolwiek banku w Polsce.

Młyny i Tartaki Wągrowieckie, Sp. Akc. w Wągrowcu

Zarząd:

Makary Płoszyński, Mikołaj Pazdowski

Wągrowiec, dn. 10 maja 1939 r.

1160-20-21

Poznańsko-Warszawskie Towarzystwo Ubezpieczeń, Spółka Akc.

w Poznaniu

zaprasza PP. Akcjonariuszów na

ROCZNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w Poznaniu w dn. 31 maja 1939 r. o godz. 16.30 na salce posiedzeń „Vesty”, Poznań, ul. św. Marcina 61.

Po myśli § 14 statutu udział w Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu mogą wziąć ci wszyscy PP. Akcjonariusze, którzy są zapisani w księdze akcyjnej i odpowiadają warunkom art. 399 § 1 Kodeksu Handlowego.

Walne Zgromadzenie odbędzie się wg następującego porządku obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu oraz przedłożenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1938 r.; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i Rady Nadzorczej; 4) Przyjęcie bilansu oraz rachunku zysków i strat i udzielenie absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej oraz upoważnienie Rady Nadzorczej do poczynienia zmian ew. zażądanych przez Ministerstwo Skarbu, Państwowy Urząd Kontroli Ubezpieczeń; 5) Uzupelniający wybór członków Rady Nadzorczej; 6) Upoważnienie członków Rady Nadzorczej do uczestniczenia we władzach Towarzystw, należących do Koncernu „Vesta” i Poznańsko-Warszawskie Towarzystwo Ubezpieczeń; 7) Wolne wnioski.

Dodatkowe sprawy na porządek obrad Walnego Zgromadzenia mogą być zgłoszone najpóźniej do dn. 16 maja 1939 r. włącznie i powinny odpowiadać ustawowym warunkom.

1056-19-20

Rada Nadzorcza
Zarząd

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Towarzystwo Fabryki Wyrobów Azbestowych i Gumowych „Leonowi” w Łodzi

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że wobec niedojścia do skutku Zebrania, wyznaczonego na dz. 29 kwietnia 1939 r.

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 31 maja 1939 r., w środę, o godz. 12 w południe w siedzibie Spółki w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej 175 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu wraz z przedłożeniem bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1938 r.; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu, rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1938 oraz udzielenie władzom Spółki pokwitowania; 5) Wybór członków Zarządu oraz członków Komisji Rewizyjnej; 6) Zmiany statutu Spółki; 7) Ustalenie budżetu na 1939 r. i ustalenie funkcji poszczególnych członków Zarządu; 8) Wolne wnioski akcjonariuszów, o ile zostaną zgłoszone na 14 dni przed terminem Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni — stosownie do § 21 statutu — najpóźniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem złożyć swoje akcje bądź odnośne dowody posiadania akcji w Zarządzie Spółki.

1037-19-20

I OGŁOSZENIE

Zarząd firmy Apteczny Dom Handlowo-Przemysłowy A. Szpinak SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia, że w dn. 10 czerwca 1939 r. o godz. 11 rano w siedzibie Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Długiej 42 odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie protokołu Komisji Rewizyjnej, sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku strat i zysków za 1938 r., podziału zysków oraz udzielenie absolutorium Zarządowi Spółki; 3) Wybory Komisji Rewizyjnej; 4) Wolne wnioski.

1143

I OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Spółki Akcyjnej Przemysł Chemiczny „Boruta“

Spółka Akcyjna w Zgierzu

odbędzie się w dn. 7 czerwca 1939 r. o godz. 10 rano w lokalu Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, Aleje Jerozolimskie 1, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1938;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu, r-ku strat i zysków za 1938 r. oraz powzięcie uchwały w przedmiocie wyników bilansowych;
- 4) Uchwalenie władzom Spółki pokwitowania za 1938 r.;
- 5) Wybór członków Rady Nadzorczej i wyznaczenie dla nich wynagrodzenia;
- 6) Wyznaczenie wynagrodzenia dla ustępujących członków Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej na 1939 r.;
- 8) Zmiana § 13 statutu S-ki:

Tekst dotychczasowy:

„§ 13. Posiedzenia Zarządu odbywają się w miarę potrzeby, nie rzadziej wszakże niż raz na miesiąc i winny być protokołowane, protokół zaś winien być podpisany przez wszystkich członków Zarządu obecnych na posiedzeniu. Uchwały Zarządu zapadają zwykłą większością głosów i są prawomocne przy obecności więcej niż połowy członków Zarządu. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego. Zarząd może przedstawić Radzie Nadzorczej do decyzji sprawę specjalnej wagi”.

Tekst proponowany:

„§ 13. Posiedzenia Zarządu odbywają się w miarę potrzeby, nie rzadziej wszakże niż raz na miesiąc i winny być protokołowane, protokół zaś winien być podpisany przez wszystkich członków Zarządu obecnych na posiedzeniu. Uchwały Zarządu zapadają zwykłą większością głosów i są prawomocne przy obecności więcej niż połowy członków Zarządu. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego. Zarząd może przedstawić Radzie Nadzorczej do decyzji sprawę specjalnej wagi. Zarząd Spółki obowiązany jest uzyskać zezwolenie Rady Nadzorczej w sprawach dotyczących:

a) tworzenia nowych przedsiębiorstw o odrębnej osobowości prawnej oraz nabywania udziałów w innych przedsiębiorstwach,

b) tworzenia nowych jednostek produkujących, bądź uruchomienia nowych działów produkcji w ramach kierowanego przedsiębiorstwa,

c) wstąpienia do porozumień gospodarczych wytwórców”;

9) Wolne wnioski.

Właściciele akcji mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli przynajmniej na siedem dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożą w biurze Spółki w Zgierzu akcje w oryginale lub też zaświadczenie wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w instytucji kredytowej krajowej. W zaświadczeniach tych należy wymienić liczbę akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. 1180

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe Mieczysław Zagajski, Spółka Akcyjna

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że na dz. 30 maja 1939 r. o godz. 17 w lokalu Spółki przy ul. Pierackiego 17, zwołane zostało

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat;
- 4) Podział zysku;
- 5) Pokwitowanie władz Spółki z czynności za ubiegły rok operacyjny;
- 6) Wybór członków Rady Nadzorczej;
- 7) Wolne wnioski

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu Spółki co najmniej na 7 dni przed dniem Walnego Zgromadzenia. 1146

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Emil Kuźnicki Fabryka Tektury Dachowej Produktów Chemicznych i Asfaltu, Spółka Akcyjna

w O ś w i ę c i m i u

zawiadamia, że w dn. 30 maja 1939 r. o godz. 16 odbędzie się w siedzibie Zarządu Spółki w Brzezince obok Oświęcimia

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Rady Nadzorczej oraz bilansu wraz z rachunkiem zysków i strat za rok ubiegły;
- 3) Powzięcie uchwały o rozdziale zysków i ustalenie terminu wypłaty dywidendy;
- 4) Kwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków za rok gospodarczy 1938;
- 5) Wybór członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących;
- 6) Upoważnienie Rady Nadzorczej do kooptowania 2 członków;
- 7) Wybór 2 delegatów Rady Nadzorczej do stałego wykonywania czynności nadzorczych i ustalenie wynagrodzenia tych delegatów.

PP. Akcjonariuszom Spółki służy prawo zgłoszenia na porządek dzienny dodatkowych spraw trybem i w terminie, przewidzianym w art. 394 Kodeksu Handlowego.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni dopełnić formalności, przepisanych art. 399 Kodeksu Handlowego. 1019-18-20

I OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna Banku dla Handlu i Przemysłu w Warszawie

Spółka Akcyjna w likwidacji

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 14 czerwca 1939 r. o godz. 11 w lokalu Stowarzyszenia Techników, Czackiego 3/5, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Komisji Likwidacyjnej, rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1938 r. oraz udzielenie absolutorium Komisji Likwidacyjnej;
- 3) Budżet wydatków na 1939 r.;
- 4) Wolne wnioski.

Akcje lub zaświadczenia banków krajowych o zdeponowaniu takowych winny być składane w Banku na 7 dni przed terminem Zgromadzenia. PP. Akcjonariusze, posiadający zaświadczenia subskrypcyjne, winni okazać takowe przy wejściu na salę wraz z dowodami osobistymi.

Wolne wnioski należy zgłaszać najpóźniej na 14 dni przed terminem Zgromadzenia. 1177-20-22

Zarząd Towarzystwa Hoteli i Pensjonatów „Bristol“, Sp. Akc.

zawiadamia po raz drugi, że

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZY

odbędzie się w dn. 31 maja b. r. o godz. 7 po południu w Hotelu „Bristol“ w Zakopanem z następującym porządkiem:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku strat i zysków za rok 1938 z uchwaleniem pokrycia strat;
- 2) Udzielenie Zarządowi absolutorium;
- 3) Upoważnienie Zarządu do zbycia lub wydzierżawienie przedsiębiorstwa;
- 4) Wybór Komisji Rewizyjnej i Zarządu;
- 5) Wolne wnioski. 1175

W I ogłoszeniu o Walnym Zgromadzeniu

Zarządu Towarzystwa Hoteli i Pensjonatów „Bristol“, Sp. Akc. w Zakopanem

które ukazało się w „Polsce Gospodarczej“ w zesz. 18 z dn. 6 maja b. r., omyłkowo podano: „zawiadamiamy po raz drugi“, zamiast „po raz pierwszy“, co niniejszym prostuje się. 1171

!!! Najwygodniej podróżować samolotem !!!

Zarząd Firmy Pierwsza Krajowa Przetwórnia i Pakownia Smalcu „Standard”, Spółka Akcyjna w Toruniu

zawiadamia, iż w dn. 12 czerwca 1939 r. o godz. 13 w kancelarii notariusza Józefa Nałazka w Toruniu przy ul. Szerokiej odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZY

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za lata 1937 i 1938; 3) Powzięcie uchwały o pokryciu strat; 4) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków; 5) Wybór Zarządu; 6) Wybór Rady Nadzorczej; 7) Powzięcie uchwały co do wydzierżawienia przedsiębiorstwa; 8) Zmiany statutu, a to §§ 2, 7, 9, 14, 22 i 26; 9) Wnioski akcjonariuszy; 10) Uchwała co do innych spraw podanych na rozprawie Zarządowi w terminie przepisanych artykułami 394, 399 i 405 Kod. Handl.

Zmiana poszczególnych postanowień statutu: § 2 w miejsce dotychczasowego brzmienia opiewać będzie: „Przedmiotem przedsiębiorstwa jest zakładanie, nabywanie, branie w dzierżawę i prowadzenie utwardzałń tłuszczów, olejarni, rafinerii olejów roślinnych, wytwórni fabrycznych tłuszczów jadalnych oraz wytwórni tłuszczu kostnego i tłuszczów odpadkowych, prowadzenie handlu wszelkimi tłuszczami i to tak handlu krajowego jak i zagranicznego; § 7 w zdaniu pierwszym zmienia się w ten sposób, iż brzmieć będzie: „Zarząd składa się z jednego lub więcej członków wybieranych przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy”; § 9 w punkcie c zmienia się w ten sposób, iż w miejsce obecnego brzmienia opiewać będzie: „c) obniżenia lub podwyższenia kapitału akcyjnego”; § 14 zdanie pierwsze opiewać będzie: „Rada Nadzorcza składa się najwyżej z sześciu członków wybranych przez Walne Zgromadzenie na okres sprawozdawczy”; § 22 opiewać będzie: „Walne Zgromadzenia odbywają się w którymkolwiek z miast na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, będących siedzibą Urzędu Wojewódzkiego”; § 26 w zdaniu ostatnim zmienia się w ten sposób, iż w miejsce słów: „Emisja obligacji” umieszczone zostaną słowa: „podwyższenia lub obniżenia kapitału akcyjnego”.

Prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu mają ci PP. Akcjonariusze, którzy złożą w Zarządzie firmy przynajmniej na siedem dni przed wyznaczonym Walnym Zgromadzeniem do godz. 14 akcje swoje przeznaczone do uczestniczenia wraz ze spisem numerów tych akcji i nie odbiorą ich przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza. W zaświadczeniach winny być wymienione numery akcji i winno być stwierdzone, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. 1204-20-21

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Polskie Zakłady Impregnacyjne, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

XVI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 31 maja 1939 r. o godz. 13 w lokalu Spółki w Warszawie, ul. Mokotowska 46, z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie za 1938 r.; 2) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1938 r. oraz udzielenie absolutorium władzom Spółki; 3) Uchwała o podziale zysku; 4) Uchwalenie tantiemy i żetonów dla Rady Nadzorczej; 5) Wniosek w sprawie ustalenia wynagrodzenia dla stałego delegata Rady Nadzorczej; 6) Wybory do Rady Nadzorczej; 7) Wnioski i interpelacje.

W myśl przepisów statutu mają prawo głosować na Walnym Zgromadzeniu tylko ci Akcjonariusze, którzy najpóźniej na siedem dni przed Walnym Zgromadzeniem złożą akcje w godzinach biurowych w kasie Spółki w Warszawie, ul. Mokotowska 46, lub w Powszechnym Banku Kredytowym S. A w Warszawie, ul. Moniuszki 10, Schweizerische Kreditanstalt w Zurychu oraz Länderbank A. G. w Wiedniu. 1197

Zarząd firmy Wirek Kopalnie, Spółka Akcyjna w Goduli

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w poniedziałek dn. 12 czerwca 1939 r. o godz. 12 w gmachu administracyjnym Spółki w Katowicach przy ul. Powstańców 5 z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego;
2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej oraz przedłożenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1938 r.;
3) Powzięcie uchwały odnośnie zatwierdzenia sprawozdania, bilansu i rachunku strat i zysków za 1938 r.;
4) Powzięcie uchwały w sprawie udzielenia absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
5) Powzięcie uchwały w sprawie zmiany składu Rady Nadzorczej;
6) Powzięcie uchwały w sprawie zmiany § 10 statutu;
7) Powzięcie uchwały reasumującej uchwały Walnych Zgromadzeń z dn. 23 kwietnia 1931 r. i dn. 26 kwietnia 1932 r. w sprawie wynagrodzenia Rady Nadzorczej.

W punkcie 6 porządku obrad zamierzona jest zmiana § 10 statutu przez wstawienie w miejsce dotychczasowego zdania: „Uchwały zapadają zwykłą większością głosów, a to także w wypadkach pisemnego lub telegraficznego głosowania” zdania o brzmieniu: „Uchwały zapadają większością $\frac{3}{4}$ głosów, a to także w wypadkach pisemnego lub telegraficznego głosowania”.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni — zgodnie z art. 399 Kod. Handl. — najpóźniej na tydzień przed Walnym Zgromadzeniem złożyć w Zarządzie Spółki pod wyżej podanym adresem akcje lub zaświadczenia o złożeniu akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej, ustawą przewidzianej

Podaje się do wiadomości, że po myśli art. 399 § 2 Kod. Handl. zezwoliło Ministerstwo Skarbu decyzją z dn. 12 października 1936 r. Nr D. II. 24422/1/36 na przyjmowanie przy zgłaszaniu udziału w Walnych Zgromadzeniach w zamian oryginalnych akcji zaświadczeń następujących zagranicznych instytucji kredytowych:

- 1) Deutsche Reichsbank,
- 2) Deutsche Bank und Disconto Gesellschaft,
- 3) Dresdner Bank.

1205-20-21

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Kabel Polski, Spółka Akcyjna

w Bydgoszczy

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonariuszy, że w dn. 31 maja 1939 r. o godz. 11 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZY

w lokalu Sp. Akc. Siła & Światło w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej 94 z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu na dz. 31/XII 1938 r. i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1938, podział zysków oraz udzielenie absolutorium władzom Spółki; 4) Wybory członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących; 5) Ustalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej na 1939 r.

Akcje na okaziciela dają prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia, tj. najpóźniej w dn. 24 maja 1939 r. w biurze Spółki w Bydgoszczy przy ul. Fordońskiej 106 lub w biurze warszawskim Spółki w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej 94 i jeżeli nie będą odebrane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia wydane na dowód złożenia akcji u notariusza albo w krajowej instytucji kredytowej. Zaświadczenia winny wymieniać liczbę akcji i stwierdzać, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Stosownie do § 10 statutu Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na nim akcji. 1199

Zarząd Towarzystwa Starachowickich Zakładów Górniczych

SPÓŁKA AKCYJNA

niniejszym zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 maja 1939 r. o godz. 17 w siedzibie Spółki w Warszawie przy ul. Wareckiej Nr 15 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Zmiany statutu Spółki:
 - a) W § 10 proponuje się po punkcie „i)” dodanie punktu „k”, o następującym brzmieniu:

„Zarząd Spółki obowiązany jest uzyskać zezwolenie Rady Nadzorczej w sprawach, dotyczących:

 - 1) tworzenia nowych przedsiębiorstw o odrębnej osobowości prawnej oraz nabywania udziałów w innych przedsiębiorstwach,
 - 2) tworzenia nowych jednostek produkcyjnych, bądź uruchomienia nowych działów produkcji w ramach kierowanego przedsiębiorstwa,
 - 3) Wstąpienia do porozumień gospodarczych wytwórców”.

Ostatnie zdanie § 10 pozostaje bez zmiany.

b) Dotychczasowemu § 13, którego obecne brzmienie jest: „Firmę Spółki podpisywać winni pod pieczęcią Spółki własnoręcznie dwaj członkowie Zarządu albo jeden z członków Zarządu, łącznie z jednym z prokurentów. Pełnomocnictwa i wszelkiego rodzaju akty notarialne oraz weksle własne i akcepty winny być podpisywane nie inaczej jak przez dwóch członków Zarządu lub przez jednego z członków Zarządu łącznie z jednym z prokurentów. Zwykła korespondencja handlowa może być podpisywana przez dwóch prokurentów”, proponuje się nadać brzmienie następujące:

„Do składania oświadczeń i podpisywania w imieniu Spółki wymagane jest współdziałanie dwóch członków Zarządu, albo jednego członka Zarządu łącznie z prokurentem albo też dwóch prokurentów łącznie”.

c) Dotychczasowemu § 27, którego brzmienie jest:

„Czysty zysk Spółki stanowi dochód, pozostały po odliczeniu wszystkich kosztów i strat po opłaceniu procentów od długów, po opłaceniu rat amortyzacyjnych od obligacji oraz po potrąceniu amortyzacji majątku ruchomego i nieruchomego”.

„Z czystego zysku wydziela się co najmniej 8% (osiem procent) na kapitał zapasowy, z pozostałości wydziela się przede wszystkim dywidendę do wysokości 6% (sześć procent) od nominalnej wartości każdej akcji; z pozostałości, o ile uchwali Walne Zgromadzenie 5% (pięć procent) do rozporządzenia Rady dla podziału między jej członków i 5% (pięć procent) dla Zarządu do podziału między jego członków, według norm uchwalonych przez Radę Nadzorczą; z pozostałości 10% (dziesięć procent) na wynagrodzenia pracowników spółki, według uznania Zarządu. Pozostałość zysków przeznaczają się do dyspozycji Walnego Zgromadzenia”, proponuje się nadać brzmienie następujące:

„Z czystego zysku potrąca się co najmniej 8% na kapitał zapasowy, dopóki kapitał ten nie osiągnie wysokości przynajmniej 1/3 kapitału akcyjnego. Pozostałość czystego zysku dzieli Walne Zgromadzenie według swego uznania.

O czasie i miejscu wypłaty dywidendy Zarząd podaje do wiadomości publicznej”;

3) Rozpatrzenie sprawozdania, bilansu, rachunku strat i zysków za 1938 r. odczytanie protokołu Komisji Rewizyjnej, zatwierdzenie powyższego sprawozdania, bilansu i rachunku strat i zysków, udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonanych przez nie w 1938 r. obowiązków, oraz powzięcie uchwały o podziale zysków;

- 4) Zatwierdzenie budżetu na 1939 r.;
- 5) Wybory do Rady Nadzorczej;
- 6) Wybory do Zarządu;
- 7) Wybór Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, posiadacze akcji na okaziciela, będą mogli wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia złożą w Spółce swoje akcje po zł 100 imiennej wartości każda, względnie zastępujące je zaświadczenia notariusza lub krajowej instytucji kredytowej (art. 399 § 2 Kod. Handl.).

1163

Zarząd Spółki „Naftamin”, Spółka Akc. dla Przemysłu Naftowego
w Katowicach—Ligocie

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonariuszów Spółki, że w dn. 9 czerwca 1939 r. o godz. 16 po południu w biurze firmy „Naftamin”, Spółka Akcyjna dla Przemysłu Naftowego w Katowicach-Ligocie, ul. Ks. Biskupa Bromboszcza 14b, odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

firmy „Naftamin”, Spółka Akcyjna dla Przemysłu Naftowego w Katowicach-Ligocie, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu, przedłożenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1938;
- 2) Udzielenie absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej Spółki za rok operacyjny 1938;
- 3) Wybór nowych członków Rady Nadzorczej;
- 4) Wolne wnioski.

Prawo udziału w powyższym Walnym Zgromadzeniu mają ci PP. Akcjonariusze, którzy złożą swoje akcje w biurze zarządu spółki „Naftamin”, Sp. Akc. dla Przemysłu Naftowego, Katowice-Ligota, ul. Ks. Bisk. Bromboszcza 14b, lub u notariusza albo w instytucji kredytowej krajowej tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia i wykażą się odpowiednim zaświadczeniem.

1145

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Zakłady Akumulatorowe systemu „Tudor” zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 31 maja 1939 r. o godz. 17 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Złotej 35 z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za 1938 r.;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za tenże okres oraz podział zysków;
- 4) Udzielenie absolutorium władzom Spółki;
- 5) Wybór władz Spółki;
- 6) Powiększenie kapitału akcyjnego z zł 1 100 000 do zł 1 300 000, w związku z czym zmiana § 3 statutu Spółki, któremu projektuje się nadać następujące brzmienie: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 1 300 000 (jeden milion trzysta tysięcy), podzielonych na 13 000 (trzyście tysięcy) sztuk akcji na okaziciela po zł 100 (sto) nominalnie każda”;
- 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w Zarządzie Spółki akcje lub też kwity depozytowe na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

1055-19-20

„Bracia Lange” Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza
Spółka Akcyjna w Łodzi

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Nieruchomości zł 449 831'92; Maszyny ruchu zł 549 076'37; Ruchomości itp. zł 65 640'57; II. Majątek płynny: Kasa zł 5 713'89; Weksle zł 5 424'57; Banki zł 30 816'02; Inkaso zł 1 200'00; Papiery wartościowe zł 2 350'00; III. Majątek półpłynny: Surowce, półfabrykaty i fabrykaty zł 572 086'45; Należności kontokurentowe: a) dłużnicy krótkoterm. zł 154 934'81, b) długoterm. zł 168 087'70; Wadia i kaucje zł 56 181'20; Strata za 1938 r. zł 9 332'29; **Razem zł 2 070 675'79.**

STAN BIERNY. — Zadłużenia kontokurentowe: a) wierzyciele krótkoterm. zł 81 359'96, b) długoterm. zł 319 188'10; Zaliczki na zamówienia zł 111 284'03; Kapitał akcyjny zł 780 000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 267 894'55; Banki zł 50 881'35; Akcepty: a) krótkoterm. zł 102 542'18, b) długoterm. zł 247 933'95; Podatki i świadc. socjalne zł 79 756'98; Sumy przechodnie zł 15 432'03; Obrona przeciwl.-gazowa zł 1 227'83; Zysk z 1937 r. zł 13 174'83; **Razem zł 2 070 675'79.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty administr. zł 110 041'00; Koszty handlowe zł 76 180'52; Koszty gospodarcze zł 4 740'26; Koszty kredytowo-finansowe zł 42 805'79; Podatki i świadczenia zł 57 661'30; Strata zł 9 991'50; **Razem zł 301 420'37.**

MA. — Fabrykacja — zysk brutto zł 292 047'25; Różnice kursu zł 40'83; Strata zł 9 332'29; **Razem zł 301 420'37.**

Zarząd Spółki podaje do wiadomości, że Zwyczajne Walne Zgromadzenie akcjonariuszów Spółki w dn. 28/IV 1939 r. uchwaliło jednogłośnie zmienić § 7 statutu w ten sposób, że Zarząd składać się będzie co najmniej z trzech (3), a nie pięciu (5) osób.

1158

Spółka Akcyjna Przemysłu Włókienniczego A. i J. Pikielnych w Łodzi

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — 1) Majątek stały: Nieruchomości zł 75 850 00; Maszyny i urządzenia zł 231 073 47; Ruchomości zł 8 975 27; 2) Majątek płynny: Kasa zł 32 287 40; Banki i P. K. O. zł 18 520 26; Papiery wartościowe zł 28 677 00; Weksle zł 152 711 86; Przedaż zł 348 855 65; Materiały pomocnicze zł 4 974 74; Towary zł 410 964 54; Dłużnicy zł 553 400 68; Sumy przechodnie zł 7 866 62; **Razem zł 1 874 157 49.**

3) Sumy pozabilansowe.—Za zakontrakt. przedz. zł 139 141 60.

PASYWA. — 1) Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 500 000 00; Kapitał zapasowy zł 31 743 35; 2) Kapitał amortyzacyjny: a) pozostałość z roku ubiegłego zł 146 201 40, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 25 279 44, razem zł 171 480 84, c) odpisano zł 1 146 14, pozostaje zł 170 334 70; 3) Zobowiązania: Wierzyciele zł 1 099 834 02; Sumy przechodnie zł 29 022 40; Rezerwa na podatek dochodowy zł 2 009 38; 4) Zysk zł 41 213 64; **Razem zł 1 874 157 49.**

5) Sumy pozabilansowe. — Różni za zakontrakt. przedz. zł 139 141 60.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 198 836 61; Przedaż zł 1 636 211 69; Koszty fabrykacji zł 707 001 83; Koszty sprzedaży zł 88 413 49; Koszty kredytów zł 47 550 37; Podatki zł 66 196 02; Świadczenia socjalne zł 30 783 38; Odpisy amortyzacyjne zł 24 133 30; Straty na dłużnikach zł 109 762 94; Straty na maszynach zł 29 50; Zysk zł 41 213 64; **Razem zł 2 950 132 77.**

MA. — Towary zł 2 858 619 13; Tkalnia zarobkowa zł 76 126 97; Różnice kursowe zł 5 386 67; Premia z papierów wartościowych zł 10 000 00; **Razem zł 2 950 132 77.** 1201

„Dywan Wschodni“, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunt zł 76 968 00; Budynki: a) fabryczne zł 275 434 87, b) mieszkalne zł 53 584 70, c) gospodarcze zł 3 704 42, ogółem zł 332 723 99; Urządzenia techniczne: a) maszyny zł 240 397 39, b) instalacje siły i światła zł 1 918 94, c) urządzenia zł 27 144 95, ogółem zł 269 461 28; Ruchomości zł 4 744 44; Ogółem zł 683 897 71; Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 110 13; Gotówka w bankach zł 537 00; Papiery wartościowe zł 1 882 10; Odbiorcy zł 169 334 91; Dostawy zł 217 14; Sumy przechodnie zł 939 38; **Razem zł 1 73 020 66; Ogółem aktywa zł 856 918 37.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za gwarancje zł 396 000 00.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 250 000 00; Kapitał zapasowy: stan na dz. 1/I 1938 r. zł 72 028 13, dopisano w 1938 r. zł 10 107 68, razem zł 82 135 81; Ogółem zł 332 135 81; Kapitał amortyzacyjny: stan na dz. 1/I 1938 r. zł 256 724 42, dopisano za 1938 r. zł 32 916 81, razem zł 289 641 23; Zobowiązania: a) akcepty zł 10 865 00, b) dostawy zł 10 225 00, c) banki zł 74 499 41, d) sumy przechodnie zł 719 02, e) dywidenda: stan na dz. 1/I 1938 r. zł 12 500 00, dopisano zł 25 000 00, razem zł 37 500 00; Ogółem zł 133 808 43; Zysk za 1938 r. zł 101 332 90; **Ogółem pasywa zł 856 918 37.**

Sumy pozabilansowe. — Za udzielone gwarancje zł 396 000 00. Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 85 364 41.

Rachunek strat i zysków

Zysk za 1938 r. brutto zł 161 885 18.

Różne wydatki w 1938 r. zł 60 552 28; Zysk za 1938 r. netto zł 101 332 90. 1193

Zarząd Spółki Akcyjnej

Elektrownia Okręgowa w Zagłębiu Dąbrowskim, Spółka Akc.

podaje niniejszym do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że rozpoczęta została

wypłata dywidendy

w wysokości 5% od akcji 100-złotowych za kupon Nr 4.

Dywidendę wypłaca się w biurze Spółki w Będzinie, ul. Małobądzka Nr 141, oraz w biurze Spółki „Siła i Światło” w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej Nr 94 codziennie w godz. od 10 do 12. 1198

I OGŁOSZENIE

Zarząd Ziemskiego Towarzystwa Parcelacyjnego, Spółki Akc.

we Lwowie, ul. Szajnochy 2

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 10 czerwca 1939 r. o godz. 12.30 odbędzie się w lokalu Spółki we Lwowie przy ul. Szajnochy 2

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZY SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

1) Odczytanie protokołu ostatniego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy;

2) Sprawozdanie Zarządu Spółki;

3) Podwyższenie kapitału akcyjnego;

4) Wybór uzupełniający członków Rady Nadzorczej;

5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, zamierzający wziąć udział w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje, względnie dowody depozytowe instytucji bankowych na złożone akcje, najpóźniej na 7 dni przed Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniem w Zarządzie Spółki we Lwowie. 1178-20-21

II OGŁOSZENIE

Zarząd

Spółki Akcyjnej

Wyrobów Wełnianych i Bawełnianych M. Silbersteina w Łodzi

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż

DOROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w **środe dn. 31 maja 1939 r., o godz. 18** w lokalu Zarządu w Łodzi, Piotrkowska 40, z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1938; 3) Uchwala w przedmiocie podziału zysków; 4) Pokwitowanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej z wykonania obowiązków, sprawowanych w 1938 r.; 5) Wybór uzupełniającego członków Zarządu; 6) Wybór Komisji Rewizyjnej; 7) Sprawa wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej na rok operacyjny 1939.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje w biurze Zarządu Spółki najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, o których mowa w art. 399 § 2 Kodeksu Handlowego. 1189

I OGŁOSZENIE

Likwidator Spółki Akcyjnej „Terem“

Spółka Akcyjna dla Przemysłu Budowlanego w likwidacji

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w Krakowie w biurze Spółki przy ul. Batorego 15 b w dn. 12 czerwca 1939 r. o godz. 18 z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie likwidatora i Rady Nadzorczej; 2) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1938 r.; 3) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki; 4) Wybór członków Rady Nadzorczej w myśl § 25 statutu Spółki; 5) Wnioski.

Uwagi. — a) Akcjonariusze mogą zgłosić do likwidatora dodatkowe sprawy na porządek dzienny, które zamieszczone będą w drugim ogłoszeniu; b) Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć akcje przynajmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem w biurze Spółki w Krakowie ul. Batorego 15 b. 1203

Zarząd I Krajowej Fabryki Manometrów, Termometrów i Przyrządów Laboratoryjnych Henryk Neuman, Sp. Akc., Włocławek

zawiadamia powtórnie, że

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się we Włocławku w dn. 31 maja b. r. o godz. 17 w lokalu przy ul. P. O. W. Nr 21 z porządkiem dzien., ogłoszonym w „Monit. Polskim” Nr 104 z dn. 6 maja b. r. 1195

Bank Zachodni, Spółka Akcyjna

na zasadzie §§ 25 i 26 statutu ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

XXVII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Banku Zachodniego, S. A., odbędzie się w **środe dn. 31 maja 1939 r. o godz. 16 w Warszawie w siedzibie Banku Zachodniego, S. A., przy ul. Fredry 6.**

Porządek obrad:

1) Zagajenie zebrania; 2) Wybór przewodniczącego; 3) Sprawozdanie z działalności Banku za 1938 r. oraz wnioski Rady i Komisji Rewizyjnej; 4) Wniosek o zatwierdzenie sprawozdania bilansu i rachunku zysków i strat za 1938 r. oraz udzielenie pokwitowania Radzie i Dyrekcji z ich czynności za 1938 r.; 5) Ustalenie liczby członków Rady na 1939 r.; 6) Wybory członków Rady i Komisji Rewizyjnej; 7) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Rady i Komisji Rewizyjnej; 8) Wnioski Rady; 9) Wnioski Akcjonariuszów.

Każdy Akcjonariusz, pragnący uczestniczyć w XXVII Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów, powinien złożyć posiadane akcje lub kwity na akcje, zdeponowane w krajowych instytucjach bankowych lub u notariusza, najpóźniej do dn. 24 maja 1939 r. włącznie do godz. 15 w kasie Centrali Banku Zachodniego, S. A., przy ul. Fredry 6 w Warszawie.

1059-19-20

„Gaz“ Poznańska Fabryka Gazów Przemysłowych

Spółka Akcyjna w Poznaniu

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Plac zł 26 158'00; Budynki zł 94 487'86; Maszyny zł 191 912'85; Warsztaty zł 5 114'00; Narzędzia zł 1'00; Instalacje zł 16 114'64; Umeblowanie zł 1'00; Butle zł 117 562'82; Suma majątku stałego zł 451 352'17; Majątek płynny: Kasa zł 212'90; Papiery wartościowe zł 2 660'00; Dłużnicy różni zł 137 136'67; Suma majątku płynnego zł 140 009'57; **Suma aktywów zł 591 361'74.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 255 000'00; Kapitał zapasowy zł 42 319'54; Kapitał amortyzacyjny zł 288 238'21; Ogółem zł 585 557'75; Zysk za rok operacyjny 1938 zł 5 803'99; **Suma pasywów zł 591 361'74.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 42 570'32; Odpisy amortyzacyjne zł 31 967'76; Razem zł 74 538'08; Zysk za 1938 r. zł 5 803'99; **Ogółem zł 80 342'07.**

ZYSKI. — Za dzierżawę zł 80 000'00; Za kupony pożyczek państwowych zł 130'00; Zwrot nadpłaconego podatku zł 72'07; Zysk na różnicy kursu papierów wartościowych zł 140'00; **Ogółem zł 80 342'07.** 1165

„Gaz“ Fabryka Gazów Przemysłowych, Spółka Akc. w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Place zł 195 968'10; Budynki zł 423 079'32; Maszyny zł 444 329'67; Maszyny biurowe zł 3 570'72; Warsztaty zł 21 125'87; Narzędzia zł 7 375'19; Instalacje zł 32 038'07; Umeblowanie zł 7 419'92; Suma majątku stałego zł 1 134 906'86; Majątek płynny: Udziały zł 168 150'00; Papiery wartościowe zł 1 700'00; Dłużnicy różni zł 136 837'41; Suma majątku płynnego zł 356 687'41; **Suma aktywów zł 1 491 594'27.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 1 000 000'00; Kapitały zapasowe zł 31 104'66; Kapitał amortyzacyjny zł 455 163'56; Ogółem zł 1 486 268'22; Zysk za rok operacyjny 1938 zł 5 326'05; **Suma pasywów zł 1 491 594'27.**

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 2 951'33; Odpisy amortyzacyjne zł 42 480'08; Razem zł 45 431'41; Zysk za rok operacyjny 1938 zł 5 326'05; **Ogółem zł 50 757'46.**

ZYSKI. — Za dzierżawę zł 50 000'00; Zysk z tytułu posiadanych udziałów zł 490'48; Zwrot za opłatę stemplową zł 126'98; Zysk na rewaloryzacji pożyczki inwestycyjnej zł 140'00; **Ogółem zł 50 757'46.** 1169

Zarząd Spółki Akcyjnej Zakłady Wyrobów Metalowych Konrad, Jarnuszkiewicz i S-ka, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 31 maja 1939 r. o godz. 18 min. 30 w lokalu teje Spółki w Warszawie przy ul. Grzybowskiej Nr 25 odbędzie się

38 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej, zatwierdzenie bilansu i rach. zysków i strat za rok operacyjny 1938, powzięcie decyzji o rezultatach operacji Spółki za 1938 r. oraz udzielenie Zarządowi absolutorium; 3) Powzięcie uchwały o podziale zysków; 4) Rozpoznanie budżetu wydatków i planu działania na 1939 r.; 5) Upoważnienie Zarządu do kupna i sprzedaży nieruchomości oraz zaciągania na ten cel pożyczek bez ograniczeń i na warunkach według uznania Zarządu; 6) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć w biurze Zarządu Spółki w Warszawie, ul. Grzybowska Nr 25, w godz. od 9 do 13 swoje akcje, lub właściwe dowody depozytowe na posiadane akcje. 1149

Zarząd Spółki Akcyjnej dla Przemysłu Drzewnego „Oikos“

we L w o w i e

zawiadamia, że w dn. 31 maja 1939 r. o godz. 11 przed południem odbędzie się w siedzibie Spółki we Lwowie przy ul. 3 Maja 16

XVIII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Odczytanie protokołu z ostatniego Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia; 2) Sprawozdanie Zarządu z czynności za rok gospodarczy 1938; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i wnioski na udzielenie absolutorium Zarządowi; 4) Uchwała co do rozdziału czystego zysku; 5) Ustanowienie rocznego wynagrodzenia: a) członka Rady Nadzorczej, b) członków Komisji Rewizyjnej; 6) Wybory: a) 2 członków Rady Nadzorczej wylosowanych według § 25 ustęp 2 statutu, b) 5 członków Komisji Rewizyjnej; 7) Wnioski.

Celem uczestniczenia w Zgromadzeniu należy złożyć w Zarządzie akcje lub odpowiednie zaświadczenia najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. 925-18-20

Domy Czynszowe, Spółka Akcyjna w Łodzi

28 Pułku Strzelców Kaniowskich 12

Bilans netto na dz. 31/XII 1938 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 39 278'77; H. Łoziński zł 60 000'00; Sumy przechodnie zł 163'25; Nieruchomości zł 272 250'00; Utrzymanie nieruchomości zł 285'00; **Ogółem zł 371 977'02.**

STAN BIERNY. — Wierzyciele zł 9 876'55; Bank Gospodarstwa Krajowego zł 40 000'00; Sumy przechodnie zł 70'50; Kapitał akcyjny zł 300 000'00; Zysk zł 22 029'97; **Ogółem zł 371 977'02.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — R-k utrzym. nieruch. zł 1 430'55; R-k koszt. handl. zł 243'04; R-k procent. zł 1 323'44; R-k podatk. zł 423'00; R-k amortyz. zł 2 750'00; R-k zysku zł 22 029'97; **Ogółem zł 28 200'00.**

MA. — R-k czynszu komorn. zł 28 200'00; **Ogółem zł 28 200'00.**

Na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów w dn. 30 kwietnia 1939 r. (akt Notariusza w Łodzi Baranowskiego Nr rep. 640) uchwalono: a) Zatwierdzić bilans netto na dz. 31/XII 1938 r., rachunek strat i zysków za 1938 r., przyjąć do wiadomości sprawozdanie Zarządu i protokół Komisji Rewizyjnej, udzielić pokwitowania władzom Spółki za 1938 r.; b) Wybrano Zarząd i Komisję Rewizyjną na 1939 r.; c) Uchwalono przenieść cały zysk za 1938 r. zł 22 029'97 na rok oper. 1939. 1142

Towarzystwo Przedzalni Czesankowych, Spółka Akc.

w likwidacji, Łódź, Kilińskiego 194

Zreasumowany bilans na dz. 31 grudnia 1934 r.

AKTYWA. — Nieruchomości i maszyny zł 2 178 945'32; Kasa i papiery wartościowe zł 954'41; Dłużnicy zł 122 592'30; Strata za 1933 r. zł 31 833'03; R-k przejściowy różnic kursowych zł 6'04; Strata za 1934 r. zł 358 587'15; **Razem zł 2 692 918'25.**

Sumy pozabilansowe zł 90 000'00.

PASYWA. — Kapitały: Akcyjny zł 450 000'00; Amortyzacyjny zł 195 298'62; Zobowiązania: Hipoteczne zł 635 040'00; Inne zł 541 918'60; Podatki do zapłacenia zł 18 005'87; Wierzytelności wątpliwe zł 77 890'33; R-k przejściowy różnic kursowych zł 774 764'73; **Razem zł 2 692 918'25.**

Sumy pozabilansowe zł 90 000'00.

Zreasumowany rachunek zysków i strat za 1934 r.

Rozchód zł 977 251'04; Przychód zł 618 663'89; Strata zł 358 587'15.

Zreasumowany bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

AKTYWA. — Nieruchomości i maszyny zł 2 015 734'19; Kasa i papiery wartościowe zł 989'39; Dłużnicy zł 42 143'93; Straty z lat ubiegłych zł 390 420'18; R-k przejściowy różnic kursowych zł 8'05; Strata za 1935 r. zł 9 482'20; **Razem zł 2 458 777'94.**

Sumy pozabilansowe zł 20 000'00.

PASYWA. — Kapitały: Akcyjny zł 450 000'00; Amortyzacyjny zł 277 884'78; Zobowiązania: Hipoteczne zł 636 720'00; Inne zł 560 421'63; Podatki do zapłacenia zł 24 646'01; Sumy przechodnie zł 6 000'00; Wierzytelności wątpliwe zł 7 889'24; R-k przejściowy różnic kursowych zł 495 216'28; **Razem zł 2 458 777'94.**

Sumy pozabilansowe zł 20 000'00.

Zreasumowany rachunek zysków i strat za 1935 r.

Rozchód zł 379 653'16; Przychód zł 370 170'96; Strata zł 9 482'20.

Zreasumowany bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — Nieruchomości i maszyny zł 1 952 642'38; Kasa, banki i papiery wartościowe zł 7 194'92; Dłużnicy zł 45 832'37; Straty z lat ubiegłych zł 199 902'38; Strata za 1936 r. zł 17 662'14; **Razem zł 2 223 234'19.**

Sumy pozabilansowe zł 20 000'00.

PASYWA. — Kapitały: Akcyjny zł 250 000'00; Amortyzacyjny zł 281 623'86; Zobowiązania: Hipoteczne zł 635 760'00; Inne zł 609 978'56; Podatki do zapłacenia zł 20 419'01; Wierzytelności wątpliwe zł 7 889'24; R-k przejściowy różnic kursowych zł 417 563'52; **Razem zł 2 223 234'19.**

Sumy pozabilansowe zł 20 000'00.

Zreasumowany rachunek zysków i strat za 1936 r.

Rozchód zł 159 559'90; Przychód zł 141 897'76; Strata zł 17 662'14.

Zreasumowany bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Nieruchomości i maszyny zł 1 846 892'64; Kasa, banki i papiery wartościowe zł 5 426'15; Dłużnicy zł 50 819'67; Straty z lat ubiegłych zł 217 564'52; Strata za 1937 r. zł 169 914'90; **Razem zł 2 290 617'88.**

Sumy pozabilansowe zł 20 000'00.

PASYWA. — Kapitały: Akcyjny zł 250 000'00; Amortyzacyjny zł 269 004'47; Zobowiązania: Hipoteczne zł 632 880'00; Inne zł 678 520'83; Podatki do zapłacenia zł 13 949'00; Wierzytelności wątpliwe zł 19 920'06; Sumy przechodnie zł 5 900'00; R-k przejściowy różnic kursowych zł 420 443'52; **Razem zł 2 290 617'88.**

Sumy pozabilansowe zł 20 000'00.

Skorygowany bilans otwarcia likwidacji
na dz. 30 kwietnia 1938 r.

AKTYWA. — Nieruchomości i maszyny zł 1 847 537'64; Kasa, banki i papiery wartościowe zł 8 450'29; Dłużnicy zł 54 493'44; Straty z lat ubiegłych zł 387 479'42; **Razem zł 2 297 960'79.**

Sumy pozabilansowe zł 20 000'00.

PASYWA. — Kapitały: Akcyjny zł 250 000'00; Amortyzacyjny zł 269 004'47; Zobowiązania: Hipoteczne zł 632 880'00; Inne zł 673 922'04; Podatki do zapłacenia zł 10 641'90; Wierzytelności wątpliwe zł 19 920'06; Sumy przechodnie zł 9 900'00; R-k przejściowy różnic kursowych zł 420 443'52; Nadwyżka zł 11 248'80; **Razem zł 2 297 960'79.**

Sumy pozabilansowe zł 20 000'00.

Skorygowany bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Nieruchomości i maszyny zł 1 844 386'70; Kasa, banki i papiery wartościowe zł 9 779'87; Dłużnicy zł 51 439'94; Straty z lat ubiegłych zł 387 479'42; Strata za 1938 r. zł 7 991'11; **Razem zł 2 301 077'04.**

Sumy pozabilansowe zł 20 000'00.

PASYWA. — Kapitały: Akcyjny zł 250 000'00; Amortyzacyjny zł 279 867'87; Zobowiązania: Hipoteczne zł 634 950'00; Inne zł 676 851'64; Podatki do zapłacenia zł 12 213'95; Wierzytelności wątpliwe zł 19 920'06; Sumy przechodnie zł 8 900'00; R-k przejściowy różnic kursowych zł 418 373'52; **Razem zł 2 301 977'04.**

Sumy pozabilansowe zł 20 000'00.

Rachunek zysków i strat za 1938 r.

Rozchód zł 219 741'01; Przychód zł 211 749'90; Strata zł 7 991'11.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Elektrowni Okręgu Warszawskiego, Spółki Akc.

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 26 maja 1939 r. (piątek) o godz. 12 odbędzie się w sali konferencyjnej Towarzystwa „Prudential” w Warszawie, ul. Świętokrzyska 23 **DZIEWIĘTNASTE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie za ubiegły rok operacyjny; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków za 1938 r., sprawozdania Komisji Rewizyjnej oraz uchwała w sprawie podziału zysków; 4) Wybory do Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 5) Wyznaczenie wynagrodzenia dla członków Rady i Komisji Rewizyjnej.

Właściciele akcji winni przynajmniej na siedem dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć je na ręce Zarządu w biurze Spółki, Warszawa, ul. Świętokrzyska Nr 23. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, w instytucji kredytowej krajowej lub też w instytucji „Trust Métallurgique Electrique et Industriel”, S. A. w Brukseli.

Stosownie do § 8 statutu Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na nim akcji.

1168

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Robót Kolejowych i Budowlanych „Tor” Spółka Akcyjna w Warszawie

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 6 czerwca 1939 r. o godz. 6 po południu w biurze Zarządu Towarzystwa w Warszawie przy ul. Matejki Nr 10 z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie powyższych sprawozdań, w szczególności bilansu na dz. 1 kwietnia 1939 r., rachunku strat i zysków za 1938/39 r. oraz pokwitowanie władz Spółki z wykonanych przez nie czynności; 3) Podział nadwyżki; 4) Wybór 3 członków Zarządu na miejsce ustępujących; 5) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej; 6) Określenie wynagrodzenia Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej; 7) Wolne wnioski — wnioski Akcjonariuszów: § 23 statutu Spółki, mającemu brzmienie: „Rok obrotowy Spółki trwa od 1 kwietnia do 31 marca” zaprojektowano nadać brzmienie następujące: „Rok obrotowy Spółki trwa od 1 stycznia do 31 grudnia”.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu Spółki.

1075-19-20

Instytut Wydawniczy „Biblioteka Polska”, Spółka Akcyjna w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Place w Bydgoszczy zł 90 000'00; Budynki fabryczne zł 336 685'05; Maszyny i urządzenia fabryczne zł 1 444 164'21; Ruchomości zł 18 577'36; Majątek płynny: Gotówka w kasach zł 8 100'60, w bankach zł 23 034'32; Papiery procentowe zł 3 000'00; Weksle w portfelu zł 1 900'00; Protestowane zł 1 818'43; Czeki zł 19 978'00; Surowce zł 223 165'00; Półfabrykaty zł 16 249'37; Wydawnictwa własne zł 636 804'76; Sortymenty zł 78 145'52; Prawa autorskie zł 48'00; Dłużnicy: Odbiorcy zł 386 443'16; Dostawcy zł 4 394'65; Różni zł 149 166'60; Księgarze zł 159 123'85; Autorzy zł 63 967'22; Propaganda zł 6 744'68; Sumy przechodnie zł 3 600'00; **Ogółem suma bilansowa zł 3 685 110'78.**

Sumy pozabilansowe. — Depozyty i gwarancje zł 2 100'10; Różni za nasze depozyty i gwarancje zł 451 470'99; Wydawnictwa obce przyjęte w komis zł 322 736'62; Wydawnictwa zagraniczne przyjęte w komis zł 19 572'36; Maszyny obce zł 40 094'93; **Razem sumy pozabilansowe zł 835 975'00.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 700 000'00; Kapitał rezerwowy: saldo z ubiegłego roku zł 49 630'06, dopisano z zysków 1937 r. zł 13 667'04, łącznie zł 63 297'10; Kapitał amortyzacyjny: na dz. 1/1 1938 r. zł 1 042 981'53, odpisano w ciągu roku zł 24 979'19, dopisano za 1938 r. zł 115 533'14, saldo zł 1 133 535'48; Wierzyciele: Akcepty zł 486 341'67; Banki zł 172 568'00; Banki separato za zakupione dzieła zł 80 088'00; Podatki zaległe zł 38 647'10; Podatki zarezerwowane i bieżące zł 131 362'30; Różni zł 378 182'44; Dostawcy zł 345 528'00; Odbiorcy zł 3 567'41; Księgarze zł 51 087'05; Autorzy zł 62 499'43; Różni za akcepty prolong. zł 3 903'65; Propaganda zł 1 635'61; Sumy przechodnie zł 500'00; Zysk zł 32 367'54; **Ogółem suma bilansowa zł 3 685 110'78.**

Sumy pozabilansowe. — Depozyty i gwarancje zł 236 577'11; Różni za depozyty i gwarancje zł 209 493'98; Księgarze: r-ki komisowe krajowe zł 322 736'62; Księgarze zagraniczni: r-ki komisowe zł 19 572'36; Banki: r-k gwarancji zł 7 500'00; Dostawcy za maszyny obce zł 40 094'93; **Razem sumy pozabilansowe zł 835 975'00.**

Ogólna suma zobowiązań zagranicznych zł 49 500'88.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

STRATY. — Koszty ogólne zł 533 498'82; Podatki zł 66 951'81; Koszty fabrykacji zł 2 113 718'28; Towary: zakup zł 578 956'47; Koszty kredytów zł 75 497'05; Koszty eksploatacji zł 258 344'35; Nieściągalne należności zł 7 314'03; Bezwartościowe udziały zł 8 053'75; Różnice kursowe zł 1 169'09; Odpisy amortyzacyjne zł 115 533'14; Zysk zł 32 367'54; **Razem zł 3 791 404'33.**

ZYSKI. — Sprzedaż: faktury zł 2 332 187'28; Roboty własne zł 415 579'53; Towary: sprzedaż zł 1 041 621'02; Różnice kursowe zł 1 216'50; Sprzedaż starych ruchomości zł 800'00; **Razem zł 3 791 404'33.**

Powyższy bilans został zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 28 kwietnia 1939 r.

1194

Towarzystwo Przemysłowo-Leśne, Spółka Akcyjna

Bilans zamknięcia
za czas od dn. 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 58 171'70; Maj. leśny Woronolcha zł 3 391 097'90; Budynki: a) fabryczne zł 882 943'66, b) mieszkalne zł 361 110'32, c) gospodarcze zł 167 779'04, razem zł 1 411 833'02; Bocznica i tabor kolejowy zł 29 720'54; Maszyny i urządzenia fabryczne zł 2 434 214'95; Remonty zł 8 733'92; Inwentarz martwy zł 57 415'81; Razem majątek stały zł 7 391 187'84; II. Majątek płynny: Gotówka w kasach i bankach zł 23 636'97; Papiery procentowe zł 2 785'62; Weksle zł 12 821'78; Materiały surowe i pomocnicze zł 95 954'14; Gotowe wyroby i towary zł 460 746'09; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 231 206'54, b) dostawcy zł 281'35, c) różni zł 31 938'62, d) wątpliwe należności zł 18'00, razem dłużnicy zł 263 444'51; Razem majątek płynny zł 859 389'11; Sumy przechodnie zł 44 860'49; Strata netto zł 284 058'71; **Suma bilansowa zł 8 579 496'15.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 2 500 000'00; Kapitał zapasowy zł 92 127'45; Kapitał rezerwowy zł 1 224 049'75; Razem kapitały własne zł 3 816 177'20;

II. Kapitał amortyzacyjny: było zł 2 189 791'48, ubyło zł 47'14, przybyło zł 283 474'89, razem zł 2 473 219'23; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) akcepty zł 1 008 149'45, b) banki zł 845 308'00, c) dostawcy zł 95 169'67, d) odbiorcy zł 3 899'18, e) różni zł 276 967'08, f) rezerwa na podatek 1937 r. zł 30 000'00; Razem zobowiązania zł 2 259 493'38; IV. Zysk za 1937 r. zł 1 877'84; V. Sumy przechodnie zł 28 728'50; **Suma bilansowa zł 8 579 496'15.**

Sumy pozabilansowe. — Żyro wekslowe zł 102 200'00; Gwarancje otrzymane zł 70 000'00; Akcje okazicielskie w depozycie zł 2 000 000'00; Różne zł 163 898'04; **Razem zł 2 336 098'04.**
Zobowiązania zagraniczne zł 72 248'91.

Rachunek strat i zysków

za czas od dn. 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1938 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 133 068'76; Koszty fabrykacji dykt zł 1 778 186'58; Koszty przewozu i sprzedaży dykt zł 437 362'13; Koszty eksploatacji zł 57 152'30; Koszty produkcji wyrobów z dykt zł 13 952'14; Koszty sprzedaży wyrobów z dykt zł 2 276'57; Koszty kredytów zł 184 852'37; Podatki i opłaty stemplowe zł 8 147'15; Różnice kursowe zł 16 224'27; Różne straty zł 19 184'18; Amortyzacja zł 283 474'89; **Razem zł 2 933 881'34.**

ZYSKI. — Wpływy zł 2 554 720'68; Różnice remanentów zł 63 889'77; Różne zyski zł 31 212'18; Strata netto zł 284 058'71; **Razem zł 2 933 881'34.**
1188

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Piotrkowskiej Manufaktury

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż

DOROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w **środe, dn. 31 maja 1939 r. o godz. 19** w lokalu Zarządu w Łodzi, Piotrkowska 40, z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1938; 3) Uchwała w przedmiocie podziału zysków; 4) Pokwitowanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej z wykonania obowiązków, sprawowanych w 1938 r.; 5) Wybór uzupełniający członków Zarządu; 6) Wybór Komisji Rewizyjnej; 7) Sprawa wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej na rok operacyjny 1939.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje w biurze Zarządu Spółki najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, o których mowa w art. 399 § 2 Kodeksu Handlowego.
1202

I OGŁOSZENIE

Zarząd Kompanii Handlu Zamorskiego, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w wykonaniu uchwał Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dn. 3 marca 1939 r.

podwyższony zostaje kapitał zakładowy

Spółki o sumę zł 1 000 000 do sumy zł 2 000 000, w drodze emisji 2 000 sztuk akcji na okaziciela wartości nominalnej zł 500 każda akcja. Cena emisyjna ustalona zostaje na zł 525 za akcję wartości nominalnej zł 500. Prawo poboru nowych akcji przysługuje dotychczasowym akcjonariuszom w stosunku jednej akcji nowej emisji na jedną akcję dotychczasową. Wpłaty na akcje winny być uskutecznione do dn. 15 sierpnia 1939 r. do kasy Spółki w Warszawie, ul. Moniuszki 6. Prawo poboru może być wykonane do dn. 15 sierpnia 1939 r. przy równoczesnym złożeniu akcji dotychczasowych emisji, celem stwierdzenia uprawnień poszczególnych akcjonariuszów do wykonania prawa poboru. Jeżeli akcjonariusze do dn. 15 sierpnia 1939 r. nie wykonają prawa poboru, będzie wyznaczony i jednorazowo ogłoszony dodatkowy termin poboru pozostałych akcji przez wszystkich dawnych akcjonariuszów. Dodatkowy przydział nastąpi w stosunku do zgłoszeń. Akcje, nie objęte w dodatkowym terminie, Zarząd przydziela według własnego uznania. Akcjonariusz, subskrybujący akcje nowej emisji, związany będzie zapisem do dn. 31 października 1939 r.
1183

Mikaszewickie Zakłady Wyrobów Drzewnych „Olza”

Spółka Akcyjna w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Maszyny zł 5 465 378'05; Rozbudowa fabryki zł 1 445 111'06; Budynki fabryczne zł 3 245 812'20; Budynki gospodarcze zł 1 242 099'97; Budynki mieszkalne zł 704 856'25; Baseny zł 106 569'35; Tor kolejkowy zł 72 845'45; Kolejka Mikaszewicze—Wołczyno zł 244 531'34; Pasy transmisyjne zł 97 449'45; Instalacje elektryczne zł 38 337'00; Inwentarz zł 145 530'12; Gotówka w kasie i bankach zł 41 156'64; Papiery procentowe zł 25 411'75; Weksle w portfelu zł 14 180'00; Kaucje zł 903'00; Udział w innych przedsiębiorstwach zł 1 720 000'00; Materiały surowe zł 591 265'69; Gotowe wyroby zł 732 279'88; Techniczne zł 350 836'91; Odbiorcy zł 693 789'30; Dostawcy zł 184 952'38; Różni zł 209 867'35; Weksle protestowane zł 6 390'22; Sumy przechodnie: okres przyszły zł 2 174'53; Inne zł 2 119'00; Strata za 1938 r. zł 169 898'48, mniej zysk z roku ubiegłego zł 4 898 87, czyli zł 164 999'61; **Ogółem zł 13 509 725'50.**

Gwarancje zł 33 000'00.

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 2 500 000'00; Kapitał rezerwowo zł 83 700'00; Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 3 565 231'83, dopisano w roku sprawozdawczym zł 122 141'30; Zobowiązania: Wierzyciele: kredyty krótkoterminowe zł 23 202'71, kredyty długoterminowe zł 6 414 829'99, akcepty własne zł 100 000'00, odbiorcy zł 8 351'56, dostawcy zł 105 213'31, różni zł 543 477'01; Sumy przechodnie: okres przyszły zł 28 991'19; Inne zł 14 586'60; **Ogółem zł 13 509 725'50.**

Różni za gwarancje zł 33 000'00.

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 6 474 789'41.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

STRATY. — Warszawa zł 562 622'91; Mikaszewicze zł 2 813 065'91; Surowiec dla fornierni i tartaku zł 2 402 139'43; Remanent materiałów na dz. 1/I 1938 r. zł 1 924 841'36; Amortyzacja zł 1 224 141'30; **Ogółem zł 7 824 810'91.**

ZYSKI. — Pozostałość zysku z 1937 r. zł 4 898'87; Wpływy ze sprzedaży w kraju: dykty, deski i fryzy zł 1 678 087'34; Wpływy ze sprzedaży za granicę: dykty zł 4 645 553'50; Różnice kursowe zł 7 726'02; Remanent materiałów na dz. 31/XII 1938 r. zł 1 323 545'57; Strata za 1938 r. zł 169 898'48, mniej zysk z roku ubiegłego zł 4 898 87, czyli zł 164 999'61; **Ogółem zł 7 824 810'91.**

1209

Fabryka Łączników i Wyrobów Lano-Kutych „Ernest Erbe”

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 127 705'00; Budynki: a) fabryczne zł 635 318'07, b) gospodarcze zł 10 107'52, c) mieszkalne zł 238 548'40; Ogrodzenia zł 25 251'09; Urządzenia techniczne: a) maszyny zł 988 389'18, b) urządzenia zł 444 805'99; Inwentarz zakładowy: a) garaże i wozownie zł 65 765'00, b) inwentarz żywy zł 4 930'00, c) ruchomości zł 28 377'50; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i w bankach zł 154 569'43; Gotówka w walutach obcych zł 13 941'30; Dewizy zł 29 591'70; Weksle zł 21 201'48; Papiery wartościowe zł 6 250'00; Materiały: surowce zł 57 522'98, pomocnicze zł 100 816'85; Półfabrykaty zł 154 031'26; Towary gotowe zł 298 849'57; Dłużnicy: odbiorcy zł 565 650'13, dostawcy zł 305'70, różni zł 69 059'93; III. Rozpoczęte budowy zł 30 000'00; Sumy przechodnie: wydatki w 1939 r. zł 7 112'50, sumy do rozrachunku zł 1 730'87; V. Koszty organizacyjne zł 35 000'00; **Suma aktywów zł 4 114 831'45.**

Sumy pozabilansowe. — Depozyt akcji za wniesione aporty zł 2 100 000'00; Różni za wydane gwarancje zł 30 000'00; Żyro na wekslach w obiegu zł 58 728'67.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 2 300 000'00; Kapitał zapasowy zł 34 500'00; Kapitał rezerwowo na podatki zł 70 000'00; Kapitał rezerwowo do dyspozycji Zarządu zł 4 900'02; II. Kapitał amortyzacyjny: stan na początku roku zł 196 617'31, odpisano zł 1 497'00, w roku sprawozdawczym dopisano zł 224 637'56; III. Zobowiązania: Po-

życzki długoterminowe zł 250 000'00; Podatki zł 8 662'18; Świadczenia socjalne zł 15 865'67; Dostawcy zł 155 753'77; Odbiorcy zł 17 119'29; Różni zł 410 655'58; IV. Sumy przechodnie: Sumy do rozliczenia zł 3 108'85; V. Zysk za 1938 r. zł 424 508'22; **Suma pasywów zł 4 114 831'45.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 353 115'15; Koszty sprzedaży zł 369 896'32; Podatki i opłaty skarbowe zł 63 543'33; Koszty kredytów i bankowe zł 36 742'90; Strata na papierach procentowych zł 2 825'00; Odpisano przedmioty zniszczone zł 5 193'00; Odpisano na amortyzację zł 224 637'56; Zysk za 1938 r. zł 424 508'22; **Razem zł 1 480 459'48.**

ZYSKI. — Dochód brutto ze sprzedaży zł 1 457 820'67; Dochód z nieruchomości zł 3 000'00; Skonta potrącone dostawcom, odsetki od papierów wartościowych zł 9 601'81; Zysk na sprzedaży przedmiotów majątkowych zł 10 037'00; **Razem zł 1 480 459'48.**

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 29 kwietnia 1939 r. zatwierdziło bilans i rachunek strat i zysków i udzieliło pokwitowania władzom Spółki. 1207

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Ubezpieczeń „Przezorność”

SPÓŁKA AKCYJNA

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów Towarzystwa, że

46 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w **środe dn. 31 maja 1939 r. o godz. 11 min. 30 przed południem** w lokalu Towarzystwa w Warszawie przy pl. Napoleona Nr 9.

Porządek obrad:

1) Zağajenie i wybór przewodniczącego;
2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej z działalności Towarzystwa za 1938 r.;

3) Powzięcie uchwały o zaprzestaniu działalności w dziale ubezpieczeń na życie i w związku z tym o przeniesieniu na pozostałe działy ubezpieczeń wszystkich aktywów i pasywów działu ubezpieczeń na życie, a nadto o przeznaczaniu całego kapitału akcyjnego Spółki na działalność w pozostałych działach ubezpieczeń, uprawianych przez Spółkę;

4) Zmiana statutu Towarzystwa, polegająca na skreśleniu ustępu drugiego § 7, który to ustęp brzmi:

„Na działalność w dziale ubezpieczeń na życie przeznaczają się kapitał akcyjny w wysokości zł 912 500 (dziewięćset dwaście tysięcy pięćset złotych), pozostała zaś część, wynosząca zł 1 150 000, przeznaczona jest na działalność we wszystkich innych działach ubezpieczeń przez Spółkę uprawianych”;

Po skreśleniu powyższego ustępu § 7 statutu będzie miał brzmienie następujące:

„Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 2 062 500 (dwa miliony sześćdziesiąt dwa tysiące pięćset złotych) pełno-wpłaconych. Kapitał ten jest podzielony na 20 625 akcji po zł 100 nominalnej wartości każda”;

5) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1938 r. i powzięcie stosownych uchwał;

6) Udzielenie absolutorium władzom Spółki;

7) Budżet na 1939 r.;

8) Wybory członków Zarządu;

9) Wybory Komisji Rewizyjnej;

10) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej;

11) Wolne wnioski PP. Akcjonariuszów, zgłoszone w trybie przepisanych.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni złożyć do Zarządu Towarzystwa, Warszawa, pl. Napoleona Nr 9, akcje lub zaświadczenia o zdeponowaniu akcji u notariusza lub w jednej z instytucji kredytowych, działających w kraju, przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. 1206

Bilans z dn. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Ruchomości zł 77 287'63; Prawo używania remontowanych obiektów zł 33 426'79; II. Majątek płynny: Gotówka zł 2 012'87; P. K. O. zł 128'01; Banki zł 789'00; Weksle zł 12 693'97; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 160'00; Zaliczki kolejowe zł 1 703'00; Wkłady na książ. oszcz. zł 16 716'61; Surowce, półfabrykaty i wyroby gotowe zł 1 358 186'30; Towary w drodze zł 11 864'03; Dłużnicy zł 231 471'85; Pozwolenia przywozu zł 11 851'06; Koszty organizacji zł 5 493'03; Sumy przechodnie zł 5 689'06; III. R-ki ewidencyjne: Eskont zł 1 027 890'11; Różni za inkaso zł 5 803'97; Gwarancje zł 1 150 000'00; Depozyty zł 9 400'00; Różni za kaucje i wadia zł 25 605'00; **Razem zł 4 088 172'29.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Akcyjny zł 500 000'00; Zapasowy zł 18 047'12; Rezerwowy zł 30 454'87; II. Kapitał amortyzacyjny zł 36 312'18; III. Zobowiązania: Wierzyciele: Banki zł 141 319'00; Dostawcy zł 65 314'86; Zobowiązania za towary w drodze zł 11 864'03; Odbiorcy zł 5 670'60; Rachunki bieżące zł 526 734'16; Fundusze i zobowiązania specjalne zł 34 438'34; Sumy przechodnie zł 23 123'65; IV. R-ki ewidencyjne: Zobowiązania żyrowe zł 1 027 890'11; Inkaso zł 5 803'97; Różni za gwarancje zł 1 150 000'00; Różni za depozyty zł 9 400'00; Kaucje i wadia zł 25 605'00; V. Zysk: Pozostałość z lat ubiegłych zł 9 945'05; Zysk za 1938 r. zł 366 249'35; **Razem zł 4 088 172'29.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

ZYSKI. — Sprzedaż skór gotowych zł 5 574 852'22; Sprzedaż odpadków i produktów ubocznych zł 31 839'98; Sprzedaż worków i opakowań zł 11 185'19; Zysk na różnicach kursowych zł 12 878'98; **Razem zł 5 630 756'37.**

STRATY. — Koszty produkcji zł 4 675 622'43; Strata na zwolnieniach przywozu zł 577'33; Odpisy i różnice zł 2 763'72; Koszty handlowe i administracji zł 493 416'57; Czynnosc dzierżawny zł 60 000'00; Amortyzacja ruchomości i innych zł 32 126'97; Zysk za 1938 r. zł 366 249'35; **Razem zł 5 630 756'37.**

1154

Zarząd

Bank Rolniczy i Handlowy—Agrar- und Commerzbank

Spółka Akcyjna, Katowice

Skrócony bilans roczny (netto) w dn. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — 1) Kasa i sumy do dyspozycji zł 174 165'00; 2) Bilety skarbowe zł 1 890 000'00; 3) Papiery wartościowe własne zł 21 755'84; 4) Udziały konsorsjalne zł 250 000'00; 5) Papiery wart. ust. kap. zapas. zł 118 680'08; 6) Banki krajowe zł 3 809 320'78; 7) Banki zagraniczne zł 59 704'48; 8) Dyskonto zł 926 990'48; 9) Protesty zł 1 660'00; 10) Kredyty w rach. bieżących zł 2 070 431'55; 11) Pożyczki terminowe zł 329 055'73; 12) Ruchomości zł 574'43; 13) Nieruchomości zł 140 000'00; 14) Sumy przechodnie zł 17 492'92; **Suma bilansowa zł 9 809 831'29.**

1) Dłużnicy z tyt. gwarancji zł 3 200'00; 2) Inkaso zł 174 740'56.

STAN BIERNY. — 1) Kapitał zakładowy zł 1 800 000'00; 2) Kapitał rezerwowy zł 390 000'05; 3) Fundusz amortyzacyjny nieruchomości zł 37 960'00; 4) Wkłady zł 1 589 900'92; 5) Rachunki bieżące zł 815 135'69; 6) Banki krajowe zł 352 302'46; 7) Banki zagraniczne zł 4 733 652'90; 8) Sumy przechodnie zł 68 243'32; 9) Zysk zł 22 635'95; **Suma bilansowa zł 9 809 831'29.**

1) Gwarancje zł 3 200'00; 2) Różni za inkaso zł 174 740'56.

Skrócony rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — 1) Procenty i prowizje wypłacone zł 240 994'78; 2) Koszty handlowe zł 182 440'08; 3) Podatki zł 39 237'97; 4) Amortyzacja zł 2 100'30; 5) Odpisy na dłużnikach zł 15 000'00; 6) Różne zł 49'92; 7) Zysk zł 22 635'95; **Razem zł 502 459'00.**

MA. — 1) Pozostałość zysków z lat ubiegłych zł 15 226'00; 2) Procenty i prowizje pobrane zł 458 033'98; 3) Różne zł 21 957'13; 4) Dochód z nieruchomości zł 7 094'24; 5) Zwrot sum dawniej odpisanych zł 147'65; **Razem zł 502 459'00.**

1153

**Zarząd firmy „Boryslaw“ Spółka Akcyjna
dla Przemysłu Wosku Ziemnego i Oleju Skalnego w Boryslawiu**

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że w dn. 30 maja 1939 r. o godz. 12 w południe odbędzie się w biurze Notariusza Ignacego Zakiego w Drohobyczu

39 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

a) Sprawozdanie Zarządu o działalności Spółki i przedłożenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok obrotowy 1938; b) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; c) Powzięcie uchwał w sprawie bilansu oraz rachunku zysków i strat i udzielenie absolutorium Zarządowi; d) Wybór członków Zarządu w miejsce ustępujących; e) Wybór Komisji Rewizyjnej; f) Oznaczenie wysokości marek obecności członków Zarządu na posiedzeniach, jako też wynagrodzenia członków Komisji Rewizyjnej; g) Zatwierdzenie sprostowania bilansu z dn. 31/XII 1936 r., a tym samym zmian zaszłych w bilansie za 1937 r., aby uczynić zadość wymogom ustawy z dn. 18 marca 1932 r. o tymczasowym stosowaniu wyjątkowych zasad bilansowania („Dz. Ust. R. P.” Nr 25).

PP. Akcjonariusze, zamierzający uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej na dni 7 przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć swe akcje względnie dowody tymczasowe w kasie Spółki w Boryslawiu albo w Oddziale Banku Gospodarstwa Krajowego w Drohobyczu. 1030a

Spółka Osadnicza w Poznaniu, Spółka Akcyjna

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Ruchomości zł 615'92; II. Majątek płynny: Kasa zł 2 573'22; Banki zł 82 769'79; Papiery procentowe zł 7 374'57; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 5 535'00; Tereny parcelacyjne własne zł 661 152'10; Dłużnicy: a) z parcelacji miejskiej zł 72 097'60, b) z parcelacji wiejskiej zł 748 864'57, c) różni zł 43 216'78; Należności z parcelacji do rozliczenia zł 31 146'19; **Razem zł 1 654 729'82; Suma zł 1 655 345'74.**

Weksle redyskontowane zł 21 190'00.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 300 000'00; Kapitał zapasowy: saldo z roku ubiegłego zł 140 359'42, dopisano w roku sprawozdawczym zł 3 493'44, razem zł 143 852'86; Kapitał rezerwowy (specjalny) zł 164 848'10; Suma zł 608 336'96; II. Zobowiązania: a) za tereny miejskie — zleceńodawcy zł 8 489'31, b) za tereny wiejskie — zleceńodawcy zł 21 800'10, c) wpłaty na parcele miejskie zł 67 459'96, d) wpłaty na parcele wiejskie zł 129 450'73, e) różni zł 98 207'13; Zobowiązania z parcelacji do rozliczenia zł 653 049'54; Fundusze i zobowiązania specjalne: Dywidenda zł 4 543'00; Delcredere zł 44 808'01; **Razem zł 1 027 807'78; III. Zyski: a) pozostałość z 1937 r. zł 3 731'76, b) zysk za 1938 r. zł 15 469'24, razem zł 19 201'00; Suma zł 1 655 345'74.**

Obligo redyskonta zł 21 190'00.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r.

WINIEN. — Koszty handlowe: a) Administracji ogólnej zł 43 799'85; b) Koszty sprzedaży zł 1 506'34; c) Podatki zł 3 401'49; d) Koszty admin. gruntów własnych zł 2 129'70; e) Koszty parcelacji komisowej zł 3 555'62; **Razem zł 54 393'00; Odpis do kapitału zapasowego zł 2 133'44; Zysk do dyspozycji Walnego Zgromadzenia zł 19 201'00; Ogólna suma zł 75 727'44.**

MA. — Tereny parcelacyjne zł 48 386'18; Rachunek procentów zł 8 028'58; Rachunek prowizji zł 7 693'71; Koszty handlowe (zwroty) zł 7 389'21; Rachunek papierów procentowych zł 498'00; Zysk pozostały z 1937 r. zł 3 731'76; **Ogólna suma zł 75 727'44.**

Poznań, dn. 24 marca 1939 r.

Zarząd: Jan Słomiński. Rada Nadzorcza: A. Śmielecki, prezes. Komisja Rewizyjna: A. Śmielecki, Rufin Pilatowski, Łucjan Szałkowski. 1152

Korzystajcie z Poczty Lotniczej!

Małopolska Spółka Drzewna, Spółka Akcyjna we Lwowie

Rachunek bilansu na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Nowe urządzenia zł 149 031'00; Inwentarz zł 17 292'30; II. Majątek płynny: Gotówka w kasach zł 5 184'65; Papiery wartościowe zł 112 287'55; Rymesy w portfelu zł 14 490'25; Artykuły techniczne w magazynach: a) Synowódzko zł 43 871'99, b) Podbuż zł 8 404'11; Dłużnicy: Banki zł 33 458'31; Dostawcy zł 435 382'69; Odbiorcy zł 377 157'19; Różni zł 178 022'86; Zapasy drzewa zł 1 222 075'67; Udziały zł 6 550'00; **Razem zł 2 603 208'57.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 250 000'00; Fundusz rezerwowy zł 20 000'00; Kapitał zapasowy zł 50 000'00; Rezerwa podatkowa zł 30 291'37; II. Kapitał amortyzacyjny: z lat ubiegłych zł 17 908'61, dopisano w 1938 r. zł 15 768'00; III. Zobowiązania: Wierzyciele: Banki zł 538 747'01; Dostawcy zł 309 651'89; Odbiorcy zł 8 392'62; Różni zł 377 197'50; Akcepty własne zł 664 000'00; IV. Sumy przechodnie (antycypacje biernie) zł 70 168'04; V. Zyski: z lat ubiegłych zł 154 801'85, w 1938 r. zł 96 281'68; **Razem zł 2 603 208'57.**

Różni za kaucje zł 30 000'00; **Razem zł 30 000'00.**

Kaucje udzielone zł 30 000'00; **Razem zł 30 000'00.**

Rachunek strat i zysków

za czas od dn. 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1938 r.

STRATY. — 1) Koszty ogólne zł 199 819'09; 2) Zakup drzewa i zapasy początkowe zł 3 390 819'58; 3) Koszty produkcji zł 1 533 235'76; 4) Przewoźne kolejowe i morskie zł 1 174 801'52; 5) Odsetki zł 103 139'00; 6) Koszty sprzedaży zł 372 624'16; 7) Skonta zł 40 695'16; 8) Podatki zł 69 540'69; 9) Asekuracje zł 16 974'29; 10) Odpisy na amortyzację zł 9 205'30; 11) Odpisy nieściągalnych pretensyj zł 487'73; 12) Zyski: z lat ubiegłych zł 154 801'85, w 1938 r. zł 96 281'68; **Razem zł 7 162 425'81.**

ZYSKI. — 1) Rk towarów: a) sprzedaż drzewa zł 5 760 099'96, b) zapasy drzewa zł 1 222 075'67; 2) Różnice kursowe zł 25 448'33; 3) Pozostałość zysku z lat ubiegłych zł 154 801'85; **Razem zł 7 162 425'81.**

Na zasadzie § 2 art. 398 kod. handl. ogłasza się, że na Walnym Zgromadzeniu akcjonariuszów odbytym w dn. 25 kwietnia 1939 r. powzięte zostały następujące uchwały:

1) Zatwierdzono bilans oraz rachunek zysków i strat i sprawozdanie Zarządu za 1938 r., tudzież udzielono władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków; 2) Uchwalono zysk, osiągnięty w 1938 r., rozdzielić w następujący sposób: na powiększenie kapitału zapasowego przeznaczyć kwotę zł 10 000'00, na powiększenie funduszu rezerwowego kwotę zł 5 000'00, na utworzenie rezerwy podatkowej dla podatku dochodowego za 1938 r. kwotę zł 25 000'00, na wypłatę 8%-wej dywidendy kwotę zł 20 000'00, na subwencje i datki dobroczynne kwotę zł 6 000'00, na przeniesienia na rok następny kwotę zł 185 083'53, razem zł 251 083'53; 3) Wybrano do Komisji Rewizyjnej 5 członków oraz upoważniono Komisję Rewizyjną do kooptowania dalszych 2 członków. 1155

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Zakłady Przemysłu Drzewnego „Tobal” SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia, że w dn. 31 maja 1939 r. o godz. 14 w kancelarii Notariusza Juliana Siennickiego w gmachu Hipoteki w Warszawie odbędzie się

DOROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zażalenie Zebrania i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok sprawozdawczy 1938;
- 3) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonanych czynności i sprawa podziału zysków;
- 4) Wybory do Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w Spółce, Warszawa, Mokołowska Nr 21, przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia swe akcje, względnie zaświadczenia, określone w art. 399 Kodeksu Handlowego. 1089-19-20

Bank Naftowy, Spółka Akcyjna we Lwowie

Bilans roczny (netto) na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — 1) Kasa i sumy do dyspozycji zł 85 181'42; 2) Papiery wartościowe zł 442 222'43; 3) Papiery wart. ust. kap. zapas. zł 11 177'24; 4) Udziały konsorcjalne zł 17 158'30; 5) Banki krajowe zł 1 746'36; 6) Dyskonto zł 191 548'40; 7) Weksle zaprotestowane zł 35 588'94; 8) Kredyty w rach. bieżąc. zł 796 769'48; 9) Pożyczki terminowe zł 546 069'65; 10) Ruchoomości zł 3 890'15; 11) Nieruchomości zł 517 854'90; 12) Sumy przechodnie zł 6 332'93; 13) Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 8 799'55; **Ogółem stan czynny zł 2 664 339'75.**

STAN BIERNY. — 1) Kapitał zakładowy zł 1 500 000'00; 2) Kapitały rezerwowe zł 54 642'42; 3) Fundusz amortyzacyjny nieruchomości zł 123 597'34; 4) Wkłady zł 320 159'44; 5) Rachunki bieżące zł 476 236'58; 6) Banki krajowe nostro zł 6'00; 7) Redyskonto weksli zł 104 406'40; 8) Wierzyciele hipoteczni zł 62 791'30; 9) Sumy przechodnie zł 20 272'31; 10) Zysk zł 2 227'96; **Ogółem stan bierny zł 2 664 339'75.**

Gwarancje zł 126 552'75; Inkaso zł 11 190'00.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — 1) Procenty wypłacone zł 26 840'31; 2) Koszty handlowe zł 67 220'39; 3) Podatki zł 7 022'82; 4) Amortyzacja zł 4 837'42; 5) Odbisy na dłużnikach zł 9 163'77; 6) Odbisy na udziałach zł 50 000'00; 7) Zysk zł 2 227'96; **Ogółem zł 167 312'67.**

MA. — 1) Pozostałość zysków z lat ubiegłych zł 1 257'04; 2) Procenty pobrane zł 81 646'98; 3) Prowizje pobrane zł 60 781'52; 4) Różnice kursowe na papierach wartościowych zł 2 227'65; 5) Dochody z nieruchomości zł 21 399'48; **Ogółem zł 167 312'67.** 1157

W dn. 9 maja 1939 r. odbyło się we Lwowie XXII Walne Zgromadzenie Spółki Akcyjnej

„Branka” Fabryka Cukrów, Czekolady i Kakao we Lwowie

na którym uchwalono:

1) Przedłożone sprawozdanie Zarządu i zamknięć rachunkowych za 1938 r. przyjąć do wiadomości i udzielić pokwitowania władzom Spółki za ten okres; 2) Wykazaną nadwyżkę w kwocie zł 320 498'96 rozdzielić, jak następuje: zł 112 500'00 jako 7 1/2% dywidende, zł 19 029'34 jako 10% tantiemy dla Rady Nadzorczej, zł 75 000'00 na zwiększenie funduszu zapasowego, zł 65 000'00 na zasilenie konta wydatków 1938 r. zł 48 969'62 przenieść na 1939 r.; 3) Wybrać ponownie PP. Władysława Zeleńskiego i Wacława Chowańca na członków Rady Nadzorczej na okres 3-letni; 4) Wybrać dotychczasowych członków Komisji Rewizyjnej na 1939 r.

Bilans za 1938 r.

STAN CZYNNY. — Nieruchomości zł 868 141'74; Maszyny i urządzenia zł 1 532 817'25; Gotowizna zł 60 166'95; Papiery wartościowe zł 38 256'00; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 273 762'10; Weksle w portfelu i inkasie zł 354 095'79; Fabrykaty i surowce zł 911 422'36; Dłużnicy zł 1 089 198'39; Wątpliwe pretensje zł 10 449'60; Rachunek przechodni zł 6 128'14; **Razem zł 5 144 438'32.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne zł 2 200 000'00; Rezerwa specjalna zł 550 000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 1 471 719'26; Wierzyciele zł 570 992'59; Zaległe podatki zł 1 864'53; Rachunek przechodni zł 29 362'98; Przeniesienie z 1937 r. oraz zysk z 1938 r. zł 320 498'96; **Razem zł 5 144 438'32.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Zużyte surowce zł 2 828 654'94; Koszty fabrykacji zł 853 711'67; Koszty administracji zł 183 404'19; Koszty ogólne zł 194 180'09; Koszty sprzedaży zł 510 040'32; Koszty kredytów zł 15 405'65; Ubezpieczenia społeczne zł 76 715'35; Podatki i należności skarbowe zł 238 628'72; Nieściągalne pretensje zł 59 189'63; Różnice kursowe zł 563'51; Amortyzacja zł 111 781'35; Rezerwa na nieprzewidziane straty zł 100 000'00; Zysk z 1938 r. zł 265 293'40; **Razem zł 5 437 568'82.**

MA. — Odsetki z papierów państwowych zł 1 017'50; Rachunek gotowych wyrobów zł 5 420 568'88; Dochód z realności zł 3 299'17; Wpływ z odpis. pretensyj zł 9 996'92; Zysk ze sprzedaży nieruch. zł 2 686'35; **Razem zł 5 437 568'82.** 1156

Bolesław Kotkowski i S-ka Zakłady Graficzne

Spółka Akcyjna w Łodzi

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA.—Maszyny zł 1 432 071'23; Ruchomości zł 27 305'99; Urządzenia fabryczne zł 75 134'47; Czcionki drukarskie zł 82 968'98; Kamienie litograficzne zł 61 750'02; Sztance i płyty do tłoczenia zł 26 503'45; Instalacje el. i centr. ogrzew. zł 112 986'26; Wozy mechaniczne zł 10 952'00; Inwestycje budowlane zł 10 329'43; Kasa zł 4 797'50; Banki zł 71 610'06; Papiery wartościowe zł 8 704'40; Weksle zł 28 475'85; Materiały litograficzne zł 17 589'16; Materiały drukarskie zł 460'68; Materiały wykończalni zł 6 278'47; Papiery zł 149 430'21; Półfabrykaty zł 10 484'55; Towary gotowe zł 4 457'92; Dłużnicy zł 387 285'51; Kaucje zł 1 922'00; Sumy przechodnie zł 6 512'11; **Razem zł 2 538 010'25.**

Sumy pozabilansowe. — Weksle żyrowane w obiegu zł 38 928'07.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 500 000'00; Kapitał rezerwowy; saldo z roku ubiegł. zł 207 980'18, dopisano w roku sprawozdawczym zł 27 968'21; Fundusz amortyzacyjny; saldo z roku ubiegł. zł 1 263 446'46, odpisano w 1938 r. zł 3 437'18, dopisano w 1938 r. zł 109 181'88; Dywidenda niepodniesiona z lat 1936 i 1937 zł 8 068'80; Wierzyciele zł 157 989'18; Spec. r-k przeisć. różnic kursowych zł 50 601'83; Sumy przechodnie zł 30 591'28; Zysk zł 185 619'61; **Razem zł 2 538 010'25.**

Sumy pozabilansowe. — Zobowiązania z tytułu weksli żyrowanych w obiegu zł 38 928'07.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

STRATY. — Na samolot dla Szkoły Pilotów D. O. K. w Łodzi zł 25 000'00; Koszty administracji ogólnej zł 135 003'71; Koszty fabrykacji zł 1 021 887'07; Koszty sprzedaży zł 38 351'86; Świadczenia socjalne zł 24 240'60; Koszty kredytów zł 9 235'85; Podatki zł 64 668'45; Bonifikacje i różnice zł 13 147'14; Koszty ruchu i dzierż. budynków zł 128 990'14; Amortyzacja zł 109 181'88; Ofiary na cele społ. i dobroczynne zł 4 219'90; Zysk zł 185 619'61; **Razem zł 1 759 546'21.**

ZYSKI. — Dochody z papierów wartościowych zł 390'00; Zysk na sprzed. samochodu zł 785'00; Zysk na sprzed. maszynach zł 784'03; Produkcja zł 1 757 587'18; **Razem zł 1 759 546'21.**

Walne Zebranie uchwaliło wypłacić 14% dywidendy.

1148

Bank Spółek Niemieckich w Polsce, Spółka Akcyjna

Ł O D Ź

Bilans roczny (netto) w dn. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji zł 622 930'63; Waluty zagraniczne zł 47 899'28; Papiery wartościowe zł 27 104'90; Papiery wartościowe ustawowego kapitału zapasowego zł 59 147'85; Udziały konsorcjalne zł 372 003'00; Banki krajowe zł 33 164'96; Banki zagraniczne zł 85 905'17; Dyskonto zł 3 527 028'67; Protesty zł 2 467'35; Kredyty w rachunkach bieżących zł 1 805 450'12; Pożyczki terminowe zł 905 197'18; Nieruchomości zł 925 725'46; Różne rachunki zł 53 921'41; **Suma bilansowa zł 8 467 945'98.**

Dłużnic z tytułu gwarancyj zł 25 000'00; Inkaso zł 1 216 887'06.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 1 500 000'00; Kapitał rezerwowy zł 185 007'00; Fundusz amortyzacyjny nieruchomości zł 56 567'96; Wkłady zł 2 825 451'89; Rachunki bieżące zł 1 690 159'54; Różne natychmiast płatne zobowiązania zł 24 933'60; Banki krajowe zł 870 938'60; Banki zagraniczne zł 4 061'50; Redyskonto weksli zł 1 104 026'18; Wierzyciele hipoteczni zł 11 012'37; Różne rachunki zł 175 229'36; Zysk zł 20 557'98; **Suma bilansowa zł 8 467 945'98.**

Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancyj zł 25 000'00; Różni za inkaso zł 1 216 887'06.

Rachunek strat i zysków w dn. 31 grudnia 1938 r.

WINIEN. — Procenty i prowizje wypłacone zł 380 479'18; Koszty handlowe zł 252 850'69; Podatki zł 32 971'63; Amortyzacja zł 16 820'93; Odpisy na dłużnikach zł 71 805'22; Różne zł 3 489'00; Zysk zł 20 557'98; **Razem zł 778 974'63.**

MA. — Pozostałość zysków z lat ubiegłych zł 4 788'58; Procenty i prowizje pobrane zł 743 831'72; Różnice kursowe zł 16 640'21; Dochody z nieruchomości zł 13 714'12; **Razem zł 778 974'63.**

1141

Bank Przemysłowców Polskich, Spółka Akc. w likwidacji

Bilans w dn. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — 1) Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim i P. K. O. zł 1 917 74; 2) Papiery wartościowe własne: a) papiery państwowe zł 50 000'00 b) papiery hipoteczne zł 1 988'10, c) akcje zł 11 823'72, razem zł 63 811'82; 3) Udziały i akcje w przeds. konsorc. zł 1'00; 4) Banki krajowe zł 28 491'45; 5) Banki zagraniczne zł 68'21; 6) Weksle zdykontowane zł 267 480'79; 7) Rachunki bieżące: a) zabezpieczone zł 303 257'85, b) niezabezpieczone zł 22 569'65, razem zł 325 827'50; 8) Ruchomości zł 1'00; 9) Różne rachunki zł 32 496'14; 10) Długoterminowe pożyczki hipoteczne zł 8 279'52; 11) Straty i zyski zł 2 330 391'83; **Razem zł 3 058 767'00.**

Udzielone gwarancje zł 40 000'00.

Ogółem zł 3 098 767'00.

STAN BIERNY. — 1) Kapitał własny: a) zakładowy zł 2 500 000'00, b) zapasowy zł 7 971'33, razem zł 2 507 971'33; 2) Wkłady zł 55 984'73; 3) Rachunki bieżące (saldo kredyt) zł 1 562'28; 4) Zobowiązania inkasowe zł 48'00; 5) Weksle zredyskontowane zł 64 950'65; 6) Banki krajowe zł 10 592'76; 7) Banki zagraniczne zł 18 378'39; 8) Różne rachunki zł 390 468'97; 9) Listy zastawne zł 8 300'00; 10) Dział kredytu długoterminowego zł 509'89; **Razem zł 3 058 767'00.**

Zobowiązania z tyt. udzielonych gwarancyj zł 40 000'00.

Ogółem zł 3 098 767'00.

Rachunek zysków i strat za 1938 r.

WINIEN. — Straty z lat ubiegłych zł 2 320 870'73; Procenty zapłacone zł 2 252'94; Koszty handlowe zł 16 998'92; Koszty prawne, sądowe i egzekucyjne zł 11 884'03; Podatki i opłaty stempowe zł 1 703'63; Odpisano na straty zł 6 808'13; **Ogółem zł 2 360 518'38.**

MA. — Procenty i prowizje pobrane zł 27 679'06; Kupony zł 1 034'00; Dział kredytu długoterminowego zł 520'49; Wpływ należności dawniej odpis. n/straty zł 893'00; Strata: za 1938 r. zł 9 521'10, za lata ubiegłe zł 2 320 870'73, razem zł 2 330 391'83; **Ogółem zł 2 360 518'38.**

1150

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Warszawskie Towarzystwo Ubezpieczeń

SPÓŁKA AKCYJNA

zaprasza PP. Akcjonariuszów na

68 ZWYCZAJNE ZGROMADZENIE WALNE

które odbędzie się w dn. 31 maja 1939 r., tj. w środę o godz. 11 rano w sali sesyjnej Towarzystwa w Warszawie przy ul. Jasnej Nr 4 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zağajenie i wybór przewodniczącego Zgromadzenia; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1938 r.; 3) Powzięcie uchwały o podziale zysków; 4) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie czynności; 5) Zatwierdzenie budżetu na 1939 r. oraz ustalenie wysokości wynagrodzenia dla Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki na 1939 r.; 6) Wybory do Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki; 7) Zezwolenie członkom władz Warszawskiego Towarzystwa Ubezpieczeń, Spółki Akcyjnej, na uczestnictwo we władzach innych towarzystw ubezpieczeń

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Zgromadzeniu, powinni złożyć w biurze Zarządu Spółki przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia akcje lub kwity depozytowe na dowód złożenia akcji u notariusza, w krajowej instytucji kredytowej lub w firmie Lazard Brothers and Co. Limited w Londynie z zastrzeżeniem uzyskania w tym ostatnim przypadku zezwolenia Ministra Skarbu, wymaganego art. 399 Kodeksu Handlowego.

1174

Wysyłajcie listy pocztą lotniczą

Kolej Lokalna Przeworsk—Dynów, Spółka Akcyjna

Bilans majątku na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Wartość kolei zł 4 814 401'80; Inwentarz zł 25 463'74; Aktywa likwidowanego Przedsiębiorstwa Autobusowego zł 111 282'07; Majątek płynny: Kasa i banki zł 51 412'63; Papiery procentowe zł 16 867'20; Weksle zł 1 900'00; Materiały zł 136 478'47; Dłużnicy zł 4 170'85; Rachunek przechodni zł 4 170'00; Rachunek gwarancji Państwa: 1) Straty Kolei: a) straty po dz. 31/XII 1937 r. zł 1 231 367'49, b) strata za 1938 r. zł 39 754'53, 2) Straty Przedsiębiorstwa Autobusowego: a) straty po dz. 31/XII 1937 r. zł 501 822'07, b) strata za 1938 r. zł 29 075'88; **Suma stanu czynnego zł 6 968 166'73.**

Sumy pozabilansowe. — Papiery kaucyjne zł 3 490'72.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: 1) Kapitał akcyjny zł 2 811 600'00; 2) Zakładowy kapitał rezerwowy zł 26 979'04; Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z dn. 31/XII 1937 r. zł 1 266 487'90, b) dopisano w 1938 r. zł 13 547'68; Zobowiązania zł 1 418 975'15; Zaliczki gwarancyjne: 1) Ministerstwo Komunikacji na pokrycie długa za materiały zł 62 710'88; 2) Ministerstwo Komunikacji na pokrycie strat bilansowych zł 1 198 582'78; 3) Krajowy Fundusz Kolejowy na pokrycie strat bilansowych zł 113 757'23; Fundusze specjalne zł 55 526'07; **Suma stanu biernego zł 6 968 166'73.**

Sumy pozabilansowe. — Zobowiązania kaucyjne zł 3 490'72.

Rachunek strat i zysków Kolei za 1938 r.

WINIEN. — Wydatki eksploatacyjne zł 199 195'92; Raty oprocentowania pożyczki pierwszeństwa zł 26 711'15; Raty oprocentowania pożyczki dodatkowej zł 8 222'54; Amortyzacja wartości kolei zł 13 547'68; **Razem zł 247 677'29.**

MA. — Dochody eksploatacyjne zł 207 366'08; Odsetki z lokaty gotówki zł 556'68; Strata za 1938 r. zł 39 754'53; **Razem zł 247 677'29.**

Rachunek strat i zysków Przedsiębiorstwa Autobusowego za 1938 r.

WINIEN. — Wydatki likwidowanego Przedsiębiorstwa Autobusowego zł 3 283'75; Procenty od pożyczki z Krajowego Funduszu Kolejowego zł 25 792'13; **Razem zł 29 075'88.**

MA. — Strata za 1938 r. zł 29 075'88; **Razem zł 29 075'88.**
1172

Polska Akcyjna Spółka Elektryczna Ericsson Warszawa

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty, budynki, maszyny, narzędzia, matryce, ruchomości i instalacje wydzierżawione zł 1 443 015'16; Majątek płynny: Materiały, surowce, półfabrykaty, i roboty rozpoczęte zł 1 863 864'85; Gotowizna w kasie i bankach zł 61 708'39; Papiery % i akcje zł 47 511'01; Weksle zł 115'00; Dłużnicy zł 1 632 584'99; Dłużnicy wątpliwi zł 22 879'62; Złożone kaucje zł 42 693'23; Pozyccje przechodnie zł 26 433'22; **Ogółem stan czynny zł 5 140 805'47.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 1 000 000'00; Kapitał rezerwowy zł 35 000'00; Amortyzacja zł 295 033'48; Zobowiązania zł 3 359 661'49; Pozyccje przechodnie zł 13 419'28; Rachunek przejściowy różnic kursowych zł 147 303'99; Pozostałość zysku z lat ubiegłych zł 124 099'63; Czysty zysk za 1938 r. zł 166 287'60; **Ogółem stan bierny zł 5 140 805'47.**

Pozyccje pozabilansowe. — Różni za gwarancje, kaucje, wadia zł 291 725'00; Zobowiązania z tytułu żyr na wekslach handlowych zł 20 933'00.

Rachunek zysków i strat za 1938 r.

WYDATKI. — Koszty własne sprzedanych towarów zł 3 220 158'32 (w tym koszty fabrykacji i koszty sprzedaży); Koszty administracji ogólnej zł 175 244'88; Amortyzacja zł 127 293'02; Inne koszty: odsetki, podatki itp. zł 353 843'73; **Czysty zysk 1938 r. zł 166 287'60; Ogółem zł 4 042 827'55.**

DOCHODY. — Sprzedaż zł 4 009 894'67; Różne dochody zł 32 932'88; **Ogółem zł 4 042 827'55.**
1181

Centrala Eksportu Drzewnego w Warszawie, Spółka Akcyjna

Warszawa, Plac Napoleona 9

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 9 936'64; Banki zł 731'15; Akcjonariusze zł 122 500'00; Dostawcy zł 29 835'71; Odbiorcy zł 12 054'20; Korespondenci zł 2 352'67; Towary zł 95 827'94; Weksle zł 1 800'00; Weksle w inkasie zł 1 000'00; Koszty organizacyjne zł 5 087'40; Ruchomości zł 2 426'80; Sumy przechodnie zł 740'00; Strata bilansowa w 1938 r. zł 19 916'27.

Sumy pozabilansowe. — Weksle gwarancyjne zł 17 500'00. **Razem stan czynny zł 321 718'78.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 250 000'00; Dostawcy zł 7 575'14; Korespondenci zł 45 215'10; Fundusz amortyzacyjny zł 911'00; Sumy przechodnie zł 517'54.

Sumy pozabilansowe. — Różni za weksle gwarancyjne zł 17 500'00.

Razem stan bierny zł 321 718'78.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r.

WINIEN. — Koszty ogólne zł 25 646'20; Koszty przewozu i opł. wywoz. zł 9 509'91; Koszty towarowe zł 4 315'96; Koszty odbioru zł 6 610'21; Prowizje zł 781'35; Amortyzacja zł 911'00; **Razem zł 47 774'63.**

MA. — Zysk brutto na towarach zł 23 499'47, Procenty zł 2 212'37; Bonifikaty zł 1 805'24; Różnice kursowe zł 296'28; Strata bilansowa za 1938 r. zł 19 916'27; **Razem zł 47 774'63.**
1173

Juliusz Meinel, Import Kawy i Herbaty, Spółka Akc.

Warszawa, Bryłowska 22/24

Bilans za 1938 r.

STAN CZYNNY. — 1) Nieruchomości i ruchomości zł 639 790'89; 2) Towary i materiały zł 1 021 232'38; 3) Dłużnicy zł 760 275'39; 4) Gotówka w kasach i bankach zł 379 933'31; **Razem zł 2 801 231'97.**

R-ki przejściowe ewidenc. zł 509 111'92.

STAN BIERNY. — 1) Kapitał zakładowy zł 500 000'00; 2) Rezerwy zł 178 997'80; 3) Wierzyciele zł 2 036 057'27; 4) Zysk z 1937 r. zł 25 465'10; 5) Zysk z 1938 r. zł 60 711'80; **Razem zł 2 801 231'97.**

Suma zobowiązań zagranicznych zł 904 334'34.

R-ki przejściowe ewidenc. zł 509 111'92.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — 1) Koszty administracji ogólnej zł 131 187'60; 2) Koszty fabrykacji zł 115 276'23; 3) Koszty sprzedaży i filii zł 676 211'75; 4) Koszty kredytów zł 89 300'56; 5) Podatki zł 228 331'06; 6) Odpisy amortyzacyjne zł 73 504'43; 7) Straty na różnicy kursowej zł 34 314'11; Zysk z 1938 r. zł 60 711'80; **Razem zł 1 408 837'54.**

ZYSKI. — Zysk brutto na towarach zł 1 408 837'54; **Razem zł 1 408 837'54.**
1179

II OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna Warszawskiego Banku Zjednoczonego

SPÓŁKI AKCYJNEJ

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 6 czerwca 1939 r. o godz. 19 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

w lokalu Nr 3 przy ul. Czackiego 8 w Warszawie z następującym porządkiem dziennym:

1) Wysłuchanie sprawozdania Komisji Likwidacyjnej; 2) Zatwierdzenie bilansu i r-ku zysków i strat za okres do 1 czerwca b. r.; 3) Udzielenie absolutorium Komisji Likwidacyjnej; 4) Upoważnienie Komisji Likwidacyjnej do cesji pozostałych aktywów Banku za cenę według swego uznania; 5) Ustalenie wynagrodzenia członków Komisji Likwidacyjnej; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć w tym Zgromadzeniu udział, winni złożyć w Komisji Likwidacyjnej pod adresem wyżej wskazanym akcje lub kwity depozytowe na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem.
1186

Kolomyjskie Koleje Lokalne, Spółka Akcyjna w likwidacji

Bilans na dz. 31/XII 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Rachunek budowy zł 1 720 690'00; Majątek płynny: Kasa i banki zł 1 801'01; Papiery procentowe zł 394'50; Rachunek strat i zysków: a) Strata po dz. 31/XII 1937 r. zł 1 306 834'91; b) Strata za 1938 r. zł 132 113'80; Razem zł 1 438 948'71; **Razem stan czynny zł 3 161 834'22.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 1 303 400'00; Rachunek amortyzacji bez zmiany zł 35 421'21; Zobowiązania zł 1 713 592'01; Fundusze specjalne zł 109 421'00; **Razem stan bierny zł 3 161 834'22.**

Rachunek zysków i strat za 1938 r.

WINIEN. — Wydatki eksploatacyjne zł 158 972'72; Procenty od kredytowanych niedoborów eksploatacyjnych zł 55 937'24; Procenty od niedoborów austriackich zł 2 246'87; Procenty od zaliczek Ministerstwa Komunikacji zł 940'00; Razem zł 59 124'11; Rachunek strat kursowych zł 181'50; **Razem winien zł 218 278'33.**

MA. — Dochody eksploatacyjne zł 86 118'66; Odsetki z lokacji zł 45'87; Strata za 1938 r. zł 132 113'80; **Razem ma zł 218 278'33.**

Bilans otwarcia likwidacji na dz. 1/I 1939 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Rachunek budowy zł 1 720 690'00; Majątek płynny: Kasa i banki zł 1 801'01; Papiery procentowe zł 394'50; Rachunek strat i zysków: a) Straty po dz. 31/XII 1937 r. zł 1 306 834'91; b) Strata za 1938 r. zł 132 113'80; Razem zł 1 438 948'71; **Razem stan czynny zł 3 161 834'22.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 1 303 400'00; Rachunek amortyzacji bez zmiany zł 35 421'21; Kapitał obligacyjny: Zwaloryzowany dług obligacyjny z kuponami zł 23'31; Zobowiązania zł 1 713 592'01; Fundusze specjalne zł 109 397'69; **Razem stan bierny zł 3 161 834'22.** 1191

Zakłady Chemiczne „Grodzisk”, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31/XII 1938 r.

AKTYWA. — Grunty zł 392 211'38; Budynki: a) fabryczne zł 1 488 444'61, b) gospodarcze zł 153 555'42, c) mieszkalne zł 491 402'35; Boczne kolejowe zł 85 297'24; Maszyny, aparaty i urządzenia techniczne zł 3 741 833'82; Inwestycje Wygody niewykończone zł 15 876'20; Tabor transp. kolej. zł 219 705'60; Ruchomości i narzędzia: a) w fabrykach zł 104 690'06, b) w centrali zł 32 270'27; Inwentarz żywy zł 3 000'00; Kasa gotówką zł 15 903'76; Banki: rachunki czekowe zł 414 716'77; Kaucje gotówkowe zł 30 628'14; Papiery wartościowe zł 24 141'86; Weksle w portfelu zł 20 184'48; Dłużnicy: na r-ku odbiorców zł 669 240'90, na r-ku dostawców zł 106 412'62, na r-ku Wygody zł 75 467'26, na r-ku różnych zł 21 993'78; Towary gotowe zł 483 898'37; Półfabrykaty zł 242 259'99; Surowce i opał zł 431 639'72; Materiały techniczne: do produkcji wraz z opakowaniem zł 283 121'02, przeznaczone na inwestycje zł 148 176'65; Akcje i udziały zł 114 073'45; Sumy przechodnie zł 10 737'40; **Ogółem zł 9 820 883'12.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy akcyjny zł 2 600 000'00; Kapitał zapasowy: saldo z roku poprzedniego zł 247 764'00; Kapitał zapasowy: przelano z zysków 1937 r. zł 152 236'00; Kapitał zasobowy: saldo z roku poprzedniego zł 150 060'52, przelano z zysków 1937 r. zł 49 939'48; Fundusz rezerwy specjalnej: saldo z roku poprzedniego zł 166 605'38, przelano z roku poprzedniego zł 250 870'88; Fundusz wyrównania dywidendy: saldo z roku ubiegłego zł 156 000'00; Przelano z zysków 1937 r. zł 104 000'00; Rezerwa podatkowa: saldo z roku poprzedniego zł 8 688'68; Fundusz na cele społeczne zł 15 500'00; Kapitał amortyzacyjny: Saldo z roku ubiegłego zł 3 791 183'12; Odpisano za zużyte narzędzia zł 2 221'13; Odpisano za zniszczone budynki zł 4 692'56; Odpisano za zniszczone beczki zł 1 269'62; Odpisano za zniszczone maszyny zł 27 973'84; Odpisano za 1938 r. zł 360 610'14; Wierzyciele: na r-ku banków zł 96 300'00, na r-ku dostawców zł 462 090'28, na r-ku odbiorców zł 21 471'84, na r-ku różnych zł 356 020'33, na r-ku układowych zł 2 983'50; Niepodjęta dywidenda: 1934 r. zł 312'00,

1935 r. zł 892'00, 1936 r. zł 1 380'00, 1937 r. zł 2 422'00; Sumy przechodnie zł 3 000'00; Zysk za 1938 r. zł 856 710'12; **Ogółem zł 9 820 883'12.**

Depozyty wzgl. deponenci zł 51 686'00; Różni za gwarancje wzgl. gwarancje wydane zł 269 830'00; Weksle w obiegu wzgl. żyra wekslowe zł 32 240'28.

Ogólna suma zobowiązań zagranicznych zł 38 755'55.

Rachunek zysków i strat za 1938 r.

WINIEN. — Koszty ogólnoadministracyjne zł 430 092'49; Koszty finansowe zł 10 624'93; Koszty sprzedaży zł 519 804'07; Podatki państwowe i komunalne zł 592 829'52; Różnice kursowe zł 545'02; Amortyzacja za 1938 r.: zwyczajna zł 350 386'35, nadzwyczajna zł 10 223'79; Straty na niekurantowych i częściowo do użytku niezdatnych materiałach techn. zł 28 959'53; Straty na odbiorcach zł 421'91; Straty na rozebranych budynkach zł 1 984'89; Straty na spalonej drwalce zł 26'14; Zysk za 1938 r. zł 856 710'12; **Ogółem zł 2 802 608'76.**

MA. — Zysk brutto na sprzedaży zł 2 790 369'92; Dochody inne: Odsetki bankowe zł 10 571'85; Kupony od papierów wart. zł 892'37; Nadwyżki uzyskane przy sprzedaży beczek zł 774'62; **Ogółem zł 2 802 608'76.** 1182

Łódzka Manufaktura Pluszu i Dywanów Teodor Finster

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Urządzenia techniczne, maszyny tkalni zł 211 603'32, wykończalni zł 56 925'49, wyłaczalni zł 26 402'32, drukarni zł 42 554'50, przędzalni zł 36 543'78, farbiarni zł 48 158'20, napędu zł 39 469'00; Warsztaty mechaniczne zł 10 284'00; Urządzenie fabryczne zł 67 013'67; Razem zł 538 954'28; Inwentarz żywy i martwy: ruchomości zł 20 033'85, samochód zł 17 555'00, konie, wozy zł 5 372'00, razem zł 42 960'85; Ogółem zł 581 915'13; Majątek płynny: Towary gotowe i półgotowe zł 984 886'49; Surowce: przędza, barwniki zł 566 756'83; Razem zł 1 551 643'32; Gotówka w kasie zł 14 981'96; Weksle zł 198 114'59; Czeki zł 3 133'95; Papiery wartościowe zł 18 400'00; Odbiorcy za towary zł 517 914'75; Za protesty zł 7 385'45; Razem zł 525 300'20; Przedstawiciele i wojażerowie zł 6 596'39; Banki zł 150 600'81; Dostawcy zł 25 486'69; Sumy przechodnie zł 3 742'00; Razem zł 2 497 999'91; **Ogółem aktywa zł 3 079 915'04.**

Sumy pozabilansowe. — Za otrzymane gwarancje zł 396 000'00; Różni za udzielone żyra zł 248 098'60; **Razem zł 644 098'60.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 450 000'00; Kapitał zapasowy: stan na dz. 1/I 1938 r. zł 101 328'85, dopisano zł 14 454'86, razem zł 115 783'71; Zysk za 1938 r. zł 52 208'76; Razem zł 1 617 992'47; Kapitał amortyzacyjny: stan na dz. 1/I 1938 r. zł 145 615'02, odpisano za 1938 r. zł 115'00 = zł 145 500'02, dopisano za 1938 r. zł 58 901'82, razem zł 204 401'84; Zobowiązania: Dostawcy zł 495 832'78; Akcepty zł 402 598'43; Banki zł 111 944'36; Odbiorcy zł 104 188'65; Przedstawiciele i wojażerowie zł 7 997'40; Sumy przechodnie zł 12 459'11; Dywidenda zł 122 500'00; Razem zł 1 257 520'73; **Ogółem pasywa zł 3 079 915'04.**

Sumy pozabilansowe. — Za udzielone żyra zł 248 098'60; Różni za gwarancje zł 396 000'00; **Razem zł 644 098'60.**

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 232 043'22.

Rachunek strat i zysków

Zysk za 1938 r. brutto zł 973 838'34.

Różne wydatki w 1938 r. zł 921 629'58; Zysk za 1938 r. netto zł 52 208'76. 1192

Zarząd Zakładów Przemysłowych H. B. Raabe, Spółka Akc.

podaje do wiadomości, że w dn. 15 czerwca b. r. o godz. 12 odbędzie się w siedzibie Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Zamenhofs 5

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu oraz rozpatrzenie rachunku strat i zysków za 1938 r. i bilansu zamknięcia z dn. 31 grudnia 1938 r.; 3) Wybór władz Spółki; 4) Wolne wnioski. 1200

Częstochowskie Zakłady Wyrobów Włókiennych „Stradom“

SPOŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: 1) Place zł 147 881'00; 2) Budynki fabryczne zł 4 037 345'27; Budynki gospodarcze zł 32 717'60; Budynki mieszkalne zł 344 935'98; Studnia artestyjska zł 118 398'83; 3) Maszyny i urządzenia techniczne zł 13 842 179'52; 4) Przystawki, narzędzia i utensylia fabryczne zł 764 214'11; 5) Inwentarz fabryczny i ruchomości biurowe zł 268 217'32; Ogółem majątek stały zł 19 555 889'63; II. Majątek płynny: 6) Kasy zł 12 395'70; 7) Banki zł 36 842'16; 8) Weksle i czeki w portfelu i inkasie zł 47 801'62; 9) Papiery wartościowe zł 136 041'50; 10) Akcje i udziały zł 270 864'00; 11) Materiały zł 1 780 066'64; 12) Półfabrykaty zł 762 895'00; 13) Gotowe wyroby zł 1 647 228'00; 14) Należności z tytułu umów kartelowych: a) z tytułu operacji handlowych zł 486 189'27, b) inne zł 7 599'54; 15) Odbiorcy zł 1 512 511'47; 16) Dostawcy zł 37 874'94; 17) Różni dłużnicy zł 199 189'44; 18) Należności wątpliwe zł 56 416'96; 19) Sumy przechodnie zł 163 901'20; Ogółem majątek płynny zł 7 157 817'44; **Suma bilansowa zł 26 713 707'07.**

Pozycje pozabilansowe. — Różni za wadą i kaucje w papierach wartościowych zł 197 850'00; Różni za gwarancje zł 105 931'00; Weksle gwarancyjne zł 200'00; **Razem pozycje pozabilansowe zł 303 981'00.**

Razem zł 27 017 688'07.

PASYWA. — I. Kapitały własne: 1) a) Kapitał zakładowy zł 6 400 000'00; b) Kapitał zapasowy: saldo na dz. 1/I 1938 r. zł 1 461 916'00, dopisano z udziału zysku za 1938 r. 5 565'00, razem zł 7 867 481'00; II. Kapitał amortyzacyjny: 2) Saldo na dz. 1/I 1938 r. zł 12 962 797'69; Dopisano w 1938 r. zł 269 162'48; Razem zł 13 231 960'17; Rezerwa na podatki zł 36 395'14; III. Zobowiązania: 3) Akcepty zł 147 634'71; 4) Banki zł 764 430'00; 5) Banki za rembursy zł 686 645'92; 6) Dostawcy zł 2 429 051'34; 7) Odbiorcy zł 289 869'22; 8) Różni wierzyciele zł 774 655'57; 9) Kasa Przejorności i Pomocy zł 291 930'00; 10) Niewypłacona dywidenda za lata ubiegłe zł 7 560'00; 11) Sumy przechodnie zł 122 094'00; Ogółem zobowiązania zł 5 513 870'76; IV. Zysk zł 64 000'00; **Suma bilansowa zł 26 713 707'07.**

Pozycje pozabilansowe. — Papiery procentowe w depozycie zł 197 850'00; Banki za gwarancje zł 99 071'00; Gwarancje zł 6 860'00; Różni za weksle gwarancyjne zł 200'00; **Razem pozycje pozabilansowe zł 303 981'00.**

Razem zł 27 017 688'07.

U w a g a. — Żyra na wekslach zdyskontowanych zł 1 003 085'04; Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 899 368'85.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — 1) Koszty administracji ogólnej zł 499 451'10; 2) Koszty fabrykacji zł 10 827 169'54; Świadczenia socjalne zł 515 902'43; 3) Koszty ogólnofabrykacyjne zł 375 001'46; 4) Koszty sprzedaży zł 601 318'52; 5) Koszty handlowe zł 268 011'77; 6) Koszty kredytów zł 315 415'96; 7) Podatki państwowe i komunalne zł 357 603'43; 8) Wkład od pensji urzędników do Kasy Przejorności i Pomocy Pracowników zł 11 211'63; 9) Asekuracja zł 57 087'07; 10) Utrzymanie budynków zł 54 802'71; 11) Strata na dłużnikach wątpliwych zł 359'57; 12) Odpisy amortyzacyjne zł 269 162'48; 13) Odpis na kapitał zapasowy zł 5 565'00; 14) Zysk netto zł 64 000'00; **Razem zł 14 222 062'67.**

MA. — 1) Rachunek sprzedaży zł 14 111 446'23; 2) Wpływy za kupony zł 17 118'70; 3) Niepodniesiona dywidenda za 1932 r. zł 1 440'00; 4) Różnice kursowe zł 92 057'74; **Razem zł 14 222 062'67.**

zł 4 000'00, razem zł 5 000'00; 4) Portfel wekslowy zł 189 891'54; 5) Materiały: a) surowiec zł 55 239'07, b) półfabrykaty zł 332 012'18, c) towary zł 237 461'32, razem zł 624 712'57; 6) Odbiorcy zł 364 185'30; 7) Weksle protestowane zł 3 382'88; 8) Wydatki, dotyczące okresu przyszłego zł 2 111'40; 9) Różne rachunki zł 19 809'42; Razem zł 1 275 308'66; III. Straty: 1) Strata za lata ubiegłe zł 133 047'96; **Ogółem zł 1 855 368'35.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: 1) Kapitał zakładowy zł 1 200 000'00; II. Zobowiązania: 1) Dostawcy zł 141 745'79; 2) Zobowiązania zagraniczne: a) dostawcy zł 49 260'83, b) różni zł 143 761'81, razem zł 193 022'64; 3) Odbiorcy zł 1 470'85; 4) Różne rachunki zł 29 892'49; Razem zł 366 131'77; III. Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych: 1) Różnice kursowe na zablokowanych należnościach zagranicznych zł 145 442'47; IV. Zyski: 1) Zysk na towarach zł 75 339'65; 2) Zysk na różnicach kursowych zł 68 454'46; Razem zł 143 794'11; **Ogółem zł 1 855 368'35.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — 1) Koszty administracji ogólnej zł 336 540'87; 2) Koszty fabrykacji: a) wewnętrznej zł 252 997'85, b) zewnętrznej zł 79 648'44, razem zł 332 646'29; 3) Zużyty materiał na fabrykację: a) surowiec zł 668 898'84, b) apretura i farbowanie zł 391 072'00, razem zł 1 059 970'84; 4) Koszty sprzedaży: a) prowizje agentów i przedstawicieli zł 85 582'50, b) prowizje od sprzedaży komisowej zł 2 912'10, razem zł 88 494'60; 5) Koszty kredytów zł 27 765'38; 6) Podatki państwowe i komunalne zł 58 672'97; 7) Amortyzacja zł 19 886'74; 8) Prowizje: a) banki zł 6 963'54, b) różni zł 9 098'07, razem zł 16 061'61; 9) Odpisy na dłużnikach i regulacje z tytułu weksli protestowanych zł 12 813'51; 10) Zysk za rok operacyjny 1938 zł 143 794'11; **Ogółem zł 2 096 646'92.**

MA. — 1) Rachunek towarów — obrót roczny po potrąceniu salda z roku ubiegłego i innych pozycji debetowych zł 2 096 646'92; **Ogółem zł 2 096 646'92.**

Powyższy bilans oraz rachunek strat i zysków zatwierdzone zostały przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów z dn. 28 kwietnia 1939 r. 1147

„Dom Handlowy Cukart“, Sp. Akc. w Warszawie, ul. Żulińskiego 11

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — 1) Kasa zł 1 603'11; 2) Bank Handlowy w Warszawie zł 756'00; 3) Łódzki Bank Depozytowy, Oddział w Warszawie zł 8 249'73; 4) Poczтовая Kasa Oszczędności w Warszawie zł 181'65; 5) Bank Cukrownictwa S. A. w Poznaniu, Oddział w Warszawie, rachunek towarowy zł 73 923'05; 6) Bank Cukrownictwa S. A. w Poznaniu, Oddział w Warszawie, rachunek specjalny zł 26 098'40; 7) Towary z cukrowni „Karwice-Ozierany” zł 45 451'00; 8) Niepokryty kapitał akcyjny: a) Dyrektor A. Valenta zł 56 250'00, b) Dyrektor J. Kuroczycki zł 44 250'00, c) M. Lerner zł 37 500'00; 9) „Cukroskup” Spółka z o. o. w Warszawie zł 100 296'83; 10) Interesenci zł 1 225'10; 11) Sumy przechodnie zł 4 007'87; 12) Frachty na inkaso — Dom Bankowy O. i J. Grüss we Lwowie, Oddział w Warszawie zł 76 008'50; 13) Odbiorcy zł 27 453'95; 14) Koszty organizacyjne zł 7 250'00; 15) Akcyza i opłaty na fundusz pracy i fundusz specjalny zł 671'50; 16) Ruchomości zł 1 684'95; **Razem zł 512 861'64.**

STAN BIERNY. — 1) Kapitał akcyjny zł 250 000'00; 2) Dom Bankowy O. i J. Grüss we Lwowie, Oddział w Warszawie zł 188 145'75; 3) Odbiorcy zł 58 186'73; 4) Sumy przechodnie zł 9 745'55; 5) Interesenci zł 6 315'10; 6) Zysk zł 468'51; **Razem zł 512 861'64.**

Różni za weksle gwarancyjne zł 1'00; Weksle gwarancyjne zł 1'00.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — 1) Koszty organizacyjne zł 250'00; 2) Pensja zł 1 214'00; 3) Wynagrodzenie Dyrekcji zł 1 340'00; 4) Koszty biurowe zł 1 113'32; 5) Różne wydatki zł 425'84; 6) Komorne i utrzymanie lokalu zł 1 132'51; 7) Porto, telefon i depesze zł 488'75; 8) Podatki i świadczenia socjalne zł 487'57; 9) Po drodze i lokomocje zł 498'20; 10) Opłaty sądowe i honoraria adwokackie zł 947'00; 11) Prowizje i procenty zł 1 767'05; 12) Bonifikaty, skonta i rabaty zł 2 331'65; 13) Zysk netto zł 468'51; **Razem zł 12 464'40.**

MA. — 1) Zysk na towarach zł 9 312'30; 2) Prowizja i procenty zł 386'03; 3) Bonifikaty, rabaty i skonta zł 2 766'07; **Razem zł 12 464'40.**

(—) J. Kuroczycki

(—) A. Valenta 1164

Polsko-Francuski Przemysł Jedwabny „Cib“, Spółka Akc. w Łodzi dawniej C. J. Bonnet

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: 1) Place zł 144 450'00; 2) Budynki zł 144 329'19; 3) Lokal mieszkalny w Warszawie zł 13 204'15; 4) Urządzenie fabryki: a) maszyny zł 112 422'59, b) instalacja fabryki zł 15 406'18, razem zł 127 828'77; 5) Ruchomości zł 17 199'62; II. Majątek płynny: 1) Gotówka w kasie zł 8 358'29; 2) Banki zł 57 857'26; 3) Papiery procentowe: a) Pożyczka Narodowa zł 1 000'00, b) Pożyczka Inwestycyjna

LIGNOZA, SPÓŁKA AKCYJNA W KATOWICACH

ul. Dworcowa 13

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA

I. Majątek stały: 1) Grunty: Wytwórnia w Bieruniu Starym zł 350 036'76; Wytwórnia w Krywałdzie zł 333 396'55; Wytwórnia w Pniowcu zł 103 887'87; Wytwórnia w Pustkowie zł 366 726'70; w Katowicach zł 197 029'86; w Warszawie zł 13 805'47; Razem zł 1 364 883'21; 2) Budynki: a) fabryczne: Oddziały materiałów wybuchowych i środków zapalczyczych w Bieruniu Starym zł 1 966 019'57; w Krywałdzie zł 1 808 978'90; Oddział tworzyw sztucznych w Krywałdzie zł 123 905'09; Papiernia w Pniowcu zł 2 076 632'54; Razem zł 5 975 566'10; b) gospodarcze: Wytwórnia w Bieruniu Starym zł 74 911'74; Wytwórnia w Krywałdzie zł 176 279'82; Wytwórnia w Pniowcu zł 188 601'00; Wytwórnia w Pustkowie zł 2 375'00; w Katowicach zł 8 471'20; Razem zł 450 638'76; c) mieszkalne: Wytwórnia w Bieruniu Starym zł 863 495'20; Wytwórnia w Krywałdzie zł 1 451 533'56; Wytwórnia w Pniowcu zł 1 103 842'76; Wytwórnia w Pustkowie zł 9 850'30; w Katowicach zł 439 405'22; Razem zł 3 868 127'04; d) Różne: Wytwórnia w Bieruniu Starym zł 7 236'43; Wytwórnia w Krywałdzie zł 557'42; Wytwórnia w Pniowcu zł 46 348'60; w Katowicach zł 15 628'87; Razem zł 69 771'32; Razem budynki zł 10 364 103'22; 3) Urządzenia techniczne: Oddziały materiałów wybuchowych i środków zapalczyczych w Bieruniu Starym zł 2 702 835'10; w Krywałdzie zł 1 666 608'66; Oddział tworzyw sztucznych w Krywałdzie zł 930 929'65; Papiernia w Pniowcu zł 5 516 443'89; Razem zł 10 816 817'30; 4) Inwentarz zakładowy i biurowy: a) żywy: Wytwórnia w Bieruniu Starym zł 1 617'00; Wytwórnia w Krywałdzie zł 1 664'00; Razem zł 3 281'00; b) martwy: Wytwórnia w Bieruniu Starym zł 1 017 021'67; Wytwórnia w Krywałdzie zł 922 106'12; Wytwórnia w Pniowcu zł 281 807'59; w Pustkowie i Dębicy zł 99 048'28; w Katowicach zł 324 040'94; Razem zł 2 644 024'60; Razem inwentarz zł 2 647 305'60; 5) Budynki i urządzenia w budowie: Wytwórnia w Bieruniu Starym zł 39 982'79; Wytwórnia w Krywałdzie zł 261 600'43; Wytwórnia w Pniowcu zł 441'69; Wytwórnia w Pustkowie zł 3 973 055'31; Razem zł 4 275 080'22; 6) Licencje zł 358 294'96; Majątek stały razem zł 29 826 484'51.

II. Majątek płynny: 1) Gotówka w kasie i bankach zł 297 961'20; 2) Papiery procentowe zł 656 529'45; 3) Weksle w portfelu i inkasie zł 324 618'01; 4) Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 1 511 951'29; 5) Akcje własne zł 390 000'00; 6) Materiały: a) surowce i materiały opakunkowe zł 2 432 642'11; b) materiały pomocnicze i pędne zł 970 818'15; razem zł 3 403 460'26; 7) Półfabrykaty zł 327 096'62; 8) Gotowe wyroby i towary zł 2 057 903'16; 9) Dłużnicy: a) Odbiorcy zł 2 748 126'79; b) Dostawcy zł 2 303 788'36; c) Różni zł 895 357'83; d) Należności wątpliwe: weksle protestowane zł 349'00, w postępowaniu rewindykacyjnym zł 1 815'58, inne zł 35 524'79; razem zł 37 689'37; Razem dłużnicy zł 5 984 962'35; 10) Inne aktywa: a) Hipoteki zł 47 610'00; b) Należności z tytułu kredytów finansowych zł 1 207 585'00; Razem zł 1 255 195'00; Majątek płynny razem zł 16 209 677'34.

III. Sumy przechodnie: a) Wydatki, dotyczące okresu przyszłego zł 59 058'62; b) Inne zł 37 664'19; Razem zł 96 722'81.

Ogólna suma aktywów zł 46 132 884'66.

pozycje pozabilansowe. — 1) Różni za zobowiązania Spółki z tytułu żyr na wekslach zł 2 675 474'25; 2) Kaucje hipotecz-

ne dłużników zł 7 532'96; 3) Weksle gwarancyjne dłużników zł 154 641'44; 4) Inne zabezpieczenia zł 900'00; **Razem zł 2 838 548'65.**

PASYWA

I. Kapitały własne: 1) Kapitał akcyjny zł 5 000 000'00; 2) Kapitał zapasowy zł 5 000 000'00; 3) Kapitały rezerwowe: Fundusz rezerwowy zł 6 578 930'95; Fundusz samoubezpieczenia od odpowiedzialności cywilno-prawnej zł 5 000 000'00; Fundusz do dyspozycji akcjonariuszów zł 400 000'00; Fundusz delcredere: a) saldo z roku ubiegłego zł 215 001'25, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 200 000'00, razem zł 415 001'25, c) odpisano w roku sprawozdawczym zł 328 026'52, pozostaje zł 86 974'73, razem kapitały rezerwowe zł 12 065 905'68; Kapitały własne razem zł 22 065 905'68.

II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 14 432 117'89, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 1 559 236'38, c) przeniesienie różnic w odpisach na rachunek kosztów administracji ogólnej zł 122 981'30, dopisano netto zł 1 436 255'08, razem kapitał amortyzacyjny zł 15 868 372'97.

III. Zobowiązania: 1) Wierzyciele: a) Pożyczka hipoteczna zł 3 500 000'00; b) Dostawcy zł 2 019 453'38; c) Odbiorcy zł 6 996'98; d) Różni zł 570 690'28; Razem zł 6 127 141'14; 2) Niewpłacone udziały zł 877 500'00; 3) Kaucje zł 9 830'00; Razem zobowiązania zł 7 014 471'14.

IV. Sumy przechodnie zł 286 833'85.

V. Zysk: a) Pozostałość z roku ubiegłego zł 3 085'05; b) Zysk za rok operacyjny zł 894 215'97; Razem zł 897 301'02.

Ogólna suma pasywów zł 46 132 884'66.

pozycje pozabilansowe. — 1) Zobowiązania Spółki z tytułu żyr na wekslach zł 2 675 474'25; 2) Dłużnicy za kaucje hipoteczne zł 7 532'96; 3) Dłużnicy za weksle gwarancyjne zł 154 641'44; 4) Dłużnicy za inne zabezpieczenia zł 900'00; **Razem zł 2 838 548'65.**

U w a g a. — 1) Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych wynosi zł 204 365'65; 2) Z wykazanych w bilansie akcji i papierów procentowych złożono kwotę zł 59 035'84 na zabezpieczenie kredytów przewozowych, wynoszących per 31/XII 1938 r. zł 31 105'36 oraz jako wadium i kaucję bocznicową.

Rachunek zysków i strat na dz. 31 grudnia 1938 r.

STRATY. — 1) Koszty fabrykacji i ruchu zł 19 155 260'04; 2) Koszty sprzedaży zł 1 261 005'57; 3) Koszty administracji ogólnej zł 1 752 503'82; 4) Podatki państwowe i komunalne: a) kwota ogólna zł 1 037 394'23, b) pokryto z rezerwy na podatek dochodowy zł 304 091'39, pozostaje zł 733 302'84; 5) Odsetki zł 198 343'70; 6) Różnice kursowe zł 10 903'94; 7) Straty na dłużnikach: a) kwota ogólna zł 328 026'52, b) pokryto z funduszu delcredere zł 328 026'52; 8) Różne straty zł 5 625'59; 9) Odpisy amortyzacyjne zł 1 559 236'38; 10) Zysk za rok operacyjny zł 894 215'97; **Suma końcowa rachunku zł 25 570 397'85.**

ZYSKI. — 1) Przychód z fabrykacji zł 25 041 575'51; 2) Odsetki zł 352 788'78; 3) Różne przychody zł 166 591'15; 4) Różnice kursowe zł 9 442'41; **Suma końcowa rachunku zł 25 570 397'85.**

1211

II OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna firmy: „Polsko-Belgijskie Towarzystwo dla Impregnacji Drzewa i Polski Krezonaff, Spółka Akcyjna

w likwidacji

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 31 maja 1939 r. o godz. 16 w biurze Spółki, Al. Jerozolimskie 9 m. 21, z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Komisji Likwidacyjnej, sprawozdanie z rewizji oraz rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1938 r. i udzielenie Komisji Likwidacyjnej absolutorium; 3) Wybory do Rady Nadzorczej; 4) Wybory do Komisji Likwidacyjnej; 5) Wybory do Komisji Rewizyjnej; 6) Wnioski PP. Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu w oznaczonym terminie, zechcą — stosownie do art. 399 Prawa Handlowego — złożyć na 7 dni przed powyższym terminem Walnego Zgromadzenia w biurze Spółki, Warszawa, Al. Jerozolimskie 9 m. 21, swoje akcje, względnie świadectwa depozytowe.

1184

Przemysł Drzewny „Agahell“, Spółka Akc. w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Nieruchomości gruntowe zł 5 083 925'19; Las Lenino-Czuczewicze zł 1 812 424'10; Budynki gospodarcze zł 234 260'88; Budynki mieszkalne zł 366 515'07; Budowa kolejki zł 551 857'74; Bocznica w Sienkiewiczach zł 43 131'01; Budowa kanałów i śluz zł 559 448'24; Smolarnie zł 211 963'53; Nowy basen zł 164 613'46; Gospodarstwo rybne zł 49 254'81; Gospodarstwo rolne zł 10 115'57; Inwentarz zł 355 709'96; Gotówka w kasie i bankach zł 30 204'37; Papiery procentowe zł 31 364'70; Kaucje zł 5 271'76; Materiały surowe zł 351 487'00; Wyroby gotowe zł 13 212'35; Produkty rolne zł 2 716'47; Dłużnicy: Odbiorcy zł 106 939'52; Różni zł 694 165'86; Sumy przechodnie: Różni zł 2 434'91; Okres przyszły zł 685'04; Strata za 1938 r. zł 20 605'68, mniej zysk z roku ubiegłego zł 1 405'95, czyli zł 19 199'73; **Ogółem zł 10 700 901'27.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 2 500 000'00; Kapitał rezerwowo zł 50 000'00; Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 1 299 759'03, dopisano w roku sprawozdawczym zł 95 493'87; Zobowiązania: Wierzyciele: kredyty długoterminowe zł 6 388 011'23, odbiorcy zł 11 236'61, różni zł 301 457'33; Sumy przechodnie: Różni zł 12 500'00; Okres przyszły zł 41 943'20; **Ogółem zł 10 700 901'27.**

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 6 388 100'95.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

STRATY. — Warszawa zł 663 111'94; Mikaszewicze zł 607 851'57; Administracja dóbr zł 333 190'28; Remanent materiałów na dz. 1/I 1938 r. zł 280 846'30; Należności nieściągalne zł 8 651'75; Amortyzacja zł 95 493'87; **Ogółem zł 1 989 145'71.**

ZYSKI. — Pozostałość zysku z 1937 r. zł 1 405'95; Wpływy ze sprzedaży materiałów drzewnych zł 1 287 701'76; Dochody z pól i dzierżaw zł 93 371'71; Dochody ze sprzedaży siana zł 161 229'64; Dochody z gospodarstwa rolnego zł 3 448'51; Różnice kursowe zł 58 089'06; Remanent materiałów na dz. 31/XII 1938 r. zł 364 699'35; Strata za 1938 r. zł 20 605'68, mniej zysk z roku ubiegłego zł 1 405'95, czyli zł 19 199'73; **Ogółem zł 1 989 145'71.**

1210



**PODRÓŻUJMY LOTEM
BILET POWROTNY
KOSZTUJE 20% TANIEJ**

**ŻĄDAJCIE W BIURACH PODRÓŻY
ROZKŁADU LOTÓW**

II OGŁOSZENIE

Inowrocławska Fabryka Maszyn Rolniczych, Tow. Akcyjne
w likwidacji

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 31 maja 1939 r. o godz. 12 odbędzie się w Poznaniu przy ul. Górna Wilda 136

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Przedłożenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1938 r. i sprawozdanie likwidatora; 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej, Komisji Rewizyjnej oraz przyjęcie bilansu i rachunku zysków i strat, udzielenie pokwitowania likwidatorowi i Radzie Nadzorczej; 3) Ustalenie miejsca następnego Walnego Zgromadzenia (§ 49 p. 4 ust. o sp. akc.); 4) Wolne wnioski.

Do udziału w Walnym Zgromadzeniu upoważnieni są wszyscy PP. Akcjonariusze, którzy przed rozpoczęciem Walnego Zgromadzenia przedstawią akcje oryginalne, kwity depozytowe, notarialne, wzgl. bankowe, lub dowody subskrypcyjne nowej emisji w myśl uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zebrańia z dn. 20 grudnia 1928 r.

Likwidator: (—) Inż. Olgierd Grzymałowski

1208

**CENTRALA ODBITEK NAUKOWYCH
LIBRARIA NOVA**

SPÓŁDZIELNIA Z ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ UDZIAŁAMI

w Warszawie, Rynek Starego Miasta 31
(Kamienica Książąt Mazowieckich)
Tel. 5-33-77. Konto P. K. O. 27 527

PRZYJMUJE W KOMIS WSZELKIE ODBITKI. UDZIELA
INFORMACYJ O ODBITKACH. WYDAJE BIULETYN
INFORMACYJNY. WYDAJE KATALOGI SPECJALNE

Na żądanie wysyłamy katalogi bezpłatnie

**Świeżo opuścił prasę katalog z zakresu
nauk ekonomicznych**

Czasopismem handlowym

o najszerszym zasięgu treści, obejmującym także ogólne zagadnienia gospodarcze jest

TYGODNIK HANDLOWY

ORGAN STOWARZYSZENIA KUPCÓW POLSKICH*)

Egzemplarze okazowe na żądanie

Prenumerata kwartalna zł 3'50

WARSZAWA, Zielna 50

*) „Prasa Gospodarcza w Polsce“ Marian Grzegorzczak („Prasa“ Nr 12 z 1936 r. str. 16).

PRACA ZBIOROWA

CHAŁUP NICTWO

MATERIAŁY
UWAGI
WNIOSKI

NAKŁADEM
TYGODNIKA „POLSKA GOSPODARCZA”
WARSZAWA

288 STRON DRUKU

CENA ŻŁ 8.-

P O L M I N

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH

CENTRALA WE LWOWIE, AKADEMICKA 7

D O S T A R C Z A :

BENZYNY: LOTNICZE wysokooktonowe i etylizowane do szybkoobrotowych motorów spalinowych o wysokiej kompresji; zwloszcza dla silników lotniczych, MOTOROWE i MIESZANKI do napędu pojazdów mechanicznych

NAFTE rafinowaną do celów oświetleniowych. „Termoline” do prymusów, lamp żorowych, latarń morskich itp. **ETER** naftowy do fabrykacji olejków eterycznych

WYSOKOWARTOŚCIOWE OLEJE do łożysk wirówek mlezarskich, silników elektrycznych, maszyn przedzialniczych i, rolniczych, kompresorów amoniakalnych, lokomobil, turbin wodnych; do silników Diesla, sprężarek, do turbin porowych, turbopomp itp., do cylindrów maszyn parowych i lokomobil o różnych temperaturach par, do transformatorów jako oleje izolacyjne, w garbarstwie jako oleje garbarskie, do samochodów i motocykli, oleje emulgujące w przemyśle włókienniczym oraz oleje bezbarwne, mające zastosowanie do celów kosmetycznych i farmaceutycznych

SMARY do łożysk kulkowych, do łańcuchów i zespołów kół zębatach, wyciągów kopalnianych, żurawi, wózków oraz w przemyśle lakierniczym i farbiarskim

PARAFINĘ bezwoną do powlekania serów, impregnacji higienicznych kubków i naczyń papierowych oraz do wyrobu środków kosmetycznych i leczniczych

ASFALTY: przemysłowe do różnych celów; do zalewania kabli, akumulatorów i baterij elektrycznych, izolacyjne w budownictwie do izolacji przed wilgocią fundamentów, murów, posadzek i stropów, do izolacji rur gazowych, wodociągowych i kablowych, papowe do fabrykacji papy dachowej, drogowe do budowy nawierzchni drogowych oraz masy asfaltowe do zalewania spoin w brukach, masy kablowe „A” i „B”, „Limbit” preparat do budowy nawierzchni drogowych na zimno

KOPALNIE WŁASNE • GAZOCIĄGI
RAFINERIA W DROHOBYCZU
ODDZIAŁY HANDLOWE W CAŁEJ POLSCE
STACJA BUNKROWA W GDYNI
STACJE BENZYNOWE W CAŁEJ POLSCE